

ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ 2010

...τα πάντα περὶ θήρας!

...τα πάντα περὶ θήρας!

ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ 2010

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΘΡΑΚΗΣ

ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ 2010

τα πάντα περί θήρας!

Θεσσαλονίκη / Μάιος 2010

Η πλήρης αναφορά στην έκδοση αυτή έχει ως εξής:

Κυριάκος Ε. Σκορδάς & Περικλής Κ. Μπίρτσας (συντονιστές έκδοσης).

«ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ 2010. Τα πάντα περί θήρας».

Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας - Θράκης. Θεσσαλονίκη. Σελ. 192

ISSN: 1109-6004

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τους συντάκτες τους και δεν αποτελούν κατ' ανάγκη απόψεις της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας - Θράκης.

Σχίτσα: Πασχάλης Δουγαλής

Φωτογραφίες: Περικλής Μπίρτσας, Πέτρος Πλατής, Αλέξανδρος Γκάσιος,

Κωνσταντίνος Ματζανάς, Χρήστος Σώκος, Νίκος Καλογεράκος, Κυριάκος Σκορδάς,

Θεόφανης Καραμπατζάκης

Δεν επιτρέπεται η χρήση των φωτογραφιών της έκδοσης.

Η έκδοση αυτή εκτυπώθηκε σε 5.000 αντίτυπα.

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: PRINTSHOP Α.Ε.

Αγροτιάς 3, Ν. Ευκαρπία, Τηλ. 2310 685875, 681302

Fax: 2310 692453, e-mail: info@printshop.gr

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

ΕΔΡΑ: ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 173 – 175

551 34 - ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2310 477128, 477129, 6973 808934, FAX 2310 473863, 475301

<http://www.hunters.gr>, e-mail: hunters@hunters.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ.....	7
Δ.Σ. ΚΟΜΑΘ.....	8
ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΚΟΜΑΘ.....	9
Η ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ.....	12
ΝΕΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ, ΝΕΟΙ ΚΑΙΡΟΙ, ΝΕΑ ΗΘΗ.....	22
Αλέξανδρος Γκάσιος	
ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ.....	30
Κυριάκος Σκορδάς	
ΤΙ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΗΡΑ ΚΑΙ ΤΙ ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ ΜΕΡΙΚΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ Μ.Κ.Ο.	36
Αλέξανδρος Γκάσιος	
ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΥΝΗΓΩΝ.....	48
Χρήστος Σώκος	
ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΗΘΩΣ ΔΕΝ ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ.....	52
Χρήστος Σώκος, Περικλής Μπίρτσας, Κων/νος Παπασπυρόπουλος	
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ ΤΟΥ ΛΑΓΟΥ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΑ.....	56
Χρήστος Σώκος, Περικλής Μπίρτσας,	
ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΗΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	62
Αλέξανδρος Γκάσιος	
ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ, ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	74
Νικόλαος Χασάναγας	
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ Ή ΟΙΚΟΦΕΔΟΥΡΧΙΑ;	78
Ιωάννης Ισαάκ	
ΤΟ ΔΕΙΦΟΡΟ ΚΥΝΗΓΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	88
Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδας	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΑΡΒΑΡΑ.....	104
Απόστολος Τσιομπανούδης, Πέτρος Πλατής	
ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΩΜΑΤΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΠΕΚΑΤΣΑ	108
Παναγιώτης Ζερβός	
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΦΥΤΕΥΣΕΩΝ ΞΥΛΩΔΩΝ ΦΥΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΙΑ ΠΑΝΙΔΑ.....	112
Χρήστος Σώκος, Περικλής Μπίρτσας, Ηλίας Μήλιος, Όλγα Μασλαρινού	
ΔΑΣΟΓΕΩΡΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ: ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ.....	122
Κων/νος Μαντζανάς	
ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΙΑ ΠΑΝΙΔΑ.....	134
Θεοφάνης Καραμπατζάκης	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΚΙΑΚΙΣ & ΣΕΡΡΩΝ	138
Χρήστος Καλαϊτζής	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	142
Ιωάννης Ισαάκ	

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Ε.Π.Μ. & ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΑΙΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΗ ΤΖΕΝΑ-ΠΙΝΟΒΟ.....	150
Αλέξανδρος Γκάσιος	
ΠΑΘΟΓΟΝΑ ΤΟΥ ΛΑΓΟΥ: ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΟΥΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΚΥΝΗΓΟΙ.....	164
Χρήστος Σώκος, Χρήστος Ιακωβάκης, Χαράλαμπος Μπιλλίνης	
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ.....	168
Χρήστος Σώκος, Αλέξανδρος Γκάσιος	
Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΘΕΜΕΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΙΟΥ.....	174
Χρήστος Καλαϊτζής	
ΜΕΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΕΛΙΝΗΣ ΠΕΡΔΙΚΑΣ.....	178
Απόστολος Τσιομπανούδης, Πέτρος Πλατής	
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΙΣ ΛΑΓΩΝ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ.....	182
Απόστολος Τσιομπανούδης, Πέτρος Πλατής	
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΗΝΥΣΕΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΘΗΡΟΦΥΛΑΚΗΣ ΣΤ' ΚΟΜΑΘ.....	184
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.....	185

Χαιρετισμός Προέδρου Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας – Θράκης

Το βιβλίο «ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ, τα πάντα περί θήρας» ξεκίνησε ως ένα απλό μέσο επικοινωνίας της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας – Θράκης, αλλά γρήγορα αποτέλεσε μία καταξιωμένη έκδοση, που πραγματεύεται με σαφή και τεκμηριωμένο τρόπο τα ζητήματα του κυνηγίου και της διαχείρισης της άγριας πανίδας, καθώς και ποικίλα άλλα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

Φέτος λοιπόν η έκδοση αυτή συμπληρώνει 10 χρόνια συνεχούς παρουσίας, με άρθρα και απόψεις εξειδικευμένων επιστημόνων, όπου με καθαρό λόγο παρουσιάζουν τη δραστηριότητα της θήρας, τη δυναμική της, αλλά και το τεράστιο έργο που επιτελούν σήμερα οι κυνηγετικές οργανώσεις της Ελλάδας.

Ταυτόχρονα όμως η 10χρονη έκδοση του «ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ, τα πάντα περί θήρας» έρχεται ως ξεκάθαρη απάντηση σε όλους αυτούς που με περισσή ευκολία και με φαρισαϊσμό, ισοπεδώνουν το έργο των κυνηγετικών οργανώσεων, δαιμονοποιώντας το κυνήγι και θεωρώντας το ως βασικό υπεύθυνο για κάθε περιβαλλοντικό πρόβλημα.

Η Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας – Θράκης συνεχίζει με σοβαρότητα να παράγει το έργο της, μακριά από τις αφοριστικές απόψεις των «οικολογούντων», αλλά πάντα κοντά στις τοπικές κοινωνίες και στα πραγματικά προβλήματα του περιβάλλοντος.

Ως Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου χαιρετίζω το νέο τεύχος, δηλώνοντας ότι οι κυνηγετικές οργανώσεις θα συνεχίσουν με περισσότερη δύναμη να εργάζονται για την προστασία και φύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος, έχοντας ως συμπαράστατη και σύμμαχο τον Έλληνα κυνηγό, που με τα δικά του χρήματα και μόνο, και με την εθελοντική του συνεισφορά, υλοποιείται αυτό το έργο, επ' ωφελεία της άγριας πανίδας και των περιοχών που αυτή ζει και αναπτύσσεται, αλλά και του περιβάλλοντος γενικότερα.

Ιωάννης Πολυχρόνης
Πρόεδρος Δ.Σ. της ΣΤ' ΚΟΜΑΘ

Διοικητικό Συμβούλιο ΚΟΜΑΘ

Πρόεδρος:	Ιωάννης Πολυχρόνης - Επιχειρηματίας
Αντιπρόεδρος:	Γεώργιος Σοφιανίδης - Δασοπόνος, Υπαξιωματικός Πυροσβεστικής
Υπηρεσίας	
Γεν. Γραμματέας:	Νικόλαος Καλογεράκος - Επιχειρηματίας
Ταμίας:	Γεώργιος Μπαμπαράτζας - Δ.Υ. Κτηνιατρικής Υπηρεσίας
Μέλη:	Δημήτριος Παγούνης - Υπάλληλος ΔΕΗ
	Χαριζάνης Νάσκος - Επιχειρηματίας (Σιδηρόκαστρο)
	Λοΐζος Σερραίος - Επιχειρηματίας (Ξάνθη)

Περιφερειακοί Σύμβουλοι

Δημήτριος Ευμοιρίδης:	Περιφέρεια Νομών Δράμας, Καβάλας
Θεόδωρος Γκόγκας:	Περιφέρεια Νομών Πιερίας, Ημαθίας, Πέλλας
Βασίλειος Μαντενίδης:	Περιφέρεια Νομών Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης
Στέφανος Αρμένης:	Περιφέρεια Νομών Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών
Χαράλαμπος Σαρδύλου:	Περιφέρεια Νομών Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής
Αναστάσιος Ταγκαλίδης:	Περιφέρεια Νομών Σερρών, Κιλκίς

Επίτιμοι Πρόεδροι

Δημήτριος Συρρής, Νικόλαος Μαϊλιάνης

Επίτιμα Μέλη

Κων/νος Χατζησταύρος, Ιωάννης Ιορδανίδης, Ελευθέριος Δημόπουλος, Κων/νος Πετρακόγιαννης, Ευστράτιος Νικολαΐδης, Σπύρος Μπασνάς, Επαμεινώνδας Τερζής

Ελεγκτική Επιτροπή

Δημήτριος Δημητρακόπουλος, Ελευθέριος Δημόπουλος, Δημήτριος Συρρής

Στελέχωση Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας - Θράκης

ΟΝΟΜΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	e-mail
Περικλής Μπίρτσας	Γενικός Διευθυντής	Δρ Δασολόγος Θηραματολόγος	pbirtsas@hunters.gr
Κυριάκος Σκορδάς	Διευθυντής Υποστήριξης	Δασολόγος Περιβαλλοντολόγος	kskordas@hunters.gr
Σοφία Μαϊλιάνη	Νομική Σύμβουλος	Δικηγόρος MSc	smailiani@hunters.gr
Πέτρος Πλατής	Επ. Συνεργάτης Θράκης	Δασολόγος - Θηραματοπόνος	anmakthr@otenet.gr
Χρήστος Σώκος	Επ.Συνεργάτης Ν. Χαλκιδικής & Ν. Θεσ/νίκης	Δασολόγος Θηραματολόγος MSc	sokos@hunters.gr
Θεοφάνης Καραμπατζάκης	Επ. Συνεργάτης Ν. Δράμας & Ν. Καβάλας	Δασολόγος -Μηχανολόγος Μηχανικός	faniskar@hunters.gr
Αλέξανδρος Γκάσιος	Επ.Συνεργάτης Ν. Ημαθίας, Ν. Πιερίας & Ν. Πέλλας	Δασολόγος MSc Διαχείρισης Αγρίας Πανίδας	algas@hunters.gr
Χρήστος Καλαϊτζής	Επ.Συνεργάτης Ν. Σερρών & Ν. Κιλκίς	Δασοπόνος	kalaitzis@hunters.gr
Ιωάννης Ισαάκ	Επ.Συνεργάτης Δυτ. Μακεδονίας	Δασοπόνος	hunters@hol.gr
Όλγα Σταυροπούλου	Υπεύθυνη Διαχείρισης Οικονομικών	Διοικητικό & Οικονομικό Στέλεχος Επιχειρήσεων	olgastavr@hunters.gr
Ελπίδα Βλάχου	Γραμματέας Θηροφυλακής	Υπάλληλος Γραφείου	elpida@hunters.gr
Βασιλική Λασκαρίδου	Γραμματέας	Υπάλληλος Γραφείου	vlaskaridou@hunters.gr
Παντελής Πορφυριάδης	Υπεύθυνος Λογιστηρίου	Φοροτεχνικός	koufitsa@hunters.gr

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟΙ ΘΗΡΟΦΥΛΑΚΕΣ ΣΤ' ΚΟΜΑΘ

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ / ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΥΘΥΝΗΣ
1.	Αθανασιάδης Ευάγγελος	ΛΑΓΚΑΔΑΣ
2.	Βασιλαδιώτης Παναγιώτης	ΣΟΧΟΣ
3.	Βασιλειάδης Ιερόθεος	ΣΙΑΤΙΣΤΑ
4.	Βάσσου Γεώργιος	ΦΛΩΡΙΝΑ
5.	Βελλής Κωνσταντίνος	ΔΕΣΚΑΤΗ
6.	Γαζής Παναγιώτης	ΟΡΕΣΤΙΑΔΑ
7.	Γαλόπουλος Βλάσιος	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ
8.	Γερακούδης Κωνσταντίνος	ΜΑΥΡΟΘΑΛΑΣΣΑ
9.	Γιτόπουλος Κωνσταντίνος	ΝΑΟΥΣΑ
10.	Γκαρούμπας Τριαντάφυλλος	ΜΕΤΑΞΑΔΕΣ
11.	Γκουτής Δημήτριος	ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗ
12.	Γουλάντας Βασίλειος	ΚΑΤΕΡΙΝΗ
13.	Δαρόγλου Ιωάννης	ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟ
14.	Δασκαλίνας Γεώργιος	ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ
15.	Δημάκης Παναγιώτης	ΣΕΡΡΕΣ
16.	Δούγιος Χρήστος	ΕΔΕΣΣΑ
17.	Ζιούρης Παντελής	ΑΜΥΝΤΑΙΟ
18.	Ηλιάδης Στέφανος	ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ
19.	Θεοδωρακόπουλος Σταύρος	ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ
20.	Καμπέρης Δημήτριος	ΓΡΕΒΕΝΑ
21.	Καπούλας Ιωάννης	ΣΑΠΕΣ
22.	Καρατζιοβάλης Νικόλαος	ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ
23.	Κολλαράς Νικόλαος	ΟΡΜΥΛΙΑ
24.	Κοσμίδης Κωνσταντίνος	ΚΟΜΟΤΗΝΗ
25.	Κουρτέσογλου Ιωάννης	ΚΙΑΚΙΣ
26.	Κωνσταντινίδης Σταύρος	ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗ
27.	Κωστάρας Νικόλαος	ΚΑΣΤΟΡΙΑ
28.	Λάλλος Σωτήριος	ΓΡΕΒΕΝΑ
29.	Λιγομενίδης Αλέξανδρος	ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗ
30.	Μαλαματίδης Δημήτριος	ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ
31.	Μουζενίδης Νικόλαος	ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟ
32.	Μπαράκης Παναγιώτης	ΑΡΝΑΙΑ
33.	Μπισύρης Αθανάσιος	ΤΣΟΤΥΛΙ
34.	Ξουβερούδης Διαμαντής	ΝΙΓΡΙΤΑ
35.	Παναγιωτίδης Ιορδάνης	ΑΞΙΟΥΠΟΛΗ
36.	Πάντσιος Αναστάσιος	ΡΟΔΟΠΟΛΗ
37.	Παπαδημητρίου Πέτρος	ΦΛΩΡΙΝΑ

38.	Παπαδόπουλος Νικόλαος	ΚΟΖΑΝΗ
39.	Πετράκης Ιωάννης	ΒΕΡΟΙΑ
40.	Πυλαρινός Ιωάννης	ΞΑΝΘΗ
41.	Ραπτόπουλος Αναστάσιος	ΦΕΡΕΣ
42.	Ρετζέπης Ιωάννης	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
43.	Σαββίδης Αντώνιος	ΚΙΑΚΙΣ
44.	Σαμαράς Βασίλειος	ΖΑΓΚΛΙΒΕΡΙ
45.	Σαρχόσης Ιωάννης	ΞΑΝΘΗ
46.	Σίμογλου Αδαμάντιος	ΣΤΑΥΡΟΣ
47.	Σταμάτης Θωμάς	ΝΕΑ ΖΙΧΝΗ
48.	Στέτσικας Χαράλαμπος	ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΗ
49.	Στόικος Ιωάννης	ΕΠΑΝΟΜΗ
50.	Συμεωνίδης Γεώργιος	ΔΡΑΜΑ
51.	Ταχυδρομίδης Άγγελος	ΑΡΙΔΑΙΑ
52.	Τζεντέμης Θεόδωρος	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
53.	Τόσκας Γεώργιος	ΔΟΞΑΤΟ
54.	Τριανταφυλλίδης Γεώργιος	ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ
55.	Τρίχας Γεώργιος	ΚΟΜΟΤΗΝΗ
56.	Τσιμόπουλος Διονύσιος	ΜΕΛΙΚΗ-ΑΙΓΙΝΙΟ
57.	Φιλιππίδης Μάριος	ΚΑΒΑΛΑ
58.	Χρυσόπουλος Δημήτριος	ΚΑΤΕΡΙΝΗ

**Η
ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
& ΘΡΑΚΗΣ
(ΚΟΜΑΘ)**

Τι είναι η Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας & Θράκης (ΚΟΜΑΘ)

Η ΚΟΜΑΘ είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Εποπτεύεται από τη Δ/νση Δασών Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, η οποία ελέγχει τη διαχείριση των οικονομικών της πόρων, που προέρχονται από τα χρήματα των περίπου 60.000 κυνηγών – μελών των 62 Κυνηγετικών Συλλόγων της Μακεδονίας και Θράκης.

Βασικός σκοπός της ΚΟΜΑΘ είναι ο συντονισμός της δράσης των Κυνηγετικών Συλλόγων της περιφέρειάς της, η διαφύλαξη των συμφερόντων των κυνηγών-μελών τους και η προστασία και διαχείριση του θηραματικού πλούτου με βάση τις αρχές της αειφορίας. Για το λόγο αυτό, όπως ορίζει το καταστατικό της, είναι υποχρεωμένη να διαθέτει το μεγαλύτερο τμήμα των εσόδων της σε δραστηριότητες που βοηθούν την ανάπτυξη των ειδών της άγριας πανίδας και τη βελτίωση των ενδιαιτημάτων τους.

Αξίζει να σημειωθεί πως το 1995 το προσωπικό της ΚΟΜΑΘ αποτελείτο από ένα μόλις άτομο, ενώ σήμερα απασχολεί 72 άτομα προσωπικό και ενισχύει οικονομικά την απασχόληση θηροφυλάκων και Επ. Συνεργατών στους Κυνηγετικούς Συλλόγους. Το σύνολο αυτού του προσωπικού εργάζεται για την εξυπηρέτηση του κυνηγετικού κόσμου και για τη διαφύλαξη της κυνηγετικής δραστηριότητας.

Η ΚΟΜΑΘ εδρεύει στη Θεσσαλονίκη και έχει υπό την εποπτεία και την καθοδήγησή της 62 Κυνηγετικούς Συλλόγους στις τρεις διοικητικές περιφέρειες αρμοδιότητάς της (Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης).

Η ΚΟΜΑΘ λειτουργεί με πλήρη μηχανοργάνωση και γραμματειακή υποστήριξη. Έχει οργανώσει ένα σύστημα φύλαξης των θηραματικών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους, αποτελούμενο από 58 Ομοσπονδιακούς θηροφύλακες και ισάριθμους περίπου θηροφύλακες των κυνηγετικών συλ-

λόγων. Στις αρχές της δεκαετίας του 90, μετά από σχετικές αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων των Κυνηγετικών Συλλόγων της ΚΟΜΑΘ, ξεκίνησε η αναδιάρθρωση της δομής της με αποτέλεσμα σήμερα να διαθέτει σύγχρονα ιδιόκτητα γραφεία 170 τ.μ. με πρόσθετους βοηθητικούς χώρους (εργαστήριο, αποθήκες, θέσεις στάθμευσης) και να απασχολεί, πέρα από τους θηροφύλακες που αναφέρθηκαν, 6 Δασολόγους (ένας κάτοχος διδακτορικού, δύο κατόχους μεταπτυχιακού και ένας υποψήφιος μεταπτυχιακός), 2 δασοπόνους, ένα νομικό σύμβουλο, 3 υπαλλήλους γραφείου και, ως εξωτερικούς συνεργάτες, έναν λογιστή, έναν τεχνικό Η/Υ και έναν αναλυτή προγραμματιστή.

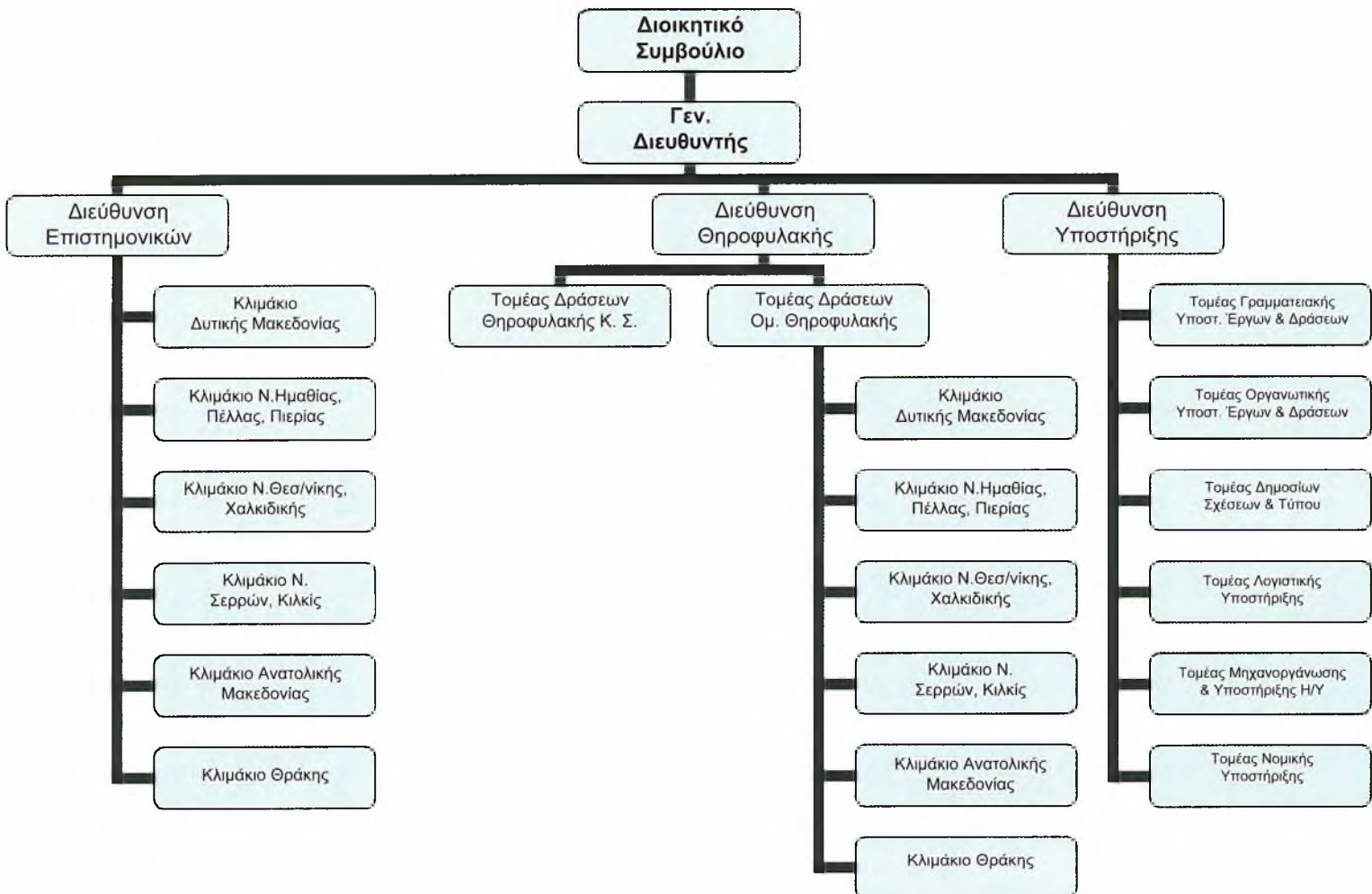
Πως είναι οργανωμένη η ΚΟΜΑΘ

Το επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΟΜΑΘ συνεδριάζει τακτικά, τουλάχιστον μια φορά τον μήνα, εξετάζοντας ζητήματα της τρέχουσας επικαιρότητας, αιτήματα ενίσχυσης των Κυνηγετικών Συλλόγων αρμοδιότητάς της και τρόπους αντιμετώπισης των κυνηγετικών προβλημάτων. Παράλληλα, σύμφωνα με την απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, στο Διοικητικό Συμβούλιο παρίστανται και εκφράζουν γνώμη και οι Περιφερειακοί Εκπρόσωποι των Κυνηγετικών Συλλόγων. Στην περιοχή αρμοδιότητας της ΚΟΜΑΘ έχουν δημιουργηθεί έξι διοικητικές μονάδες, σε κάθε μια από τις οποίες αντιστοιχεί ένας Περιφερειακός Εκπρόσωπος, ένας Συντονιστής Θηροφύλακας και ένας Επιστημονικός Συνεργάτης (δασολόγος ή δασοπόνος). Οι έξι διοικητικές αυτές μονάδες έχουν χωρικά ως εξής:

- 1) Νομών Έβρου, Ροδόπης και Ξάνθης
- 2) Νομών Καβάλας και Δράμας
- 3) Νομών Σερρών και Κιλκίς
- 4) Νομών Χαλκιδικής και Θεσσαλονίκης
- 5) Νομών Πιερίας, Ημαθίας και Πέλλας
- 6) Νομών Κοζάνης, Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας

Σε κάθε συνεδρίαση του Δ.Σ. της ΚΟΜΑΘ παρίστανται τα μέλη του Δ.Σ. και οι Περιφερειακοί Εκπρόσωποι των Συλλόγων. Την ίδια μέρα, πριν από κάθε συνεδρίαση του Δ.Σ., διεξάγεται στην έδρα της ΚΟΜΑΘ συνάντηση Συντονιστών Θηροφυλακής και συνάντηση Επιστημονικών Συνεργατών. Ανά δίμηνο σε κάθε διοικητική μονάδα διεξάγεται Περιφερειακή Συνάντηση όλων των Κυνηγετικών Συλλόγων του χώρου της, υπό την προεδρία του αντίστοιχου Περιφερειακού Εκπροσώπου και με τη συμμετοχή του Επιστημονικού Συνεργάτη και του Συντονιστή Θηροφυλακής της περιοχής.

Το οργανόγραμμα λειτουργίας της ΚΟΜΑΘ, όπως εγκρίθηκε από τη Γενική της Συνέλευση του Δεκεμβρίου 2005 έχει ως εξής:

Ποιες είναι οι κύριες δράσεις της ΚΟΜΑΘ

Οι δράσεις των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών βασίζονται στα σύγχρονα θηραματοπονικά πρότυπα. Ειδικότερα η ΚΟΜΑΘ:

α) Συμμετέχει στη φύλαξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος,

β) Υλοποιεί προγράμματα σχετικά με τη καταγραφή και αξιολόγηση των πληθυσμών των ειδών της άγριας πανίδας και των ενδιαιτημάτων τους,

γ) Υλοποιεί προγράμματα βελτίωσης ενδιαιτημάτων στα Καταφύγια της Άγριας Ζωής και στους κυνηγοτόπους,

δ) Ενημερώνει τους Κυνηγετι-

κούς Συλλόγους της περιφέρειας της για τις σύγχρονες εξελίξεις, σχεδιάζει δε, συντονίζει και ενοποιεί τη δράση τους, την οποία ενισχύει οικονομικά, στρέφοντάς την σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις και μεγιστοποιώντας τα αποτελέσματά της,

ε) Πληροφορεί τους κυνηγούς και τη κοινή γνώμη με παρουσιάσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και με εκδόσεις βιβλίων, περιοδικών και ενημερωτικών εντύπων,

στ) Αναπτύσσει κοινωνική δράση και καλλιεργεί δημόσιες σχέσεις με τους εκπροσώπους της Πολιτείας, τους Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης, τις Δασικές Αρχές, τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και Ερευνητικά Κέντρα, τα διάφορα Ν.Π.Δ.Δ., τα διάφορα σωματεία και ενώσεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της άγριας πανίδας, τους δημοσιογράφους του ημερήσιου και του ειδικού κυνηγετικού Τύπου, τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, σχολεία, κλπ.

ζ) Επιμορφώνει συστηματικά τα στελέχη της.

Κοινωνική δράση της ΚΟΜΑΘ

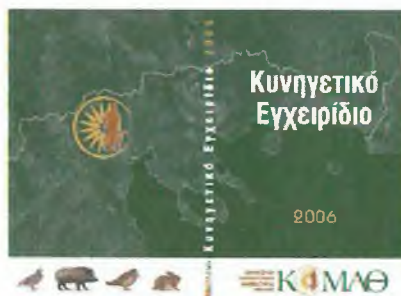
- Υπήρξε και είναι χορηγός, συχνά αποκλειστικός, σε ειδικές εκδηλώσεις, συνέδρια και επιστημονικές ημερίδες για θέματα προστασίας περιβάλλοντος (του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, του ΓΕΩΤΕΕ, της Ελληνικής Δασολογικής Εταιρείας, της Ελληνικής Λιβαδοπονικής Εταιρείας, του Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Α.Π.Θ., του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Δ. Π. Θ. του Συλλόγου Φοιτητών Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Α.Π.Θ κ.λπ.),

- Παρέχει υποστήριξη σε φορείς για διοργάνωση κοινωνικών εκδηλώσεων (Διεθνής Αμνηστία, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα κ.λπ.)

- Παρέσχε οικονομική ενίσχυση σε θύματα πολεμικών συγκρούσεων και φυσικών καταστροφών (πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία, Ιράκ, παλιρροϊκό κύμα στη Ν.Ασία, κλπ), αλλά και σε μεμονωμένες περιπτώσεις οικογενειών κυνηγών
- Διαθέτει δωρεάν μπλούζες και άλλο υλικό με απεικόνιση ειδών της θηραματικής πανίδας σε μαθητές, αγρότες, κυνηγούς κ.λπ.
- Διαθέτει δωρεάν αναγκαία είδη εξοπλισμού σε αρκετές συνεργαζόμενες δημόσιες υπηρεσίες (λ.χ. Δασαρχείο Θεσσαλονίκης, Δ/νση Ελέγχου Τροφίμων κ.λπ.)
- Συμμετείχε όπως και οι άλλες Ομοσπονδίες και η ΚΣΕ, στις δράσεις διαφύλαξης των Ολυμπιακών εγκαταστάσεων κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων (2004)
- Ενισχύει τον εθελοντισμό, ειδικά σε θέματα αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος
- Πρωτοστάτησε μαζί με τους Κυνηγετικούς Συλλόγους του νομού Θεσσαλονίκης στην ανάδειξη του προβλήματος της λίμνης Κορώνειας με τον θάνατο 35.000 πουλιών και στη συλλογή και την καύση τους σε μια προσπάθεια περιορισμού του φαινομένου. Πραγματοποίησε επίσης με μεγάλη επιτυχία συνέντευξη τύπου, όπου τα ΜΜΕ ενημερώθηκαν για το μέγεθος της οικολογικής καταστροφής και για τη συμβολή των κυνηγετικών οργανώσεων στην αντιμετώπιση της κρίσης (2004-2005)
- Αναδεικνύει, σε συνεργασία με επιστημονικά ιδρύματα και φορείς, το πρόβλημα της γρίπης των πτηνών στη χώρα μας και πρωτοστατεί στην παρακολούθηση του φαινομένου με τη συστηματική συλλογή δειγμάτων υδροβίων και άλλων άγριων πτηνών (2005-2009)

Επικοινωνιακή δράση της ΚΟΜΑΘ

- Δημιούργησε ιστοσελίδα (www.hunters.gr),
- Εξέδιδε εφημερίδα με τίτλο «Περιβάλλον & Κυνήγι» (1997-1998) καθώς και το μηνιαίο έντυπο (2006-2007) «Κυνήγι & Περιβάλλον» ως ένθετο σε εφημερίδα της Θεσσαλονίκης
- Εκδίδει ανακοινώσεις με αφορμή διάφορες επετειακές ημερομηνίες (Παγκόσμια ημέρα Περιβάλλοντος, Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων, Δασοπονίας κλπ)
- Διανέμει δωρεάν είδη (βιβλία, καπέλα, μπλουζάκια, στυλό, μπρελόκ, ημερολόγια, κ.λπ.)
- Διοργανώνει ειδικές ενημερωτικές εκδηλώσεις με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών Κυνηγετικών Συλλόγων
- Εκδίδει και διανέμει ενημερωτικά φυλλάδια και άλλο υλικό (αφίσες κλπ) με τις δραστηριότητες των Κυνηγετικών Οργανώσεων
- Εκδίδει πολλά φυλλάδια και αφίσες με θέματα για το κυνήγι, την ασφάλεια του κυνηγού και τη διαχείριση και προστασία της άγριας πανίδας
- Παρουσίαζε εβδομαδιαία ραδιοφωνική εκπομπή για το κυνήγι και την προστασία

του περιβάλλοντος (έτη 2004-2008)

- Πραγματοποίησε την παραγωγή και εκπομπή τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού σποτ σε σταθμούς πανελλήνιας εμβέλειας
 - Ενισχύει οικονομικά τους Κυνηγετικούς Συλλόγους για έκδοση εφημερίδων, φυλλαδίων και κυνηγετικών χαρτών
 - Ενισχύει οικονομικά τους Κυνηγετικούς Συλλόγους για διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων κυνηγών ή για συμμετοχή τους σε τοπικές εκθέσεις και εκδηλώσεις
- Ενημερώνει εκπροσώπους πολιτικών κομμάτων για θέματα που αφορούν το κυνήγι, την προστασία του περιβάλλοντος και τις προοπτικές ανάπτυξης της θήρας στην Ελλάδα
 - Συμμετέχει συνεχώς στην έκθεση AGROTICA της HELEXPO στη Θεσσαλονίκη, αλλά και σε άλλες εκθέσεις και εκδηλώσεις
 - Πραγματοποιεί συχνές Περιφερειακές Συναντήσεις για πληρέστερη ενημέρωση και ενίσχυση των επαφών με τους Κυνηγετικούς Συλλόγους της Βόρειας Ελλάδας
 - Αποστέλλει δελτία τύπου, παραθέτει συνεντεύξεις, συμμετέχει σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, οι συνεργάτες της αρθρογραφούν στον ειδικό κυνηγετικό τύπο κ.λπ.
 - Επικοινωνεί συνεχώς με τις Περιφέρειες, τις Νομαρχίες και την Τοπική Αυτοδιοίκηση για αλληλοενημέρωση σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον και εκπρόσωποί της παρίστανται σε ημερίδες σε νομούς της Μακεδονίας και Θράκης, ώστε να γίνονται γνωστές οι θέσεις των Κυνηγετικών Οργανώσεων σε αρμόδιους φορείς και υπηρεσιακούς παράγοντες
 - Εκπονεί ειδικά προγράμματα ενημέρωσης μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία υλοποιεί σε συνεργασία με τους Διευθυντές των σχολείων και τους υπεύθυνους περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

Επιστημονική δράση της ΚΟΜΑΘ

Εξέδωσε για πρώτη φορά τον οδηγό «Βελτίωσης Βιοτόπων» (1996), που βοήθησε και βοηθά ουσιαστικά την προσπάθεια των κυνηγών και των οργανώσεών τους να βελτιώσουν την κατάσταση των ενδιαιτημάτων των ειδών της άγριας πανίδας και άρα και των πληθυσμών τους

Οι συνεργάτες της συμμετείχαν στο πρόγραμμα μεσοχειμωνιάτικων μετρήσεων στους υγροτόπους της περιφέρειας της ΚΟΜΑΘ από το 1997 έως 2005

Διερευνήθηκε πειραματικά η δυνατότητα εκτροφής της πεδινής πέρδικας στην Ορεστιάδα (2001)

- Παρουσίασε δεκάδες επιστημονικές εργασίες σε συνέδρια στην Ελλάδα και στο

εξωτερικό με αντικείμενο τη διαχείριση της άγριας πανίδας, τη σημασία του κυνηγίου και το έργο των κυνηγετικών οργανώσεων

- Υλοποίησε δύο ερευνητικά προγράμματα με χρηματοδότηση από το ΥΠΕ-ΧΩΔΕ, στα πλαίσια του προγράμματος «Βιώσιμη Ανάπτυξη» με τίτλους α) «Διάσωση του κολχικού φασιανού (*phasianus colchicus colchicus*) στο δέλτα του Νέστου και δημιουργία δομής για

την επαναεισαγωγή του σε περιοχές της βόρειας Ελλάδας» και β) «Συντονισμένες Διακρατικές Δράσεις Προστασίας και Φύλαξης της Άγριας Πανίδας στη Ροδόπη» (2003-2004)

- Διοργάνωσε επιστημονικές Ημερίδες όπως «ΘΗΡΑ, Προοπτικές Ανάπτυξης», «Θήρα και ανάπτυξη λιβαδικών οικοσυστημάτων» κ.λπ.

- Συμμετέχει στα προγράμματα της Κ.Σ.Ε. για την διαχείριση των επιδημικών θηραματικών ειδών με σκοπό την καλύτερη κατανομή της κυνηγετικής δραστηριότητας.

- Υλοποιεί επιστημονική έρευνα σχετικά με τον προσδιορισμό της έναρξης της προαναπαραγωγικής μετανάστευσης της κελαϊδότσιχλας και του κότσυφα, σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Τμ. Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος, Τμ. Γεωπονίας (2004-2009)

- Πραγματοποιεί ειδική έρευνα για την προστασία και διαχείριση του κολχικού φασιανού (2005-2009)

- Συμμετέχει σε πρόγραμμα για τη διαχείριση των κορακοειδών σε συνεργασία με το Τμ. Δασολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (2005-2009)

- Υλοποίησε με επιτυχία το έργο με τίτλο: «Σχέδιο φύλαξης – επόπτευσης και παρακολούθησης των ειδών άγριας πανίδας και των ενδιαιτημάτων τους, με έμφαση στη θηραματική πανίδα καθώς και της κυνηγετικής δραστηριότητας στην προστατευόμενη περιοχή “Οροσειρά Ροδόπης”», στο πλαίσιο του Προγράμματος Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG IIIA/ PHARE ΕΛΛΑΔΑ - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006

- Συμμετείχε στο έργο ENTER 2004 «Ποσοτική Ανάλυση κοινωνικο-πολιτικών χαρακτηριστικών επιδράσεων και δυνατοτήτων του κυνηγίου στην Ελλάδα» με χρηματοδότηση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (2006-2008)

- Συνεργάζεται με επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων (Δασολόγους, Θηραματολόγους, Ορνιθολόγους, Δασοπόνους, Βιολόγους, Τεχνικούς Η/Υ, Προγραμματιστές, Οικονομολόγους κ.λπ.) κάνοντας πράξη τη διεπιστημονική προσέγγιση των θεμάτων που την απασχολούν

- Διαθέτει βιβλιοθήκη με μεγάλο αριθμό ελληνικών και ξενόγλωσσων συγγραμμάτων που σχετίζονται με τη διαχείριση των θηραματικών ειδών και των ενδιαιτημάτων

τους καθώς και με θέματα διαχείρισης της θήρας

- Παρέχει δυνατότητα πρακτικής εκπαίδευσης σε φοιτητές και σπουδαστές Τμημάτων ΑΕΙ (Πανεπιστήμια και ΤΕΙ) που εξειδικεύονται στην προστασία της άγριας πανίδας και του φυσικού περιβάλλοντος. (από το 2004 έως σήμερα)

Υποστηρικτική και λοιπή φιλοθηραματική δράση της ΚΟΜΑΘ

- Προμηθεύεται και διαθέτει δωρεάν πινακίδες που οριοθετούν τις απαγορευμένες για το κυνήγι περιοχές, τις ζώνες διάβασης τρυγониών και ορτυκιών και τις ζώνες εκπαίδευσης κυνηγετικών σκύλων στους Κυνηγετικούς Συλλόγους αρμοδιότητάς της
- Εκδίδει βιβλιάρια αδειών θήρας για τους κυνηγούς μέλη των Κυνηγετικών Συλλόγων
- Συμμετείχε στη Β' φάση του προγράμματος «ΑΡΚΤΟΣ» από το 1996 έως το 1998
- Προμηθεύεται πρόσθετο εξοπλισμό και μέσα για την Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή (οχήματα, φωτογραφικές μηχανές και φακούς, αλεξίσφαιρα γιλέκα, βιβλία και έντυπο υλικό, κινητά τηλέφωνα κ.λπ.)
- Ενισχύει οικονομικά τους Κυνηγετικούς Συλλόγους για την πρόσληψη εποχιακών θηροφυλάκων και για την αγορά οχημάτων για την κίνησή τους
- Ενισχύει οικονομικά τους Κυνηγετικούς Συλλόγους για την υλοποίηση δικών τους έργων βελτίωσης ενδιαιτημάτων και για την πρόσληψη δικών τους επιστημονικών συνεργατών (δασολόγων, δασοπόνων)
- Διοργανώνει σεμινάρια και ενημερωτικές συναντήσεις Ομοσπονδιακών Θηροφυλάκων και Θηροφυλάκων Κυνηγετικών Συλλόγων
- Προσλαμβάνει Ομοσπονδιακούς Θηροφύλακες, ώστε σήμερα η Ομοσπονδιακή Θηροφυλακή στην περιφέρεια της ΚΟΜΑΘ να αριθμεί 58 Θηροφύλακες
- Παρακολουθεί, και παρεμβαίνει με εκφορά γνώμης στις εξελίξεις (σχέδια Υπουργικών Αποφάσεων, σχέδια Προεδρικών Διαταγμάτων, ειδικά διαχειριστικά σχέδια, ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες κ.λ.π.) που αφορούν τη διαχείριση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στην περιφέρειά της

Συμμετοχή στην υλοποίηση προγραμμάτων της ΚΣΕ

- Απασχολεί 58 Ομοσπονδιακούς Θηροφύλακες, με ισάριθμα τετρακίνητα οχήματα, μια μηχανή ανωμάλου δρόμου και τέσσερις βάρκες κατάλληλες για κίνηση σε δελταϊκά οικοσυστήματα
- Συμμετέχει στο πρόγραμμα προσδιορισμού της φαινολογίας της μετανάστευσης των θηρεύσιμων πτηνών στην Ελλάδα, μέσω των επιστημονικών συνεργατών της
- Ενισχύει το Πρόγραμμα καταγραφής της κυνηγετικής κάρπωσης (ΑΡΤΕΜΙΣ)
- Συμμετέχει στο Πρόγραμμα προσδιορισμού της σχετικής αφθονίας των θηραματικών ειδών στην Ελλάδα μέσω της κυνηγετικής δραστηριότητας (ΑΡΤΕΜΙΣ II)
- Συμμετέχει στο πρόγραμμα βελτίωσης ενδιαιτημάτων

ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ ...τα πάντα περί θήρας!

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΘΡΑΚΗΣ

*Ήαθε χάλασμα φωλιᾶς μικροῦ πουλιοῦ εἶνε
καὶ ἓνα ἔγκλημα.*

(1926 – 1927, Ημερολόγιον του κυνηγοῦ)

«Τα κράτη μέλη υιοθετούν τα αναγκαία μέτρα για να εγκαθιδρύσουν ένα γενικό καθεστώς προστασίας όλων των ειδών πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 και περιλαμβάνουν ειδικότερα την απαγόρευση:

.....

β) την εκ προθέσεως καταστροφής ή βλάβης των φωλιών και των αυγών και της αφαίρεσας των φωλιών

γ) της συλλογής των αυγών στη φύση και της κατοχής του έστω και κενών

.....

ε) της κατοχής των ειδών πτηνών, των οποίων απαγορεύεται η θήρα και η σύλληψη.»

(Άρθρο 5, Οδηγία της ΕΕ περί της Διατηρήσεως των Άγριων Πτηνών 79/409)

**Η αντίληψη του Έλληνα κυνηγοῦ
εἶχε προσαρμοστεί στο πνεύμα
της κοινοτικής Οδηγίας για τα Πουλιά
του 1979 ἤδη από το 1926 !!!**

ΝΕΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ...

ΝΕΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ...

ΝΕΑ ΗΘΗ...!

Με την ανάληψη της εξουσίας τον Οκτώβριο του 2009, η κυβέρνηση έκανε πραγματικότητα τη δημιουργία ανεξάρτητου Υπουργείου Περιβάλλοντος. Το γεγονός αυτό αναμενόταν από καιρό και αποτελούσε άγιο αίτημα από πολλούς κοινωνικούς φορείς, μιας και η συνύπαρξη της έννοιας του περιβάλλοντος με αυτήν των δημόσιων έργων (όπως ίσχυε μέχρι τότε) αποτελούσε αναγνωρισμένα σχήμα οξύμωρο...

Παρά τα όποια διαδικαστικά προβλήματα ακολούθησαν την ανασύνθεση των Υπουργείων, το ΥΠΕΚΑ ως αρμόδιο για τη θήρα Υπουργείο πλέον, βρέθηκε σύντομα αντιμέτωπο με την παραδοσιακή πια προσφυγή του Σωματίου του κ. Αγγελέτου στο ΣτΕ κατά της Ρυθμιστικής Υπουργικής Απόφασης για την κυνηγετική περίοδο 2009-2010.

Με την εκδίκαση της υπόθεσης και την επικύρωση από το ΣτΕ των αξιώσεων της Ζωοφιλικής Οικολογικής Ένωσης Ελλάδος, η ιστορία επαναλήφθηκε και το κυνήγι σταμάτησε για άλλη μια φορά στη μέση της περιόδου την Παρασκευή 11 Δεκεμβρίου. Τις πρώτες 6 μέρες που ακολούθησαν δεν υπήρξε κανένα δελτίο τύπου από το ΥΠΕΚΑ στο οποίο να δηλώνονται οι προθέσεις του με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί σύγχυση στους κυνηγούς που για άλλη μια φορά αποδείχτηκε πως θεωρούνται πολίτες δεύτερης κατηγορίας.

Την Πέμπτη 17 Δεκεμβρίου 2010, μετά από τις συνεχείς και επίμονες προσπάθειες της ΚΣΕ, των άλλων κυνηγετικών οργανώσεων αλλά και φορέων και κυνηγών που έστειλαν στους πολιτικούς επιστολές διαμαρτυρίας, υπεγράφη τελικά νέα ρυθμιστική απόφαση από τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος κ. Θ. Μωραΐτη και το κυνήγι συνεχίστηκε κανονικά μέχρι τη λήξη της περιόδου.

Η κυνηγετική περίοδος λοιπόν έληξε τελικά ομαλά, αλλά η «μη κυνηγετική περίοδος» δεν ξεκίνησε με τους ίδιους όρους....

Το δελτίο τύπου του Υπουργείου που ακολούθησε την έκδοση της νέας ρυθμιστικής το Δεκέμβριο, είναι μάλλον άκρως αποκαλυπτικό των προθέσεων του νέου Υπουργείου, αλλά και του τρόπου που προσεγγίζει τις ευθύνες που έχει αναλάβει εκ μέρους των Ελλήνων πολιτών:

Αλέξανδρος Γκάσιος
Δασολόγος, MSc
Διαχείριση Άγριας
Πανίδας

Φωτ. Αλέξανδρος Γκάσιος

«Ελληνική Δημοκρατία
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
Αθήνα, 17 Δεκεμβρίου 2009
ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΘΕΜΑ: ΝΕΑ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ

...Μια από τις δραστηριότητες αυτές είναι και το κυνήγι, πού όπως διαπιστώσαμε, εξακολουθεί να ρυθμίζεται από ένα νομοθετικό πλαίσιο αναχρονιστικό, αντιφατικό, ασαφές και στο οποίο δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί πλήρως και ουσιαστικά, το Κοινοτικό Δίκαιο...»

«...Μετά από σχετική προσφυγή, το ΣτΕ, ανέστειλε την 103382/2740/4-8-2009 ΥΑ του Υπ. Αγρ. Ανάπτυξης, με την οποία ρυθμιζόταν το κυνήγι κατά την τρέχουσα περίοδο (2009-2010). Η εν λόγω απόφαση στηρίζεται, κυρίως, στο ότι δεν υπάρχουν για τα διάφορα είδη θηραμάτων επικαιροποιημένες μελέτες έτσι ώστε η άσκηση του κυνηγιού να γίνεται χωρίς να κινδυνεύει η πληθυσμιακή ισορροπία των ειδών αυτών. Το ΥΠΕΚΑ, μετά από διαβούλευση με τους εκπροσώπους των κυνηγών, των περιβαλλοντικών οργανώσεων και την αρμόδια Υπηρεσία, αποφάσισε την έκδοση νέας ρυθμιστικής απόφασης για το κυνήγι (ΥΑ 183643/4418/17.12.2009) για την τρέχουσα περίοδο...»

«...Η έκδοση της εν λόγω απόφασης κρίθηκε επιβεβλημένη όχι βεβαίως για να παρακάμψουμε το ΣτΕ -το οποίο σεβόμαστε και τιμούμε- ούτε όμως για να ικανοποιήσουμε τους κυνηγούς. Η έκδοση της υπαγορεύτηκε από την ανάγκη να αποφευχθούν περαιτέρω νομικές εμπλοκές από το ότι οι 230.000 Έλληνες κυνηγοί έχουν ήδη πληρώσει τα προβλεπόμενα από την νομοθεσία ποσά έκδοσης των αδειών τους, καθώς και εκ του ότι, στην παρούσα κρίσιμη για την ελληνική οικονομία φάση που διανύουμε, θα ήταν άδικο να στερήσουμε τις μικρομεσαίες ξενοδοχειακές και συναφείς επιχειρήσεις της ορεινής, κυρίως, Ελλάδας που εξαρτώνται από τους κυνηγούς, από ένα σημαντικό για αυτούς οικονομικό πόρο.

Είναι αυτονόητο ότι η απόφαση αυτή εκδίδεται μόνον για την φετινή κυνηγετική περίοδο -που άλλωστε οδεύει προς την λήξη της- και δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση πρόκριμα για παρόμοιες αποφάσεις στο μέλλον. Όπως ήδη ενημερώσαμε τόσο τους κυνηγούς όσο και τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, δεσμευόμαστε να ξεκινήσουμε άμεσα ένα ευρύ διάλογο έτσι ώστε να συζητηθεί διεξοδικά το ζήτημα του κυνηγιού στην Ελλάδα και να θέσουμε -επί τέλους- τις βάσεις για την αειφορική του άσκηση...»

Είναι προφανές πως ο συντάκτης του παραπάνω δελτίου τύπου, επιχειρεί να δικαιολογήσει σε κάποιον την επανέκδοση της ρυθμιστικής προεξοφλώντας ταυτόχρονα

την ριζική αναθεώρηση των περί θήρας διατάξεων.

Είναι προφανές επίσης πως οι αντιφάσεις που καταγράφονται σε δελτίο τύπου Υπουργείου, κάθε άλλο παρά σύμφωνες με το χαρακτήρα που θα έπρεπε να έχει είναι.

Συγκεκριμένα ο συντάκτης του ΥΠΕΚΑ κάνει λόγο για σεβασμό στο ΣτΕ. Το ΣτΕ αναφέρει ανεπάρκεια μελετών και πιθανό κίνδυνο για την πληθυσμιακή κατάσταση των θηραματικών ειδών από τη συνέχιση της θήρας. Στο δελτίο τύπου όμως δε γίνεται καμία αναφορά σχετικά με την πληθυσμιακή κατάσταση των θηραμάτων. Αντίθετα οι λόγοι στους οποίους γίνεται επίκληση για την εκ νέου έκδοση ρυθμιστικής απόφασης δεν έχουν σχέση ούτε με τα θηράματα ούτε με τους κυνηγούς.

Τι συμβαίνει στην πραγματικότητα λοιπόν;

Αν ισχύουν οι επιφυλάξεις σχετικά με την επίδραση από την άσκηση της θήρας στους θηραματικούς πληθυσμούς που αναφέρονται στη σχετική απόφαση του ΣτΕ, τότε το ΥΠΕΚΑ μάλλον αγνοεί τους κινδύνους αυτούς για τα θηράματα.

Αν δεν ισχύουν οι παραπάνω επιφυλάξεις, τότε τα θηράματα δεν κινδυνεύουν πληθυσμιακά από τη θήρα και το ΥΠΕΚΑ θα έπρεπε να τονίσει πως παρά τη μονομερή νομική προσέγγιση του θέματος από τον κ. Αγγελέτο η άσκηση της θήρας δεν προκαλεί προβλήματα στους θηραματικούς πληθυσμούς δικαιώνοντας έτσι τους κυνηγούς που υποβάλλονται σε ταλαιπωρία αλλά και συκοφαντική δυσφήμιση για τη νόμιμη δραστηριότητά τους από τα παραπάνω που δε μπορεί παρά να αποτελούν άλλη μία παγκόσμια πρωτοτυπία της χώρας μας.

Τα παραπάνω βέβαια μικρή σχέση με την πραγματικότητα έχουνε καθώς σήμερα γνωρίζουμε πως η κυνηγετική περίοδος έληξε χωρίς να «αφανιστεί» ή έστω να κινδυνεύσει κάποιο είδος (θηραματικό ή μη) της άγριας πανίδας όπως αναφέρει ο κ. Αγγελέτος.

Εκτός των παραπάνω αντιφάσεων όμως, ερωτηματικά εγείρει η πρόθεση του Υπουργείου για διάλογο για το κυνήγι με τους κυνηγούς και τις ΜΚΟ. Γιατί διάλογος και γιατί με τις ΜΚΟ; Ποιος είναι επιτέλους ο ρόλος των ΜΚΟ και γιατί τείνουν να γίνουν Κυβερνητικές από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις με την ανοχή του ΥΠΕΚΑ; Αυτές οι οργανώσεις δεν ελέγχονται ούτε επιστημονικά ούτε οικονομικά από κανένα θεσμικό φορέα. Υλοποιούν προγράμματα και καμπάνιες χωρίς να δημοσιεύουν λεπτομέρειες από τη δράση τους έτσι ώστε να μπορεί τουλάχιστον να τις κρίνει ο κόσμος που τις χρηματοδοτεί ή τις υποστηρίζει. Τα κονδύλια που έχουν απορροφήσει τα τελευταία χρόνια από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους ανέρχονται σε εκατομμύρια ευρώ, δε γνωρίζει όμως κανείς ποια είναι τα αποτελέσματα των δράσεών τους πάνω στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και αν αυτά τα χρήματα πιάσανε τόπο. Εκτός αυτών δεν υπάρχει καμία ΜΚΟ στη Ελλάδα που να έχει επαρκείς γνώσεις και εμπειρία στη βιολογία και διαχείριση κάποιου θηραματικού είδους. Το ενδιαφέρον τους εστιάζεται σε είδη που κινδυνεύουν και εκ των πραγμάτων συγκεντρώνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και προγράμματα δράσεων για τη διάσωσή τους.

Οι Κυνηγετικές Οργανώσεις αντίθετα ελέγχονται και εποπτεύονται από τη Δασική Υπηρεσία και το αρμόδιο Υπουργείο σε κάθε δράση και μέχρι το τελευταίο ευρώ που δαπανούν. Υλοποιούν με δικά τους χρήματα δράσεις βελτίωσης ενδιαιτημάτων και φύλαξης της άγριας πανίδας με ποσά που αγγίζουν τα 10.000.000€ κάθε χρόνο. Δεν έχουν ζητήσει και δεν έχουν λάβει μέχρι τώρα ούτε ένα ευρώ από το δημόσιο παρά το γεγονός πως τα έσοδα του κράτους από την έκδοση αδειών θήρας θα έπρεπε σύμφωνα με το νόμο να επιστρέφουν στη θήρα με φιλοθηραματικές δράσεις.

Με ποιο σκεπτικό επομένως το ΥΠΕΚΑ εξισώνει τις ΜΚΟ με τις αναγνωρισμένες κυνηγετικές οργανώσεις και τις καλεί να πάρουν μέρος στο διάλογο για τη θήρα; Και πώς να δείξουμε εμπιστοσύνη στις διαδικασίες αυτές οι κυνηγοί όταν οι 10 μεγαλύτερες ΜΚΟ έχουν καταθέσει από τις 19/10/2009 (!) σχέδιο νόμου προς το ΥΠΕΚΑ στο οποίο ούτε λίγο ούτε πολύ αφαιρούν με συνοπτικές διαδικασίες το Φεβρουάριο από την κυνηγετική περίοδο χωρίς καμία επιστημονική τεκμηρίωση ή άλλη επιχειρηματολογία. (Το κείμενο που κατέθεσαν οι οργανώσεις WWF Ελλάς, Greenpeace, Αρκτούρος, Αρχέλων, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, ΜΟm, Καλλιστώ και Δίκτυο Μεσόγειος SOS ως «σχέδιο νόμου για τη βιοποικιλότητα» υπό τον φιλόδοξο τίτλο «Ασπίδα προστασίας για τη βιοποικιλότητα», υπάρχει στο διαδίκτυο και μπορεί να το βρει κανείς με αναζήτηση σχετική με τον παραπάνω τίτλο).

Στην Ελλάδα επιτρέπεται η θήρα 32 εκ των 442 πτηνών και 5 εκ των 116 θηλαστικών που έχουν καταγραφεί. Κανένα από τα παραπάνω είδη δεν αντιμετωπίζει πληθυσμιακά προβλήματα ενώ τα περισσότερα παρουσιάζουν αυξητικές τάσεις (αγριοκούνελο, φάσσα, ψαρόνι κλπ). Στοιχεία για τα παραπάνω συγκεντρώνουν μόνο οι κυνηγετικές οργανώσεις. Τα αρμόδια Υπουργεία και η αρμόδια Δασική Υπηρεσία αντίθετα δε φαίνεται να έχουν σαν προτεραιότητα τη διαχείριση της άγριας ζωής και των θηραμάτων ειδικότερα, παρά το γεγονός πως αυτό αποτελεί συνταγματικά κατοχυρωμένη υποχρέωση της Ελλάδας.

Η προστασία της βιοποικιλότητας και των θηραμάτων ειδικότερα γίνεται με έργα διατήρησης των ενδιαιτημάτων τους. Οι κυνηγοί είναι από τις λίγες ομάδες χρηστών που επιθυμούν και καταβάλλουν προσπάθεια να διατηρήσουν τα φυσικά ενδιαιτήματα γεγονός που έχει αναγνωριστεί και από την Ε.Ε. Οι έχοντες συμφέρον καίνε τα δάση για να χτίσουν. Άλλοι χτίζουν παράνομα μέσα σε δασικές εκτάσεις. Μοναχοί επιχειρήσαν να πουλήσουν ολόκληρη λίμνη με την ανοχή ή τη συμμετοχή (ανάλογα με τα πορίσματα που θα προκύψουν από τα αρμόδια όργανα) των αρμόδιων υπηρεσιών, η αγροτική πολιτική της χώρας έχει καταστρέψει ριζικά τα ενδιαιτήματα των ζώων στην αγροτική γη, οι Έλληνες έχουν άγνοια για τα περισσότερα ουσιαστικά ζητήματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και τα Ελληνόπουλα θεωρούν πως στα Ελληνικά δάση υπάρχουν ζέβρες και λιοντάρια. Παρόλα αυτά το κυνήγι διατηρεί τα πρωτεία ως «απειλή για το περιβάλλον» στην πρωτοφανή εκτροπή από κάθε έννοια λογικής

αλλά και επιστημονικής – ορθολογικής διαχείρισης που παρατηρείται από πλευράς αρμόδιων φορέων τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα.

Απαγορεύεται το κυνήγι στο Εθνικό Πάρκο Αζιού λέει η πινακίδα που περιτριγυρίζεται από σκουπίδια...αυτό είναι και το μοναδικό μέτρο που έχει ληφθεί για την «προστασία» του. Στο βάθος η πρωτεύουσα του Βορρά βλέπει το Θερμαϊκό Κόλπο της να καταστρέφεται καθημερινά

Η προστασία της βιοποικιλότητας γίνεται επίσης με έργα και δράσεις φύλαξης. Δεν έχει πραγματοποιηθεί όμως εδώ και πολλά χρόνια, καμία σχετική ουσιαστική πρωτοβουλία από πλευράς αρμόδιων Υπουργείων και Δασικής Υπηρεσίας που να αποσκοπεί εκεί. Αντίθετα, βιώνουμε κάθε χρόνο την υποβοηθούμενη από τις διάφορες ΜΚΟ τάση για όλο και περισσότερους περιορισμούς θήρας.

Κάθε απόπειρα συρρίκνωσης της κυνηγετικής δραστηριότητας όμως που επιχειρείται τόσο σε χρόνο όσο και σε χώρο, αποδεικνύει μονάχα πως ακόμα και το νέο Υπουργείο διατηρεί τις «παλιές» νοοτροπίες που ισοδυναμούν με αδυναμία ουσιαστικής διαχείρισης της άγριας πανίδας και προσφυγή στην εύκολη αλλά αντιεπιστημονική και αναποτελεσματική λύση των χωρικών και χρονικών περιορισμών του κυνηγιού στην Ελλάδα.

Στην κοίτη του μεγαλύτερου ελληνικού ποταμού, του Αλιάκμονα στη Βέροια βρίσκονται σε απόσταση αναπνοής το φράγμα που υδροδοτεί τη Θεσσαλονίκη, η παράνομη χωματερή της Βέροιας και οι αμμοληψίες «οικοδομικών συμφερόντων»... Η περιοχή μέχρι πριν κάποια χρόνια είχε παραποτάμιο δάσος σπάνιας οικολογικής αξίας. Λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω το Δέλτα του ποταμού που βρίσκεται μέσα στο αντίστοιχο Εθνικό Πάρκο δέχεται την «προστασία» του Υπουργείου και του Δασαρχείου Βέροιας με τη μορφή απαγορεύσεων θήρας και χάνει το ένα μετά το άλλο τα φυσικά ενδιαιτήματά του από τη ρύπανση, τις εκχερσώσεις και τις δραματικές αυξομειώσεις στη δίαιτα του νερού από τη λειτουργία των πολλαπλών φραγμάτων για παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος από την Κοζάνη μέχρι τη Βέροια ...

Το κυνήγι σαν έννοια αλλά και σαν αρχέγονη δραστηριότητα που μετουσιώθηκε σταδιακά σε παράδοση, περικλείει πλήθος αρχών και αξιών που δύσκολα ίσως γίνονται αντιληπτές από κάποιον μη κυνηγό.

Για τους αρμόδιους φορείς, τους πολιτικούς και τους υπηρεσιακούς παράγοντες όμως, τα παραπάνω όχι μόνο θα έπρεπε να γίνονται αντιληπτά, αλλά να αποτελούν βασικό συστατικό στην προσέγγιση, το σχεδιασμό και τη χάραξη στρατηγικής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση της θήρας και των θηραματικών πληθυσμών όπως γίνεται σε όλες τις δασοπονικά ανεπτυγμένες χώρες της Ε.Ε.

Μπορεί η συγκέντρωση των Ελλήνων στα μεγάλα αστικά κέντρα να τους αποξένωσε από τη φύση. Μπορεί επίσης να δεχτούμε πως η αποξένωση αυτή έχει επιβάλλει στους κατοίκους των αστικών κέντρων να ταυτίζουν λανθασμένα την προστασία της φύσης με την απομόνωσή της από τον άνθρωπο.

Οι απαγορεύσεις στην Ελλάδα είναι καταδικασμένες γιατί γίνονται πάντα χωρίς σχεδιασμό και στρατηγική και αποτελούν την πιο εύκολη λύση για να φύγουν οι ευθύνες από τους αρμόδιους...Εδώ δίπλα στο φράγμα του Αλιάκμονα από το οποίο υδρεύεται με «πόσιμο νερό» η Θεσσαλονίκη.

Θα ήταν παράλογο όμως να θεωρηθεί πως όσοι από μας βιώνουν γνήσια και άμεσα την επαφή με τη φύση με ευθύνη και ειλικρίνεια, παίρνοντας συνειδητά και νόμιμα τους καρπούς της και φροντίζοντας παράλληλα για τη διατήρησή τους αποτελούμε απειλή για το φυσικό περιβάλλον της χώρας. Αν κάποιοι αποτελούν απειλή αυτοί είναι οι λαθροθήρες και οι ελλείψεις στους χειρισμούς που γίνονται πολλές φορές από τις αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους που όχι μόνο δε διαχειρίζονται επαρκώς το φυσικό περιβάλλον αλλά συντηρούν, λόγω της ανεπάρκειας σε προσωπικό και εξοπλισμό τη συνεχή υποβάθμισή του από όλους όσους το καταχρώνται ή το καταστρέφουν για ίδιο όφελος με παράνομες ή πολλές φορές και νομιμοφανείς μεθόδους.

Είναι αδιανόητο για παράδειγμα σήμερα να μιλάμε για προστασία της βιοποικιλότητας χωρίς άμεσες και ριζικές αλλαγές στη γεωργία. Οι αγροτικές εκτάσεις καταλαμβάνουν σημαντικό ποσοστό της Ελληνικής επικράτειας και αποτελούν ίσως το χώρο τροφοληψίας αλλά και κάλυψης για τα περισσότερα είδη άγριας πανίδας που απαντώνται στην Ελλάδα. Εν τούτοις η αγροτική πολιτική αλλά και η εντατικοποίηση της γεωργίας για αύξηση του κέρδους έχουν προκαλέσει ανυπολόγιστες καταστροφές σε πολλά είδη τόσο από τη χρήση αγροχημικών όσο και από την καταστροφή κάθε φυσικής βλάστησης και την εφαρμογή του μοντέλου της μονοκαλλιέργειας που τεί-

νουν (όλα μαζί) να μετατρέψουν τις πεδινές εκτάσεις της Ελλάδας από «γη της επαγγελίας» για τα άγρια ζώα, σε κρανίου τόπο.

Από το «προστατευόμενο» Εθνικό Πάρκο Αξιού στη Θεσσαλονίκη...Χωρίς σχόλια...

Το παραπάνω παράδειγμα της Ελληνικής αγροτικής πολιτικής συνδυάζει την καταστροφή του φυσικού αγροτικού τοπίου, τα «φορτωμένα» με αγροχημικά φρούτα και λαχανικά που καταλήγουν στο τραπέζι μας, την υποβάθμιση και εξάντληση των υπογείων υδάτων, την υποβάθμιση της παραγωγικότητας του εδάφους και τη ρύπανση της ατμόσφαιρας. Εν τούτοις δε γίνεται καμία αναφορά από το ΥΠΕΚΑ για αλλαγές στην αγροτική πολιτική, ενώ ο συνήθης «αποδιοπομπαίος τράγος», το κυνήγι απειλείται ξανά με νέους περιορισμούς για την αστικού τύπου «προστασία της βιοποικιλότητας».

Ας ελπίσουμε πως έστω και την τελευταία στιγμή οι αρμόδιοι φορείς θα αντιληφθούν τη βαρύτητα των παραπάνω, αλλά και πολλών άλλων για τα οποία δε γίνεται λόγος εδώ και θα τροποποιήσουν προς το ορθό τις επιλογές και τις προτεραιότητές τους, έτσι ώστε να αποδειχθεί πως το νέο Υπουργείο χαρακτηρίζεται από σύγχρονες αντιλήψεις και προσέγγιση, όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες της Ε. Ε. και είναι διατεθειμένο να επιφέρει τις ουσιαστικές και απαραίτητες αλλαγές εκεί που πραγματικά πονά η Ελληνική φύση χωρίς να στοχοποιήσει για άλλη μια φορά το νόμιμο κυνήγι, το οποίο στην ουσία μπορεί να αποτελέσει μοχλό επίτευξης πολλών από τους παραπάνω στόχους αν υπάρξει η απαραίτητη πολιτική βούληση και συνεργασία.

ΕΠΑΝΑ- ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ

Κυριάκος Σκορδάς
Δασολόγος –
Περιβαλλοντολόγος

Το παρόν κείμενο αφορά το θέμα των Καταφυγίων Άγριας Ζωής, τόσο όσον αφορά το νομικό καθεστώς που διέπει την ίδρυση και λειτουργία τους, όσο και όσον αφορά τη δυνατότητα τους να αποτελέσουν χώρους χρήσιμους για τα θηραματικά είδη αλλά και το σύνολο των ειδών της άγριας πανίδας. Αυτό που πρέπει να υπενθυμίσουμε είναι πως τα επονομαζόμενα ως Καταφύγια Άγριας Ζωής έχουν αντικαταστήσει τις περιοχές που παλαιότερα ονομάζονταν ως Καταφύγια Θηραμάτων. Ουσιαστικά τα αναφερόμενα στον Δασικό Κώδικα (86/69) τροποποιούνται με τον νόμο 2637/1998 και ιδιαίτερα με τα όσα περιγράφονται στο άρθρο 57 του εν λόγω νόμου. Σε συντομογραφία τα Καταφύγια Άγριας Ζωής χαρακτηρίζονται ως Κ.Α.Ζ., και έχουν πια μόνιμο χαρακτήρα. Αυτό επισημαίνεται καθώς στο πλαίσιο της συνεργασίας των Κυνηγετικών Συλλόγων με τα Δασαρχεία και τις Διευθύνσεις Δασών των περιοχών τους παλαιότερα μπορούσαν τα καταφύγια θηραμάτων να είναι είτε μόνιμα είτε προσωρινά. Με το νόμο 2637/98 τα Καταφύγια είναι πια μόνο μόνιμα και ιδρύονται με τις εξής διαδικασίες:

- Πρόταση – τεκμηρίωση της οικείας δασικής αρχής για την αναγκαιότητα ίδρυσης
- Αποδοχή της πρότασης και εισήγηση από την αρμόδια Περιφέρεια Δασών
- Απόφαση ίδρυσης του Καταφυγίου από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας
- Δημοσίευση της απόφασης σε σχετικό Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβέρνησης (ΦΕΚ)

Στο πλαίσιο της καλής συνεργασίας προηγείται φάση διαβούλευσης και έκφρασης γνώμης είτε από τον οικείο Κυνηγετικό Σύλλογο είτε από την αντίστοιχη Κυνηγετική Ομοσπονδία.

Η ίδια αυτή διαδικασία οφείλει να τηρείται και για την κατάργηση ενός Καταφυγίου ή ακόμα και για την τροποποίηση των ορίων της έκτασης του (είτε για πρόταση μείωσης είτε για πρόταση αύξησης της έκτασης του καταφυγίου). Η διαδικασία ολοκληρώνεται μόνο μετά την δημοσίευση της σχετικής απόφασης σε ΦΕΚ. Έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις όπου σχετικές αποφάσεις τροποποίησης ή και κατάργησης ενός καταφυγίου να μην γίνονται αποδεκτές από την εμπλεκόμενη νομική υπηρεσία των δημοσιευμάτων στα ΦΕΚ και έτσι να

Φωτ. Κυριάκος Σκορδάς

μην δημοσιεύονται οι αποφάσεις και επομένως να μην ισχύουν. Δεν γνωρίζω αν αυτό έχει γίνει ποτέ για ΦΕΚ ίδρυσης ενός καινούριου Καταφυγίου ή για ΦΕΚ μείωσης της έκτασης ενός καταφυγίου, αλλά σίγουρα έχει γίνει σε περιπτώσεις κατάργησης ενός καταφυγίου. Δηλαδή παρόλη την εισήγηση της υπεύθυνης κρατικής υπηρεσίας, της καθ' ύλην αρμόδιας επιστημονικής υπηρεσίας και τη σχετική απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, είναι δυνατόν να έρχεται η υπηρεσία που παρακολουθεί τα όσα δημοσιεύονται στα ΦΕΚ και να μην επιτρέπει την επικύρωση αυτής της απόφασης.

Αξίζει επίσης να υπενθυμιστεί πως πριν τον τελευταίο προσδιορισμό που έγινε την περίοδο 2000-2001 οι κυνηγετικοί σύλλογοι διοργάνωσαν σε πολλές περιοχές της Ελλάδας γενικές συνελεύσεις των μελών κυνηγών τους, όπου λήφθηκαν σχετικές αποφάσεις ή κατά πλειοψηφία αποφάσεις σχετικά με την κατάργηση, ίδρυση, τροποποίηση ή διατήρηση των τότε ονομαζόμενων καταφύγιων θηραμάτων. Οι προτάσεις αυτές κατόπιν υποβλήθηκαν στις κατά τόπους δασικές αρχές, υλοποιώντας ένα ουσιαστικό στάδιο συνεργασίας και διαβούλευσης των ενδιαφερόμενων ομάδων – χρηστών με τις αντίστοιχες υπηρεσίες της Πολιτείας. Ουσιαστικά η πρακτική αυτή αποτέλεσε ένα θετικό βήμα για την εξασφάλιση ενός μίνιμουμ επιπέδου για την περιβόητη κοι-

νωνική συναίνεση, η οποία με τόσο σαφή τρόπο ζητείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την προώθηση της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής. Σε γενικές γραμμές με την ίδρυση των ΚΑΖ διευθετήθηκε κατά χώρο η άσκηση της θήρας σε όλη την ελληνική επικράτεια.

Αν και τα Καταφύγια Άγριας Ζωής αποτελούν πια νόμο του κράτους δεν είμαι σίγουρος κατά πόσο το περιεχόμενο αυτού του νόμου είναι σε βάθος γνωστό από τις εμπλεκόμενες δημόσιες υπηρεσίες. Έχω μερικά παραδείγματα να αναφέρω για να παρουσιάσω αυτήν την απορία μου.

Παράδειγμα Α'.

Παρουσίαση Μελέτης Κονηγετικής Διαχείρισης για το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου.

Για το θέμα αυτό στη σχετική ΚΥΑ ίδρυσης του Εθνικού Πάρκου (ΚΥΑ 23069/14-6-2005) αναφέρεται πως η θήρα ασκείται σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις απαγόρευσης θήρας και τις ορισθείσες περιοχές ως καταφύγια άγριας ζωής. Αναγνωρίζει δηλαδή πως το ζήτημα θήρας έχει αντιμετωπισθεί συνολικά από την αρμόδια δασική υπηρεσία. Στα λαμβάνοντας υπόψη όμως για την ΚΥΑ δεν μνημονεύει κανένα ΦΕΚ ίδρυσης καταφυγίων, θεωρώντας το ίσως πλεονασμό. Αν και αναφέρει πως επιτρέπεται η συνέχιση των νόμιμων υφιστάμενων δραστηριοτήτων (και η θήρα ασφαλώς

εντάσσεται σε αυτές, καθώς με ειδικές αποφάσεις ορίζονται οι περιοχές, ο τρόπος και ο χρόνος κυνηγίου) παρόλα αυτά για το αντικείμενο της θήρας θέτει ζήτημα εκπόνησης ειδικής μελέτης κυνηγετικής διαχείρισης. Δηλαδή με απλά λόγια μιας μελέτης η οποία θα αντιμετωπίσει το ζήτημα συνολικά. Αναρωτιέται κανείς τι είναι αυτό που μπορεί να αντιμετωπίσει το ζήτημα πιο συνολικά, πιο δημοκρατικά και πιο κοινωνικά από ότι η σύμφωνη γνώμη των ενδιαφερόμενων χρηστών και της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας.

Αντί να αναδειχθεί και να αξιοποιηθεί αυτή η κοινωνική συναίνεση, τίθεται εκ νέου θέμα καινούριων απαγορεύσεων θήρας σε τεράστιες εκτάσεις. Και εδώ οφείλει ο φορέας που προκηρύσσει και εποπτεύει την εκπόνηση μιας τέτοιας ειδικής μελέτης να δώσει τις εξής απλές απαντήσεις στα εύλογα ερωτήματα:

- Τα υπάρχοντα καταφύγια άγριας ζωής δεν λειτούργησαν καλά;
 - Δεν έδωσαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα με βάσει το σκεπτικό ίδρυσής τους;
 - Αν όντως δεν πέτυχαν τι έφταιξε, ώστε να αλλάξει και να βελτιωθεί η διαχείριση των περιοχών αυτών;
 - Εφαρμόστηκε άραγε ποτέ κάποια ειδική διαχείριση εντός των καταφυγίων;
 - Είναι σε θέση η δασική υπηρεσία να αξιολογήσει, μέσω ενός αντικειμενικού συστήματος παρακολούθησης (monitoring) την όποια εφαρμοζόμενη διαχείριση;
- Γιατί αν δεν υπάρχουν απλές ξεκάθαρες απαντήσεις σε αυτά, τότε τι είναι αυτό που

εγγυάται πως η προσθήκη μερικών εκατοντάδων χιλιάδων στρεμμάτων απαγόρευσης της θήρας θα φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα; Εκτός αν ισχύει αυτό που λένε οι «κακές γλώσσες» πως το επιθυμητό αποτέλεσμα είναι η απαγόρευση του κυνηγιού! Και τότε γιατί βαπτίζεται μια τέτοια μελέτη ως Μελέτη Κυνηγετικής Διαχείρισης; Πριν καιρό έγινε μια αιφνிடιαστική παρουσίαση αυτής της μελέτης προκαλώντας τεράστια αντίδραση και δυσαρέσκεια. Γνωρίζει άραγε το αρμόδιο πια ΥΠΕΚΑ τι σημαίνει Καταφύγιο Άγριας Ζωής και ότι με αυτά ρυθμίζεται η θήρα συνολικά; Γνωρίζουν όλοι πως τα Καταφύγια Άγριας Ζωής δεν είναι απλά περιοχές απαγόρευσης της θήρας, αλλά περιοχές προστασίας της βιολογικής ποικιλότητας όπου ο νόμος θέτει σοβαρούς περιορισμούς και απαγορεύσεις σε ένα μεγάλο πλέγμα δραστηριοτήτων, όπως η αλιεία, η βόσκηση, η υλοτομία, η κοπή και συλλογή αρωματικών φυτών, η μελισσοκομία. Ενώ απαγορεύονται πλήρως η αμμοληψία, η αποστράγγιση και αποξήρανση ελωδών εκτάσεων και η ένταξη της έκτασης σε οποιοδήποτε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό. Επίσης για ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπεται η άσκηση τους, όπως μεταλλεία, εργασίες αναδασμού, κατασκευή δρόμων, τουριστικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, αλλά αφού έχει προηγηθεί η εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (και όπως κατά καιρούς τροποποιείται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης)

Παράδειγμα Β'

Εκπόνηση μελέτης επαναπροσδιορισμού όλων των Καταφυγίων Άγριας Ζωής στην Περιφέρεια Β. Αιγαίου

Η μελέτη προκηρύχθηκε από την αντίστοιχη Περιφέρεια Δασών. Αν και δεν έχω λάβει γνώση του περιεχομένου της μελέτης, στέκομαι στο γεγονός πως αυτό είναι ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα, που όμως πριν την έγκρισή του από τον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, αιφνιδίασε τις κυνηγετικές οργανώσεις, καθώς δεν υπήρξε μαζί τους κάποια στοιχειώδης συνεργασία. Δεδομένου δε πως σε παλαιότερο στάδιο η συνεργασία αυτή υπήρξε και δεδομένου πως σήμερα πια είναι επιτακτικό από την Ευρωπαϊκή Ένωση η συναίνεση των τοπικών κοινωνιών και των ενδιαφερόμενων ομάδων, δεν γίνεται αντιληπτό πως αυτό παρουσιάστηκε ξαφνικά και μάλιστα έχοντας χαρακτήρα επείγοντος ώστε οι κυνηγετικές οργανώσεις να απαντήσουν μέσα σε ελάχιστο χρόνο για το αν συμφωνούν.

Πληροφορίες μάλιστα λένε πως ειδικά για το νησί της Λέσβου η έκταση των καταφυγίων άγριας ζωής ... σχεδόν διπλασιάζεται! Γνωρίζοντας πως αυτές οι εκτάσεις είναι νησιωτικές και με εν δυνάμει μεγάλη τουριστική αξία, αναρωτιέται κανείς πόσο εύκολο είναι σήμερα να εξαιρείς από το νησί της Λέσβου επιπλέον 100.000 στρέμματα από οποιαδήποτε μελλοντική ένταξη σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό;

Γεγονός είναι πως από μια τέτοια μελέτη απλά περιμένεις να δεις τι προτάσεις γίνονται ώστε να εξασφαλίζουν στην άγρια πανίδα τα αυτονόητα, δηλ.

Α) τροφή

Β) νερό

Γ) χώρο για κάλυψη και αναπαραγωγή

Δ) προστασία από τους άρπαγες φυσικούς εχθρούς

Αλλά κυρίως περιμένεις την αξιολόγηση της δασικής υπηρεσίας για το αν οι πολύχρονοι περιορισμοί της θήρας στους κυνηγούς κατοίκους των νησιών (και στους χιλιάδες επισκέπτες κυνηγούς) έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα και αν τα μέτρα διαχείρισης που εφαρμόστηκαν είχαν την αναμενόμενη ή όχι επιτυχία.

Κλείνω αυτήν την σύντομη αναφορά με ένα παλιό έγγραφο του τότε ονομαζόμενου Υπουργείου Γεωργίας όπου ζητούσε τη διαμόρφωση ενιαίας πολιτικής πριν την έγκριση αιτημάτων απαγόρευσης της θήρας. Μάλιστα έμπαινε και στην ουσία του θέματος και ζητούσε από όλες τις δασικές αρχές της χώρας να λαμβάνουν υπόψη τα εξής (τα παραθέτω όπως ακριβώς αναφέρονται στο έγγραφο):

- Εάν η υποβολή του αιτήματος για απαγόρευση της θήρας πράγματι στοχεύει στην προστασία του θηραματικού κεφαλαίου στην περιοχή ή υποκρύπτει άλλες σκοπιμότητες

- Τις υφιστάμενες ήδη σε επίπεδο νομού απαγορεύσεις ώστε να μην δημιουργούνται υπέρμετροι περιορισμοί οι οποίοι αυξάνουν την κυνηγετική πίεση στους εναπομείναντες ελεύθερους στο κυνήγι χώρους

- Το μέγεθος της προς απαγόρευση περιοχής ώστε να μην είναι ούτε υπερβολικά μεγάλο ούτε υπερβολικά μικρό, ώστε να επιτυγχάνονται οι επιδιωκόμενοι σκοποί.

Αυτά σε μία εγκύκλιο του Υπουργείου το 1994....

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε, αλλά οι κυνηγετικές οργανώσεις αισθάνονται σήμερα δυσπιστία όταν ακούν για καινούριες απαγορεύσεις, ειδικά όταν αυτές είναι είτε ατεκμηρίωτες είτε δεν συνοδεύονται από συγκεκριμένα μέτρα διαχείρισης της άγριας πανίδας.

**ΤΙ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ
ΣΤΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ
ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΧΕΤΙΚΑ
ΜΕ ΤΗ ΘΗΡΑ ΚΑΙ
ΤΙ ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ
ΜΕΡΙΚΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
Μ.Κ.Ο.**

Αλέξανδρος Γκάσιος
Δασολόγος, MSc
Διαχείριση Άγριας
Πανίδας

Φωτ. Περικλής Μπίρτσας

Επειδή εύλογα πολλοί κυνηγοί διαμαρτύρονται για ελλιπή ενημέρωση και επίσης εύλογα οι εκπρόσωποί τους αφιερώνουν σημαντικό χρόνο αυτές τις μέρες για να αντιμετωπίσουν τη θεσμικά συντονισμένη αλλά μη επιστημονικά τεκμηριωμένη επίθεση που δέχεται το κυνήγι στις μέρες μας με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η παραπάνω δυνατότητα, κρίθηκε σκόπιμο να μεταφερθούν αυτούσιες στο συγκεκριμένο άρθρο, οι γραπτές τοποθετήσεις μερικών ΜΚΟ αλλά και τα όσα έχει γράψει η Ε. Ε. για το κυνήγι και τη βιοποικιλότητα έτσι ώστε να μπορεί να εξάγει κανείς τα δικά του συμπεράσματα.

Τα παρακάτω δελτία τύπου βρίσκονται αναρτημένα στις ιστοσελίδες των αντίστοιχων οργανώσεων. Είναι μάλλον δύσκολο να μεταφερθούν στο χαρτί τα όσα κατά καιρούς βιώνουν όσοι παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις... Το Ελληνικό δαιμόνιο χτυπά κόκκινο στις αρμόδιες για το κυνήγι υπηρεσίες που δε διαχειρίζονται επαρκώς και σε επιστημονική βάση τη θήρα ως οφείλουν... Η ανεπάρκεια σε γνώσεις, προσωπικό και εξοπλισμό των αρμόδιων φορέων αποτελούν αναγνωρισμένα μέρη της απάντησης στα παραπάνω. Το γιατί όμως ενώ τίποτα δε δουλεύει σωστά στον τομέα της διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος της Ελλάδας, φορείς και ΜΚΟ (οι θεσμικά και εξωθεσμικά καθ' ύλην αρμόδιοι, υπεύθυνοι δηλαδή για την κατάσταση που επικρατεί) επιμένουν πεισματικά να επιτίθενται κατ' επανάληψη στο κυνήγι την ώρα που χάνονται το ένα μετά το άλλο τα φυσικά ενδιαίτηματα της χώρας που δεν αντέχουν άλλη ρύπανση, δόμηση, καταπάτηση, κατάχρηση και καταστροφή, απαιτεί μάλλον την ειδικότητα του ψυχολόγου και του κοινωνιολόγου παρά αυτή του δασολόγου για να απαντηθεί...

Α. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΗΡΑ

1. Έγγραφο κατευθύνσεων για τη θήρα βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών “Οδηγία για τα Πτηνά”

«...Στην οδηγία για τα Πτηνά αναγνωρίζεται πλήρως η νομιμότητα της θήρας αγρίων πτηνών ως μορφή βιώσιμης χρήσης. Η θήρα αποτελεί δραστηριότητα που αποφέρει σημαντικά κοινωνικά, μορφωτικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη σε διάφορες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο αριθμός των

ειδών, των οποίων επιτρέπεται η θήρα, είναι περιορισμένος και περιλαμβάνεται στην οδηγία, όπου καθορίζεται και μία σειρά οικολογικών αρχών και νομικών υποχρεώσεων σχετικών με την εν λόγω δραστηριότητα, τις οποίες τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν μέσω της νομοθεσίας τους. Τα προαναφερθέντα παρέχουν το πλαίσιο διαχείρισης της θήρας...»

«...Στο άρθρο 2 ορίζεται η γενική υποχρέωση των κρατών μελών να “υιοθετούν όλα τα αναγκαία μέτρα με σκοπό να διατηρηθεί ο πληθυσμός όλων των ειδών των πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 σε ένα επίπεδο που να ανταποκρίνεται ιδιαίτερα στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις...”

«...Τα άρθρα 3 και 4 αφορούν τα ενδιαίτηματα. Περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με θέματα πρόληψης σημαντικής παρενόχλησης εντός των ειδικών ζωνών προστασίας (ΖΕΠ), οι οποίες έχουν ταξινομηθεί βάσει του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2. Η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες – όπως για παράδειγμα η θήρα - αντιβαίνουν αυτές τις διατάξεις...»

«...Η θήρα είναι μία από τις πολλές πιθανές χρήσεις των περιοχών NATURA 2000, ενώ άλλες χρήσεις είναι η γεωργία, η αλιεία και άλλες μορφές αναψυχής. Δεν υπάρχει γενικό τεκμήριο κατά του κυνηγιού σε περιοχές NATURA 2000 βάσει των οδηγιών σχετικά με την προστασία της φύσης...»

«...Η αειφόρος θήρα μπορεί να αποβεί επωφελής σε ό,τι αφορά τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων μέσα στις περιοχές NATURA 2000 και γύρω από αυτές...»

«...Αναλόγως του χαρακτήρα των περιοχών NATURA 2000 και των κυνηγετικών πρακτικών, είναι ενδεχομένως σωστό να προβλέπονται στο πλαίσιο των σχεδίων διαχείρισης ζώνες καταφυγίου όπου απαγορεύεται η θήρα. Ένα διεξοδικό ερευνητικό πρόγραμμα στη Δανία κατέδειξε ότι η προσεκτική δημιουργία ζωνών απαγόρευσης της θήρας μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ταυτόχρονα αυξημένη χρήση της περιοχής από υδρόβια πτηνά και τις ευκαιρίες θήρας στις παρυφές αυτών των περιοχών...»

«...Στο άρθρο 10 απαιτείται από τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την έρευνα και οισοδήποτε εργασίες με σκοπό την προστασία, τη διαχείριση και την εκμετάλλευση των πληθυσμών όλων των ειδών πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1.»

«...Πρέπει, ως εκ τούτου, η θήρα, η οποία αποτελεί χρήσιμη κατανάλωση της άγριας ζωής, να τοποθετηθεί στο ευρύτερο πλαίσιο της αειφόρου χρήσης των πόρων...»

«...Αν και η ετήσια συγκομιδή μπορεί να εξαλείψει σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού, το γεγονός αυτό αντισταθμίζεται από χαμηλό επίπεδο φυσικής θνησιμότητας και/ή καλύτερους ρυθμούς

αναπαραγωγής. Ο μέγιστος αριθμός πτηνών που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο δραστηριοτήτων θήρας κάθε χρόνο, θα επιτευχθεί όταν ο μέγιστος αριθμός πτηνών αναπαράγεται με τον ταχύτερο δυνατό ρυθμό. Αυτό επιτυγχάνεται όταν ο αριθμός των ζώων αναπαραγωγής μειώνεται σε επίπεδο σημαντικά κατώτερο της ικανότητας του ενδιαιτήματος (Newton, 1998. Περιορισμός του πληθυσμού στα πτηνά)...»

«...Μερικές από τις σημαντικότερες περιοχές άγριας ζωής στην Ευρώπη έχουν επιβιώσει των πιέσεων ανάπτυξης και εξάλειψης εξαιτίας των συμφερόντων διαχείρισης των θηραμάτων...»

«...Στην Ισπανία, οι εναπομείναντες πληθυσμοί του ισπανικού βασιλαετού *Aquila adalberti* επιβίωσαν κυρίως σε περιοχές που αποτελούν μεγάλα ιδιωτικά κτήματα με σκοπό τη θήρα και όπου, στο παρελθόν, η θήρα διεξαγόταν με αντικείμενο σχεδόν αποκλειστικά τα μεγάλα θηράματα. Στη Γαλλία, ο αριθμός των άγριων πληθυσμών της Γκριζοπέρδικας *Perdix perdix* είναι υψηλός σε περιοχές εντατικής καλλιέργειας (π.χ. *Beauce*, *Picardie*) συνεπεία των προσπαθειών διαχείρισης, ιδιαίτερα της δημιουργίας χιλιάδων εκταρίων για την “προστασία της άγριας ζωής”, με την οικονομική υποστήριξη των κυνηγών.

2.4.22 Συνεπώς, η θήρα μπορεί να υποστηρίξει τη διατήρηση μέσω της ορθολογικής χρήσης. Τα μέτρα που λαμβάνονται για τη βελτίωση της κατάστασης των συγκεκριμένων ειδών όχι μόνο ενισχύουν τη βιώσιμη απόδοση αλλά είναι και ευεργετικά για ένα ολόκληρο φάσμα άλλων ζώων και φυτών με παρόμοιες απαιτήσεις. Η διαχείριση δεντροφυτευμένων αγροτεμαχίων για Φασιανούς *Phasianus colchicus* άπτεται μεγαλύτερου φάσματος παραγόντων σε σχέση με τη διαχείριση δεντροφυτευμένων αγροτεμαχίων που προορίζονται αποκλειστικά για δασοκομία. Η διαχείριση των ορίων αγρών με σκοπό την υποστήριξη της Πέρδικας *Perdix perdix* ωφελούν επίσης τα άγρια άνθη, τις πεταλούδες και άλλα ασπόνδυλα...»

«...Μία πρόσφατη επισκόπηση της επιστημονικής βιβλιογραφίας σχετικά με την ενεργειακή φυσιολογία των πτηνών έθεσε σε αμφισβήτηση την υπόθεση ότι η θήρα οδηγεί πάντα σε παρενόχληση που θα αποτελέσει σοβαρή απειλή για την επιβίωση των πληθυσμών πτηνών...»

«...ΠΟΙΟΙ ΟΡΟΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΟΤΑΝ ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΛΟΣ ΕΠΙΘΥΜΕΙ ΝΑ ΕΠΩΦΕΛΗΘΕΙ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ ΤΩΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΩΝ ΕΝΑΡΞΗΣ ΚΑΙ/Η ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 7, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ;

2.6.23 Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αυτό συνάδει με την αρχή της πλήρους προστασίας, όπως αυτή ερμηνεύτηκε από το Δικαστήριο, τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αποδεικνύουν, στο σχετικό γεωγραφικό επίπεδο στο οποίο πρόκειται να εφαρμοστεί η κλιμάκωση, ότι δεν υφίστανται σοβαροί κίνδυνοι συγχύσεως και παρενόχλησης.

2.6.24 Σε ό,τι αφορά τον κίνδυνο συγχύσεως, πρέπει να κατηγοριοποιηθούν οι 'παρόμοιες' ομάδες θηρεύσιμων πτηνών που χρησιμοποιούν κατά την ίδια χρονική περίοδο τους ίδιους τύπους ενδιαιτημάτων, καθώς και να καθορισθούν ίδιες ημερομηνίες έναρξης και λήξης της θήρας για αυτές τις ομάδες, κατά τρόπο που να αποφεύγονται οι επικαλύψεις με περιόδους απαγόρευσης της θήρας. Επίσης, πρέπει να καθοριστεί ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες διεξάγεται η θήρα δεν εγκυμονούν σημαντικό κίνδυνο συγχύσεως μεταξύ διαφορετικών θηρεύσιμων ειδών...»

2. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Βρυξέλλες, 16 Μαρτίου 2010 (18.03)

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέμα : Βιοποικιλότητα: Μετά το 2010

Όραμα και στόχοι σε επίπεδο ΕΕ και παγκόσμιο επίπεδο και διεθνές καθεστώς πρόσβασης και συμμετοχής στα οφέλη (ABS)

Συμπεράσματα του Συμβουλίου

«...οι βασικοί λόγοι για τη μη επίτευξη των στόχων της ΕΕ είναι: ελλιπής εφαρμογή ορισμένων νομικών πράξεων, ελλιπής και ανεπαρκής ενσωμάτωση των στόχων σε τομεακές πολιτικές, ανεπαρκής επιστημονική γνώση και ελλείψεις σχετικά με τα δεδομένα, ανεπαρκής χρηματοδότηση, έλλειψη πρόσθετων μέσων με σκοπό την αποτελεσματικότητα για την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων (όπως τα χωροκατακτητικά ξένα είδη), και ελλείψεις στην επικοινωνία και την εκπαίδευση όσον αφορά την αύξηση της συνειδητοποίησης' ...»

«...η καταστροφή, ο κατακερματισμός και η υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων λόγω

επιβλαβούς μεταβολής της χρήσης της γης, η υπερεκμετάλλευση και η μη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, τα χωροκατακτητικά ξένα είδη, το παράνομο εμπόριο απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών, η αύξηση της οξύτητας των ωκεανών, η ρύπανση, και, σε αυξανόμενο βαθμό, η αλλαγή του κλίματος είναι οι ισχυρότερες πιέσεις που υφίσταται η βιοποικιλότητα...»

«... είναι σημαντικό να καθοριστεί σαφής βάση αναφοράς, η οποία θα καθορίζει τα κριτήρια βάσει των οποίων θα αξιολογούνται τα επιτεύγματα, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, η αποκατάσταση μπορεί επίσης να συνίσταται σε φυσική αναζωογόνηση...»

«... η προστασία της βιοποικιλότητας και η διατήρηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών απαιτούν οικονομικώς αποδοτικές πολιτικές και δράσεις και υπερβαίνει κατά πολύ τις προστατευόμενες περιοχές και τα οικολογικά δίκτυα...»

«... ανάγκη επίτευξης των προσπαθειών για την ένταξη της βιοποικιλότητας στην ανάπτυξη και υλοποίηση άλλων πολιτικών, λαμβάνοντας υπ' όψιν τους στόχους όλων των σχετικών πολιτικών, ιδίως των εθνικών και ενωσιακών πολιτικών που αφορούν τη διαχείριση των φυσικών πόρων, όπως γεωργία, επισιτιστική ασφάλεια, δασοκομία, αλιεία και ενέργεια, καθώς και χωροταξία, μεταφορές, τουρισμός, εμπόριο και ανάπτυξη...»

«...η δράση της ΕΕ επιτρέπει την πλήρη συμμετοχή όλων των φορέων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο στην ανάπτυξη πολιτικών και πρωτοβουλιών και πιστεύει ότι αυτές οι συμμετοχικές προσεγγίσεις θα οδηγήσουν με τη σειρά τους στις αναγκαίες και συμπληρωματικές πρωτοβουλίες «από τη βάση στην κορυφή» από εκείνους που συμμετέχουν άμεσα στη διαχείριση της χρήσης της γης -και της θάλασσας- και ιδίως τις τοπικές κοινότητες...»

B. Τι αναφέρουν σχετικά με τη θήρα στην Ελλάδα Περιβαλλοντικές Μ.Κ.Ο.

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

1. Απογοήτευση η ρυθμιστική του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για το κυνήγι

«...Απογοήτευση προκαλεί για μια ακόμη φορά η Ρυθμιστική Απόφαση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για το κυνήγι για την περίοδο 2009-2010. Παρά τις ετήσιες προτάσεις τις Ορνιθολογικής και των υπόλοιπων αρμόδιων φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων, η νέα Ρυθμιστική αποτελεί επανάληψη της περσινής, με ελάχιστες αλλαγές και καμία από αυτές ουσιαστική. Το Υπουργείο με αυτό τον τρόπο συνεχίζει να αγνοεί την ευρωπαϊκή νομοθεσία η οποία με βάση την Οδηγία για τα Άγρια Πουλιά υποχρεώνει τα κράτη-μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των άγριων πουλιών και των βιότοπών τους...»

«...Βασικό πρόβλημα της συγκεκριμένης ρυθμιστικής είναι ότι συνεχίζει να επιτρέπει το κυνήγι μέσα στο Φεβρουάριο με κλιμακωτές ημερομηνίες (διαφορετικές ημερομηνίες λήξης ανά είδος) κάτι το οποίο είναι παράνομο σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και τις πολλαπλές αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Το κυνήγι το Φεβρουαρίου συμπίπτει με τη φάση των προμεταναστευτικών μετακινήσεων των θηρεύσιμων ειδών, κάτι που ρητά απαγορεύεται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το κυριότερα είδη που απειλούνται από το κυνήγι του Φεβρουαρίου είναι οι πάπιες και οι χήνες, χαρακτηριστικά η Ασπρομέτωπη Χήνα και η Σαρσέλα, Επίσης, θύμα του κυνηγιού κατά τη διάρκεια του Φεβρουαρίου μπορεί να είναι και η παγκοσμίως απειλούμενη Νανόχηνα, καθώς συχνά συνδέεται με την Ασπρομέτωπη Χήνα, όπως συνέβη τον περασμένο χειμώνα στην Λίμνη Κερκίνη.»

2. Νέα ρυθμιστική για το κυνήγι

«Παρακάμπτοντας την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για αναστολή της Ρυθμιστικής Απόφασης για το κυνήγι, το νέο Υπουργείο Περιβάλλοντος προχώρησε χθες στην υπογραφή πανομοιότυπης και εξίσου προβληματικής ρυθμιστικής απόφασης.

Οι ελπίδες για ένα Υπουργείο που θα δείξει την απαραίτητη πολιτική βούληση για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η βιοποικιλότητα της χώρας μειώθηκαν σημαντικά με την απόφαση αυτή. Η πάγια τακτική που ακολουθούσε το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων το οποίο μέχρι πρότινος ήταν υπεύθυνο για το θέμα, συνεχίζεται με την υπογραφή της απόφασης χωρίς καμία αλλαγή αμέσως μετά την ακύρωσή της από το ΣτΕ.

Το νέο Υπουργείο φαίνεται να μην αντιμετωπίζει το κυνήγι σαν περιβαλλοντικό, αλλά σαν πολιτικό ζήτημα.

Ανεξάρτητα από την απόφαση του ΣτΕ, η έκδοση μιας νέας ρυθμιστικής θα έπρεπε να λάβει υπόψη της τα δεδομένα και τις πάγιες προτάσεις των περιβαλλοντικών οργανώσεων για εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία και άρα την κατάρρηση των κλιμακωτών ημερομηνιών. Αντ' αυτού επιλέγονται ημερομηνίες λήξης χωρίς καμία επιστημονική τεκμηρίωση.

Η μοναδική μελέτη που έχει εκπονηθεί από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αποδεικνύει ότι η μετανάστευση των υδροβίων ειδών πουλιών ξεκινά

κατά τον Ιανουάριο. Η μόνη αποδεκτή καταληκτική ημερομηνία για να είναι η Ρυθμιστική Απόφαση σύμφωνη με τις κοινοτικές υποχρεώσεις της Ελλάδας προς την Οδηγία για τα Άγρια Πουλιά είναι το αργότερο η 31 Ιανουαρίου για όλα τα είδη.

Η Υπεύθυνη Πολιτικής Περιβάλλοντος της Ορνιθολογικής Μαλαμώ Κορμπέτη τονίζει: «Αυτό που προβληματίζει ιδιαίτερα είναι ότι δεν αξιοποιήθηκε η ευκαιρία ώστε

να βελτιωθεί ούτε κατ' ελάχιστον η Ρυθμιστική Απόφαση για το κυνήγι. Καλούμε το Υπουργείο Περιβάλλοντος να επανεξετάσει συνολικά το θέμα της διεξαγωγής της κυνηγετικής δραστηριότητας στη Ελλάδα».

3. Σημαντική επέκταση του δικτύου των Ζωνών Ειδικής Προστασίας για τα Πουλιά

«...Μια πολύ σημαντική εξέλιξη σημειώθηκε χθες για το δίκτυο των ελληνικών Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), καθώς το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κлиматικής Αλλαγής απέστειλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή 66 νέες περιοχές οι οποίες θα ενταχθούν στο δίκτυο Natura 2000. Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία χαιρετίζει την σημαντική αυτή απόφαση του Υπουργείου...»

«...Η απόφαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος είναι αποτέλεσμα πολύχρονης προσπάθειας από την Ορνιθολογική και τη BirdLife International. Η προσπάθεια αυτή ενισχύθηκε από την καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και την πρόσφατη προειδοποιητική επιστολή της Επιτροπής για την επιβολή προστίμων στην Ελλάδα, λόγω των έως πρόσφατα σημαντικών ελλείψεων στο δίκτυο των Ζωνών Ειδικής Προστασίας...»

Ημερ/νία: 29-04-2010

ΖΩΟΦΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Προσφυγή κατά της Ετήσιας Ρυθμιστικής Απόφασης για τη θήρα

«....Η απόφαση του τέως υπουργού κ. Χατζηγάκη υπήρξε το αποτέλεσμα ψηφοθηρικής συναλλαγής, ενώ κατά το περιεχόμενό της ήταν εγκληματική εις βάρος της πανίδας της χώρας, η οποία υπέστη τεράστιο αποδεκατισμό από τις καταστροφικές πυρκαγιές των τελευταίων ετών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών του παρελθόντος θέρους.

Η υπόθεση εκδικάσθηκε την 09-12-2009, με εισήγηση εκ μέρους της Εισηγήτριας περί ακυρώσεως της υπουργικής αποφάσεως, ενώ κατά την ακροαματική διαδικασία η Κυνηγετική Συνομοσπονδία υποκατέστησε πλήρως το Ελληνικό Δημόσιο, αποδεικνύο-

ντας ποιος στην πραγματικότητα διοικεί.

Το Ε' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας (διαδικασία Αναστολών) με την υπ' αριθμ. 1337/2009 απόφασή του ανέστειλε την προσβληθείσα απόφαση (πιο απλά το κυνήγι) σε όλη την Ελλάδα, μέχρι την έκδοση οριστικής αποφάσεως επί της προσφυγής μας.

Και ενώ ο φάκελος της υποθέσεως είναι ακόμη ανοικτός, ο Υφυπουργός Μοραΐτης, σε πλήρη συνεννόηση με την Υπουργό Μπιρμπίλη, εξέδωσε σήμερα νέα απόφαση, όμοια και εξ ίσου παράνομη με την προσβληθείσα και ακυρωτέα, αποτέλεσμα συναλλαγής, αδιαφάνειας, και πλήρους υποταγής στα οικονομικά συμφέροντα.

Την πράξη αυτή του Υφυπουργού και της προϊσταμένης του Υπουργού Μπιρμπίλη αποκαλούμε ευθέως ΑΣΕΛΓΕΙΑ εις βάρος του Νόμου, της Δικαιοσύνης και του περιβάλλοντος, και στιγματίζουμε την δήθεν «Πράσινη πολιτική» του εξ ίσου υπεύθυνου και παλαιοκομματικής νοοτροπίας Πρωθυπουργού.

Δηλώνουμε ότι θα κινηθούμε αμέσως όχι μόνο κατά της νέας αυτής παράνομης απόφασης, αλλά και ποινικώς κατά των υπευθύνων, ενώ θα γνωστοποιήσουμε και την αξιοπιστία και νομιμοφροσύνη της Ελληνικής Κυβερνήσεως σε όλες τις χώρες του εξωτερικού, με κάθε πρόσφορο μέσον.

ΑΙΣΧΟΣ, κε Μωραΐτη,

ΑΙΣΧΟΣ, κα Μπιρμπίλη,

ΑΙΣΧΟΣ κε ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ....

Αθήνα, 17 Δεκεμβρίου 2009

Ο Πρόεδρος και Πληρεξούσιος Δικηγόρος

Άγγελος Αγγελέτος...»

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΙ

1. ΕΤΗΣΙΑ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΙΟΥ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΝΙΔΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Τετάρτη, 05 Αύγουστος 2009 22:36

«Η έκδοση της ετήσιας ρυθμιστικής απόφασης του κυνηγιού από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την περίοδο 2009-2010 επιβεβαιώνει για άλλη μια φορά την κοινοπραξία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και της Κυνηγετικής Συνομοσπονδίας. Η απόφαση αγνοώντας τόσο τις βασικές αρχές διαχείρισης περιβάλλοντος όσο και τις προτάσεις των περιβαλλοντικών και φιλοζωικών οργανώσεων επιτρέπει σε 230.000 οπλισμένους συμπολίτες μας να ψυχαγωγηθούν πυροβολώντας ότι πετάει και ότι περπατάει. Ο Υπουργός μάλιστα με περίσσειμα θράσους δηλώνει ότι «εναρμονίσαμε μετά από ιδιαίτερη μελέτη και περίσκεψη τις ανάγκες του περιβάλλοντος και των βιοτόπων με τις ανάγκες του κυνηγιού» και αναφέρεται σε «αυστηρές προδιαγραφές και νέους ειδικούς περιορισμούς» που όμως μόνο ο ίδιος βλέπει. Στην πραγματικότητα η νέα Ρυθμιστική υποκύπτει για μια ακόμη φορά στις πιέσεις του κυνηγετικού λόμπυ...».

«...Οι ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΙ καταγγέλλουν το συνεχιζόμενο “συνταίριασμα” των συμφερόντων κυνηγών και υπουργείου, την παροχή σε αυτούς δικαιωμάτων ως

“διαχειριστών της φύσης” και την έλλειψη εναλλακτικών προτάσεων για τη μετατροπή της οικονομίας που σχετίζεται με το κυνήγι σε δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον απαλλαγμένες από τη βία. Οι αξίες του πολιτισμού, της δημοκρατίας και του σεβασμού προς τη φύση δεν συνάδουν με την άκριτη άδεια θανάτωσης άγριων ζώων και πουλιών και την πλήρη διατάραξη της ισορροπίας της φύσης που δίνει η απόφαση του υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης...”

2. ΚΥΝΗΓΙ: ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ ΠΙΑ Η ΕΚΔΟΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ!

Κυριακή, 13 Δεκέμβριος 2009 00:00

«Για μια ακόμα φορά το ΣτΕ ανέστειλε την ρυθμιστική απόφαση για το κυνήγι, εν’ όψη της εκδίκασης της αίτησης ακύρωσης στις 23/12. Η υπουργός ΠΕΚΑ από τις 29/10 έχει δεσμευτεί να σταματήσει το κρυφτούλι της διοίκησης με την δικαιοσύνη και να διαβουλευτεί με τους συμβούλους της Επικρατείας προτού εκδώσει υπουργικές αποφάσεις έτσι ώστε να διασφαλίζεται τη νομιμότητα και το κύρος τους. Οφείλει να μην διαψεύσει τις ελπίδες που η ίδια δημιούργησε υποχωρώντας στην διακομματική πίεση του κυνηγετικού λόμπυ...»

«...Ακόμα περισσότερο, η πάγια νομολογία του ΣτΕ για το ζήτημα πρέπει να οδηγήσει σε ριζική αλλαγή του νομικού πλαισίου για το κυνήγι, έτσι ώστε να αντανakλά τις σύγχρονες προτεραιότητες της προστασίας της άγριας ζωής και όχι της διασφάλισης του δικαιώματος της αναψυχής των κυνηγών...»

«...Έτσι μια επιβαρυντική για το περιβάλλον δραστηριότητα όπως το κυνήγι πρέπει να απαγορεύεται γενικά και η οποιαδήποτε υπουργική απόφαση αν είναι αναγκαία να προσδιορίζει, με την απαραίτητη τεκμηρίωση μόνο, πότε, που και με ποιες προϋποθέσεις επιτρέπεται και όχι το αντίθετο...»

3. ΚΥΝΗΓΙ: ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΕΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ!

Παρασκευή, 18 Δεκέμβριος 2009 14:22

«Ελάχιστες μόνο μέρες μετά την απόφαση του ΣτΕ να αναστείλει την ισχύ της ρυθμιστικής απόφασης για το κυνήγι το υπουργείο περιβάλλοντος εξέδωσε την ίδια (και το ίδιο παράνομη) απόφαση ως νέα. Πρόκειται για νέο ρεκόρ της διοίκησης που κάνει τα πάντα για να μην χάσουν οι χαϊδεμένοι της κυνηγοί την ψυχαγωγία τους ούτε για ένα Σαββατοκύριακο...»

«...Πρόκειται επίσης για μια ξεκάθαρη περίπτωση άρνησης της κυβέρνησης να εφαρμόσει μια δικαστική απόφαση που εκτός από τους κινδύνους στους οποίους εκθέτει την άγρια πανίδα (η προστασία της οποίας είναι συνταγματική της αποστολή) υπονομεύει την βασική συνταγματική αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Μετά την υπόθεση με την εκτροπή του Αχελώου η χθεσινή απόφαση αποδεικνύει για όποιον είχε ακόμα αμφιβολίες ότι η νέα κυβέρνηση δεν έχει καμία σχέση με την οικολογία και την πράσινη πολιτική και αποτελεί συνέχεια του παλαιοκομματισμού των προηγούμενων κυβερνή-

σεων του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ...»

«...Οι υπεύθυνοι αυτού του πραξικοπήματος να είναι σίγουροι ότι θα έχουν την ευκαιρία να εξηγήσουν την συμπεριφορά τους εκτός από την Ελληνική δικαιοσύνη που θα κρίνει και τη «νέα» απόφαση και στα Ευρωπαϊκά όργανα στα οποία θα θέσουμε το θέμα...»

4. ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Παρασκευή, 28 Αύγουστος 2009 15:13

«Η καταστροφή των δασών της Αττικής από τις φωτιές είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο μεγάλου μέρους της πανίδας των περιοχών που επλήγησαν. Από τα ζώα που γλύτωσαν το θάνατο, άλλα προσπαθούν πληγωμένα να επιβιώσουν κι άλλα, όπως τα πτηνά, να βρουν καταφύγιο σε γειτονικές περιοχές.

«...Με αυτή την τραγική εξέλιξη γίνεται πλέον επιτακτική η ανάγκη να απαγορευτεί αμέσως το κυνήγι τόσο σε ολόκληρη την Αττική όσο και στους όμορους νομούς, όπου η ορνιθοπανίδα κυρίως θα αναζητήσει καταφύγιο...»

«...Επειδή τα τραγικά λάθη και τις παραλήψεις της Κυβέρνησης τα πληρώνουν οι πολίτες και η φύση, ζητάμε από τον πρωθυπουργό της χώρας να παρέμβει επί τέλους ο ίδιος και να δώσει λύση στο πρόβλημα, εφόσον έχει αποδειχθεί πλέον ότι οι αρμόδιοι υπουργοί του με τα όσα πράττουν στρέφονται εναντίον των συμφερόντων της πλειοψηφίας του λαού υποκύπτοντας στις πιέσεις των κυνηγών να τους επιτραπεί να συνεχίσουν το μακάβριο και θανατηφόρο χόμπι τους ακόμα και μετά την τελευταία καταστροφή!!...»

«...Καταγγέλλουμε επίσης στους Έλληνες πολίτες ότι με την έκδοση της νέας ρυθμιστικής για το κυνήγι, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης απαξιώνει για άλλη μια φορά το αίτημα 180 Περιβαλλοντικών και Φιλοζωικών Οργανώσεων, των ΟΙΚΟΛΟΓΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ, δεκαπέντε δήμων του Υμηττού (ΣΠΑΥ) και του ΣΥΡΙΖΑ για άμεση και οριστική παύση του κυνηγιού στον Υμηττό. Ανάλογα αιτήματα έχουν υποβληθεί όχι μόνο για την περιοχή του Υμηττού αλλά και για ολόκληρο το νομό Αττικής που περιλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό κατοίκων της Ελλάδας....»

WWF Ελλάς, Αρκτούρος, Αρχέλων, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, ΜΟm, Καλλιστώ και Δίκτυο Μεσόγειος SOS

«....Πρόταση νόμου για την προστασία της βιοποικιλότητας ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα πρόταση αποτελεί αποτέλεσμα κοινής ομάδας εργασίας από στελέχη του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και της Διεύθυνσης Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και των περιβαλλοντικών οργανώσεων WWF Ελλάς, Αρκτούρος, Αρχέλων, Ελληνική Ορνιθολογική Εται-

ρεία, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, ΜΟμ, Καλλιστώ και Δίκτυο Μεσόγειος SOS.¹ ...»

«...5. Η περίοδος θήρας δεν μπορεί να ξεκινά πριν την 1η Σεπτεμβρίου και να λήγει μετά την 31η Ιανουαρίου κάθε έτους, για όλα τα θηρεύσιμα είδη της πανίδας...»

Από τα παραπάνω γίνονται σαφή τα εξής:

1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το περιβάλλον αναγνωρίζει πλήρως τη θήρα ως συμβατή με την προστασία του περιβάλλοντος δραστηριότητα.
2. Οι κυνηγετικές οργανώσεις είναι από τις λίγες ομάδες χρηστών που σύμφωνα με την Ε.Ε. επιθυμούν και υποστηρίζουν με μεγάλα κονδύλια τη διατήρηση και προστασία των φυσικών ενδιατημάτων που στην ουσία ισοδυναμεί με τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας.
3. Οι θετικές επιδράσεις των παραπάνω δράσεων ευνοούν εκτός των θηραματικών και πολλά άλλα είδη της πανίδας ενός τόπου.
4. Η θήρα αποτελεί επιτρεπτή και μάλλον επιθυμητή δραστηριότητα εντός των περιοχών Natura και στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) στις περισσότερες των περιπτώσεων.
5. Η κλιμακωτή λήξη για την οποία κάνουν λόγο διάφορες περιβαλλοντικές Μ.Κ.Ο. είναι θεμιτή υπό όρους που μπορεί εύκολα να επιτευχθούν (ομαδοποίηση θηραμάτων που μοιάζουν κλπ).
6. Η ημερομηνία λήξης της θήρας σύμφωνα με την Ε.Ε. απαιτεί πολλές και εμπειροστατωμένες μελέτες για τον προσδιορισμό της φαινολογίας της μετανάστευσης των θηρεύσιμων ειδών. Αυτό αποτελεί υποχρέωση σύμφωνα με την Ε.Ε. αλλά και το σύνταγμα της Ελλάδας που αφορά στο εκάστοτε αρμόδιο Υπουργείο. Η αναφορά «στη μία και μοναδική μελέτη που έχει εκπονήσει το Υπουργείο» που κάνουν οι παραπάνω Μ.Κ.Ο. καταρρίπτεται εξ ορισμού σχετικά με το αν μπορεί να αποτελέσει επαρκή τεκμηρίωση για λήψη ανάλογων αποφάσεων.
7. Οι παραπάνω Μ.Κ.Ο. με τα γραφόμενά τους στα επίσημα δελτία τύπου που έχουν πρόσφατα εκδώσει, αντιτίθενται τόσο σε επίπεδο απόψεων όσο και σε επίπεδο ύφους και ήθους με τα οριζόμενα από την Ε.Ε.
8. Ο δογματισμός που υιοθετούν οι παραπάνω οργανώσεις αποκλείει κάθε ενδεχόμενο συνεργασίας και σηματοδοτεί ατέρμονες αντιπαραθέσεις που κοστίζουν σε χρόνο και χρήμα αλλά δεν προσφέρουν τίποτα στην ουσία για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας. Αντίθετα δυσχεραίνουν το έργο της προστασίας και διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος γιατί αποπροσανατολίζουν παρά διευκολύνουν το έργο των αρμόδιων φορέων.
9. Η μονομερής και κατά το δοκούν υιοθέτηση των ευρωπαϊκών επιταγών που επιχειρείται συστηματικά από τις παραπάνω οργανώσεις αποτελεί παραπληροφόρηση τόσο των Ελλήνων πολιτών όσο και των αρμόδιων πολιτικών γεγονός που σε άλλη

- χώρα θα ισοδυναμούσε με άμεσο αποκλεισμό τους από κάθε σχετικό διάλογο.
10. Οι απειλές για τη βιοποικιλότητα δεν έχουν καμία σχέση με την αειφόρο θήρα όπως την προωθούν οι Ελληνικές Κυνηγετικές Οργανώσεις σύμφωνα με τα πρότυπα και τις επιταγές της Ε. Ε. Εγείρονται επομένως έντονα ερωτηματικά για τους φορείς και τους ιδιώτες που βάζουν συστηματικά κατά της κυνηγετικής δραστηριότητας με πρόσχημα την προστασία της βιοποικιλότητας πόσο μάλλον όταν οι ίδιοι δεν έχουν φέρει μέχρι στιγμής κανένα ουσιαστικό θετικό αποτέλεσμα προς αυτήν την κατεύθυνση παρά τα χρήματα ή τις ψήφους των Ελλήνων πολιτών που καρπώνονται. Οι προστετευόμενες περιοχές της χώρας σε ελάχιστες περιπτώσεις προστατεύονται ουσιαστικά. Οι απαγορεύσεις θήρας αποτελούν το μοναδικό επί της ουσίας «μέτρο» που λαμβάνεται θεσμικά και προωθείται από τις ΜΚΟ συστηματικά. Τα σπάνια και απειλούμενα είδη όμως συνεχίζουν να μειώνονται πληθυσμιακά χωρίς κανείς από τους παραπάνω φορείς να έχει βρει μέχρι σήμερα τη λύση...
11. Είναι πρωτοφανές συνάμα και λυπηρό να συνυπογράφουν Περιβαλλοντικές Μ.Κ.Ο με αντικείμενο που δεν έχει καμία σχέση με τη θήρα όπως είναι οι Οργανώσεις WWF Ελλάς, Αρχέλων, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, ΜΟm και Δίκτυο Μεσόγειος SOS την παραπάνω αντιεπιστημονική στο βαθμό που δεν τεκμηριώνεται πρόταση για συρρίκνωση της κυνηγετικής περιόδου. Μερικές από τις παραπάνω οργανώσεις χαρακτηρίζονται από επιστημονική συνέπεια και αξιοπιστία στο έργο τους γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τη συμμετοχή τους στην παραπάνω αστήριχτη πρόταση απαγόρευσης που γίνεται σε δύο σειρές.

**ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ
ΚΑΙ ΠΟΙΕΣ ΟΙ
ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ
ΑΝΤΙΚΥΝΗΓΩΝ**

Χρήστος Κ. Σώκος
Δασολόγος – ΜΔΕ
Θηραματολόγος
(ΚΟΜΑΘ)

Στην έκδοση αυτή έχουν γραφτεί αρκετά άρθρα για τους κυνηγούς, ελάχιστα όμως για τους αντικυνηγούς. Την αφορμή την έδωσαν κοινωνιολογικές έρευνες σε χώρες του εξωτερικού.

Κοινή γνώμη και θήρα

Περισσότεροι από εννέα από τους δέκα ανθρώπους υποστηρίζουν κάποια μορφή κυνηγιού στις ΗΠΑ και στη Σουηδία. Αυτό δείχνει ότι η γενική δήλωση πως η κοινή γνώμη αντιτάσσεται στο κυνήγι δεν είναι ακριβής (Heberlein and Willebrand 1998). Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι οι άνθρωποι υποστηρίζουν οποιοδήποτε είδος κυνηγιού. Η υποστήριξη εξαρτάται από το ποιος κυνηγά και γιατί κυνηγά. Πάνω από 90% των Αμερικανών και Σουηδών υποστηρίζουν το κυνήγι στους ιθαγενείς, αλλά αυτό μειώνεται στο 70% όταν το κυνήγι διεξάγεται από οποιονδήποτε για το κρέας και την αναψυχή. Όταν το κίνητρο για το κυνήγι είναι μόνο το σπορ και η αναψυχή τότε λαμβάνει πολύ λιγότερη υποστήριξη. Περίπου 40% στις Ηνωμένες Πολιτείες και μόνο το ένα τρίτο των Σουηδών υποστηρίζουν το κυνήγι ως αναψυχή και σπορ (Heberlein and Willebrand 1998).

Η άποψη της κοινής γνώμης απέναντι στη θήρα είναι γεγονός ότι αλλάζει (Brown et al. 2000). Ιστορικά, η κοινωνία υποστήριξε τη θήρα και τη διαχείριση της πανίδας μέσω της θανάτωσης ζώων. Σήμερα, οι δραστηριότητες αυτές υπόκεινται ενδελεχή εξέταση για να επιτραπούν και από μια μειοψηφία έντονη αποδοκιμασία ώστε να μην επιτραπούν. Η αποδοκιμασία πηγάζει από ζωοφιλικές ομάδες και από ακτιβιστικές οργανώσεις για τη διατήρηση της φύσης. Αποτέλεσμα είναι η συνεχώς αυξανόμενη συχνότητα συγκρούσεων μεταξύ των ανωτέρω ομάδων με τις κυνηγετικές οργανώσεις αλλά και τους αρμόδιους φορείς.

Για τον περιορισμό της προαναφερθείσας σύγκρουσης, οι αρμόδιοι φορείς συνειδητοποιούν ότι θα πρέπει να είναι στελεχωμένοι με ειδικούς επιστήμονες στην οικολογία και διαχείριση της άγριας πανίδας, αλλά και στην κοινωνιολογία και επικοινωνιολογία (Ryan et al. 2009). Το σκεπτικό είναι απλό: να βοηθηθούν οι αντικυνηγοί, οι μη – κυνηγοί αλλά και οι κυνηγοί ώστε να κατανοήσουν τα ζητήματα της οικολογίας και διαχείρισης της άγριας πανίδας. Για να επιτευχθεί όμως

αυτό θα πρέπει πρώτα να αποκτηθεί περισσότερη γνώση για τους αντικυνηγούς και τις απόψεις τους.

Στις σχετικές συνομιλίες οι όροι «ευζωία των ζώων» και «δικαιώματα των ζώων» συχνά αναφέρονται και συγγέονται, το μεγαλύτερο μέρος όμως της διαθέσιμης βιβλιογραφίας αναφέρει τις διαφορές στις ελλοχεύουσες φιλοσοφίες. Συγκεκριμένα, οι υποστηρικτές της ευζωίας των ζώων ενδιαφέρονται πρώτιστα για την καλύτερη διαβίωση και χειρισμό των ζώων, ενώ οι υποστηρικτές των δικαιωμάτων των ζώων στρέφονται περισσότερο στην εξίσωση των ζώων με τον άνθρωπο, κάτι που οδηγεί στην εξάλειψη της περιττής ανθρώπινης εκμετάλλευσης των ζώων (Hooper 1992).

Τι είναι γνωστό για τους αντικυνηγούς

Έρευνες στις ΗΠΑ έδειξαν ότι οι αντικυνηγοί διαφέρουν αρκετά από το μέσο Αμερικανό πολίτη. Ο αντικυνηγός είναι λευκή γυναίκα, μορφωμένος, μέσης ηλικίας, ευκατάστατος, που κατέχει μια εκτελεστική ή διευθυντική θέση, προτιμά τα κόμματα της αριστεράς, είναι ιδιοκτήτης κατοικίδιων ζώων και ζει σε πόλη (Shaw 1977, Holden 1987, Richards and Krannich 1991, Heberlein and Ericsson 2005).

Στη Νότια Ντακότα ζητήθηκε η άποψη μαθητών σχετικά με τη θήρα (Mendelsohn et al. 1997). Βρέθηκε ότι μαθητές από μονογονεϊκές οικογένειες και σχολεία σε μεγάλα αστικά κέντρα αντιτίθενται περισσότερο στο κυνήγι. Επίσης η διαθεσιμότητα εναλλακτικών αναψυχικών δραστηριοτήτων βρέθηκε να σχετίζεται με αρνητικές θέσεις για το κυνήγι.

Ο Hooper (1994) έδειξε ότι οι αρχηγοί αντικυνηγετικών ομάδων εναντιώνονται ενθέρ-

μως στη θανάτωση ζώων εφόσον δεν υφίστανται βιοποριστικοί λόγοι ή η ανάγκη επιβίωσης (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Απαντήσεις αρχηγών αντι-κυνηγετικών ομάδων σχετικά με τις περιπτώσεις όπου η θανάτωση αγρίων ζώων είναι αποδεκτή.

Περιπτωση	Απαντήσεις (%)			
	Αποδεκτή	Εξαρτάται	Μη αποδεκτή	Χωρίς άποψη
Όταν κάποιος θέλει να κυνηγήσει και να ψαρέψει για το τρόπαιο	0	0	88,9	11,1
Όταν κάποιος θέλει να κυνηγήσει και να ψαρέψει για χόμπι	0	15,4	76,9	7,7
Όταν κάποιος θέλει να κυνηγήσει και να ψαρέψει για το κρέας, όχι όμως για βιοποριστικούς λόγους ή για επιβίωση	20	40	20	20
Όταν μη-ιθαγενής κυνηγήσει και ψαρέψει για βιοποριστικούς λόγους	45,5	45,5	0	9,1
Όταν ιθαγενής κυνηγήσει και ψαρέψει για βιοποριστικούς λόγους	81,8	9,1	0	9,1
Όταν ο άνθρωπος βρεθεί σε κατάσταση όπου για να επιβιώσει θα πρέπει να θανατώσει ένα ζώο για να φάει	100	0	0	0
Όταν το ζώο απειλεί τη ζωή ενός ανθρώπου (όπως στην περίπτωση της αρκούδας ή του λιονταριού)	75	12,5	12,5	0
Όταν τα άγρια ζώα φέρουν μια ασθένεια επικίνδυνη για τον άνθρωπο	75	12,5	0	12,5
Όταν τα άγρια ζώα προκαλούν ζημιές στη γεωργία (π.χ. χήνες)	12,5	62,5	12,5	12,5
Όταν τα άγρια ζώα προκαλούν ζημιές στις κατοικίες (π.χ. ποντίκια)	12,5	62,5	25	0
Όταν το ζώο είναι άρπαγας ενός άλλου είδους που κινδυνεύει με εξαφάνιση (π.χ. οι αλεπού καταστρέφει τις φωλιές ενός είδους γλαρονιού)	0	87,5	12,5	0

Προτάσεις για τον περιορισμό της αντικυνηγετικής σκέψης στην Ελλάδα

Στα ζητήματα της θήρας οι περισσότεροι άνθρωποι δεν έχουν αποσαφηνίσει πολλά θέματα ώστε να έχουν γνώμη, έτσι τάσσονται εύκολα με τη μια ή την άλλη πλευρά. Επομένως το κυνήγι θα έχει ενδεχομένως μεγαλύτερο πρόβλημα στα κράτη όπου η εκτελεστική εξουσία άγεται και φέρεται από την κοινή γνώμη και δεν έχει στελεχωθεί, δεν εισακούει και δεν αξιοποιεί τους ειδικούς επιστήμονες.

Στην Ελλάδα όλο και περισσότερο η κυνηγετική δραστηριότητα υφίσταται ατεκμηρίωτες απαγορεύσεις ή αναστέλλεται εντελώς, έστω και για λίγες ημέρες, μέσω δικαστικών αποφάσεων και όχι επιστημονικών πορισμάτων. Τα φαινόμενα αυτά δείχνουν ότι ο αντικυνηγετικός δογματισμός ολοένα και γίνεται περισσότερο αποδεκτός. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στις κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις (αστικοποίηση κλπ.) όπου απομακρύνουν τον άνθρωπο από τη φύση και ευνοούν την υιοθέτηση της αντικυνηγετικής σκέψης. Το μέλλον του κυνηγίου επομένως είναι επισφαλές όπως διαμορφώνεται στην ελληνική κοινωνία.

Οι κυνηγετικές οργανώσεις, τα σχετικά εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα και οι αρμόδιες υπηρεσίες της χώρας θα πρέπει να αποτελέσουν τους θεματοφύλακες της κυνηγετικής δραστηριότητας. Προς την κατεύθυνση αυτή είναι χρήσιμο να περιγραφεί και να προβληθεί η φιλοσοφία και παράδοση της θήρας (Peterle 1977).

Οι χαρακτηρισμοί του κυνηγίου ως σπορ και δραστηριότητα αναψυχής όχι μόνο ορθοί δεν μπορούν να χαρακτηριστούν αλλά και επιζήμιοι (List 1994). Η θήρα είναι πολυδιάστατη δραστηριότητα που προσφέρει συνάμα υλική και πνευματική τροφή. Συνδυάζει με μοναδικό τρόπο πολλαπλά οφέλη για αυτό και διατηρείται με το πέρασμα των αιώνων, αλλά και μεταξύ των διαφόρων πολιτισμών. Οι αρχαίοι Έλληνες δεν κυνηγούσαν πρώτιστα για την τροφή, αλλά για τη γνώση, τη δοκιμή των ικανοτήτων τους και το αίσθημα της ελευθερίας που τους προσέφερε η δραστηριότητα αυτή (Sokos et al. 2010).

Σύμφωνα με τον Vitali (1990) η θήρα είναι αποδεκτή επειδή: 1) δεν παραβιάζει κάποιο ηθικό δικαίωμα των ζώων, 2) τα οφέλη προς τον άνθρωπο κρίνονται σοβαρά και έτσι αντισταθμίζουν το «κακό», δηλαδή το θάνατο του ζώου, και 3) συμβάλει

στην ισορροπία του οικολογικού συστήματος, και έτσι έμμεσα ωφελεί την ανθρώπινη κοινωνία.

Η προβολή των ανωτέρω θέσεων στην ελληνική κοινωνία με εύληπτο τρόπο αναμένεται να βοηθήσει στην αποδοχή της θήρας. Οι αντικυνηγοί όμως δεν ενδιαφέρονται τόσο για τον άνθρωπο όσο για τα ζώα ή ενδιαφέρονται για τα ζώα όσο και για τον άνθρωπο. Σε αυτούς θα πρέπει να απαντηθεί ότι:

- Τα θηρεύσιμα ζώα έχουν καλύτερη διαβίωση από τα εκτρεφόμενα (Bruckner 2007).
 - Στο πλαίσιο των οικολογικών διεργασιών δεν μπορεί να υπάρξει ζωή χωρίς το θάνατο (Βλάχος και Μπακαλούδης 2009).
 - Τα άγρια ζώα πεθαίνουν συνήθως σε νεαρή ηλικία από άρπαγες, ασθένειες και ασιτία, σε περίπτωση που είναι θηρεύσιμα ο θάνατος λόγω αειφορικής θήρας θα αντικαταστήσει μέχρι ενός ορίου τις υπόλοιπες αιτίες θανάτου (Connelly et al. 2005) και θα είναι λιγότερο επώδυνος, κυρίως επειδή η δράση του έχει μικρότερη διάρκεια. Μια ασθένεια προκαλεί πόνο συνήθως για ημέρες, ενώ ένα θηρευμένο ζώο θα καταλήξει σε μερικά δευτερόλεπτα.
 - Η θήρα μπορεί να θανατώνει μερικά άτομα του είδους, ωστόσο η διαχείριση του είδους επειδή είναι θήραμα αυξάνει τον πληθυσμό του (Μπίρτσας κ.α. 2009).
- Τα ανωτέρω είναι αλήθειες, αυτό δεν σημαίνει όμως ότι θα πείσουν τις μελλοντικές κοινωνίες. Οι Gasson και Kruckenberg (1993) αναφέρουν ότι στη διαμάχη κυνηγών/αντικυνηγών: «η συζήτηση θα κερδηθεί από την ομάδα που θα απευθύνεται επιτυχέστερα στο μεγάλο ουδέτερο κοινό».

Βιβλιογραφία

- Brown, T. L., D. J. Decker, S. J. Riley, J. W. Enck, T. B. Lauber, P. D. Curtis, and G. F. Mattfeld. 2000. The Future of Hunting as a Mechanism to Control White-Tailed Deer Populations. *Wildl. Soc. Bull.* 28: 797-807.
- Bruckner, D. W. 2007. Considerations on the Morality of Meat Consumption: Hunted-Game versus Farm-Raised Animals. *Journal of Social Philosophy* 38(2): 311-330.
- Connelly, J.W., Gammonley J. and J.M. Peek 2005. Harvest management. In: Braun C. E. (Ed); *Techniques for Wildlife Investigation and Management*. Sixth edition. The Wildlife Society, Bethesda, M.D: 658-690.
- Gasson, W., and L.L. Kruckenberg. 1993. Hunting: With or without a future? *Wyoming Wildlife* 57(9):36-41.
- Heberlein, T.A., and G. Ericsson. 2005. Ties to the countryside: accounting for urbanites' attitudes toward hunting, wolves, and wildlife. *Human Dimensions of Wildlife* 10: 213-227.
- Heberlein, T.A., and T. Willebrand. 1998. Attitudes towards hunting across time and continents: The United States and Sweden. *Game and Wildlife Biology* 15: 1071-1080.
- Holden, C. 1987. Animal regulations: so far, so good. *Science* 238: 880-882.
- Hooper, J.K. 1992. Animal welfarists and rightists: Insights into an expanding constituency for wildlife interpreters. *Legacy* 3(6): 20-25.
- Hooper, J.K. 1994. What do animal activists want? (And how should wildlife managers respond?). *Proceedings of the Vertebrate Pest Conference* 16:320-326.
- List, C. 2004. On the moral distinctiveness of sport hunting. *Environmental Ethics* 26: 155-169.
- Mendelsohn, R.D., N.J. Dietz, and K.F. Higgins. 1997. Student opinions about hunting in South Dakota. *Proceedings of the South Dakota Academy of Science* 76: 239-252.
- Ryan C.W., Edwards J.W., M.D. Duda. 2009. West Virginia Residents' Attitudes and Opinions Toward American Black Bear Hunting. *Ursus* 20(2):131-142.
- Shaw, W.W. 1977. A survey of hunting opponents. *Wildl. Soc. Bull.* 5(1): 19-24.
- Peterle, T.J. 1977. Hunters, hunting, anti-hunting. *Wildl. Soc. Bull.* 5(4): 151-161.
- Sokos C.K., P.K. Birtsas, and N.D. Hasanagas. 2010. Hunting dimensions: from the ancient Hellenic culture to synchronous implementations. (υπό κρίση).
- Vitali, T. 1990. Sport Hunting: Moral or Immoral? *Environmental Ethics* 12: 69-82.
- Βλάχος Χ. και Μπακαλούδης Δ. 2009. Διαχείριση Αγρίας Πανίδας: Θεωρία και Εφαρμογές. Εκδόσεις Τζιόλα, Θεσσαλονίκη.
- Μπίρτσας Π., Σώκος Χ., Γκάσιος Α., Καλαϊτζής Χ., Σκορδάς Κ. 2009. Η θήρα ως εναλλακτική καλλιέργεια: η περίπτωση της βελτίωσης ενδαιτημάτων στην Κεντρική Μακεδονία. 14ο Πανελλήνιο Δασολογικό Συνέδριο, Ελληνική Δασολογική Εταιρεία, Πάτρα 1-4 Νοεμβρίου 2009.

ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΗΘΩΣ ΔΕΝ ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΣΙΚΕΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ

Χρήστος Σώκος
Περικλής Μπίρτσας
Κων/νος
Παπασπυρόπουλος
Δασολόγοι –
Περιβαλλοντολόγοι

Φωτ. Χρήστος Σώκος

Στα μεσογειακά οικοσυστήματα (δάση πεύκης, θαμνώνες, φρυγανολίβαδα κ.α.) ανέκαθεν συνέβαιναν πυρκαγιές και ο άνθρωπος αύξανε τη συχνότητά τους. Τα φυτικά είδη έχουν προσαρμοστεί στις πυρκαγιές και μάλιστα τους είναι απαραίτητες ανά χρονικά διαστήματα για την αναγέννηση και τη διατήρησή τους. Το πρόβλημα είναι ότι τις τελευταίες δεκαετίες οι πυρκαγιές εκδηλώνονται αρκετά πιο συχνά από ότι στο παρελθόν, με κύριες επιπτώσεις τις πλημμύρες και την ερημοποίηση. Αιτίες του γεγονότος αυτού είναι:

1) Η μείωση των χρηστών των δασών: υλοτόμων, βοσκών, ρητινοσυλλεκτών, κυνηγών κ.α., με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν οι παραδοσιακοί παρατηρητές για να επιβλέπουν το δάσος, να αποτρέπουν επίδοξους εμπρηστές, να αντιμετωπίζουν τις πυρκαγιές και να μειώνουν την καύσιμη ύλη.

2) Η αύξηση των ακούσιων ή εκούσιων εμπρηστών. Οι καταπατητές στην Ελλάδα έχουν κίνητρο να γίνουν και εμπρηστές επειδή δεν έχει συνταχθεί ακόμα δασικό κτηματολόγιο ώστε να προστατεύονται ικανοποιητικά οι δημόσιες εκτάσεις. Έτσι, κάθε έτος καταπατώνται χιλιάδες στρέμματα δημόσιας έκτασης. Στους ακούσιους εμπρηστές συγκαταλέγονται και αυτοί που ανεξέλεγκτα αποθέτουν σκουπίδια στα δάση και από τα οποία μπορεί να ξεσπάσει πυρκαγιά.

3) Οι λάθος επιλογές των αρμοδίων στην πρόληψη και καταστολή των πυρκαγιών.

4) Η αλλαγή του κλίματος, το οποίο γίνεται περισσότερο ξηρό και θερμό.

Αποτέλεσμα είναι στην Ελλάδα ως το 1973 να καίγονται κατά μέσο όρο 115 Km² δασικών εκτάσεων ετησίως, ενώ από το 1974 και μετά, η καμένη έκταση αυξήθηκε σε 361 Km² ετησίως. Σύμφωνα με στοιχεία της Δασικής Υπηρεσίας περιοχές όπου υπήρχε πίεση για οικιστική, τουριστική ή και γεωργική εξάπλωση, το πρόβλημα των δασικών πυρκαγιών οξύνθηκε. Αποκορύφωμα αποτελούν οι πυρκαγιές του 2007 με 2.000 Km² καμένες δασικές εκτάσεις και την απώλεια 67 ανθρώπων ζωών. Η ανάγκη για τον επιτυχή περιορισμό των δασικών πυρκαγιών στην Ελλάδα είναι σήμερα περισσότερο επιτακτική από ποτέ.

Η κοινή λογική λέει ότι ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών θα έπρεπε να βασιστεί στον πε-

ριορισμό των αιτιών. Αυτονόητο είναι πως το πρώτο πράγμα που έπρεπε να είχε κάνει το ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του είναι η απογραφή των δημόσιων εκτάσεων και η σήμανσή τους με αδιαμφισβήτητο τρόπο. Ωστόσο οι σχετικές προσπάθειες του ελληνικού δημοσίου εξελίσσονται με αργούς ρυθμούς ή ναυαγούν κατά περίεργο τρόπο. Να σημειωθεί ότι στα πρώην ιταλοκρατούμενα νησιά μας αυτό έχει γίνει εδώ και ένα αιώνα.

Το δεύτερο είναι ότι οι όποιες επιλογές θα πρέπει να βασίζονται στην αρχή κόστος-όφελος, και όχι σε μικροπολιτικά συμφέροντα. Για παράδειγμα, είναι καλύτερο να προσληφθούν περισσότεροι πυροσβέστες που μόνο θα καταστέλλουν όταν ξεσπάσει πυρκαγιά, ενώ θα πληρώνονται όλο το έτος ή μήπως να επιδοτηθούν ντόπιοι υλοτόμοι οι οποίοι θα μειώνουν την καύσιμη ύλη, θα παράγουν δασικά προϊόντα, θα επιβλέπουν το δάσος, θα καταστέλλουν τις πυρκαγιές με τον εξοπλισμό τους και θα τους δοθεί κίνητρο για να παραμείνουν στον τόπο τους;

Το τρίτο είναι η πρόληψη των πυρκαγιών που περιλαμβάνει: 1) την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων, 2) τη διαχείριση των δασών με κατάλληλες αραιώσεις, κλαδεύσεις ελεγχόμενη βόσκηση και απομάκρυνση του εύφλεκτου υπόροφου (ιδίως κατά μήκος των δρόμων) ώστε να καταστούν λιγότερο εύφλεκτα και να εμποδίζεται η μετατροπή των ερπουσών πυρκαγιών σε επικόρυφες, 3) τη δημιουργία αντιπυρικών ζωνών, οι οποίες θα πρέπει να γίνονται με κατάλληλο σχεδιασμό ώστε να μην προσβάλλουν βάνανυσα το τοπίο και να προκαλούν τη διάβρωσή του εδάφους,

και 4) την πυρανίχνευση για άμεση επέμβαση. Η τοποθέτηση σύγχρονων συστημάτων παρακολούθησης δασών και εντοπισμού φωτιάς έχει σοβαρό όφελος, αλλά δεν δίνεται η πρέπουσα βαρύτητα. Για την εφαρμογή μεθόδων πρόληψης τα Δασαρχεία δεν έχουν το απαιτούμενο προσωπικό και η χρηματοδότηση είναι ελλιπής. Η Ελλάδα είναι η χώρα της Ευρώπης με τη μεγαλύτερη αναλογία των δαπανώμενων κονδυλίων στην καταστολή σε σχέση με την πρόληψη (περίπου 7:1). Η αύξηση των δαπανών για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών έχει επιστημονικά αποδειχθεί ότι θα μειώσει την έκταση των καμένων δασών και του κόστους δασοπυρόσβεσης.

Εάν παρά τις προσπάθειες πρόληψης και άμεσης επέμβασης, η πυρκαγιά δεν μπορεί να τεθεί υπό έλεγχο και πάρει διαστάσεις, τότε αρχίζει το πλέον σύνθετο και πολυδάπανο έργο της αναχαίτισης της πυρκαγιάς. Το δυσκολότερο μέρος της επιχείρησης είναι η πρόβλεψη της συμπεριφοράς της πυρκαγιάς και ο συντονισμός των δυνάμεων. Σε όλον τον κόσμο, ανεξάρτητα από το ποιες δυνάμεις μετέχουν στη δασοπυρόσβεση, την ευθύνη συντονισμού την έχει ο τοπικός δασολόγος. Αυτός γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλον το ανάγλυφο της περιοχής του, το οδικό δίκτυο, τις θέσεις υδροληψίας, την ευφλεκτότητα των οικοσυστημάτων, τις κατάλληλες θέσεις αναχαίτισης της πυρκαγιάς, τις θέσεις που επιδέχονται την εφαρμογή του αντιπυρός, τους διαθέσιμους υλοτόμους, ενώ γνωρίζει τη συμπεριφορά και τις ιδιαιτερότητες των δασικών πυρκαγιών.

Στην Ελλάδα θεσμικά η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών είναι αποκλειστική ευθύνη της Δασικής Υπηρεσίας, ενώ η καταστολή τους ανήκει από το 1998 και έπειτα στο Πυροσβεστικό Σώμα. Αυτό προκαλεί προβλήματα ενιαίου αντιπυρικού σχεδιασμού (πρόληψη – καταστολή) και συνεργασίας μεταξύ Δασικής Υπηρεσίας και Πυροσβεστικού Σώματος κατά την καταστολή, όπου η γνώση του δασικού οδικού δικτύου και των συνθηκών βλάστησης είναι πολλές φορές άγνωστη στις ενεργούσες πυροσβεστικές δυνάμεις. Επιπρόσθετα, η διασπορά των επίγειων πυροσβεστικών δυνάμεων και μέσων στο Πυροσβεστικό Σώμα και την τοπική αυτοδιοίκηση προκαλούν σύγχυση, ασυνεννοησία και διαπληκτισμούς κατά τη διάρκεια της καταστολής των δασικών πυρκαγιών.

Αποτέλεσμα είναι στην Ελλάδα η καταστολή των μεγάλων ιδίως πυρκαγιών να γίνεται με αναποτελεσματικό τρόπο. Οι επίγειες δυνάμεις τρέχουν μπροστά από το μέτωπο της πυρκαγιάς για να σώσουν κατοικίες και όχι για να σταματήσουν την πυρκαγιά. Έτσι σε ένα πλαίσιο φυγής και “σώσον εαυτό σωθήτω”, η πυρκαγιά προχωρά και οι πυροσβέστες τρέχουν να σώσουν τις επόμενες κατοικίες και τους εαυτούς τους κ.ο.κ.. Η πυρκαγιά σταματά συνήθως όταν φτάσει στη θάλασσα, σε γεωργικές εκτάσεις ή αλλάξουν οι άνεμοι.

Τα εναέρια δασοπυροσβεστικά μέσα θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι δεν σβήνουν την πυρκαγιά, απλά μειώνουν την ταχύτητά της. Τα εναέρια μέσα θα πρέπει πάντα να συνεργάζονται με τα επίγεια, διαφορετικά δεν έχουν αποτέλεσμα. Το νερό γρήγορα

θα εξατμιστεί και η πυρκαγιά θα συνεχίσει το έργο της. Συνεπώς ο ρόλος των εναέριων μέσων είναι βοηθητικός και γενικά υποστηρίζουν τις επίγειες δυνάμεις. Επιπλέον τα μέσα αυτά έχουν μεγάλο κόστος και μεγάλες πιθανότητες ατυχημάτων. Για τους λόγους αυτούς άλλωστε, πλούσιες χώρες όπως οι ΗΠΑ δεν έχουν μεγάλο αριθμό πυροσβεστικών αεροπλάνων και ελικοπτέρων.

Η μεγάλη φωτιά σβήνει μόνο με φωτιά, το λεγόμενο αντιπύρ. Εμπρός από το μέτωπο ανάβεται ελεγχόμενη φωτιά (συνήθως δίπλα από αντιπυρική ζώνη ή δρόμο) η οποία θα αφαιρέσει την καύσιμη ύλη από την πυρκαγιά και αμφότερες θα σβήσουν. Ωστόσο το Πυροσβεστικό Σώμα που έχει αναλάβει τα τελευταία έτη την καταστολή δεν έχει ακόμα υιοθετήσει την πρακτική του αντιπύρ. Η πρακτική αυτή εφαρμόζεται ευρέως στο εξωτερικό και την εφάρμοζε παλαιότερα η Δασική Υπηρεσία. Στον τομέα της καταστολής σημαντική είναι και η συμβολή της σύγχρονης τεχνολογίας με την σε αληθινό χρόνο δυνατότητα παρακολούθησης της εκάστοτε εξέλιξης μιας πυρκαγιάς, ωστόσο στη χώρα μας δεν συμβαίνει ούτε και αυτό.

Ο σχεδιασμός για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών έχει απασχολήσει Έλληνες ειδικούς δασολόγους και έχουν συγγραφεί βιβλία, μελέτες και άρθρα εδώ και δεκαετίες. Ωστόσο η ενασχόληση των αρμοδίων αποδεικνύεται ότι στερείται ορθών επιλογών, κάτι το οποίο προκαλεί αγανάκτηση στους πολίτες.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ ΤΟΥ ΛΑΓΟΥ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΑ

Μετά το πέρας ενός έτους από το συμβάν της πυρκαγιάς, ο πληθυσμός του λαγού στις καμένες εκτάσεις βρέθηκε μεγαλύτερος από αυτούς των γειτονικών μη καμένων εκτάσεων. Η απαγόρευση επομένως της θήρας του λαγού στις καμένες εκτάσεις πέραν του ενός έτους δεν συνίσταται.

Εισαγωγή

Ο λαγός είναι το επιδημητικό είδος για το οποίο πραγματοποιούνται οι περισσότερες κυνηγετικές εξορμήσεις και έχει μεγάλη σημασία για τη θηρευτική οικονομία στην Ελλάδα (Σώκος κ.α. 2002, Θωμαΐδης κ.α. 2002, Tsachalidis and Hadjisterkotis 2005). Στην ευρύτερη περιοχή της πόλης της Θεσσαλονίκης βρέθηκε ότι ο λαγοκυνηγός δαπανούσε κατά μέσο όρο 1660 €/έτος το 2001 (Σώκος κ.α. 2002), το ποσό αυτό αναμένεται να έχει αυξηθεί. Επιπλέον οι Σώκος κ.α. (2002) βρήκαν πως ο συνωστισμός των λαγοκυνηγών αποτελεί τη βασικότερη αιτία μείωσης της ποιότητας θήρας. Οπότε περισσότερες επιτρεπόμενες στο κυνήγι εκτάσεις βελτιώνουν σοβαρά την ποιότητα θήρας.

Στα μεσογειακά οικοσυστήματα όμως ξεσπούν συνήθως έντονες πυρκαγιές (Καϊλίδης κ.α. 2004). Οι Σώκος κ.α. (2009) διερεύνησαν την επίδραση των πυρκαγιών στον πληθυσμό του λαγού και βρήκαν πως μετά το πέρας ενός έτους από το συμβάν της πυρκαγιάς, ο πληθυσμός του λαγού στις καμένες εκτάσεις είναι μεγαλύτερος από αυτούς των γειτονικών μη καμένων εκτάσεων (ακόμα και από τα γειτονικά μη καμένα καταφύγια άγριας ζωής). Ομοίως, οι Keith and Surrendi (1971) βρήκαν περισσότερους λαγούς στις καμένες εκτάσεις μετά από ένα έτος, όπως και άλλοι ερευνητές αναφέρουν αύξηση του πληθυσμού των λαγόμορφων μετά την παρέλευση μικρού χρονικού διαστήματος από το συμβάν της πυρκαγιάς (Gates et al. 1984, Ferron and St-Laurent 2008).

Η αύξηση του πληθυσμού του λαγού μετά από πυρκαγιά θα πρέπει να αποδοθεί στη μείωση της θνησιμότητας από τους άρπαγες. Πολλοί ερευνητές αναφέρουν την περιορισμένη παρουσία αρπάγων μακριά από τις θέσεις με ξυλώδη βλάστηση (Bresinski and Chlewski 1976, Panek and Kamieniarz 1999, Paci et al. 2007).

Η αύξηση όμως ενός πληθυσμού δεν είναι απεριόριστη.

Χρήστος Σώκος
Δασολόγος – ΜΔΕ
Θηραματολόγος

Περικλής Μπίρτσας
Επικ. Καθηγητής
Τμ. Δασοπονίας &
Διαχείρισης Φυσικού
Περιβάλλοντος,
ΤΕΙ Λάρισας

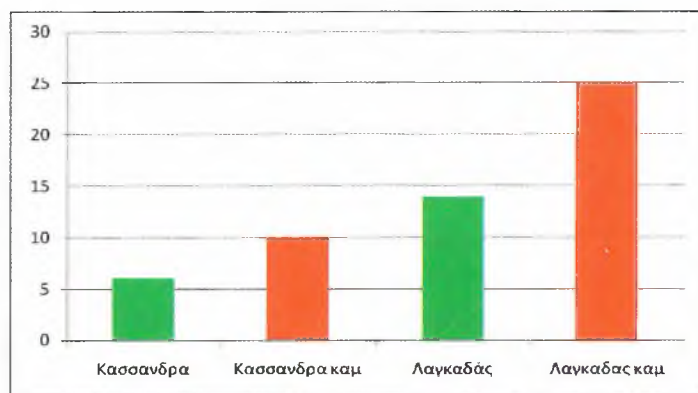
Φωτ. Χρήστος Σώκος

Όσο αυξάνεται ο πληθυσμός τόσο περισσότερο δρουν πυκνοεξαρτημένοι παράγοντες όπως οι ασθένειες (Παπαγεωργίου 1995, Gortazar et al. 2006). Οι πληθυσμοί των λαγών είναι αυξημένοι το φθινόπωρο μετά την αναπαραγωγή. Αυτή την περίοδο του έτους οι ασθένειες μπορούν να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη θνησιμότητα. Οι Lamarque et al. (1996) έδειξαν ότι περισσότεροι από τους μισούς λαγούς που βρέθηκαν νεκροί στη Γαλλία μεταξύ 1986 - 1994 πέθαναν από ασθένειες.

Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται δεδομένα από δύο περιοχές της Μακεδονίας. Στην περιοχή της Κασσάνδρας Χαλκιδικής πραγματοποιήθηκε συστηματική παρακολούθηση, ενώ στο Λαγκαδά Θεσσαλονίκης σκοπός των καταμετρήσεων ήταν η γενίκευση των συμπερασμάτων.

Πληθυσμιακή κατάσταση του λαγού μετά από πυρκαγιά

Μέθοδος καταμέτρησης κοπράνων

Σχήμα 1. Αριθμός κοπράνων λαγών ανά διαδρομή 400 μέτρων.

Με συστηματικό τρόπο καταμετρήθηκαν τα κόπρανα των λαγών σε διαδρομές (400 μέτρων η κάθε μία) εντός και εκτός των καμένων εκτάσεων. Στο Σχήμα 1 φαίνεται η υψηλότερη πυκνότητα κοπράνων λαγών στις καμένες εκτάσεις τόσο στην περιοχή της Κασσάνδρας όσο και στην περιοχή του Λαγκαδά.

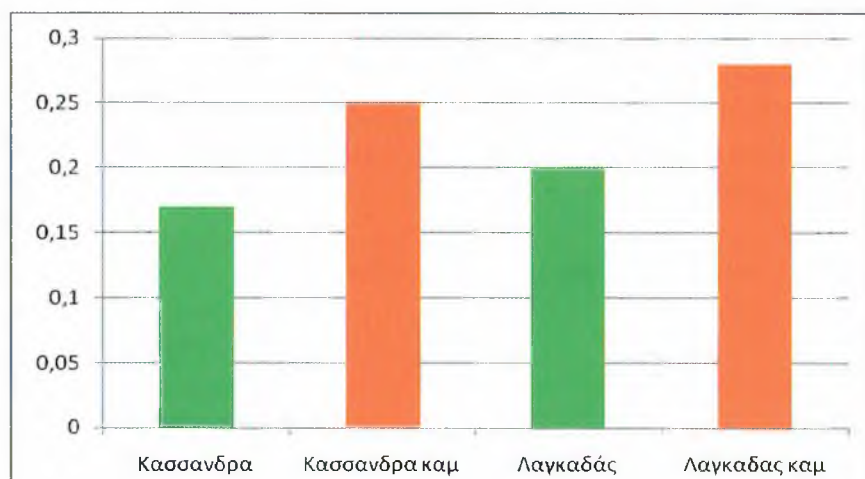
Η καταμέτρηση κοπράνων λαγού αποτελεί δείκτη για τον πληθυσμό του.

Σε κάποιες θέσεις οι λαγοί αφήνουν πλήθος κοπράνων

Μέθοδος προβολέα

Κατά τη διάρκεια της νύχτας πραγματοποιήθηκαν συγκεκριμένες διαδρομές σε δασικούς δρόμους για τον εντοπισμό λαγών με προβολείς. Στο Σχήμα 2 διαπιστώνεται επίσης η υψηλότερη παρουσία λαγών στις καμένες εκτάσεις.

Σχήμα 2. Αριθμός λαγών ανά Km που εντοπίστηκαν με προβολείς τη νύχτα.

Διαχειριστικές εφαρμογές

Τα αποτελέσματα του Λαγκαδά συμφωνούν με αυτά της Κασσάνδρας Χαλκιδικής. Στις καμένες εκτάσεις ο πληθυσμός των λαγών είναι υψηλότερος σε σύγκριση με τις γειτονικές μη καμένες εκτάσεις. Στη Χερσόνησο της Κασσάνδρας η πυρκαγιά συνέβη τον Αύγουστο του 2006 και η θήρα επιτράπηκε δύο έτη μετά, την κυνηγετική περίοδο 2008-2009. Μετά την κυνηγετική περίοδο πραγματοποιήθηκαν και πάλι καταμετρήσεις και δεν διαπιστώθηκε μείωση του πληθυσμού του λαγού (Σώκος, αδημοσίευτα δεδομένα).

Σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν συντρέχουν λόγοι περαιτέρω απαγόρευσης της θήρας λόγω πυρκαγιάς στις καμένες εκτάσεις από τις πυρκαγιές του 2007 στην περιοχή του Λαγκαδά. Αντίθετα, επιβάλλεται να επιτραπεί η θήρα για τους κάτωθι λόγους:

- 1) Η πυκνότητα του πληθυσμού εντός των καμένων εκτάσεων είναι υψηλή, οπότε αυξάνεται ο κίνδυνος να εκδηλωθούν ασθένειες που μπορούν να μεταδοθούν και σε γειτονικές περιοχές (Gortazar et al. 2006). Η αιμορραγική νόσος του λαγού είναι ασθένεια που δρα στην ευρύτερη περιοχή (Billinis et al. 2005). Συνεπώς εάν δεν δράσει η θήρα για να καρπωθεί το πληθυσμιακό πλεόνασμα, αναμένεται να δράσουν άλλοι παράγοντες όπως οι ασθένειες και οι άρπαγες που ενδέχεται να επιφέρουν σοβαρότερες επιπτώσεις στον πληθυσμό.
- 2) Οι κυνηγοί συνωστίζονται στις γειτονικές μη καμένες εκτάσεις οπότε η ποιότητα θήρας μειώνεται.

Κουρασμένα λαγόσκυλα στο τέλος της εκπαιδευτικής εξόδου.

Επιπρόσθετα προτείνεται στις περιοχές αυτές να επεκταθούν οι Ζώνες Εκπαίδευσης Σκύλων διότι:

- 1) Η εκπαίδευση των κυνηγετικών σκύλων είναι σημαντική για τους λαγοκυνηγούς (Σώκος κ.α. 2002). Πολλοί κυνηγοί αναμένεται να ικανοποιήσουν την ανάγκη εκπαίδευσης των νεαρών κυρίως λαγόσκυλων, κάτι το οποίο έχει σοβαρά οφέλη.
- 2) Η εκπαίδευση των κυνηγετικών σκύλων πριν την έναρξη της κυνηγετικής περιόδου θα εκπαιδεύσει και τους λαγούς να διαφεύγουν από τους λαγοκυνηγούς, οπότε η κάρπωση θα είναι ηπιότερη με την έναρξη του κυνηγίου (Hutchings and Harris 1995).
- 3) Η περιοχή βρίσκεται πλησίον της Θεσσαλονίκης και δέχεται πολλούς κυνηγούς, συνεπώς υπάρχει η ανάγκη για περισσότερες και μεγαλύτερες Ζώνες Εκπαίδευσης Σκύλων (Σώκος και Μπίρτσας, αδημοσίευτα δεδομένα).

Βιβλιογραφία

- Billinis, C., V. Psychas, D. K. Tontis, V. Spyrou, P. K. Birtsas, M. Sofia, F. Lykotrafitis, O. M. Maslarinou and D. Kanteres 2005. European brown hare syndrome in wild European Brown Hares from Greece. *Journal of Wildlife Diseases* 41 (4): 783-786.
- Bresiski, W. and A. Chlewski. 1976. Tree stands in fields and spatial distribution of hare populations. *Ecology and Management of European Hare Populations* (Eds Z. Pielowski and Z. Pucek), pp. 185-193. Polish Hunting Association, Warsaw.
- Ferron, J., and M. H. St-Laurent. 2008. Forest fire regime: the missing link to understand hare population fluctuations? *Lagomorph Biology: Evolution, Ecology and Conservation* (eds K. Hackländer, A.C. Alves, and N. Ferrand). pp. 141-152. Springer Verlag, Berlin.
- Gates, R. J. and R. L. Eng. 1984. Sage grouse, pronghorn, and lagomorph use of a sagebrush-grassland burn site on the Idaho National Engineering Laboratory. *Idaho National Engineering Laboratory radio ecology and ecology programs: 1983 progress reports* (ed D. O. Markham). pp. 220-235. Idaho Falls, ID: U.S. Department of Energy, Radiological and Environmental Sciences Laboratory.
- Gortazar, C., P. Acevedo, F. Ruiz-Fons, and J. Vicente. 2006. Disease risks and overabundance of game species. *European Journal of Wildlife Research* 52: 81-87.
- Hutchings, M.R.; Harris, S. 1995. Does hunting pressure affect the flushing behavior of brown hares (*Lepus europaeus*)? *J. Zool.* 237, 663-667.
- Keith, L.B. and D.C. Surrendi. 1971. Effects of fire on a snowshoe hare population. *J. Wildl. Manage.* 35:16-26.
- Lamarque, F., J. Barrat, and F. Moutou. 1996. Principal diagnoses for determining causes of mortality in the European brown hare (*Lepus europaeus*) found dead in France between 1986 and 1994. *Gibier Faune*

- Savage 13: 53–72.
- Paci, G., A. Lavazza, M. Ferretti, M. Bagliacca. 2007. Relationship between habitat, densities and metabolic profile in brown hares (*Lepus europaeus* Pallas). *Italian Journal of Animal Science* 6(3): 241-255.
- Panek, M. and R. Kamieniarz. 1999. Relationships between density of brown hare *Lepus europaeus* and landscape structure in Poland in the years 1981–95. *Acta Theriol.* 44: 67–75.
- Tsachalidis, E. P. and E. Hadjisterkotis. 2005. Hare (*Lepus europaeus*) hunting hunter's behavior and socioeconomic trends in Northern Greece during the years 1993 and 2002. *Proceedings (extend abstract) XXVIIth International Union of Game Biologists Hanover, 28 August - 6 September, 2005. Hannover, Germany.* Pp 191-192.
- Θωμαΐδης, Χ., Θ. Καραμπατζάκης, Γ. Λογοθέτης και Γ. Χριστοφορίδου. 2002. Πρόγραμμα “Άρτεμις” – καταγραφή της κυνηγετικής κάρπωσης και παρακολούθηση των πληθυσμών του λαγού, σελ. 134-137. “ΠΑΝ-ΘΗΡΑΣ 2002 τα πάντα περί θήρας” (Σκορδάς, Κ., Π. Μπίρτσας και Ο. Μασλαρινού συντ. έκδ.). ΣΤ’ ΚΟΜΑΘ. Θεσ/νίκη.
- Καϊλίδης, Δ., Π. Καρανικόλα και Σ. Ταμπάκης. 2004. Οι δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα τον προηγούμενο αιώνα (1900-2000). 1^ο Πανελλήνιο Περιβαλλοντικό Συνέδριο, Ορεστιάδα 7-9/5/2004, σελ. 249-258.
- Παπαγεωργίου, Ν. 1995. Οικολογία και διαχείριση άγριας Πανίδας. University Studio Press. Θεσ/νίκη.
- Σώκος Χ., Τσαχαλίδης Ε., Μπίρτσας Π. 2009. Αφθονία λαγών μετά τη δασική πυρκαγιά Κασσάνδρας Χαλκιδικής. Επιστημονική Επετηρίδα Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσιικών Πόρων, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Τόμος 2^{ος}: 288–309.
- Σώκος, Χ. Κ., Σκορδάς, Κ. Ε., & Μπίρτσας, Π. Κ. 2002. Αξιολόγηση της θήρας και διαχείριση του λαγού (*Lepus europaeus*) στα λιβαδικά οικοσυστήματα. Λιβαδοπονία και Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών (εκς Π. Πλατής και Θ. Παπαχρήστου), σελ. 131-139. Πρακτικά 3^{ου} Πανελλήνιου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου, Καρπενήσι 4-6 Σεπτεμβρίου 2002. Ε.Λ.Ε., Δημ. Νο 10.

**ΒΑΣΙΚΕΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ
ΤΗ ΘΗΡΑ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΣΗΜΕΡΑ**

Αλέξανδρος Γκάσιος
Δασολόγος, MSc
Διαχείριση Άγριας
Πανίδας

Φωτ. Περίκλης Μπίτσας

ΓΕΝΙΚΑ

1. 230.000 είναι οι κυνηγοί στην Ελλάδα.
2. Η Κυνηγετική Περίοδος στην Ελλάδα διαρκεί από τις 20 Αυγούστου μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου γενικά και τροποποιείται ανά είδος με ανάλογους περιορισμούς.
3. Από τα 442 είδη πτηνών που έχουν καταγραφεί στην Ελλάδα, επιτρέπεται η θήρα μόνο των 32.
4. Από τα 116 είδη θηλαστικών που έχουν καταγραφεί στη χώρα, επιτρέπεται η θήρα των 5.
5. Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση για την Προστασία της Φύσης, κανένα από τα Ελληνικά θηρεύσιμα είδη δεν αποτέλεσε στο παρελθόν και δεν αποτελεί και σήμερα απειλούμενο είδος. Τα απειλούμενα είδη αντίθετα ουδέποτε κυνηγήθηκαν, παρόλα αυτά όμως κάποια απειλούνται με εξαφάνιση. Το κυνήγι επομένως δεν επηρεάζει τα σπάνια είδη και οι αιτίες για την πληθυσμιακή τους κατάσταση πρέπει να αναζητηθούν στην αγροτική και περιβαλλοντική πολιτική της χώρας.
6. Το Ελληνικό Δημόσιο λαμβάνει κάθε χρόνο περίπου 13.000.000€ μόνο από τα τέλη για την ανανέωση των αδειών θήρας
7. Τα έμμεσα έσοδα από το Φ.Π.Α. των προϊόντων και υπηρεσιών που χρησιμοποιούν οι κυνηγοί στην Ελλάδα εκτιμάται ότι ξεπερνούν τα 200.000.000 €.
8. Τα χρήματα αυτά ουδέποτε χρησιμοποιήθηκαν για μελέτες των πληθυσμών των θηραμάτων, την εκπαίδευση – κατάρτιση των κυνηγών, τη θηροφύλαξη ή τη διαχείριση των θηραμάτων. Εντούτοις το κυνήγι απειλείται κάθε χρόνο με περιορισμούς ή και διακοπή λόγω ανεπάρκειας μελετών και διαχείρισης που αποτελούν υποχρέωση της πολιτείας.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ ΣΕ ΘΕΣΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. Η καθ' ύλη αρμόδια Δασική Υπηρεσία δεν υλοποίησε τα τελευταία χρόνια κάποια δράση για τα θηράματα εκτός από απαγορεύσεις και περιορισμούς θήρας οι οποίες δεν τεκμηριώνονται επιστημονικά.
2. Δεν αποτελεί προϋπόθεση οι υπεύθυνοι θήρας των δασαρχείων να γνωρίζουν τις στοιχειώδεις αρχές διαχείρισης θηραμάτων. Κατ' επέκταση δεν κατοχυρώνεται θεσμικά η άρτια κατάρτιση τους πάνω στο αντικείμενο με το οποίο είναι επιφορτισμένοι. Το ίδιο ισχύει και για τους υπαλλήλους του Υπουργείου.
3. Η πρωτοφανής εμπλοκή σε καθαρά πολιτικά θέματα των περιβαλλοντικών οργανώσεων και οι παρεμβάσεις τους στις αποφάσεις που λαμβάνονται για το περιβάλλον αποδεικνύει περίτρανα το κενό που υπάρχει σε πολιτική βούληση, σε γνώσεις, εξοπλισμό και προσωπικό των θεσμοθετημένων οργάνων να διαχειριστούν ορθολογικά το φυσικό περιβάλλον της χώρας.

4. Δεν υπήρξε στο παρελθόν ουσιαστική πολιτική διαχείρισης των θηραμάτων και του φυσικού περιβάλλοντος ευρύτερα από τα αρμόδια Υπουργεία.

5. Επιχειρείται συστηματικά να ταυτιστεί η θήρα με τη λαθροθηρία λόγω ανεπάρκειας στην αντιμετώπιση της δεύτερης σε θεσμικό επίπεδο. Στην πραγματικότητα όμως οι μόνοι που «κόπτονται» για τη λαθροθηρία είναι οι νόμιμοι κυνηγοί γεγονός που επιβεβαιώνεται από τα κονδύλια που δαπανώνται και κυρίως από τα αποτελέσματα του Σώματος της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής (700.000 έλεγχοι, 40.000 μηνύσεις, 5.000 καταδικαστικές αποφάσεις για λαθροθήρες)

6. Παρόλα αυτά, η Πανελλήνια Ένωση Δασολόγων Δημοσίων Υπαλλήλων, προσέφυγε στο ΣτΕ για την Υπουργική Απόφαση που κατοχυρώνει τη λειτουργία και τη δράση της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής που οργανώσανε και χρηματοδοτούν οι Κυνηγετικές Οργανώσεις. Το γεγονός αυτό εγείρει πολλά ερωτηματικά από τη στιγμή που οι Θηροφύλακες των Κυνηγετικών Οργανώσεων ορκίζονται και ελέγχονται άμεσα από τη Δασική Υπηρεσία και έχουν σαν κύριο ρόλο της εργασίας τους να τη συνεπικουρούν στην πάταξη της λαθροθηρίας. Πόσο μάλλον όταν η Δασική Υπηρεσία δεν έχει να παρουσιάσει το αντίστοιχο έργο στο κατά πολύ μεγαλύτερο διάστημα λειτουργίας της.

ΠΟΙΟΙ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝ ΔΡΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

1. Οι Κυνηγετικές Οργανώσεις δαπανούν πάνω από 10.000.000€ ανά έτος για φιλοθηραματικές δράσεις. Οι δαπάνες αυτές ελέγχονται μέχρι το τελευταίο ευρώ από τη Δασική Υπηρεσία.

2. Αντίθετα οι περιβαλλοντικές οργανώσεις οι οποίες χρηματοδοτούνται από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους για διάφορες δράσεις, δεν ελέγχονται θεσμικά και δεν κοινοποιούν τα αποτελέσματά τους. Δεν μπορεί επομένως κάποιος, φορέας ή πολίτης να αξιολογήσει το αν πιάνουν τόπο τα χρήματα που παίρνουν με ότι αυτό συνεπάγεται.

3. Η Δασική Υπηρεσία έχει αναγνωρισμένα ελλείψεις σε προσωπικό και υλικοτεχνικό εξοπλισμό αλλά εκτιμάται πως δεν αξιοποιεί τα ήδη υπάρχοντα. Οι υπεύθυνοι θήρας των δασαρχείων για παράδειγμα απασχολούνται

σε πολλές περιπτώσεις σε άλλους τομείς παρά στη θήρα στο μεγαλύτερο ποσοστό του χρόνου εργασίας τους. Δεν επιχειρείται επίσης καμία προσπάθεια αναβάθμισης και επιμόρφωσης του ελλιπούς μεν, υπολογίσιμου δε προσωπικού της σε θέματα διαχείρισης άγριας πανίδας.

ΠΟΙΟΙ ΠΛΗΤΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ ΘΗΡΑΣ

1. Σε πλήθος ερευνών διαπιστώνεται πως οι κυνηγοί δε θα άλλαζαν τη δραστηριότητα τους με κάποια άλλη. Γεγονός που σημαίνει πως το κυνήγι τους προσφέρει οφέλη (κυρίως ψυχικά) που δεν αντικαθίστανται. Τα παραπάνω ενισχύονται περισσότερο όσον αφορά στους κατοίκους της επαρχίας και των ακριτικών περιοχών τους οποίους δε λαμβάνει ποτέ κανείς υπόψη όταν γίνεται λόγος για «διαχείριση» του φυσικού περιβάλλοντος των περιοχών τους εκ του μακρόθεν.

2. Τα καταστήματα και οι επιχειρήσεις που ζούνε από το κυνήγι θα χάσουν άμεσα τα εισοδήματά τους σε περίπτωση απαγόρευσης ή χρονικού

περιορισμού (Φεβρουάριος) της θήρας και μάλιστα σε καιρό οικονομικής ύφεσης.

3. Στην Αμερική ολόκληρα εθνικά πάρκα συντηρούνται από τα έσοδα της θήρας. Στην Ελλάδα αν και τα ετήσια κονδύλια των που προσθέτουν οι κυνηγοί κάθε χρόνο στον κρατικό προϋπολογισμό δεν έχουν αξιοποιηθεί ακόμα προς αυτήν την κατεύθυνση, παραμένουν διαθέσιμα εν αναμονή υπεύθυνης στάσης από τους αρμόδιους φορείς. Η κατάργηση των εσόδων από τη θήρα θα στερήσει στο μέλλον σημαντικούς πόρους σε περίπτωση που αναληφθούν οι από καιρό αναμενόμενες θεσμικές πρωτοβουλίες για ορθολογική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και των θηραμάτων ειδικότερα.

4. Οι πληθυσμοί των περισσότερων από τα θηραματικά είδη βρίσκονται σε τέτοια αφθονία που προκαλούν σήμερα σημαντικές βλάβες στη γεωργία (αγριοκούνελο, αγριόχοιρος, αγριόχηνες κλπ), ενώ σε κάποιες περιπτώσεις η πληθυσμιακή τους κατάσταση είναι ανεξέλεγκτη (αγριοκούνελο).

Η απαγόρευση της θήρας αυτών των ειδών θα οδηγήσει σε απρόβλεπτες καταστάσεις με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες για τους αγρότες για τους οποίους δεν προβλέπονται σχετικές αποζημιώσεις.

ΠΟΙΟΙ ΕΥΝΟΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ ΘΗΡΑΣ

1. Κυρίως φορείς και ιδιώτες που επωφελούνται οικονομικά και συναισθηματικά (αντικυνηγετικό μένος – αστική αντίληψη της έννοιας της προστασίας του περιβάλλοντος που ισοδυναμεί με απομόνωση του από τον άνθρωπο) μέσα από τη δημιουργία αναποτελεσματικών περιορισμών θήρας, γεγονός που αποπροσανατολίζει τόσο την κοινή γνώμη όσο και τους αρμόδιους πολιτικούς φορείς για τις πραγματικές απειλές που δέχεται σήμερα η Ελληνική φύση και σχετίζονται κυρίως με την καταστροφή των φυσικών ενδιαιτημάτων.

2. Οι επίδοξοι καταπατητές που ευνοούνται από την απομάκρυνση των νόμιμων κυνηγών από το φυσικό περιβάλλον οι οποίοι συνήθως καταγγέλλουν τις παράνομες ενέργειες που γίνονται εις βάρος της Ελληνικής φύσης.

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΕΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

1. Οι Κυνηγετικές Οργανώσεις αποτελούν αναγνωρισμένα σωματεία που ελέγχονται και εποπτεύονται απόλυτα στις δράσεις και την οικονομική τους διαχείριση από τη Δασική Υπηρεσία και το εκάστοτε αρμόδιο Υπουργείο, σε αντίθεση με το σύνολο των οικολογικών οργανώσεων που λειτουργούν χωρίς οικονομικό αλλά και επιστημονικό έλεγχο.

2. Οι κυνηγοί αυτοχρηματοδοτούνται και καταθέτουν σημαντικά κονδύλια στο κράτος κάθε χρόνο ενώ οι περιβαλλοντικές οργανώσεις δαπανούν σημαντικά κονδύλια από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους πληρώνονται για να επεμβαίνουν με αδιαφανείς οικονομικά και επιστημονικά τρόπους στο φυσικό περιβάλλον.

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

1. Ο Ευρωπαϊός Επίτροπος για το Περιβάλλον έχει δηλώσει στο παρελθόν πως το κυνήγι δεν αποτελεί το πρόβλημα, αλλά μέρος της λύσης των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

2. Η θήρα αποτελεί συμβατή δραστηριότητα με την προστασία του περιβάλλοντος και δεν υπάρχει γενικό τεκμήριο εναντίον της ούτε στις περιοχές του δικτύου Natura ούτε στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) σύμφωνα με τα οριζόμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
3. Σε εθνικό αλλά και Ευρωπαϊκό επίπεδο, σε όλα τα επιστημονικά εγχειρίδια που διδάσκονται στις σχετικές με τη διαχείριση της άγριας ζωής πανεπιστημιακές σχολές, το κυνήγι αναφέρεται ως μέσο διαχείρισης των θηραματικών πληθυσμών.
4. Η Ε. Ε. αναγνωρίζει στα επίσημα έγγραφά της πως η άσκηση της θήρας ισοδυναμεί με διατήρηση και προστασία των φυσικών ενδιαιτημάτων σε μια περιοχή, η οποία με τη σειρά της ισοδυναμείσχετίζεται άμεσα με τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας. Δε χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να αντιληφθεί πως οι κυνηγοί είναι από τις ελάχιστες ομάδες χρηστών που επιθυμούν τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος ως έχει γιατί αλλιώς δεν μπορούν να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Η θήρα στην Ελλάδα αποτελεί αρχέγονη δραστηριότητα που συνδέει τον άνθρωπο με τη φύση μέσα από την αειφόρο κάρπωση των θηραμάτων που αποτελούν ανανεώσιμο φυσικό πόρο. Κανένα θηραματικό ή άλλο είδος δεν απειλείται πληθυσμιακά από το νόμιμο κυνήγι.
2. Η διάρθρωση των Κυνηγετικών Οργανώσεων σε συνδυασμό με το θεσμοθετημένο έλεγχο που τους ασκείται από τη Δασική Υπηρεσία και το εκάστοτε αρμόδιο Υπουργείο, αποτελούν εγγύηση για το γεγονός πως αν υπάρξει πολιτική βούληση, οι κυνηγοί μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμους συνεργάτες στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.
3. Θα πρέπει να ξεκινήσουν άμεσα διαρκείς μελέτες για την πληθυσμιακή κατάσταση των θηραμάτων καθώς και δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους. Δε νοείται να μιλάμε για

προστασία θηραμάτων ή άλλων ειδών της Ελληνικής πανίδας σήμερα όταν καταστρέφουμε συστηματικά και με την ανοχή ή συμμετοχή της πολιτείας τα φυσικά ενδιαίτημα τους.

4. Η διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος από ανθρώπους που ζούνε μακριά από αυτό και χωρίς τη συμμετοχή των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται επαγγελματικά ή ερασιτεχνικά στην ύπαιθρο είναι καταδικασμένη να αποτύχει.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Η συνεργασία των αρμόδιων φορέων με τους κυνηγούς για τη διαχείριση των θηραμάτων αλλά και του περιβάλλοντος γενικότερα, αποτελεί μονόδρομο για την ορθολογική άσκηση της θήρας, την πάταξη της λαθροθηρίας, την κατάρτιση και εκπαίδευση των κυνηγών και τη διαχείριση των θηραμάτων στην Ελλάδα. Τόσο η επιστημονική όσο και η εμπειρική γνώση που έχουν οι κυνηγοί, αποτελούν ανεκμετάλλευστα μέχρι στιγμής εφόδια.

2. Η κατά χρόνο και τόπο διαχείριση των θηραμάτων μέσα από περιορισμούς θήρας πρέπει να προσαρμόζεται στο εκάστοτε θήραμα και όχι να εκδίδονται γενικόλογες και ατεκμηρίωτες απαγορεύσεις όπως γίνεται σήμερα.
3. Το δικαίωμα της άσκησης της θήρας στην Ελλάδα να τεκμηριωθεί επιστημονικά και να κατοχυρωθεί θεσμικά έτσι ώστε να μην εξαρτάται από φορείς και ιδιώτες που έχουν ταχθεί με άγνοια, ίδιο όφελος ή εμπάθεια ενάντια στο κυνήγι.
4. Να παραμείνει ως έχει η διάρκεια θήρας μέχρι να υπάρξουν αξιόλογες και επιστημονικά αποδεκτές μελέτες που να προσδιορίζουν τη φαινολογία της μετανάστευσης των πουλιών.
5. Να επιτρέπεται γενικά η θήρας στις Ζ. Ε. Π. και οι όποιες απαγορεύσεις να γίνονται ειδικά και μετά από σχετική επιστημονική τεκμηρίωση
6. Να σταματήσει η παράλογη και αντιεπιστημονική ταύτιση της νόμιμης θήρας με τη μείωση της βιοποικιλότητας η οποία αποπροσανατολίζει πολιτικούς και πολίτες και κρύβει τις πραγματικές απειλές για τη βιοποικιλότητα

Η έλλειψη συντονισμού και προγράμματος, αποτελεί τα τελευταία τουλάχιστον χρόνια, βασικό γνώρισμα στη θεσμική προσέγγιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων τη χώρας μας. Οι αρμόδιες Υπηρεσίες κατακερματισμένες και ανοργάνωτες, δεν επαρκούν για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος στην πράξη και διάφορες οργανώσεις, θεσμικές (Φορείς Διαχείρισης) και μη (Οικολογικές Οργανώσεις) ξεφυτρώνουν σαν τα μανιτάρια, διεκδικώντας κονδύλια και προσδοκώντας να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στα τεκταινόμενα, χωρίς όμως να υπόκεινται σε κάποιο θεσμικό οικονομικό ή επιστημονικό έλεγχο.

Άμεση συνέπεια των παραπάνω είναι η συνεχής υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος της Ελλάδας μέσα από τις πυρκαγιές, τη ρύπανση της ατμόσφαιρας, τη μόλυνση των υδάτων την καταστροφή των ενδιαιτημάτων, την παράνομη δόμηση, τη λαθροθηρία, λαθραλιεία, λαθροϋλοτομία και τις αγοραπωλησίες λιμνών (Βιστωνίδα) και άλλων ευαίσθητων οικολογικά περιοχών (Κρήτη), με σκοπό την τουριστική τους αξιοποίηση που

συνήθως ισοδυναμεί στη χώρα μας με την καταστροφή τους.

Από τις ομάδες ανθρώπων που καρπώνονται χωρίς οικονομικό κέρδος κάποιον ανανεώσιμο φυσικό πόρο οι κυριότερες είναι οι ερασιτέχνες αλιείς, οι κυνηγοί, οι συλλέκτες μανιταριών, καρπών και βοτάνων, και οι ερασιτέχνες μελισσοκόμοι.

Από αυτές, η μόνη ομάδα η οποία διαρθρώνεται διοικητικά και ελέγχεται θεσμικά είναι αυτή των κυνηγών. Οι Έλληνες Κυνηγοί, 230.000 στον αριθμό έχουν οργανωθεί σε Κυνηγετικούς Συλλόγους (σε επίπεδο νομού), σε Κυνηγετικές Ομοσπονδίες (σε επίπεδο Περιφέρειας) και στην Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος (επικράτεια).

Η παραπάνω διάρθρωση, σε συνδυασμό με τα ετήσια έσοδα από την ανανέωση των αδειών θήρας, έδωσε τη δυνατότητα στις Κυνηγετικές Οργανώσεις να στελεχωθούν με επιστήμονες ειδικευμένους στη διαχείριση της άγριας πανίδας και να συστήσουν το Σώμα της Θηροφυλακής, το οποίο αριθμεί σήμερα πλέον των 500 Θηροφυλάκων. Οι θηροφύλακες χρηματοδοτούνται και εξοπλίζονται με αυτοκίνητα και ρουχισμό από τις Κυνηγετικές Οργανώσεις, ορκίζονται όμως στις κατά τόπους Δασικές Υπηρεσίες από τις οποίες και ελέγχονται και τις οποίες συνεπικουρούν στο δύσκολο έργο της πάταξης της λαθροθηρίας.

Σε ότι αφορά τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν, οι Κυνηγετικές Οργανώσεις εποπτεύονται θεσμικά και ελέγχονται οικονομικά από τις κατά

τόπους Διευθύνσεις Δασών. Ο παραπάνω έλεγχος σε συνδυασμό με την καταστατική τους υποχρέωση να δαπανούν τουλάχιστον το 50% των εσόδων τους σε φιλοθηραματικές δράσεις κατα-

τάσσει σήμερα τις Κυνηγετικές Οργανώσεις πρώτες και μοναδικές όσον αφορά στα χρήματα που έχουν επενδύσει για τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας. Αντίθετα, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις αλλά και οι θεσμοθετημένοι φορείς, δαπανούν σημαντικά κονδύλια από Εθνικούς ή Ευρωπαϊκούς πόρους, χωρίς όμως να έχουν να επιδείξουν τα αντίστοιχα αποτελέσματα.

Παρόλα τα παραπάνω, το κυνήγι στην Ελλάδα αυτές τις μέρες διώκεται με κυριότερη αιτία την έλλειψη ουσιαστικής διαχείρισης από πλευράς της θεσμικά αρμόδιας Δασικής Υπηρεσίας, το αντικυνηγετικό μένος κάποιων Μ.Κ.Ο. και την έλλειψη πολιτικής βούλησης για ουσιαστικές δράσεις προστασίας, βασισμένης σε στοιχεία και μελέτες που όφειλε να συγκεντρώνει το κράτος μέσω των αρμόδιων Υπουργείων σχετικά με την αφθονία των θηραματικών πληθυσμών.

Το ενδεχόμενο των αναμενόμενων περικοπών τόσο σε χρόνο, όσο και σε τόπο για το κυνήγι στην επόμενη κυνηγετική περίοδο θα σηματοδοτήσει

1. Διαφυγόντα κέρδη από τα καταστήματα και τις υπηρεσίες που στηρίζουν τα έσοδά τους άμεσα ή έμμεσα στους κυνηγούς.

2. Αίσθημα περιορισμού θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως είναι η επαφή με τη φύση και η αειφόρος κάρπωση των θηραμάτων σε 230.000 Έλληνες πολίτες.

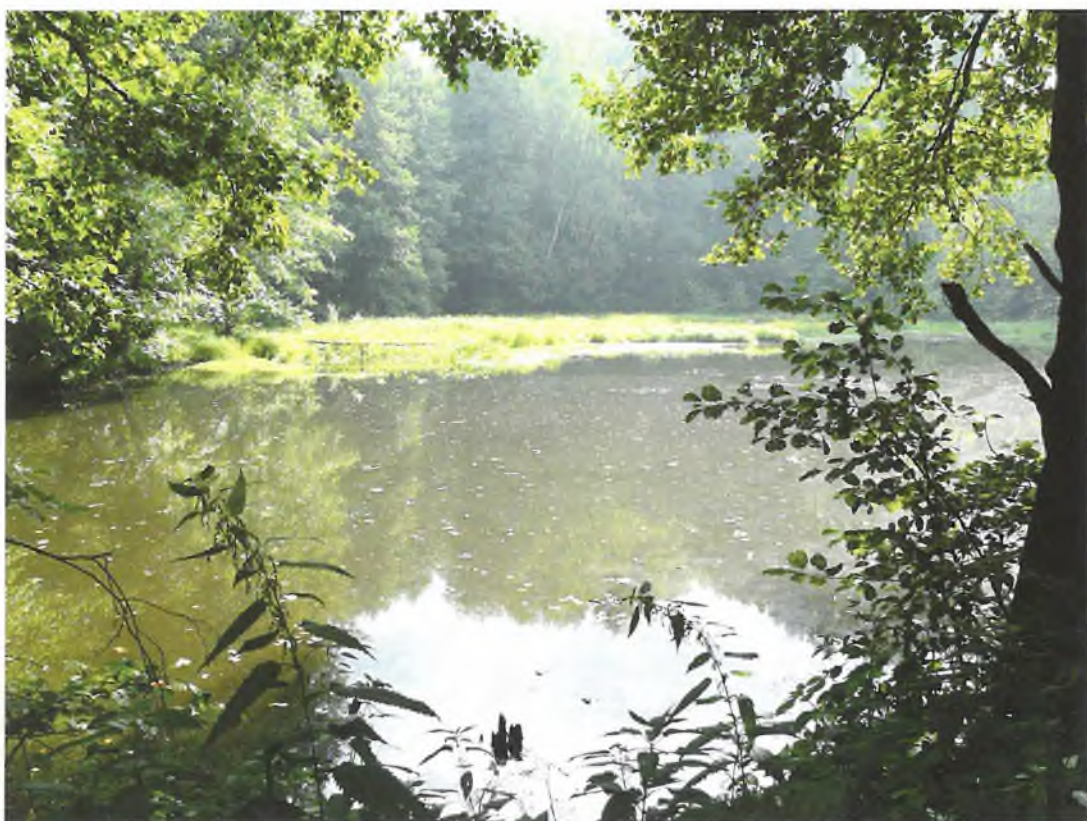
3. Επιβεβαίωση του φόβου πως η «πράσινη ανάπτυξη» και η προστασία της φύσης, εκλαμβάνεται από τους αρμόδιους ως απομόνωσή της από τους Έλληνες πολίτες και παράδοσή της άνευ όρων και ελέγχου στα οργανωμένα συμφέροντα.

4. Ανάδειξη των Μ.Κ.Ο. οι οποίες όπως αναφέρθηκε δεν υπόκεινται σε κανένα θεσμικό οικονομικό ή επιστημονικό έλεγχο, σε βασικό συννομιλητή με κυρίαρχο ρόλο στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας το οποίο υπενθυμίζεται πως αποτελεί δημόσιο αγαθό και όχι πεδίο για εύκολο κέρδος και επικοινωνιακούς πειραματισμούς.

Με βάση τα παραπάνω προκαλεί έντονη απογοήτευση η κατάσταση ομηρίας στην οποία έχει περιέλθει το φυσικό περιβάλλον και η θήρα στην Ελλάδα, καθώς και η απουσία προσέγγισης από πλευράς Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής προς τις Κυνηγετικές

Οργανώσεις στα πλαίσια της διαχείρισης της θήρας και των θηραματικών πληθυσμών.

Αρκεί μία ανάγνωση των όσων ορίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το περιβάλλον σχετικά με τη θήρα για να αντιληφθεί κανείς αν και κατά πόσο το κυνήγι αποτελεί απειλή για τη βιοποικιλότητα, αν επιτρέπεται ή όχι να έχει ένα κράτος μέλος κλιμακωτή λήξη της περιόδου θήρας και για το αν αρκούν τα στοιχεία μίας ετήσιας μελέτης για να αφαιρεθεί ένας μήνας από την επόμενη κυνηγετική περίοδο και συγκεκριμένα ο Φεβρουάριος, όπως αξιώνουν χωρίς τεκμηρίωση διάφορες ΜΚΟ που στις περισσότερες περιπτώσεις τελούν υπό καθεστώς πλήρους άγνοιας τόσο για τη βιολογία όσο και για τη διαχείριση των Θηραμάτων, παρόλα αυτά εκφέρουν άποψη για αυτά, γεγονός που δείχνει πως εκμεταλλεύονται το περιβαλλοντικό ζήτημα της χώρας για ίδιο όφελος.

**Ποσοτική ανάλυση
κοινωνικο-
οικονομικών
και πολιτικών
χαρακτηριστικών,
επιδράσεων και
δυνατοτήτων του
κυνηγιού στην
Ελλάδα:**

Μια σύντομη
αναφορά στο
πρόγραμμα ENTER

Νικόλαος Α. Χασάνας
Δρ. Δασολόγος,
Κοινωνιολόγος

Φωτ. Περίκλής Μπίρτσας

Από το Σεπτέμβριο του 2006 μέχρι τον Οκτώβριο του 2008, υλοποιήθηκε το ερευνητικό πρόγραμμα ENTER 2004-43 με στόχο μια κατά το δυνατόν ολόπλευρη διερεύνηση κοινωνικο-οικονομικών και πολιτικών παραμέτρων στο ελληνικό κυνήγι. Ήταν μια σύγχρονη προσέγγιση Δασικής Πολιτικής που επεκτάθηκε από επίπεδο θεσμικό (Θεωρία Οργανωμένων Συμπεριόντων, Θεωρία Δημόσιας Διοίκησης και Κοινωνιολογία Οργανώσεων) μέχρι άκρως ατομικό (πχ ανάλυση ρόλου του Φύλου, Παιδαγωγική) στο χώρο των κυνηγών, και από το πεδίο της Διοίκησης, της Ανάπτυξης, της Οικονομίας και της Νομοθεσίας μέχρι το πεδίο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, της Αναψυχής και των προτύπων Κοινωνικοποίησης. Ήταν μια καθαρά επιστημονική προσέγγιση Δασικής Πολιτικής, που την φέρνει πιο κοντά στην Πολιτειολογία, στην Κοινωνιολογία, στις μεθόδους εμπειρικής έρευνας των Κοινωνικών Επιστημών και στα ουδέτερα και αντικειμενικά συμπεράσματά τους, και την απομακρύνει από την κοινή «πολιτικολογία», το «δογματισμό», το «συνδικαλισμό», και το σύνολο των «πρέπει» και «δεν πρέπει», με τα οποία κάποιοι έχουν συνηθίσει να ταυτίζουν τη Δασική Πολιτική.

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και πόρους εθνικούς και ιδιωτικούς. Βασικοί φορείς χρηματοδότησης ήταν η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας αλλά και η ΚΟΜΑΘ.

Ειδικά η ΚΟΜΑΘ έπαιξε καταλυτικό ρόλο με παροχή ανθρωποωρών στη συλλογή εξειδικευμένων πρωτογενών δεδομένων και συνέβαλλε αποτελεσματικά στην προετοιμασία των ερωτηματολογίων αλλά και στην ερμηνεία των ποσοτικών αποτελεσμάτων. Τα πρωτογενή δεδομένα που παρείχε έτυχαν για πρώτη φορά επεξεργασίας μέσα από το πρίσμα της σύγχρονης δασο-πολιτικής ανάλυσης, όχι μόνο σε ελληνικά αλλά και σε διεθνή πλαίσια, και έτυχαν σημαντικής αναγνώρισης σε εθνικά και διεθνή ακαδημαϊκά έντυπα μέσα και συνέδρια Δασικής Πολιτικής, Θήρας και Διαχείρισης Άγριας Πανίδας, και ευρύτερης Περιβαλλοντικής Πολιτικής και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων.

Στο έργο αυτό είχα την ευκαιρία να συνεργαστώ ως βασικός μετακλητός ερευνητής του ΕΘΙΑΓΕ/ΙΔΕ. Επιστημονικώς υπεύθυνη ήταν η τακτική ερευνήτρια του ΕΘΙΑΓΕ/ΙΔΕ, κα

Δρ Καλλιόπη Ραδόγλου. Παράλληλα, συνεργάστηκαν ευρύτερες βοηθητικές ερευνητικές ομάδες, αποτελούμενες από τον επίκουρο καθηγητή, Δρα Π. Μπίρτσα, και τους κ.κ. Χ. Σώκο, Κ. Παπασπυρόπουλο, Σ. Κάμκο, Α. Σαχπάζη, Γ. Τζιμπρίδου.

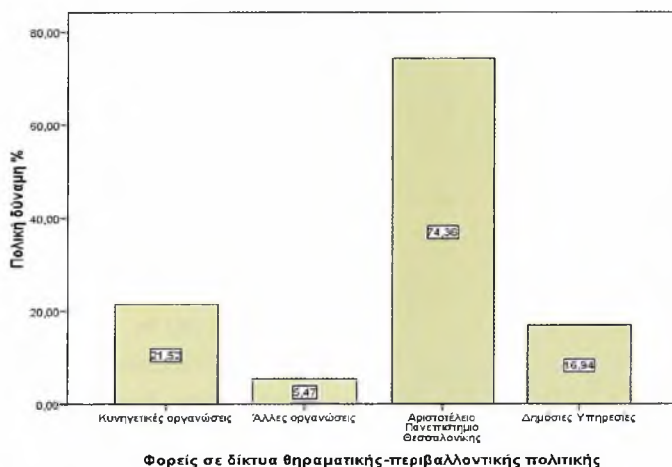
Χρησιμοποιήθηκαν «κλειστά» ερωτηματολόγια και έγιναν εντατικές διερευνητικές συνεντεύξεις. Έγινε στατιστική ανάλυση 429 ερωτηματολογίων που απευθύνθηκαν σε κυνηγούς της Βόρειας Ελλάδας από τυχαία επιλεγμένους κυνηγετικούς συλλόγους καθώς και των ερωτηματολογίων 58 ατόμων που ανταποκρίθηκαν συνολικά από τα μέλη των πολυάριθμων περιβαλλοντικών οργανώσεων στις οποίες απευθυνθήκαμε, στο φάσμα των οποίων ανήκαν και γνωστές μεγάλες περιβαλλοντικές οργανώσεις όπως η WWF, η Greenpeace, το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων, το Σώμα Ελλήνων Οδηγών, ο Αρκτούρος κ.α.

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης μέθοδοι Κοινωνιο-πληροφορικής (ειδικά λογισμικά Διανυσματικής Άλγεβρας) για την ποσοτική επεξεργασία και οπτικοποίηση επίσημων και ανεπίσημων ιεραρχιών που δημιουργούνται μεταξύ κυνηγετικών οργανώσεων και άλλων φορέων, δημόσιων και ιδιωτικών. Ειδικά οι ανεπίσημες ιεραρχίες που συνίστανται σε σχέσεις εμπιστοσύνης, υλικής εξάρτησης, εξάρτησης από μια αναντικατάστατη διαμεσολάβηση ή άλλη βοήθεια, και ανταλλαγής πληροφορίας, μπορούν να αποβούν πολύ πιο καθοριστικές για το πολιτικό αποτέλεσμα απ' ό,τι οι επίσημες ιεραρχίες που προβλέπονται σε νομοθετήματα και καταστατικά.

Ορισμένα βασικά αποτελέσματα είναι τα εξής:

- Ανάλυση πολιτικών δομών:

Τη μεγαλύτερη πολιτική δύναμη (δηλ. εμπιστοσύνη, παροχή οικονομικών κινήτρων και μοναδικότητα) συγκεντρώνει το ΑΠΘ (περίπου 74% της δύναμης) αλλά αυτό συμμετέχει μόνο σε ένα από τα 5 δίκτυα που αναλύθηκαν (Δράμα, Ημαθία, Θεσσαλονίκη, Καστοριά, Κοζάνη) και η γενικευσιμότητα αυτού του αποτελέσματος είναι ερευνητέα. Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι από δίκτυα δασικής-περιβαλλοντικής πολιτικής που αναλύθηκαν κατά

καιρούς σε διάφορες χώρες, τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα ερευνητικά κέντρα, πολύ συχνά δεν θεωρούνται από τους υπόλοιπους φορείς ότι κατέχουν την «επιστημονικά» σημαντικότερη πληροφορία. Έτσι, δεν ασκούν συνήθως την ισχυρότερη επιρροή μέσα στο δίκτυο.

Μεταξύ των υπολοίπων

φορέων, πρώτες έρχονται οι κυνηγετικές οργανώσεις (περίπου 22% της δύναμης), δεύτερες οι δημόσιες υπηρεσίες (περίπου 17% της δύναμης) στις οποίες εδώ συγκαταλέγονται με την πιο διευρυμένη θεώρηση όχι μόνο η Δασική Υπηρεσία αλλά και υπηρεσίες των ΟΤΑ, και τελευταίες διάφορες άλλες ιδιωτικές οργανώσεις (περίπου 5% της δύναμης). Βρέθηκε ότι η δύναμη αυξάνεται από την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας και την ύπαρξη επαγγελματικών στελεχών πλήρους απασχόλησης σε μια οργάνωση.

- Οικονομική αποτίμηση των ωφελειών του κυνηγιού:

Ως βασικότεροι οικονομικοί δείκτες χρησιμοποιήθηκαν η απόσταση μετακίνησης, και η συχνότητα διανυκτέρευσης και εξορμήσεων. Η μεγαλύτερη μερίδα των κυνηγών μετακινείται μέχρι 100 χλμ για να φτάσει στον κυνηγότοπο (35%), δεν διανυκτερεύει εκτός σπιτιού (78%) και βγαίνει για κυνήγι 1-3 φορές τη βδομάδα (76%). Μεγαλύτερες μετακινήσεις παρατηρήθηκαν στους κυνηγούς μεκάτσας, πέρδικας, φασιανού και ορτυκιού, ενώ κοντινότερες στους κυνηγούς λαγού. Συχνότερα διανυκτερεύουν εκτός οικίας κυνηγοί αγριόχοιρου. Κυνηγοί λαγού και πέρδικας κυνηγούν συχνότερα.

- Νομικές αδυναμίες:

Η μεγαλύτερη μερίδα των κυνηγών (78%) δεν είναι ικανοποιημένη από την κυνηγετική νομοθεσία. Αυτό δεν οφείλεται μόνο σε ασάφεια αλλά και σε περιορισμούς σχετικά με κυνηγότοπους ή μέσα θήρας (62%). Τα επιτρεπτά μέσα θήρας θα μπορούσαν κατά τη γνώμη πολλών κυνηγών να διευρυνθούν. Πιο δυσαρεστημένοι είναι οι κυνηγοί πάπιας και τσίχλας.

- Θεωρείται το κυνήγι «ανδρική» δραστηριότητα;

Οι περισσότεροι κυνηγοί πιστεύουν ότι οι γυναίκες δεν κυνηγούν κυρίως λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος (65%). Όλοι σχεδόν θα ενθάρρυναν τους γιούς τους να γίνουν

κυνηγοί (97%), αλλά οι περισσότεροι θα δίσταζαν να ενθαρρύνουν τις κόρες τους (57%). Δεν παίζει ρόλο σε αυτό το δισταγμό η ηλικία των γονέων ούτε το εκπαιδευτικό τους επίπεδο. Πιο πρόθυμοι να ωθήσουν τις κόρες τους στο κυνήγι εμφανίζονται συχνά όσοι ενημερώνονται μέσω διαδικτύου και όσοι βλέπουν το κυνήγι ως βαθύτερο τρόπο ζωής κι όχι απλά ως χόμπι, καθώς

και όσοι δεν έχουν ακόμη διαπιστώσει καμιά ξεκάθαρη στάση της κόρης τους.

- Σχέσεις κυνηγών και άλλων ομάδων χρηστών και συγκρούσεις:

Μεγάλες μερίδες κυνηγών είναι ή υπήρξαν πρόσκοποι (32%) και αγρότες (36%). Αυτές είναι λοιπόν ομάδες σχετικά συμβατές με την ιδέα του κυνηγιού. Περίπου 10% από το δείγμα των κυνηγών είναι μέλη περιβαλλοντικών οργανώσεων, ενώ από το δείγμα των μελών περιβαλλοντικών οργανώσεων το 2,3 % είναι τώρα και άλλο ένα 2,3% υπήρξαν κάποτε κυνηγοί. Το 73% των μελών περιβαλλοντικών οργανώσεων διαφωνεί με την πώληση σκοτωμένων θηραμάτων. Περίπου 90% των κυνηγών έχει δεχτεί κριτικές από μη κυνηγούς. Από τα μέλη περιβαλλοντικών οργανώσεων, περισσότερο διαφωνούν ή έχουν έρθει σε σύγκρουση με κυνηγούς οι πιο μεγάλοι ηλικιακά και όσοι έχουν χαμηλότερο βαθμό σχολείου.

- Δυνατότητα διάχυσης «καινοτομιών» στο κυνήγι:

Το εμπροσθογεμές όπλο δεν βρίσκει ιδιαιτέρως μεγάλη απήχηση (μόνο 22% των κυνηγών θα επιθυμούσαν να το χρησιμοποιήσουν). Γενικότερα, όπως δήλωσαν πολλοί κυνηγοί, ο κυριότερος παράγοντας για τη διάδοση ενός νέου όπλου είναι πρωτίστως η δυνατότητα δοκιμής του (53%), δευτερευόντως η «γνωστή μάρκα» (37%), κατά τρίτον το χαμηλό βάρος του (34%), κατά τέταρτον τα σχόλια περιοδικών (28%), κατά πέμπτον τα σχόλια άλλων κυνηγών (20%), κατά έκτον η απλότητα στη χρήση (17%), και από τους τελευταίους σε σημασία παράγοντες φαίνεται να είναι η αισθητική εμφάνιση του όπλου (14%).

- Παιδαγωγική επίδραση του κυνηγιού:

Στον κυνηγετικό κόσμο υπάρχει ισορροπία μεταξύ καπνιστών και μη καπνιστών καθώς και «κοινωνική» ή άλλη περιστασιακή χρήση των οινοπνευματωδών ποτών. Ίδια κατάσταση επικρατεί και στα μέλη περιβαλλοντικών οργανώσεων. Ωστόσο, από στατιστικά τεστ βρέθηκε ότι κυνηγοί που προτιμούν τα ήσυχα μέρη περισσότερο από τα μέρη με πολλά θηράματα, καπνίζουν περισσότερο καθώς πάνε εκεί για χαλάρωση. Επίσης, οι κυνηγοί τείνουν να πίνουν λιγότερο και να είναι λιγότερο επιρρεπείς στα τυχερά παιχνίδια από τα μέλη περιβαλλοντικών οργανώσεων.

- «Λαϊκή» και πολιτισμική διάσταση του κυνηγιού:

Σε αντίθεση με ορισμένες άλλες χώρες, στην Ελλάδα το κυνήγι θεωρείται από πολλούς πιο «λαϊκή» και όχι τόσο «αριστοκρατική» ενασχόληση. Αυτή η αντίληψη υποστηρίζεται και από ορισμένα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας. Παρατηρήθηκε ένα ευρύ φάσμα εθνο-πολιτισμικών ομάδων που ασχολούνται με το κυνήγι, εκ των οποίων η πολυπληθέστερη ομάδα είναι οι Πόντιοι (20%), οι οποίοι προέρχονται σε σημαντικό βαθμό από προσφυγικά φύλα. Κάποιες άλλες ομάδες που εντοπίστηκαν είναι οι Βλάχοι (6%) και οι Σαρακατσάνοι (4%). Τόσο αυτή η πολυ-πολιτισμική στρωμάτωση του κυνηγιού όσο και η σχετικά εύκολη ενσωμάτωση διαχεόμενων πολιτισμικών φύλων στον κυνηγετικό κόσμο, αποτελούν ισχυρές ενδείξεις του «λαϊκού» χαρακτήρα του κυνηγιού στην Ελλάδα.

**ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ Ἡ
ΟΙΚΟΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑ;**

Ιωάννης Ισαάκ
Δασοπόνος,

Φωτ. Ιωάννης Ισαάκ

Ο υδάτινος όγκος των Πρεσπών ενώνει τρεις χώρες, την Ελλάδα, την Αλβανία και την ΠΓΔΜ(FYROM). Η λεκάνη 300 τετραγωνικών χιλιομέτρων περικλείεται ανατολικά από τον ορεινό όγκο του Βαρνούντα, δυτικά από το όρος Βροντερό, νότια από τις κατάφυτες πλαγιές του Τρικλάριου και στον μακρινό βόρειο ορίζοντα από τα συνήθως χιονισμένα βουνά της Αλβανίας και της Δημοκρατίας των Σκοπίων. Η Μεγάλη Πρέσπα, η μεγαλύτερη λίμνη των Βαλκανίων, βρίσκεται σε υψόμετρο 853μ. και έχει μέγιστο βάθος 50μ. Καλύπτει έκταση 288 τ. χλμ., από τα οποία τα 37 ανήκουν στη χώρα μας. Ένας στενός λαιμός ξηράς, με μήκος 5χλμ και φάρδος που κυμαίνεται από 8 έως 1.000μ., χωρίζει την Μεγάλη Πρέσπα από την Μικρή Πρέσπα, η Βρυγηίδα σύμφωνα με την αρχαία ονομασία. Η Μικρή Πρέσπα έχει έκταση 44 τ. χλμ. με ένα μικρό μόνο τμήμα της ανήκει στην Αλβανία. Οι Πρέσπες, μαζί με τις λίμνες Μαλίκη και Οχρίδα αποτελούν ενότητα και ονομάζονται λίμνες της Δασσαρητικής λεκάνης. Οδικώς από την Αθήνα η απόσταση μέχρι την Φλώρινα είναι 540 χλμ. ενώ από την Θεσσαλονίκη μόνον 165. Η στάθμη της Μεγάλης Πρέσπας βρίσκεται χαμηλότερα από τη στάθμη της Μικρής κατά 8 περίπου μέτρα. Τα νερά των λιμνών δεν καταλήγουν σε κάποιο ποτάμι, αλλά μέσω των υπόγειων διαβάσεων της Μεγάλης Πρέσπας χύνονται στη Λίμνη Οχρίδα, που βρίσκεται 180 μέτρα χαμηλότερα, βορειοδυτικά της λεκάνης των Πρεσπών.

Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '60 πολλές ασχολίες των κατοίκων είχαν άμεση σχέση με λίμνη. Οι ψαράδες ψάρευαν κοντά στην ακτή και έκαιγαν ή έκοβαν το χειμώνα τους καλαμιώνες με σκοπό να «ανοίξει το μέρος για να γεννήσουν τα ψάρια», οι κτηνοτρόφοι έβοσκαν τα ζώα τους, κι έκοβαν τα καλάμια για ζωοτροφή ή δομικό υλικό. Τις νεότερες δεκαετίες οι κάτοικοι της Πρέσπας στράφηκαν κυρίως στη γεωργία και έτσι μειώθηκαν πολύ οι δραστηριότητες στην παραλίμνια ζώνη.

Στις γύρω ορεινές πλαγιές απαντούν δάση βελανιδιάς που είναι και τα πιο εκτεταμένα, δάση μικτών πλατυφύλλων γαύρου, οστρυάς. Ψηλότερα βρίσκονται τα μικτά δάση οξιάς, ελάτης.

Η υλοτομία εξασκείται κυρίως στην Ελλάδα και στη ΠΓΔΜ. Η δασοπονία και στις τρεις χώρες βασίζεται κυρίως στην

παραγωγή ξύλου για καυσόξυλα.

Οι πελεκάνοι είναι το είδος των πτηνών που κυριαρχεί στις λίμνες και χαρακτηρίζει την περιοχή. Απαντώνται τα δυο είδη που υπάρχουν στην Ευρώπη, ο Αργυροπελεκάνος και ο Ροδοπελεκάνος τα οποία είναι ψαροφάγα.

Στις αρχές της δεκαετίας του '80 οι Αργυροπελεκάνοι χαρακτηρίστηκαν ως είδος απειλούμενο με παγκόσμια εξαφάνιση.

Το 1983, στην Πρέσπα οι Αργυροπελεκάνοι ήταν περίπου 90 ζευγάρια, ενώ οι Ροδοπελεκάνοι ήταν περίπου 100. Σήμερα, ο αριθμός των ζευγαριών των Αργυροπελεκάνων στην Πρέσπα έχει φθάσει πάνω από τα 1500 εκαθιστώντας έτσι στην περιοχή των Πρεσπών τη μεγαλύτερη αναπαραγωγική αποικία τους στον κόσμο (10% του παγκόσμιου πληθυσμού).

Η Πρέσπα κατοικήθηκε από τους προϊστορικούς χρόνους λόγω του πλούτου της σε φυσικά αγαθά - νερό, δάση, εδάφη, χλωρίδα και πανίδα. Υπάρχουν εδώ προϊστορικοί οικισμοί, μνημεία της αρχαίας και βυζαντινής περιόδου.

Η απομόνωση της περιοχής από τα αστικά κέντρα και η επιβλητική ομορφιά του τοπίου, προσέλκυσε κατά το παρελθόν πολλούς ασκητές στην Πρέσπα. Τα μοναστήρια και τα ασκηταριά, οι εκκλησίες και οι τοιχογραφίες της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου είναι το αποτύπωμα της εποχής αυτής. Υπολογίζονται σε περίπου 100 τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία και στις τρεις χώρες που μοιράζονται τις Πρέσπες.

Η Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου στο ομώνυμο νησί που χρονολογείται από τον 10^ο αιώνα μ.Χ., Ο βυζαντινός ναός του Αγίου Γερμανού από τον 11^ο αιώνα στο ομώνυμο ελληνικό χωριό Παραλία Μεγάλης Πρέσπας, Ελλάδα Βραχογραφία, Παναγία Βλαχερνίτισσα 1455 μ.Χ. Παραλία Μεγάλης Πρέσπας, Ελλάδα. Ασκηταριό Παναγία Ελεούσα, 1410 μ.Χ.

Τα περισσότερα σπίτια έχουν χτιστεί στις αρχές του 20ου αιώνα κυρίως από φυσικά υλικά της περιοχής, πέτρα, χώμα, ξύλο.

Η πέτρα ήταν από ασβεστόλιθο ή γρανίτη, ανάλογα με τα πετρώματα γύρω από κάθε χωριό. Το χαγιάτι συναντιέται σχεδόν σε όλους τους τύπους σπιτιών της Πρέσπας με ιδιαίτερα λειτουργικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία.

Η λεκάνη των Πρεσπών περιλαμβάνει 68 οικισμούς και στις τρεις χώρες, μία πόλη το Ρέσεν και έχει συνολικά 24.100 κάτοικους.

Ο Δήμος Πρεσπών (Ελλάδα) έχει 13 χωριά και έδρα το Λαιμό. Ο συνολικός πληθυσμός είναι 1.300 κάτοικοι. Πλησιέστερες πόλεις στην περιοχή είναι η Φλώρινα και η Καστοριά.

Στην Αλβανία 3 χωριά βρίσκονται στη Μικρή Πρέσπα και 9 χωριά στη Μεγάλη Πρέσπα. Ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής είναι 5.300 κάτοικοι. Διοικητικό κέντρο και πλησιέστερη πόλη στην περιοχή είναι η Κορυτσά.

Στην ΠΓΔΜ ο Δήμος Resen αποτελείται από 43 χωριά και έχει έδρα την ομώνυμη πόλη. Εδώ ζουν 17.500 κάτοικοι. Πλησιέστερες πόλεις στην περιοχή είναι η Bitola (Μοναστήρι) και η Αχρίδα.

Στην ελληνική Πρέσπα, το 70% περίπου του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα και ιδιαίτερα στη γεωργία και την εντατική καλλιέργεια του φασολιού.

Η μονοκαλλιέργεια του φασολιού καταλαμβάνει τη μισή περίπου καλλιεργούμενη γη αναδεικνύει τις σοβαρές αδυναμίες στην επεξεργασία και προώθηση του προϊόντος.

Υπάρχει μικρή αλλά σημαντική παραγωγή βιολογικών φασολιών Πρέσπας.

Στην Αλβανία, η γεωργία αποτελεί την σημαντικότερη απασχόληση του πληθυσμού, αλλά το παραγόμενο προϊόν προορίζεται κυρίως για την κάλυψη των αναγκών του νοικοκυριού και όχι την αγορά.

Στο μεγάλο κάμπο βόρεια της Μεγάλης Πρέσπας στην ΠΓΔΜ, η κυρίαρχη καλλιέργεια είναι τα μήλα - διαφορετικές ποικιλίες - που απλώνονται σε όλο το τοπίο της περιοχής και καλύπτουν μια έκταση που αντιστοιχεί στο 70% της συνολικής καλλιεργούμενης.

Τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να εφαρμόζουν μεθόδους ολοκληρωμένης προστασίας της παραγωγής αποσκοπώντας στη χρήση λιγότερων φυτοφαρμάκων.

Η κτηνοτροφική παραγωγή αποτελούσε στο παρελθόν μία από τις κύριες ασχολίες των κατοίκων της Πρέσπας. Η εκτροφή σταδιακά ακολούθησε μια πτωτική πορεία αντίστροφη με την άνοδο της γεωργίας.

Στα βουνά της περιοχής επιβιώνει η παλιά πρακτική της νομαδικής κτηνοτροφίας, αφού από την άνοιξη μέχρι και το φθινόπωρο οι κτηνοτρόφοι μετακινούν τα κοπάδια τους στα ορεινά λιβάδια.

Παλιότερα και στις τρεις χώρες η αλιεία έχει ιδιαίτερη σημασία μια και σε πολλές περιπτώσεις λειτουργούσε ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος.

Στην Αλβανία, όπου η λίμνη Μικρή Πρέσπα είναι σχετικά ρηχή εφαρμόζονται ακόμα παλιές μέθοδοι αλιείας με καλάμια.

Το εμπορικότερο είδος ψαριού είναι το γριβάδι και ακολουθούν οι μπράνες κι άλλα είδη.

Τα τελευταία χρόνια έχουν εισαχθεί στις λίμνες είδη από άλλες περιοχές με αποτέλεσμα να επηρεάζονται αρνητικά και συχνά να μειώνονται οι πληθυσμοί των αυτόχthonων ψαριών της Πρέσπας.

Εθνικός δρυμός Πρεσπών

Η ελληνική πολιτεία αντιλαμβανόμενη από νωρίς την μοναδικότητα του οικοσυστήματος των Πρεσπών και ίδρυσε ήδη από τον 1974 τον Εθνικό δρυμό Πρεσπών, συνολικής έκτασης 20.000 περίπου στρεμμάτων, που περιελάμβανε

όλη την έκταση της λίμνης της Μικρής Πρέσπας και υγρολιβαδικές εκτάσεις στη βορειοανατολική όχθη της λίμνης.

Και ενώ από τα προαναφερόμενα στοιχεία αναδεικνύεται πως στην περιοχή των Πρεσπών πια, για την άγρια πανίδα και την απaráμιλλη φύση της, βαίνουν όλα καλώς, κάποιοι αδιαφορώντας για την φθίνουσα πορεία του πληθυσμού αυτού του ακραίου

Δήμου της ελληνικής επικράτειας, επιβάλλουν διαχειριστικά μέτρα που δυσκολεύουν ακόμα περισσότερο την αξιοπρεπή παραμονή και διαβίωση των κατοίκων της.

Με **Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες**, που εκπονούνται κύρια από γραφεία με έδρα την Αθήνα, και με πρόσχημα την αναγκαιότητα μεγαλύτερης προστασίας της περιοχής (άραγε για ποιο σκοπό), αποφασίζονται και επιβάλλονται αναπτυξιακοί όροι που μόνο την παραμονή και τις ανάγκες των μονίμων κατοίκων της περιοχής δεν λαμβάνουν υπόψη τους.

Με το πρόσχημα τη δημόσιας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε πριν από μια δεκαετία, και μη λαμβάνοντας τις νέες εξελίξεις και δεδομένα, δημοσιεύεται την άνοιξη του **2009 πρόταση ΚΥΑ από το Υπουργείο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και στην συνέχεια το καλοκαίρι του 2009 η ΚΥΑ**, που επιβάλει δρακόντεια μέτρα και περιορισμούς για τις δραστηριότητες των κατοίκων της και δίχως να λάβει υπόψη τις αντιδράσεις που υπήρξαν στο σύντομο μεσοδιάστημα.

Περιορισμοί στην γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία, την οικιστική, βιομηχανική, βιοτεχνική ανάπτυξης.

Περιορισμοί ακόμα και στην παραμονή των ανθρώπων σε σημεία της περιοχής.

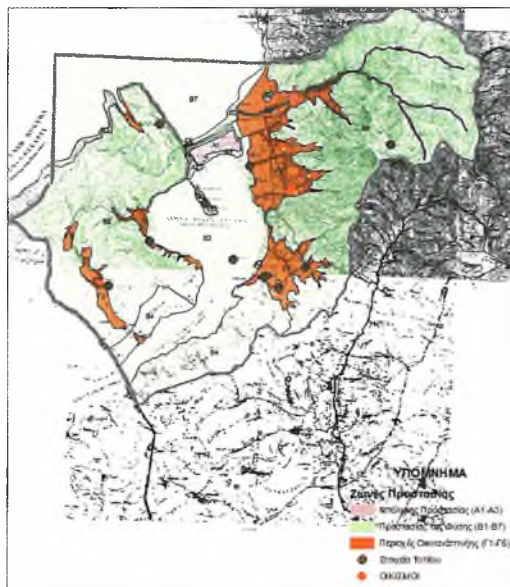

Συνάντηση εκπροσώπων της ΚΟΜΑΘ και του ΚΣ Φλώρινας με το Δήμαρχο Πρεσπών.

Και ενώ στο εισαγωγικό σημείωμα προβάλλεται ως σκοπός η ανάδειξη, μεταξύ άλλων, των πολιτισμικών ιδιοτεροτήτων στην περιοχή, επιβάλλονται περιορισμοί σε αρχέγονες παραδοσιακές δραστηριότητες, όπως το ψάρεμα και η θήρα, δίχως καμιά απολύτως επιστημονική τεκμηρίωση για την αναγκαιότητα που οδήγησε στην λήψη αυτών των αποφάσεων.

Αποφάσεις που τελικά δεν έχουν ούτε την συγκατάθεση της τοπικής κοινωνίας.

Αποκρύπτεται η σπουδαιότητα της περιοχής ως κυνηγητικός προορισμός και οι χιλιάδες των κυνηγών που την επισκέπτονται κάθε

χρόνο, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο και στην οικονομική ανάπτυξη, καθώς η θήρα ασκείται χρονικά σε νεκρή τουριστικά περίοδο. Ακόμα και στο πρόσφατο τεύχος μεγάλης αεροπορικής εταιρείας υπάρχει εκτενές αφιέρωμα στις Πρέσπες, όπου στο άρθρο εξυμνείται η δυνατότητα να γευτείς αγριογούρουνο σε κάποια από τα μικρά ταβερνάκια των χωριών των Πρεσπών.

Ένας σπάνιος και πλούσιος βιότοπος με τα θηραματικά είδη σε άριστους πληθυσμούς, που από την έναρξη κάθε κυνηγητικής περιόδου, γίνεται προορισμός κυνηγών από όλη την Ελλάδα

Δεν λαμβάνεται καθόλου υπόψη ότι άνω του 15% του συνόλου των μονίμων κατοίκων της περιοχής (150 κάτοικοι εκδίδουν άδεια Θήρας στον Κ.Σ. Φλώρινας) ασχολούνται στον ελεύθερο χρόνο τους με την θήρα και επικρέμεται πάνω τους η απειλή ακόμα και της ολοκληρωτικής απαγόρευσης της θήρας, ενώ αυξάνονται ατεκμηρίωτα οι απαγορευμένες για θήρα περιοχές, καλύπτοντας άνω του 50% της συνολικής έκτασης της περιοχής.

Για κάποιους όμως, ξένους προς τον τόπο και τις παραδόσεις του, που δεν μπορούν και δεν θέλουν να νιώσουν κομμάτι του, αλλά να επιβάλουν τις δίκες τους αντιλήψεις, αντιλήψεις που τους επιβάλλουν ως μοναδικούς γνώστες της περιοχής, η θήρα δεν είναι ένα συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα και μια διαχρονική παραδοσιακή δραστηριότητα των κατοίκων του τόπου.

Για κάποιους αυθαίρετους τιμητές και επιτιμητές, η θήρα αποτελεί κάτι που ποτέ δεν θέλησαν να προσεγγίσουν, που ποτέ δεν θέλησαν να αποδεχτούν.

Και η μη αποδοχή της θήρας ως προσωπική επιλογή είναι κάτι αποδεκτό, αν και όχι

τόσο κατανοητό. Η προσπάθεια όμως δια της πλαγίας οδού, επιβολής μιας προσωπικής επιλογής στο σύνολο του πληθυσμού μιας περιοχής, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να γίνει αποδεκτή και να μην προκαλέσει των δικαιολογημένη οργή των θιγομένων. Και ενώ όλα αυτά πραγματοποιούνται στην ελληνική πλευρά δεν υπάρχουν αντίστοιχες απαγορεύσεις και ρυθμίσεις, στις όμορες χώρες οι οποίες πλέον μαζί με τη Ελλάδα έχουν προχωρήσει στην συγκρότηση του **Διασυνοριακού Πάρκο Πρεσπών**.

Ενώ δηλαδή στην περιοχή με τον χαμηλότερο πληθυσμό, όπου εδώ και 35 χρόνια παίρνονται μέτρα για την προστασία της χλωρίδας και πανίδας, περιοριστικά και τώρα πια απαγορευτικά για τις ανθρώπινες δραστηριότητες, οδηγώντας την σε μεγαλύτερο μαρασμό, οι περιοχές των όμορων χωρών που επιβαρύνουν πολλαπλάσια αρνητικά, λόγω πληθυσμιακού μεγέθους αλλά και οικονομικών δραστηριοτήτων το οικοσύστημα της περιοχής δεν έχουν ανάλογους περιορισμούς.

Το παράδοξο ταυτόχρονα είναι η ευκολία με την οποία οι κρατικοί φορείς των τριών γειτνιαζόντων κρατών, παραχωρούν τη διαχείριση της περιοχής σε έναν δεκαμελή φορέα, εκ των οποίων οι τέσσερις είναι εκπρόσωποι περιβαλλοντικών Μ.Κ.Ο. αναγορεύοντας τους έτσι σε ισότιμους συνομιλητές.

Οι ενστάσεις μας επί της **Κ.Υ.Α.** που ανακοινώθηκε αφορούν κυρίως περιοχές που εντάσσονται στη χαρακτηριζόμενη **Ζώνη Β'** επονομαζόμενη και «**Περιοχές προστασίας της φύσης**».

Α) Θεωρούμε πως πρέπει στους γενικούς όρους που χαρακτηρίζουν τις δράσεις στις περιοχές της **Β' Ζώνης** να αφαιρεθεί η αναφορά σε γενική απαγόρευση του κυνηγιού, καθώς αυτό δεν ισχύει για το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης που είναι χαρακτηρισμένη ως **Β6**, αφού εκεί επιτρέπεται η θήρα ως έχει και τώρα, με την υποχρέωση του Φορέα Διαχείρισης να προχωρήσει στην εκπόνηση ειδικής μελέτης διαχείρισης θηραμάτων εντός των επόμενων δυο ετών από την επικύρωση της **Κ.Υ.Α.**

Η διατήρηση της αναφοράς μπορεί να δημιουργήσει μελλοντικές στρεβλές ερμηνείες με αρνητικές επιπτώσεις για την θήρα στο σύνολο της περιοχής του **Εθνικού Πάρκου Πρεσπών**.

Β) Να καταργηθεί από τη **Ζώνη Β3** η αναφορά για απαγόρευση της θήρας και να επιτρέπεται το κυνήγι ως έχει και σήμερα με τους όρους που προβλέπονται για την θήρα στη **Ζώνη Β6**. Δεν έχει καμιά λογική και επιστημονική ερμηνεία η απαγόρευση της θήρας μερικών δεκάδων μέτρων κατά μήκος όλης της ακτής της Μεγάλης Πρέσπας.

Άλλωστε στην νοτιά όχθη της λίμνης της Μεγάλης Πρέσπας, από την εκβολή του

ρέματος Αγίου Γερμανού ως και το Φυλάκιο Κούλας, (απέναντι από τον πυρήνα απόλυτης προστασία Α1) ισχύει και τώρα, με την σύμφωνη γνώμη του Κυνηγετικού Συλλόγου Φλώρινας, απαγόρευση θήρας πενταετούς διάρκειας που λήγει το 2011. Το αίτημα για ανανέωση της οποίας, θα επανεξετάσουμε με θετική στάση την κατάλληλη στιγμή.

Γ) Να καταργηθεί η **Ζώνη Β4** και να ενταχθεί στη **Ζώνη Β6**, καθώς δεν κατανοούμε τον λόγο απαγόρευσης **μόνο της θήρας**, σε περιοχές με δημόσια δάση εκατέρωθεν της λίμνης **Μικρής Πρέσπας**, όταν επιτρέπονται όλες οι υπόλοιπες ανθρωπογενείς δραστηριότητες όπως βόσκηση και ελεγχόμενη υλοτομία που επηρεάζουν πολύ πιο άμεσα τα δάση και τους οικότοπους της περιοχής.

Επίσης δεν έχει ληφθεί υπόψη η απόφαση του Γ.Γ. της Περιφέρειας Δυτ. Μακεδονίας πως έχει τροποποιηθεί πολύ πρόσφατα το **Κ.Α.Ζ. «Σφήκα»**, απελευθερώνοντας το μεγαλύτερο μέρος της νότιας όχθης της Μικρής Πρέσπας, που είναι ενταγμένο στην **Ζώνη Β4**, δίχως να παρουσιαστεί κανένα πρόβλημα. Το γεγονός ότι η περιοχή είναι ενταγμένη στο δίκτυο «**NATURA 2000**», δεν αποτελεί ασφαλώς στοιχείο που τεκμηριώνει την απαγόρευση της θήρας στην περιοχή, κάτι που με σαφήνεια έχει δηλώσει και το ΥΠΕΧΩΔΕ και η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ευρωπαίος Επίτροπος Περιβάλλοντος.

Δ) Να καταργηθεί η γενική απαγόρευση θήρας στην περιοχή της **Ζώνης Β7** δηλαδή στη λίμνη της Μεγάλης Πρέσπας και να προβλέπονται και σε αυτήν την έκταση οι ίδιοι όροι που προβλέπονται για την θήρα και στην **Ζώνη Β6**.

Οφείλουμε επίσης να υπενθυμίσουμε πως η θήρα έχει αντιμετωπιστεί χωρικά σε επίπεδο νομού με τη συνεργασία της καθ' ύλην αρμόδιας δασικής υπηρεσίας και των κυνηγετικών οργανώσεων ως ενδιαφερόμενων χρηστών, με τον ορισμό των Καταφυγίων Άγριας Ζωής. Το να μην λαμβάνονται αυτά υπόψη, ασφαλώς τορπιλίζουν κάθε προσπάθεια για την επίτευξη της κοινωνικής συναίνεσης, που με σαφή τρόπο αποτελεί το ζητούμενο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Επιπλέον στο κείμενο της ΚΥΑ προβλέπονται και άλλοι περιορισμοί τόσο για την κτηνοτροφία, όσο και για τη γεωργία, χωρίς να έχει υπάρξει καμιά προετοιμασία και ενημέρωση των γεωργών και των κτηνοτρόφων για αλλαγές που θα υποστούν στον τρόπο εργασίας τους στην ύπαιθρο, αποδεικνύοντας για άλλη μια φορά πως η απόσταση... που δυστυχώς χωρίζει τον ακριτικό μας νομό από την έδρα του Υπουργείου στην Αθήνα είναι πολύ μεγάλη...

Καταλήγοντας πρέπει να τονίσουμε πως ενώ στο **Άρθρο 1** της ίδρυσης του **ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ** αναφέρεται ως σκοπός η διατήρηση, διαχείριση και ανάδειξη των ιστορικών αισθητικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της περιοχής, εξοστρακίζεται μια από τις χαρακτηριστικές και πανάρχαιες δραστηριότητες των κατοίκων στην περιοχή, που δεν είναι άλλη από την θήρα. Επίσης το σύνολο της **Κ.Υ.Α.** αλλά και της αρχικής **Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης**, διακατέχεται από αντι-

κυνηγετική εμπάθεια, παραβλέποντας πως η θήρα συγκεκριμένων υδροβίων επιτρέπεται από την δασική νομοθεσία, με ρυθμίσεις και περιορισμούς σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση του αρμόδιου Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Τέλος πρέπει να τονίσουμε πως η φύλαξη της θήρας και της άγριας πανίδας στην περιοχή έχει ενισχυθεί με την παρουσία της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής και των Θηροφυλάκων του Κ.Σ. Φλώρινας, οι οποίοι για την αποτελεσματική εκτέλεση του έργου τους έχουν στη διάθεση τους και ειδική λέμβο – ταχύπλοο, το οποίο διατέθηκε για αυτόν τον σκοπό από την ΣΤ΄Κ.ΟΜ.Α.Θ. Επίσης είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι ελάχιστα είναι τα κρούσματα σοβαρής παράβασης του νόμου περί θήρας στην περιοχή που απασχόλησαν τα τελευταία χρόνια τη Δασική Υπηρεσία και την Θηροφυλακή των Κυνηγητικών Οργανώσεων.

ΤΟ ΑΕΙΦΟΡΟ ΚΥΝΗΓΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

*Φωτ. Αλέξανδρος Γκάσιος
Νικόλαος Καλογεράκος*

Οι Στόχοι μας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει, ενισχύει και προωθεί το ρόλο των κυνηγών στη διαχείριση του Περιβάλλοντος

Το κυνήγι, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, αποτελεί μια συμβατή προς το περιβάλλον ανθρώπινη δραστηριότητα. Η Ε.Ε. όχι μόνο θεωρεί το κυνήγι συμβατή δραστηριότητα, αλλά με πολλές πρωτοβουλίες σε συνεργασία με Κυνηγετικές Οργανώσεις της Ευρώπης, έχει αναλάβει την **προώθηση του αειφόρου κυνηγιού ως μέσο για την προστασία της βιοποικιλότητας και την διατήρηση της φύσης**. Η Ε.Ε. έχοντας αναγνωρίσει το σημαντικό έργο των Κυνηγετικών Οργανώσεων συνεργάζεται μαζί τους για την εξασφάλιση των τόσο σημαντικών για τη διαχείριση του περιβάλλοντος στοιχείων.

Ο ρόλος και το έργο όλων των βαθμίδων των Κυνηγετικών Οργανώσεων στοχεύουν στην υλοποίηση των κοινών με την Ευρωπαϊκή Ένωση στόχων της:

- **Προστασίας και Ανάπτυξης του Θηραματικού πλούτου της χώρας**
- **Προώθησης Αειφόρου κυνηγιού στην Ελλάδα και στην Ευρώπη σύμφωνα με τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Για την εξασφάλιση της επίτευξης του κοινού μας σκοπού, της Αειφορίας του Θηραματικού πόρου, έχουμε διαμορφώσει μια φιλοπεριβαλλοντική πολιτική με μακροπρόθεσμο σχεδιασμό που περιλαμβάνει την υλοποίηση πολύ σημαντικών και δαπανηρών προγραμμάτων, μελετών και δράσεων, με σκοπό την απόκτηση αξιόπιστων στοιχείων και πληροφοριών που θα επιτρέψουν στη θηραματική δραστηριότητα να ασκείται με παρακολούθηση, προγραμματισμό και σχεδιασμό, **ο οποίος δίνει τη σιγουριά πως οι θηραματικοί πληθυσμοί θα είναι υγιείς και ικανοποιητικοί για τα επόμενα χρόνια.**

Οι Προτάσεις μας

Συγκεκριμένα μέτρα που βοηθούν αποτελεσματικά το Περιβάλλον χωρίς κρατική δαπάνη

1. **Εκπαίδευση** κυνηγών με σχετική πρόβλεψη στη διαδικασία απόκτησης κυνηγετικής άδειας ή συμμετοχής σε Σεμινάρια
2. **Νομοθετική** ενδυνάμωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της Θηροφυλακής των Κυνηγετικών Οργανώσεων, προς περαιτέρω ενίσχυση του ήδη σημαντικού έργου της για το Περιβάλλον
3. Έγκριση των ήδη τροποποιηθέντων Καταστατικών της Κ.Σ.Ε. και των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών προς **καλύτερη** εξυπηρέτηση των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων των Κυνηγετικών Οργανώσεων
4. Αναζήτηση δυνατότητας σύναψης προγραμματικών συμβάσεων με φορείς Αυτοδιοίκησης ή άλλους για την **εκτέλεση** συγκεκριμένων “διαχειριστικών σχεδίων περιοχών”, ιδιαίτερα για την εξασφάλιση της αναβάθμισης βιοτόπων (ιδιαίτερως ανασύσταση υγροβιοτόπων και “καλλιέργεια” υδροβίων). Θέμα το οποίο έχει **τεράστια** σημασία γιατί συνδέεται άμεσα και με την εκάστοτε αγροτική πολιτική (μονοκαλλιέργειες, επιδοτήσεις, αγρανάπανση) και με την αειφορία της κυνηγετικής δραστηριότητας, αλλά και με τον **στόχο της ανάσχεσης της απώλειας βιοποικιλότητας που αποτελεί προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης**
5. **Προϋπόθεση** αγοράς κυνηγετικού όπλου η ύπαρξη κυνηγετικής άδειας και νομιμοποίηση του ραβδωτού όπλου για τα τριχωτά θηράματα
6. **Εξασφάλιση** συμμετοχής των Κυνηγετικών Οργανώσεων στους φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
7. Εμπλουτισμός υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα με την δημιουργία από τις Κυνηγετικές Οργανώσεις μικρών φραγμάτων σε ρέματα (τεράστια σημασία για την **διαχείριση** υδάτινων πόρων)
8. Κατά τον **αναδασμό** υποχρεωτικά να προβλέπεται έδαφος για την εφαρμογή θηραματικής πολιτικής όπως σχετική μας πρόταση νομοθετικής ρύθμισης
9. Αύξηση της παραγωγής και ποιοτική βελτίωση των κρατικών εκτροφείων

Οι Προτάσεις μας

10. Έλεγχος πληθυσμού εδαφόβιων αρπάγων (αλεπού, κουνάβι) για την υποβοήθηση **ανάπτυξης** θηραματικών πληθυσμών και προστασία βιοποικιλότητας της πανίδας
11. Ένταξη όλων των Κυνηγετικών Συλλόγων στα σχέδια πυρασφάλειας με **συγκεκριμένο** σχέδιο και προγραμματισμό από την Πολιτική Προστασία και αποκατάσταση καμένων περιοχών με **μαζική συμμετοχή** κυνηγών σε πολύ μεγάλες εκτάσεις με πολλές χιλιάδες δενδρύλλια μετά από συνεργασία με τις Διευθύνσεις Αναδασώσεων
12. Ανάπτυξη της «**Δασοπονίας πολλαπλών σκοπών**». Στην έννοια αυτή – κοινωφελείς υπηρεσίες του δάσους – περιλαμβάνονται ο προστατευτικός, υδρονομικός, αισθητικός, περιβαλλοντικός ρόλος του δάσους καθώς και ανάπτυξη δραστηριοτήτων όπως είναι το κυνήγι. Για να ασκηθεί αειφορικό κυνήγι στις δασικές εκτάσεις θα πρέπει να υπάρχει ισορροπία στους πληθυσμούς των θηραματικών ειδών τα οποία για την καλύτερη διαβίωσή τους προτιμούν δάση πλατυφύλλων ή μικτά δάση με διάκενα. Επομένως, πέρα από τον περιορισμό των αναδασώσεων με κωνοφόρα δένδρα, στις ήδη υπάρχουσες συστάδες κωνοφόρων, θα πρέπει να διατηρούνται διάκενα και ο υπόροφος θα πρέπει να διατηρείται σε σχετική αραή μορφή. Πέρα από τη διατήρηση των διάκενων θα πρέπει να δημιουργηθούν και νέα διάκενα και να ευνοούνται με στοχευόμενες αναδασώσεις ή «καλλιέργειες» μικτών συστάδων, ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος των πυρκαγιών και να ευνοούνται οι θηραματικοί πληθυσμοί
13. **Επανασχεδιασμός** των ζωνών θήρας από 20 Αυγούστου έως 15 Σεπτεμβρίου (ζώνες διάβασης αποδημητικών)
14. Σχεδιασμός της **ανταποδοτικής** διάθεσης του κεφαλαίου θήρας ως προς την βελτίωση του θηραματικού πλούτου της χώρας

Κυνηγετικές Οργανώσεις: Η Ιστορία μας

Είμαστε οι πρώτοι που εδώ και 80 χρόνια νοιαζόμαστε για το Περιβάλλον

Ο κυνηγετικός κόσμος αποτέλεσε την κοινωνική ομάδα που πρώτη πίεσε και επέτυχε να θεσπισθούν οι πρώτες προστατευτικές διατάξεις για την άγρια ζωή της νεότερης Ελλάδας. Αυτό έγινε ήδη από τη δεκαετία του 1920 με επιχειρήματα και αντίληψη προστασίας της άγριας ζωής, που θα τα ζήλευαν οι σημερινοί όψιμοι οικολογούντες - άτομα ή οργανώσεις.

Τα επονομαζόμενα «Κυνηγετικά Σωματεία» με το Δασικό Κώδικα του 1929 απέκτησαν ενιαία καταστατικά λειτουργίας και τέθηκαν υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Γεωργίας.

Οι Κυνηγετικές Οργανώσεις έχοντας συμπληρώσει σήμερα 80 χρόνια θεσμικής υπόστασης αποτελούν τη **μοναδική οργάνωση που λειτουργεί ως ΝΠΙΔ άμεσα όμως ελεγχόμενα από το κράτος** δημιουργώντας μια *''sui generis''* κατάσταση προς όφελος της προστασίας του περιβάλλοντος.

Οι Κυνηγετικές Οργανώσεις απέκτησαν την σημερινή τους μορφή το 1969 μέσα από το «Δασικό Κώδικα» (Ν.Δ. 86/69). Μέσα από τις διατάξεις του ιδρύονται στη συνέχεια οι σημερινοί 252 Κυνηγετικοί Σύλλογοι σε όλη τη χώρα, οι οποίοι υπάγονται στην δικαιοδοσία των 7 Κυνηγετικών Ομοσπονδιών (μια για κάθε γεωγραφική περιφέρεια) και αυτές με τη σειρά τους στη δικαιοδοσία της Κυνηγετικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος. Με αυτό τον τρόπο διαμορφώνεται πλέον ένα δίκτυο οργανώσεων ελεγχόμενων από την πολιτεία, με κοινά Καταστατικά λειτουργίας, κοινούς στόχους και αυστηρούς κανόνες οικονομικής διαχείρισης.

Η Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος σήμερα εκπροσωπεί τους 230.000 κυνηγούς όλης της χώρας.

**Κυνηγετική
δραστηριότητα:
Πλαίσιο**

Πλήθος διατάξεων δημιουργούν αυστηρό θεσμικό πλέγμα για το κυνήγι

Η διεξαγωγή της κυνηγετικής δραστηριότητας στην Ελλάδα καθορίζεται και ελέγχεται από αυστηρό νομικό πλαίσιο το οποίο είναι απόλυτα προσαρμοσμένο στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο και ρυθμίζει όλα τα θέματα που σχετίζονται με το κυνήγι.

Η ρύθμιση του κυνηγιού στην Ελλάδα γίνεται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού, με βάση τις Οδηγίες της Ε.Ε. και τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα βιολογικά δεδομένα **ώστε καθορίζοντας:**

- τα είδη των οποίων επιτρέπεται το κυνήγι τους
- τη διάρκεια της κυνηγετικής περιόδου κατά είδος
- τον επιτρεπόμενο χρόνο άσκησης του κυνηγιού
- τον μέγιστο αριθμό των θηραμάτων κατά είδος που επιτρέπεται να θηρευθούν ημερησίως
- τις περιοχές που απαγορεύεται το κυνήγι

να εξασφαλίζεται η αειφορία του κυνηγιού σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αποφάσεις.

Έτσι, η νομοθεσία που αφορά το κυνήγι στην χώρα μας καθίσταται από τις αυστηρότερες της Ευρώπης, η δε **συμμόρφωση της Ελλάδας στις Κοινοτικές Οδηγίες, έχει επισήμως αναγνωριστεί και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο**, αφού στη μοναδική προσφυγή που έγινε εναντίον μας για το κυνήγι, η δίκη καταργήθηκε μετά από αιτιολογημένη απάντηση της χώρας μας.

Κυνηγετική δραστηριότητα: Περιορισμοί

Η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα στην Ευρώπη που συγκεντρώνει τόσους πολλούς περιορισμούς

Απαγορεύεται:

- Η αγοραπωλησία όλων των ειδών θηραμάτων, που προέρχονται από το ελεύθερο κυνήγι
- Η χρήση κάθε μέσου προσέλκυσης και παγίδευσης θηραμάτων (π.χ. ομοιώματα, κράχτες, παγίδες, κ.λ.π.)
- Η χρήση ασυρμάτου για τον συντονισμό κατά την θήρα
- Η χρήση διόπτρας και όλων των ηλεκτρονικών και οπτικών βοηθημάτων σκόπευσης
- Η χρήση κυνηγετικού όπλου με ραβδωτή κάννη, τόξου, ελαστικής σφεντόνας
- Η χρήση μηχανοκίνητων χερσαίων & πλωτών μέσων για θήρα
- Το κυνήγι της Μπεκάτσας (*Scolopax rusticola*) στο καρτέρι, το πρωί και το βράδυ
- Το κυνήγι για όλα τα είδη από μισή ώρα μετά την δύση του ηλίου μέχρι μισή ώρα πριν την ανατολή

Εφαρμόζεται:

- Όριο στα άτομα που μπορούν να θηρευθούν κάθε μέρα, (bag limit) για κάθε είδος, (π.χ. 1 λαγός ανά κυνηγό την ημέρα, 4 Πέρδικες ανά κυνηγό την ημέρα, 1 Φασιανός ανά κυνηγό την ημέρα κ.λ.π.)
- Η μικρότερη σε διάρκεια κυνηγετική περίοδος σε όλη την Ευρώπη
- Επιπλέον χρονικοί περιορισμοί (π.χ. ο Λαγός και ο Αγριόχοιρος επιτρέπονται μόνο Τετάρτη και Σαββατοκύριακο, η Ορεινή Πέρδικα επιτρέπεται από 1 Οκτωβρίου έως 15 Δεκεμβρίου κ.λ.π.)
- Μεγάλος περιορισμός σε θηρεύσιμα είδη. Από τα 422 είδη πουλιών που συναντάμε στην Ελλάδα επιτρέπεται να κυνηγηθούν μόνο 32 και από τα 110 είδη θηλαστικών μόνο 5
- Ένας υπερβολικά μεγάλος αριθμός εδαφικών περιορισμών, πέρα των αναγκαίων, στους Εθνικούς Δρυμούς, στα Εθνικά Πάρκα, στις περιοχές Ramsar, στα καταφύγια άγριας ζωής, στα εκτροφεία θηραμάτων, στους αρχαιολογικούς χώρους, κ.τ.λ. Τις περισσότερες φορές κατά παράβαση της Εθνικής Νομοθεσίας και των Ευρωπαϊκών Οδηγιών

Κυνηγετική
δραστηριότητα:
Αποτέλεσμα

Όλα τα είδη των οποίων επιτρέπεται το κυνήγι,
είναι σε αφθονία,
έχουν εύρωστους πληθυσμούς
και η κατάσταση τους μελετάται συνεχώς.

Οι μειωμένοι πληθυσμοί των προστατευόμενων ειδών
όπως π.χ. τα αρπακτικά,
δεν οφείλονται σε καμιά περίπτωση στο κυνήγι, αλλά
σε πολλούς άλλους λόγους
όπως η καταστροφή των βιοτόπων
και η εγκατάλειψη της υπαίθρου,
γιατί
δεν κυνηγιούνται
και
ούτε κυνηγήθηκαν ποτέ!

Το έργο μας για την Προστασία και τη Διαχείριση του Περιβάλλοντος

«Το κυνήγι δεν αποτελεί πρόβλημα για το περιβάλλον, αλλά μέρος της λύσης του προβλήματος»

Σταύρος Δήμας
Επίτροπος Περιβάλλοντος

Ο κύριος λόγος ύπαρξης των Κυνηγετικών Οργανώσεων είναι η προστασία και η διαχείριση του περιβάλλοντος μέσω των οποίων εξασφαλίζεται η θηραματική αφθονία και κατά συνέπεια το κυνήγι!

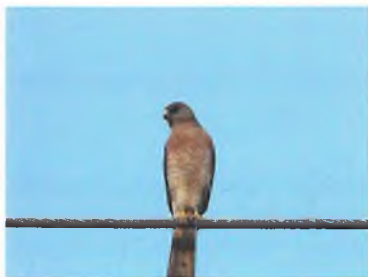
Για να συμβάλλουμε στην προσπάθεια της προστασίας του περιβάλλοντος ιδρύσαμε την θηροφυλακή των Κυνηγετικών Οργανώσεων.

Στο διαχειριστικό ρόλο του κυνηγιού εντάσσεται αφενός η υλοποίηση επιστημονικών μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων, με στόχο την αύξηση των γνώσεων σχετικά με την Άγρια Πανίδα και το Φυσικό Περιβάλλον, ώστε να ρυθμίζεται το κυνήγι, με βάση έγκυρα και αξιόπιστα στοιχεία, αντίστοιχα αυτών που διαθέτουν καλά οργανωμένες ευρωπαϊκές χώρες και αφετέρου η υλοποίηση μιας σειράς από έργα αναβάθμισης και εμπλουτισμού βιοτόπων, προγράμματα επιμόρφωσης των κυνηγών και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Οι παραπάνω δράσεις χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από δικούς μας πόρους!

Το έργο μας στο Περιβάλλον με αριθμούς ετησίως	
Θηροφυλακή των Κυνηγετικών Οργανώσεων	6.000.000 €
Αναβάθμιση Βιοτόπων	700.000 €
Ερευνητικό Πρόγραμμα Άρτεμις	65.000 €
Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Μετανάστευσης των Αγριων Πουλίων	220.000 €
Γενικές Φιλοθηραματικές Δράσεις	235.000 €
Περιφερειακές Φιλοθηραματικές Δράσεις	2.980.000 €
Σύνολο	10.200.000 €

Το έργο μας για
την Προστασία του
Περιβάλλοντος

Θηροφυλακή των Κυνηγετικών Οργανώσεων

Η κάθε μορφή λαθροθηρίας αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα των Κυνηγετικών Οργανώσεων και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να συγχέεται με το κυνήγι

Η θηροφύλαξη αποτελεί το σημαντικότερο μέτρο των κυνηγών για τη φροντίδα της φυσικής μας κληρονομιάς και την προστασία της Βιοποικιλότητας.

Η Θηροφυλακή των Κυνηγετικών Οργανώσεων υπάρχει εδώ και 40 χρόνια και λειτουργεί έως σήμερα με αποκλειστική χρηματοδότηση από τους κυνηγούς.

Τα τελευταία χρόνια, έχουν διεξαχθεί **580.000 έλεγχοι** και υποβλήθηκαν **13.600 μηνύσεις** για παραβάσεις του Δασικού Κώδικα.

Ο ρόλος τους δεν περιορίζεται μόνο στα θέματα που έχουν άμεση σχέση με την άσκηση της θήρας αλλά γενικότερα, παρεμβαίνουν σε ενέργειες που απειλούν το Φυσικό Περιβάλλον, όπως ρίψη μπαζών, εμπρησμοί, παράνομη βόσκηση, υλοτομία.

Για την επίτευξη αυτού του τεράστιου έργου απασχολούμε πάνω από 350 Θηροφύλακες κατάλληλα εκπαιδευμένους και εξοπλισμένους με κάθε μέσο που απαιτείται προκειμένου να επιτελούν με επιτυχία το δύσκολο έργο τους, μέρα και νύκτα, αργίες, σε δύσκολες και ιδιόμορφες περιοχές.

Είναι λοιπόν φανερό ότι η Θηροφυλακή έχει ένα πολυδιάστατο και πολυλειτουργικό ρόλο καθότι οι Θηροφύλακες έχουν αναλάβει την:

- Πρόληψη και καταστολή της λαθροθηρίας
- Αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, μετέχοντας ενεργά σε όλες τις δραστηριότητες που αφορούν τη βελτίωση των βιοτόπων, όπως αναδασώσεις, απελευθερώσεις θηραμάτων, καλλιέργειες αγρών κ.α
- Εθελοντική υποστήριξη προς την πολιτεία, κατά την εκδήλωση άσχημων καιρικών φαινομένων (πυρκαγιές, χιονοπτώσεις).
- Επιστημονική έρευνα, συνδράμουν ενεργά στην υλοποίηση των προγραμμάτων που εκπονεί η ΚΣΕ συλλέγοντας δείγματα θηρεύσιμων ειδών και συμπληρώνοντας ερωτηματολόγια

Το έργο μας για τη
Διαχείριση του
Περιβάλλοντος

Η ΚΣΕ ανταποκρινόμενη στα επίκαιρα περιβαλλοντικά προβλήματα αναθέτει μεγάλο αριθμό επιστημονικών μελετών σε αναγνωρισμένα επιστημονικά ιδρύματα της χώρας μας και του εξωτερικού, τα αποτελέσματα των οποίων έχουν δημοσιευθεί και αποσπάζει επαίνους σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια

Για την εκπόνηση των επιστημονικών μας προγραμμάτων συνεργαζόμαστε με :

- **Ανώτατα Εκπαιδευτικά & Τεχνολογικά Ιδρύματα:**
-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, -ΑΤΕΙ Λαμίας, Παράρτημα Καρπενησίου, -ΑΤΕΙ Καβάλας, Παράρτημα Δράμας
- **Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών**
- Τον **ΟΜΠΟ** (*Οργανισμός των Μεταναστευτικών Πτηνών της Δυτικής Παλαιαρκτικής*) ο οποίος είναι ένας διεθνής, μη κυβερνητικός οργανισμός που δραστηριοποιείται στη μελέτη και διατήρηση των μεταναστευτικών πτηνών της Παλαιαρκτικής, καθώς και των ενδιαιτημάτων τους
- Τον **IMPCF** (*Μεσογειακό Ινστιτούτο Διατήρησης της Θηραματικής και Άγριας Πανίδας*) ο οποίος είναι ένας επιστημονικός οργανισμός που ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1990 από 13 Κυνηγετικές Ομοσπονδίες της Νότιας Γαλλίας, το Office National de la Chasse (του εθνικού Οργανισμού Θήρας της Γαλλίας) και της Ενώσεις των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών της Γαλλίας

Επίσης, οι Κυνηγετικές Οργανώσεις για να είναι σε θέση να ανταποκριθούν επιστημονικά στα ζητήματα που αντιμετωπίζει το κυνήγι καθώς και για τη συνεχή παρακολούθηση του φυσικού περιβάλλοντος απασχολούν ειδικούς επιστημονικούς συμβούλους διαφόρων ειδικοτήτων όπως, **Δασολόγους, Δασοπόνους, Θηραματολόγους, Περιβαλλοντολόγους, Ορνιθολόγους, Βιολόγους, Οικονομικούς και Νομικούς.**

**Το έργο μας για τη
Διαχείριση του
Περιβάλλοντος**

Με το ερευνητικό Πρόγραμμα Άρτεμις γνωρίζουμε την κατάσταση των πληθυσμών των θηρεύσιμων ειδών

Το 1994 σχεδιάσαμε το πρόγραμμα ARTEMIS, το οποίο είναι μια διαρκής μελέτη καταγραφής της κυνηγετικής κάρπωσης και παρακολούθησης των θηραματικών πληθυσμών. Η μεθοδολογία του προγράμματος έχει αναπτυχθεί από ειδικούς επιστήμονες, με βάση αντίστοιχες διεθνώς αναγνωρισμένες επιστημονικές εργασίες.

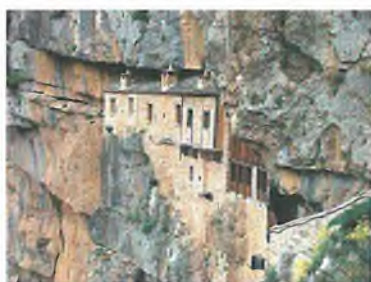
Το ARTEMIS λειτουργεί ανελλιπώς μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί η μοναδική για τη χώρα μας βάση δεδομένων, που χρησιμοποιείται στη διαχείριση της Άγριας Ζωής και του Φυσικού Περιβάλλοντος, αλλά αποτελεί και τη βάση για τις προτάσεις μας για την ετήσια ρύθμιση του κυνηγίου.

Η πληρότητα και η ποιότητα του προγράμματος οδήγησε στην αναγνώρισή του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη δημιουργία ενός Πανευρωπαϊκού προγράμματος καταγραφής της κυνηγετικής κάρπωσης που ονομάστηκε επίσης «ARTEMIS». Την πρόταση του πανευρωπαϊκού ARTEMIS διατύπωσε ο Επίτροπος Περιβάλλοντος στη Διάσκεψη της Αθήνας, στις 3 Ιουνίου 2006, που διοργάνωσε η Κ.Σ.Ε υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Από το 2005 το ARTEMIS επεκτάθηκε περιλαμβάνοντας πλέον και συγκέντρωση βιολογικών δειγμάτων από τα θηρεύσιμα είδη. Με αυτό τον τρόπο και την μεθοδολογία που εφαρμόζεται, είναι δυνατό να έχουμε γνώση για την ηλικιακή δομή και την πληθυσμιακή υγεία κάθε θηρεύσιμου είδους.

Η χρησιμότητα του προγράμματος φαίνεται από το παράδειγμα του 2002, όταν οι κυνηγοί σε όλη την Ευρώπη με ανησυχία παρατήρησαν ότι είχαν εξαφανιστεί οι μεκάτσες από όλα τα μεκατσοτόπια. Ήταν όμως η γνώση που επέτρεψε στους επιστήμονες, στις διάφορες χώρες, να επέμβουν καθησυχαστικά, διατυπώνοντας με βεβαιότητα την άποψη, ότι οι πληθυσμοί είναι υγιείς και οι μεκάτσες θα ξαναεμφανιστούν τις επόμενες χρονιές σε μεγάλους αριθμούς, όπως έγινε στη συνέχεια!

Το έργο μας για τη
Διαχείριση του
Περιβάλλοντος

Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Μετανάστευσης των Άγριων Πουλιών

Από το 2005, με την επιστημονική καθοδήγηση του Αριστοτέλειου Πανεπιστήμιου της Θεσσαλονίκης και σε συνεργασία με το Μεσογειακό Ινστιτούτο Διατήρησης της Θηραματικής και Άγριας Πανίδας (IMPCF) και το Ίδρυμα των Μεταναστευτικών Πτηνών της Δυτικής Παλαιαρκτικής (OMPO), ξεκινήσαμε ένα από τα μεγαλύτερα και πληρέστερα προγράμματα στην Ευρώπη.

Ο στόχος του Προγράμματος είναι να προσδιοριστεί ο χρόνος μετανάστευσης των πουλιών, που διαχειμάζουν ή σταθμεύουν στη χώρα μας, από και προς τις περιοχές αναπαραγωγής τους, καθώς και οι παράγοντες που επιδρούν σ' αυτήν. Η γνώση της περιόδου μετανάστευσης, αποτελεί σήμερα προϋπόθεση για τον καθορισμό της κυνηγετικής περιόδου.

Αποτελεί ένα τεράστιας σημασίας πρόγραμμα που παρακολουθεί και καταγράφει τα μεταναστευτικά πουλιά από τον Έβρο μέχρι την Κρήτη και από τη Μυτιλήνη μέχρι τον Αμβρακικό. Για την παρακολούθηση της μετανάστευσης των υδροβίων μόνο πουλιών, θηρευσίμων και μη, **40 περίπου εκπαιδευμένοι παρατηρητές** διασκορπισμένοι σε πάνω από **20 σημαντικούς υδροβιότοπους** από τον Έβρο μέχρι την Κρήτη και από τη Μυτιλήνη μέχρι τον Αμβρακικό, **3 φορές το μήνα** ξεπερνώντας σε σύνολο τις **1.200 παρατηρήσεις ή 3.000 ώρες τον χρόνο**.

Παράλληλα, χρησιμοποιείται υψηλής τεχνολογίας οπτικοακουστικός εξοπλισμός για να καταγραφούν οι μεταναστεύσεις των τσιγλών και των κοτσύφων με μεθόδους που εφαρμόζονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, ίδιες με αυτές που εφαρμόζονται σε πολλές χώρες στην υπόλοιπη Ευρώπη.

**Το έργο μας για τη
Διαχείριση του
Περιβάλλοντος**

Αναβάθμιση Βιοτόπων, προϋπόθεση για την ανάπτυξη των ειδών της Άγριας Ζωής

Λόγω της αλληλεπίδρασής μας με τη φύση και την Άγρια Πανίδα, οι Κυνηγετικές Οργανώσεις γνωρίζουμε καλά πως η διατήρηση της βιοποικιλότητας έχει ουσιαστική σημασία. Το κυνήγι, μας παρέχει το κίνητρο για τη διατήρηση και τη βελτίωση πολλών και σημαντικών βιοτόπων.

Γνωρίζουμε ότι τα άμεσα αίτια απώλειας της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα, μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα:

- Απώλεια, υποβάθμιση και κατάτμηση ενδιαιτημάτων
- Μη αειφορική άσκηση παραγωγικών δραστηριοτήτων (π.χ. της γεωργίας, κτηνοτροφίας, δασοκομίας και αλιείας)
- Κλιματική αλλαγή
- Ρύπανση του εδάφους, του νερού και της ατμόσφαιρας
- Εισβολή χωροκατακτητικών ξενικών ειδών

Είναι ξεκάθαρο λοιπόν, ότι η μεγαλύτερη ζημιά που έχει υποστεί το ενδημικό θήραμα (πέρδικες, λαγοί και αγριογούρουνο) αλλά και πολλά αποδημητικά είδη, οφείλεται στην τεράστια υποβάθμιση του βιοτόπου τους και στην αδιαφορία στην καλύτερη περίπτωση της πολιτείας να κάνει έργο στον τομέα της βελτίωσης των βιοτόπων.

Οι ενέργειες μας σε αυτή την κατεύθυνση, προσανατολίζονται σε έργα που αφορούν στην εξασφάλιση συνθηκών, όπως τροφή, νερό, θέσεις κάλυψης και φωλεοποίησης, οι οποίες είναι αναγκαίες για την επιβίωση των ειδών της Άγριας Πανίδας.

Συγκεκριμένα και με ετήσιο προγραμματισμό, οργανώνουμε, σπορές, δενδροφυτεύσεις, αναδασώσεις, κατασκευή υδατοσυλλογών, αλλά και εκτροφή και απελευθέρωση ενδημικών θηραμάτων που εμπλουτίζουν την υπάρχουσα πανίδα, εδώ και πολλά χρόνια, ώστε να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα, στον κρίσιμο στόχο ανάσχεσης της απώλειας της βιοποικιλότητας και για να υπάρξει ένας αποδοτικότερος και πιο συγκεκριμένος τρόπος δράσης.

**Η Συνεισφορά των
Κυνηγών στη
Δημόσια Υγεία**

**Καθημερινή η παρακολούθηση της πορείας της γρίπης
των πτηνών από τους κυνηγούς**

- Η εμφάνιση του ιού H5N1 (Γρίπη των Πτηνών) το 2005, με την υψηλή θνησιμότητα και την ταχύτατη εξάπλωση από χώρα σε χώρα έθεσε σε συναγερμό τους υγειονομικούς φορείς ανά τον κόσμο
- Η Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος μέσα στα πλαίσια του Εθνικού Προγράμματος Διερεύνησης και Επιτήρησης της Γρίπης, ανέλαβε τον εξαιρετικά σημαντικό για την πρόληψη ρόλο, της τακτικής αποστολής στο Εθνικό Εργαστήριο Παρακολούθησης της γρίπης, μεγάλου αριθμού πτηνών προς εξέταση μέσω του μοναδικού δικτύου που οι Κυνηγετικές Οργανώσεις διαθέτουν
- Παράλληλα οι Κυνηγετικές Οργανώσεις:
 - Ενημέρωσαν τους κατοίκους των περιοχών που παρατηρήθηκαν κρούσματα
 - Συνέβαλλαν στον περιορισμό των οικοσιστών πουλερικών
 - Διενέργησαν καθαρισμούς περιοχών
 - Παρέδιδαν στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες τα νεκρά πτηνά που έβρισκαν

**Οι Συνεργασίες
μας**

Με άλλους περιβαλλοντικούς φορείς

- BirdLife International (BI)
- European Landowners' Organization (ELO)
- European Centre for Nature Conservation (ECNC)
- Σύλλογος Προστασίας & Περίθαλψης Άγριας Ζωής (ANIMA)
- Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία (EOE)

Με εθνικούς φορείς

- Με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ)
- Με το Υπουργείο Εσωτερικών
- Με το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
- Με τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
- Με το Πυροσβεστικό Σώμα
- Με τις κατά τόπους Δασικές Υπηρεσίες
- Με την Κτηνιατρική Υπηρεσία του ΥΠΑΑΤ
- Με το Ελληνικό Διασωστικό Σώμα

Με φορείς του εξωτερικού

Η Κ.Σ.Ε. είναι μέλος των:

- **F.A.C.E.** (Ομοσπονδία Οργανώσεων για το Κυνήγι και την Διατήρηση της Άγριας Πανίδας της ΕΕ). Ιδρύθηκε το Σεπτέμβριο του 1977 από τις Κυνηγετικές Συνομοσπονδίες των κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έδρα της είναι στις Βρυξέλλες. Σήμερα η F.A.C.E. έχει 31 κράτη- μέλη.
- **C.I.C.** (Διεθνές Συμβούλιο για το Κυνήγι και την Διατήρηση της Άγριας Πανίδας), η οποία ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1901 στο Παρίσι
- **A.E.C.T.** (Οργάνωση Φίλων Παραδοσιακού Κυνηγίου), η οποία δραστηριοποιείται στη Μεσόγειο και έχει ως μέλη εκτός της Ελλάδας τη Μάλτα, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Γαλλία, την Ιταλία και το Βέλγιο
- Council for Hunting and Wildlife Protection of the Balkan Countries (Βαλκανική Κυνηγετική Ομοσπονδία) στην οποία επίσης ανήκουν η Σερβία, η Π.Γ.Δ.Μ., η Βουλγαρία και η Ρουμανία

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΑΡΒΑΡΑ (*Tadorna tadorna*)

Απόστολος
Τσιομπανούδης
Δασοπόνος

Πέτρος Πλατής
Δασολόγος

Φωτ. Πέτρος Πλατής

Τα ενήλικα είναι ελαφρώς διμορφικά με τα θηλυκά να είναι μικρότερα από τα αρσενικά. Η βασική τους διαφορά παρατηρείται στη βάση του ράμφους, όπου στα θηλυκά είναι άσπρη ενώ στα αρσενικά μαύρη. Το ράμφος στα αρσενικά διογκώνεται κατά την περίοδο αναπαραγωγής (Φώτο 1) καθιστώντας εύκολη την αναγνώρισή του από μεγάλη απόσταση. Το βάρος τους μεταβάλλεται ελάχιστα κατά την διάρκεια του έτους, με τα αρσενικά να ζυγίζουν από 1.150 έως 1.300 γραμμάρια κατά μέσο όρο, ενώ τα θηλυκά από 800 έως 1.050 γραμμάρια. Είναι ένα είδος που δεν μπερδεύεται με κανένα άλλο, καθώς γίνεται αμέσως αντιληπτό από το χαρακτηριστικό ασπρόμαυρο χρώμα (Φώτο 1).

Είναι ένα πτηνό που αρέσκεται να βρίσκεται σε παραλίες και βιοτόπους κοντά σε θαλασσινό νερό. Απαραίτητη προϋπόθεση όμως είναι να πίνει γλυκό νερό σε κοντινή απόσταση. Γενικά όμως παρατηρείται σε υφάλμυρα νερά όπου αποτελούν τον καλύτερο βιότοπο για τροφοληψία. Τρέφεται κυρίως με μικροσκοπικά ασπόνδυλα, μαλάκια και έντομα σκάβοντας στην λάσπη με το ράμφος ή βουτώντας το κεφάλι μέσα στο νερό μέχρι σε βάθος 40 εκατοστών.

Είναι ισχυρά χωροκρατικό πτηνό, διατηρώντας με πάθος

Φώτο 1. Αρσενικά (αριστερά) και θηλυκά (δεξιά) Βαρβάρα, όπου διακρίνονται καθαρά οι διαφορές τους στο ράμφος.

Φώτο 2. Σήκωμα του κεφαλιού από το αρσενικό, υποδηλώνοντας ότι πλησιάζει κίνδυνος

την περιοχή του, βγάζοντας δυνατούς ήχους, με επιθέσεις σε διπλανά ζευγάρια ή με επιδείξεις δύναμης από τα αρσενικά (Φώτο 2). Το αξιοσημείωτο είναι ότι είναι χωροκρατικό μόνο στην περιοχή που τρέφεται και όχι στην θέση φωλεοποίησης. Τα ζευγάρια σχηματίζονται από το τα μέσα περίπου του χειμώνα, ενώ τα πουλιά που δεν ζευγαρώνουν παραμένουν σε κοπάδια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και αυτά είναι συνήθως τα νεαρότερα και τα πιο αδύναμα. Είναι μονογαμικό είδος, με τα ζευγάρια να διατηρούνται για πολλά χρόνια.

Γεννά τα αυγά του σε τρύπες του εδάφους που δημιουργήθηκαν από αλεπούδες, ασβούς, αγριοκούνελα κ.α. (Φώτο 3), σε περιοχές ακόμα και 2 χιλιόμετρα μακριά από νερό. Ωστόσο έχουν βρεθεί φωλιές σε μεγάλες κουφάλες δέντρων, σε εγκαταλειμμένα σπίτια και σε χωράφια. Τις περισσότερες φορές συμπεριφέρεται σαν αποικιακό είδος, γεννώντας πολλά ζευγάρια μαζί σε διπλανές τρύπες. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου 2-3 θηλυκά να γεννήσουν αυγά σε μια τρύπα (Φώτο 4) και να εκκολαφθούν από ένα θηλυκό, συνήθως το πιο ισχυρό. Γεννά μέχρι 12-13 αυγά, τα οποία εκκολάπτονται για 30 μέρες από το θηλυκό. Αν καταστραφούν τα αυγά, δεν ξανακάνει δεύτερη γέννα. Τα

Φώτο 3. Τρύπα σε ανάχωμα, που την χρησιμοποιεί η Βαρβάρα για να γεννήσει τα αυγά της.

αρσενικά ωριμάζουν σεξουαλικά σε 4-5 χρόνια ενώ τα θηλυκά σε 2.

Μόλις πετάζουν οι νεοσσοί, όλα τα πουλιά (ενήλικα - ανήλικα) αναχωρούν για τους τόπους ολοκλήρωσης φτερώματος. Όσον αφορά τα πουλιά που γεννιούνται στη χώρα μας, αλλά και σε όλη την νοτιοανατολική Ευρώπη, δεν υπάρχουν στοιχεία από δακτυλιώσεις για το ποια περιοχή προτιμούν να ολοκληρώσουν το φτέρωμά τους, ωστόσο πιστεύεται ότι αρκετά από αυτά παραμένουν όλη τη χρονιά στην περιοχή που γεννήθηκαν. Από καταγραφές που έχουν γίνει, τα περισσότερα πουλιά της δυτικής Ευρώπης, ταξιδεύουν στις βορειοδυτικές Γερμανικές ακτές αλλά και σε ορισμένες παραλίες της Ολλανδίας και Μ. Βρετανίας. Όταν ολοκληρωθεί το φτέρωμα, τα πουλιά επιστρέφουν στην περιοχή διαχείμασης, περίπου τον Νοέμβριο.

Γενικά οι πληθυσμοί χαρακτηρίζονται ως σταθεροί. Στη Μεσόγειο και στη Μαύρη Θάλασσα, υπολογίζεται ότι διαχειμάζουν 75.000 πουλιά. Αν και έχει αυξηθεί κατά πολύ ο πληθυσμός της Βαρβάρας τα τελευταία 20 χρόνια, αντιμετωπίζει διαρκώς πολλούς κινδύνους, κυρίως από ανθρώπινες δραστηριότητες. Η κυριότερη απειλή που αντιμετωπίζει όχι μόνο η Βαρβάρα αλλά και όλα τα υδρόβια και παρυδάτια πουλιά, είναι η δραματική μείωση των υγροτοπικών εκτάσεων, με αποτέλεσμα να εξαφανίζονται οι χώροι τροφοληψίας, κουρνιάσματος και αναπαραγωγής.

Φώτο 4. Νεοσσοί Βαρβάρας. Το συγκεκριμένο κοπάδι περιείχε 36 νεοσσούς.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΩΜΑΤΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΠΕΚΑΤΣΑ (*Scolopax rusticola*)

Ζερβός Παναγιώτης
Δασολόγος-
Περιβαλλοντολόγος

Εισαγωγή

Η μπεκάτσα αποτελεί σημαντικό θηραματικό είδος στην Ευρώπη. Μπορεί να κυνηγηθεί σε όλα σχεδόν τα κράτη της, με εξαίρεση τη Σλοβενία, την Ολλανδία και την περιοχή της Φλάνδρας του Βελγίου. Στη Γαλλία θηρεύεται ο μεγαλύτερος όγκος του είδους από όλη την Ευρώπη, με ποσοστό 30-40% (της συνολικής ευρωπαϊκής κάρπωσης) (Ferrand & Gossmann, 2000). Επίσης στην Ιταλία, την Ισπανία και την Ελλάδα, θηρεύεται σημαντικός αριθμός μπεκατσών.

Σε μερικά κράτη (και στην Ελλάδα με το πρόγραμμα Άρτεμις) γίνεται παρακολούθηση (καταμέτρηση) της κάρπωσης της μπεκάτσας (στη Γαλλία με το Club National des Becassiers, and Becassiers de France). Επιπλέον με την παρακολούθηση του αριθμού των θηρευθέντων πουλιών, εφαρμόζονται και κάποιοι περιορισμοί σε μερικές περιπτώσεις, στον επιτρεπόμενο αριθμό πουλιών/κυνηγετική εξόρμηση ή στον αριθμό των κυνηγετικών εξορμήσεων. Η συμμετοχή των κυνηγών στην παρακολούθηση της κάρπωσης, με τη συλλογή φτερών, τη μέτρηση του βάρους των πουλιών και κάποιων άλλων στοιχείων, είναι σύνηθες φαινόμενο και περιλαμβάνει χιλιάδες κυνηγούς (Boidot, 2005).

Κάτι ανάλογο έγινε και στην παρούσα μελέτη με τη συνεργασία κυνηγών της βόρειας Ελλάδας και συγκεκριμένα στο νομό Σερρών. Σκοπός δεν ήταν η καταγραφή της θηραματικής κάρπωσης, πράγμα το οποίο θα μας έδινε συμπεράσματα για το Νομό Σερρών και ίσως για τη βόρεια Ελλάδα (εξίσου σημαντικό στοιχείο).

Σκοπός λοιπόν αυτής της έρευνας, ήταν να βγούν κάποια συμπεράσματα για τη μπεκάτσα στην Ελλάδα και συγκεκριμένα: να βρεθούν οι αναλογίες αρσενικού-θηλυκού, ενήλικου-ανήλικου, φύλου-μήκους ράμφους, μήνα κάρπωσης-βάρους, μήνα κάρπωσης-λίπους κ.α.

Η έρευνα έγινε στο πλαίσιο μεταπτυχιακής διατριβής στον τομέα «Οικολογία και Προστασία Δασικών Οικοσυστημάτων» του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, με επιβλέπων τον καθηγητή Ευστάθιο Τσαχαλίδη και σε συνεργασία με τον επικ. καθηγητή Περικλή Μπίρτσα και τον θηραματολόγο της ΚΟΜΑΘ Χρήστο Σώκο.

Μέθοδοι

Για τη διεξαγωγή της μελέτης αυτής μετρήθηκαν παράμετροι μορφολογίας και φυσιολογίας σε 87 μπεκάτσες, οι οποίες θηρεύτηκαν από κυνηγούς κατά τη διάρκεια της κυνηγετικής περιόδου 2009-2010 στο νομό Σερρών και στο Διδυμότειχο του νομού Έβρου. Οι 78 μπεκάτσες προήλθαν από την περιοχή Σερρών και οι 5 από την περιοχή

Διδυμοτείχου. Οι μπεκάτσες θηρεύτηκαν στα όρη Κρούσια, Βερτίσκοι, Κερδύλλιο, Κερκίνη (Μπέλες), Βροντούς και στο χωριό Κουφόβουνο Έβρου.

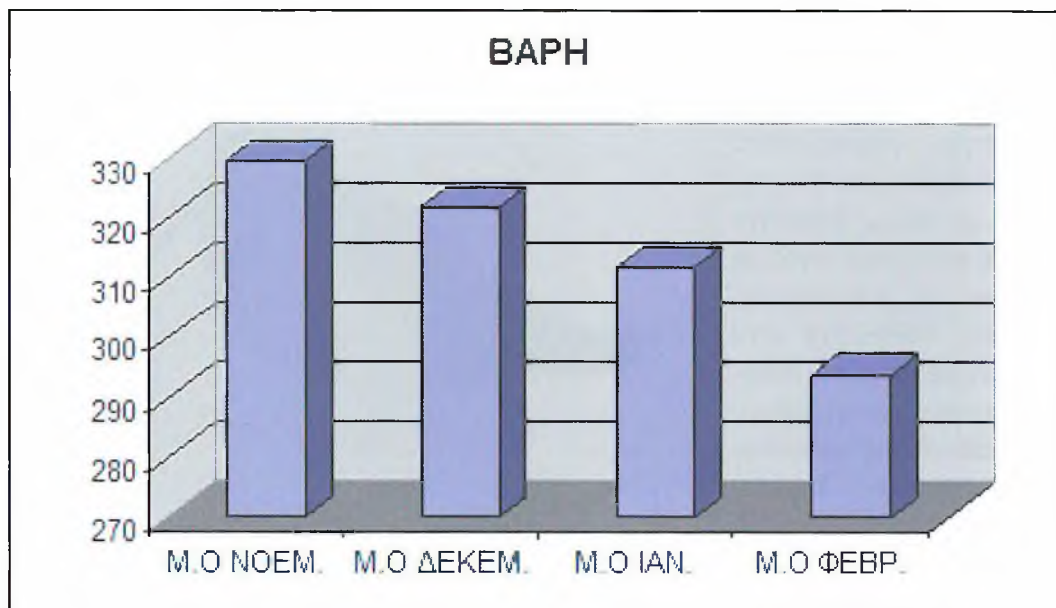
Τα στοιχεία που μετρήθηκαν ήταν τα εξής: βάρος σε γραμμάρια (1-5 ώρες μετά την κάρπωση), μήκος ράμφους σε εκατοστά, φύλο, λίπος στην κοιλιακή χώρα με μια κλίμακα 0-5 (όπου 0= καθόλου λίπος και 5= το μέγιστο λίπος σε μπεκάτσα του δείγματος), ηλικία (με τη μελέτη των φτερών της φτερούγας). Επίσης συλλέχθηκε το ήπαρ από μερικές μπεκάτσες για περαιτέρω εργαστηριακές εξετάσεις. Μπεκάτσες παραλήφθηκαν από την 1η Νοεμβρίου 2009 έως την 21η Φεβρουαρίου 2010. Το Νοέμβριο παραλήφθησαν 34 μπεκάτσες, το Δεκέμβριο 41, τον Ιανουάριο οκτώ και το Φεβρουάριο τέσσερις.

Αποτελέσματα

Ο μέσος όρος του βάρους των δειγμάτων ήταν 323,581 γραμμάρια. (σύμφωνα με ξένους ερευνητές το μέσο βάρος της μπεκάτσας είναι 317 γραμμάρια, Duriez et al.2003). Το μέσο μήκος ράμφους, 7,06 εκατοστά. Οι 47 μπεκάτσες ήταν αρσενικές και οι υπόλοιπες 40 θηλυκές. Όσον αφορά την ηλικία, οι περισσότερες μπεκάτσες που θηρεύτηκαν ήταν ανήλικες και συγκεκριμένα είχαμε 59 ανήλικες και 28 ενήλικες, γεγονός που επιβεβαιώνουν ερευνητές (Tavecchia et al. 2002) οι οποίοι δηλώνουν ως μέσο όρο ζωής της μπεκάτσας στη Γαλλία, τα 1,25 χρόνια, ο οποίος θεωρείται ιδιαίτερα χαμηλός.

Το μέσο βάρος πουλιών που συλλέχθηκαν το Νοέμβριο ήταν 329,7, το Δεκέμβριο 322,02, τον Ιανουάριο 311,87 και το Φεβρουάριο 293,75 γραμμάρια. Βλέπουμε δηλαδή μια μείωση του βάρους της μπεκάτσας με την πάροδο του χειμώνα.

Όσον αφορά την ηλικία, έχουμε μέσο βάρος για τις ανήλικες 322,25 και 323,92 για τις ενήλικες. Όσον αφορά το φύλο έχουμε μέσο βάρος 318,87 για τις αρσενικές και 327,4 για τις θηλυκές.

Πίνακας 1. Προτιμήσεις σε θηράματα κυνηγών νομού Θεσσαλονίκης

Πίνακας 2. Μέσο κοιλιακό λίπος των μπεκατών.

Για το μέσο όρο του μήκους ράμφους, βλέπουμε να επιβεβαιώνεται η φήμη που λέει ότι οι αρσενικές μπεκάτσες έχουν μικρότερο ράμφος από τις θηλυκές. Συγκεκριμένα, το μέσο μήκος ράμφους για τις αρσενικές ήταν 6,88 εκατοστά, ενώ για τις θηλυκές 7,27. Επίσης παρατηρήθηκε ότι οι ανήλικες μπεκάτσες είχαν μικρότερο ράμφος από τις ενήλικες, με 6,99 για τις ανήλικες και 7,19 για τις ενήλικες.

Ο υπολογισμός του μέσου κοιλιακού λίπους (abdominal fat) μας δίνει 1.93 (στην κλίμακα 0-5) για τα αρσενικά και 2.32 για τα θηλυκά.

Όσον αφορά τους μήνες δειγματοληψίας και το κοιλιακό λίπος βρέθηκαν οι παρακάτω τιμές: Νοεμβρίου 2,3823, Δεκεμβρίου 2,1219, Ιανουαρίου 1,875, Φεβρουαρίου 0,25 (στην κλίμακα 0-5).

Τέλος 36 μπεκάτσες θηρεύθησαν σε δάσος δρυός, 45 σε συστάδα δρυός-γαύρου, δύο σε πουρνάρι, δύο σε οξιά-γαύρο, μία σε πουρνάρι-γαύρο και μία σε δασική πεύκη-δρύς.

Συμπεράσματα

Παρατηρούμε μια μείωση του βάρους της μπεκάτσας με την πάροδο των χειμερινών μηνών, καθώς και μία μείωση του λίπους της. Το γεγονός όμως ότι ο μεγαλύτερος όγκος του δείγματος καρπώθηκε τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο δε μας αφήνει να εξάγουμε ασφαλή συμπεράσματα για τους δύο αυτούς παραμέτρους και τη διακυμανσή τους. Ωστόσο παρόμοια τάση αναφέρεται στη βιβλιογραφία για είδη πάπιας και τη νερόκοτα.

Τα στοιχεία βάρους και οι αναλογίες ηλικιών και φύλου είναι σύμφωνα με στοιχεία ξένων ερευνητών (Duriez et al.2003). Χαρακτηριστικό είναι το μεγαλύτερο ράμφος και βάρος στα θηλυκά πουλιά που ίσως να φανερώνει μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα σε σχέση με τα αρσενικά άτομα.

Σχεδιασμός φυτεύσεων ξυλωδών φυτών για την άγρια πανίδα με έμφαση στην προσφορά τροφής

Χρήστος Σώκος¹,
Περικλής Μπίρτσας²,
Ηλίας Μήλιος³,
Όλγα Μασλαρινού⁴

¹Κυνηγετική Ομοσπονδία
Μακεδονίας & Θράκης,

²Τμ. Δασοπονίας και
Διαχείρισης Φυσικού
Περιβάλλοντος,
Εργαστήριο Άγριας
Πανίδας, ΤΕΙ Λάρισας,

³Τμ. Δασολογίας
και Διαχείρισης
Περιβάλλοντος και
Φυσικών Πόρων, Δ.Π.Θ.

⁴Διεύθυνση
Αναδασώσεων
Θεσσαλονίκης

Η εργασία ανακοινώθηκε
στο 14ο Πανελλήνιο
Δασολογικό Συνέδριο
στην Πάτρα, 1-4/11/2009

Φωτ. Νικόλαος Καλογεράκος

Περίληψη

Η εργασία αυτή αναφέρεται στη χρήση των φυτεύσεων δέντρων και θάμνων με σκοπό τη βελτίωση των ενδιαιτημάτων ειδών της πανίδας. Αναφέρονται στοιχεία για το σχεδιασμό των φυτευτικών επεμβάσεων ως προς την αξιολόγηση του ενδιαιτήματος, τις χωροχρονικές παραμέτρους και την επιλογή των ξυλωδών ειδών. Τέλος, γίνεται ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για να εντοπιστούν τα ξυλώδη είδη που προσφέρουν τροφή στην πανίδα κυρίως στην Ελλάδα και τη Μεσόγειο. Λέξεις κλειδιά: θηλαστικά, πτηνά, ενδιαίτημα, (ανά)δάσωση

Εισαγωγή

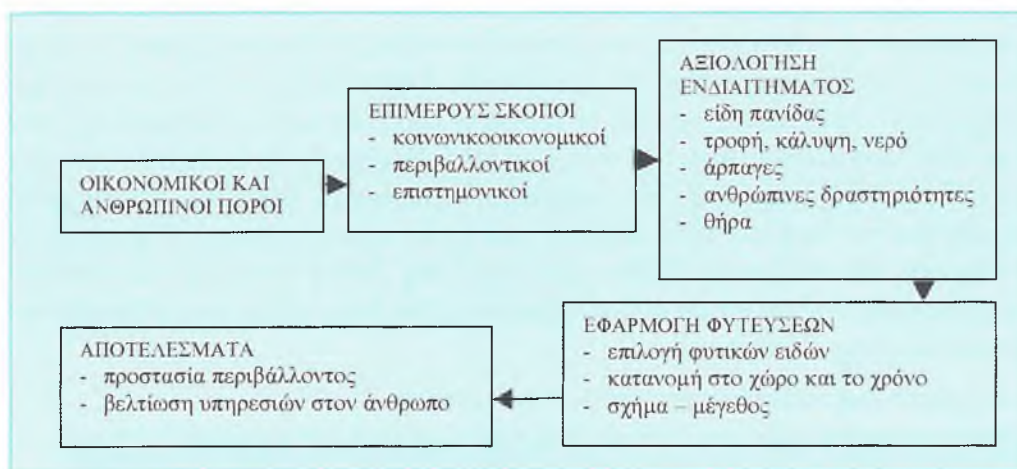
Η παρουσία καρποφόρων ξυλωδών φυτών είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διατήρηση της πανίδας (McCarty et al. 2002). Ωστόσο, έχει διαπιστωθεί ότι η πανίδα και γενικότερα η διατήρηση της ποικιλότητας ειδών δεν λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό των φυτεύσεων στις (ανα)δάσώσεις, πάρκα κ.α. (Hatzistahis et al. 1998, Andres and Ojeda 2002, Κωνσταντινίδης 2003). Αυτό πλέον κατακρίνεται από πολλούς επιστήμονες, και προτείνονται μικτές φυτεύσεις με τα τοπικά είδη της περιοχής (Andres and Ojeda 2002, Ginsberg 2002, Maestre and Cortina 2004). Στις ΗΠΑ μάλιστα υπάρχουν εκδόσεις με συμβουλές για φύτευση ειδών για την πανίδα (Rhodes 2007).

Από τη βιβλιογραφία όμως λείπει μια ειδική προσέγγιση του θέματος, ιδίως για τα μεσογειακά οικοσυστήματα. Στην εργασία αυτή επιχειρείται να δοθούν στοιχεία του σχεδιασμού των φυτεύσεων για την πανίδα και να γίνει ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για να εντοπιστούν τα ξυλώδη φυτά της Ελλάδας που προσφέρουν τροφή στην πανίδα.

Σχεδιασμός των φυτεύσεων

Οι φυτεύσεις ξυλωδών φυτών για την πανίδα απαιτούν συνδυασμό γνώσεων τόσο για την εγκατάσταση των διαφόρων φυτών όσο και για την οικολογία των ειδών της πανίδας. Αυτό σημαίνει ότι κατά το σχεδιασμό υπάρχουν πολλοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη και μεγάλο εύρος εναλλακτικών επιλογών. Από την ποιότητα του σχεδιασμού θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος (Σχήμα 1).

Σχήμα 1. Στάδια του σχεδιασμού των φυτεύσεων

Οι φυτεύσεις για την πανίδα πρέπει να εντάσσονται σε ένα γενικότερο σχεδιασμό προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Η συμβολή τους μπορεί να είναι σημαντική και στη διατήρηση της γενετικής ποικιλότητας και της ποικιλότητας ειδών, στην προστασία των εδαφικών και υδάτινων πόρων (διάβρωση, εξάντληση εδαφών, ρύπανση). Ειδικά για την πανίδα, επειδή τα είδη που την συνιστούν σε μια περιοχή είναι εκατοντάδες, επόμενο είναι ότι πρέπει να τίθενται προτεραιότητες. Προτεραιότητα για παράδειγμα μπορεί να έχουν τα απειλούμενα είδη, τα είδη με οικονομική αξία, τα θεμελιώδη είδη (keystone species) και τα είδη σημαία (flag species) (Frankham et al. 2002).

Αξιολόγηση του ενδιαιτήματος

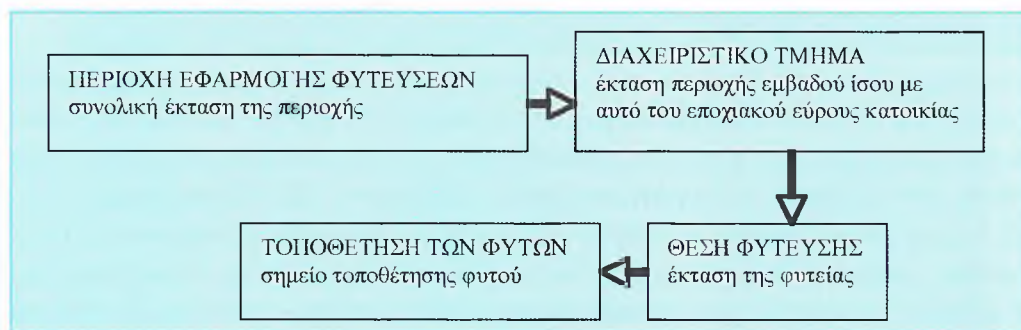
Πριν την έναρξη οποιασδήποτε εργασίας φυτεύσεων, ακόμη και ως μέρος οποιουδήποτε διαχειριστικού σχεδίου, πρέπει να διενεργείται αξιολόγηση του ενδιαιτήματος των ειδών της πανίδας. Η αξιολόγηση μπορεί να γίνεται: α) εμπειρικά, σύμφωνα με τις γνώσεις του ειδικού δασολόγου, την επιτόπια επίσκεψη και τη βοήθεια χάρτη, β) με τη βοήθεια δεικτών, για αρκετά είδη της πανίδας έχουν αναπτυχθεί μαθηματικοί τύποι υπολογισμού της καταλληλότητας του ενδιαιτήματος (habitat suitability index, βλέπε Σώκος κ.α. 2004), γ) με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας (π.χ. Larson et al. 2003).

Η πυκνότητα των ειδών της πανίδας σε μια περιοχή είναι συνήθως μεγαλύτερη σε συγκεκριμένες θέσεις όπου το ενδιαίτημα είναι καταλληλότερο (Σώκος κ.α. 2004). Αυτό δίνει τη δυνατότητα στον δασολόγο να διαγνώσει τις αιτίες από τις οποίες το ενδιαίτημα δεν μπορεί να διατηρήσει περισσότερα ζώα. Χρήσιμες επίσης πληροφορίες μπορούν να αποκτηθούν και από προηγούμενες προσπάθειες βελτίωσης του ενδιαιτήματος ή από αλλαγές στις χρήσεις γης. Η εξοικείωση του δασολόγου με την περιοχή βοηθά στην απόκτηση γνώσεων για τα ζωικά και φυτικά είδη που υπάρχουν και τις αλλαγές που συμβαίνουν από εποχή σε εποχή.

Οι παράμετροι χώρος και χρόνος

Η κατανομή των φυτεύσεων στο χώρο γίνεται σε τέσσερα επίπεδα (Σχήμα 2). Αρχικά ορίζεται η περιοχή εφαρμογής των φυτεύσεων. Στη συνέχεια γίνεται η κατανομή των επεμβάσεων λαμβάνοντας υπόψη το εποχιακό εύρος κατοικίας (home range) των ειδών πανίδας που είναι επιθυμητό να ευνοηθούν. Σύμφωνα με το εύρος κατοικίας διαιρείται η περιοχή εφαρμογής σε επιμέρους διαχειριστικά τμήματα. Στο φασιανό για παράδειγμα τα διαχειριστικά τμήματα πρέπει να έχουν εμβαδόν 250 στρ., μια έκταση δηλαδή 500×500 μέτρα (Σώκος και Μπίρτσας, 2005). Ο αριθμός των θέσεων φύτευσης σε κάθε διαχειριστικό τμήμα εξαρτάται από τους τιθέμενους σκοπούς και τους περιοριστικούς παράγοντες.

Σχήμα 2. Επίπεδα διαχείρισης των επεμβάσεων φύτευσης.

Οι παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην κατανομή των φυτεύσεων είναι:

1. Η χωροδιάταξη των ειδών της πανίδας. Ανάλογα με τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους που διατίθενται πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις περιοχές που υπάρχει ήδη παρουσία των ειδών που ο διαχειριστής θέλει να ευνοήσει. Εφόσον κρίνεται σκόπιμο, οι φυτεύσεις μπορούν να διαταχτούν περιφερειακά των θέσεων που διατηρούν άτομα του είδους ώστε να επιτευχθεί η εξάπλωσή του.
2. Η χωροκατανομή των πόρων του ενδιαιτήματος. Αναφέρεται στις θέσεις διατροφής, κάλυψης, νερού και στις ειδικές θέσεις όπως για αμμόλουτρα. Ανάλογα με το πρόβλημα που έρχεται να επιλύσει η φύτευση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ήδη υπάρχοντες πόροι και οι μεταξύ τους αποστάσεις. Για παράδειγμα για το φασιανό πρέπει να επιδιώκεται η αύξηση του μήκους του κρασπέδου και η δημιουργία διαδρόμων (corridors). Γενικά, η μεγιστοποίηση της δομικής πολυπλοκότητας με τα δέντρα και θάμνους (των διάφορων υψών) αυξάνει τον αριθμό των διαφορετικών ειδών πανίδας που μπορεί να υποστηρίξει μια περιοχή (Sewell and Catterall 1998, Σώκος και Μπίρτσας 2005).
3. Οι αβιοτικοί παράγοντες. Παράγοντες όπως η έκθεση, ο άνεμος, η υγρασία, το ανάγλυφο είναι καθοριστικοί τόσο για την ανάπτυξη των φυταρίων όσο και για τα

άγρια ζώα. Ενδεικτικά πρέπει να επιδιώκεται η τοποθέτηση της φύτευσης στην υπήνεμη πλευρά μιας πλαγιάς. Η νοτιοανατολική έκθεση πρέπει να προτιμάται όταν σκοπός είναι η δημιουργία θέσεων φωλεοποίησης ή η πρώιμη παραγωγή καρπών και η προστασία από τους παγετούς.

4. Η χωροδιάταξη των αρπάγων. Η φύτευση δεν πρέπει να τοποθετείται σε θέση όπου το ευνοούμενο είδος γίνεται ευάλωτο στους άρπαγες του. Μερικά καρποφόρα δέντρα μάλιστα έχουν το μειονέκτημα να προσφέρουν τροφή και στους άρπαγες. Για παράδειγμα η γκορτσιά (*Pyrus amygdaliformis*) προσφέρει τροφή στο λαγό αλλά και στην αλεπού. Πρέπει επίσης να αποφεύγεται η πρόκληση της οικολογικής παγίδας (ecological trap) όπου τα ζώα-λεία συγκεντρώνονται σε ένα μέρος για να τραφούν και γίνονται εύκολη βορά των αρπάγων (Jimenez and Conover 2001).

5. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Η βόσκηση των αγροτικών ζώων, το κάψιμο της καλαμιάς, η άρδευση, η εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων, οι δρόμοι, οι δασικές εργασίες και λοιπές δραστηριότητες επιδρούν στην πανίδα, αλλά και μπορούν να οδηγήσουν στην καταστροφή των φυτεύσεων.

6. Η δυνατότητα πρόσβασης. Η δυνατότητα πρόσβασης για την εκτέλεση των φυτευτικών εργασιών αποτελεί πρώτη προτεραιότητα κατά το σχεδιασμό.

7. Υπηρεσίες προς τον άνθρωπο. Επειδή σκοπός των φυτεύσεων εκτός από την αύξηση του πληθυσμού των ειδών της πανίδας, είναι και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών προς τον άνθρωπο, ο διαχειριστής πρέπει να λαμβάνει υπόψη του εκτός από την πανίδα και τις ανάγκες του κυνηγού, περιηγητή, παρατηρητή πουλιών. Συγκεκριμένα, ο συνωστισμός των κυνηγών είναι πολλές φορές η σημαντικότερη αιτία υποβάθμισης της ποιότητας της θήρας (Σώκος κ.α. 2002), άρα είναι επιθυμητή η διασπορά των φυτεύσεων που οδηγεί στην κατάλληλη χωροκατανομή και τη μείωση της θηρευτικής πίεσης.

Το ενδιαίτημα και οι ανάγκες των ειδών της πανίδας μεταβάλλονται από εποχή σε εποχή, ομοίως και τα προσφερόμενα οφέλη από τα ξυλώδη είδη. Επομένως, οι φυτεύσεις για την πανίδα είναι προτιμότερο να συμπεριλαμβάνουν περισσότερα του ενός είδους ώστε να αλληλοσυμπληρώνονται στην προσφορά τροφής.

Επιλογή ξυλωδών φυτικών ειδών

Για την επιλογή των φυτικών ειδών στις φυτεύσεις είναι σημαντική η γνώση των κυριότερων ειδών πανίδας της περιοχής, συμπεριλαμβανομένων και αυτών στις γειτονικές περιοχές, και εάν είναι εφικτό ακόμα και αυτά που υπήρχαν παλαιότερα. Η γνώση αυτή βοηθά να επιλεγούν τα είδη φυτών που υποστηρίζουν καλύτερα τα εν λόγω είδη πανίδας. Σε κάθε σχέδιο φύτευσης θα πρέπει να επισημαίνεται και ο χρόνος που χρειάζεται κάθε φυτό για να φτάσει στο επιθυμητό στάδιο ανάπτυξης ώστε να είναι σε θέση να παράγει τροφή ή να παρέχει το κατάλληλο ενδιαίτημα (θέσεις

φωλεοποίησης ή κάλυψης).

Γενικά είναι αποδεκτό ότι τα επιδημικά είδη ζώων προτιμούν την αυτόχθονη βλάστηση (Green 1984, Parsons et al 2006). Επίσης, τα αυτόχθονα είδη είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στο έδαφος και στις κλιματικές συνθήκες της κάθε τοποθεσίας και για αυτό έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας οι φυτεύσεις τους (Jones et al. 2001). Ωστόσο αν στην περιοχή προϋπάρχει βλάστηση με ξενικά είδη που παρέχει τροφή, καταφύγιο και θέσεις φωλεοποίησης, πρέπει να παραμείνει έως την επιτυχή εγκατάσταση και ανάπτυξη των αυτόχθονων φυτών ισοδύναμης δομής. Μπορεί να χρειαστούν πολλά έτη για την εκπλήρωση των σκοπών της φύτευσης και επομένως εκείνοι που απασχολούνται στις εργασίες επανόρθωσης θα πρέπει να γνωρίζουν αυτά τα χρονικά πλαίσια.

Στον Πίνακα 1 αναφέρονται είδη ξυλωδών φυτών που απαντούν στην Ελλάδα και είναι σημαντικά για την πανίδα επειδή παρέχουν καρπούς ή σπέρματα που χρησιμοποιούνται ως τροφή. Ο πίνακας αυτός είναι πολλαπλής χρησιμότητας, αφού μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τη φάση σχεδιασμού των φυτεύσεων για την επιλογή των ειδών φυτών, που θα εξυπηρετούν καλύτερα την πανίδα της περιοχής, φροντίζοντας να τους παρέχεται τροφή για όσο μεγαλύτερο χρονικό διάστημα γίνεται. Επιπλέον, με την επιλογή διαφορετικών μορφών και υψών δημιουργείται και η απαραίτητη δομική πολυπλοκότητα.

Πίνακας 1. Είδη ξυλωδών φυτών και τα αντίστοιχα είδη πανίδας που τα καταναλώνουν, καρπούς και φύλλα, σύμφωνα με αναφορές στην Ελλάδα και Ευρώπη.

Είδος φυτού	Είδη που τα καταναλώνουν
<i>Acer sp.</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001)
<i>Amelanchier ovalis</i>	σαρκοφάγα θηλαστικά ¹ (Herrera 1989)
<i>Anthyllis hermanniae</i>	λαγός (Καρμίρης κ.α. 2006)
<i>Arbutus unedo</i>	σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989, Cavallini and Volpi 1996), μουφλόν (Hadjisterkotis 1996), πτηνά ² (Herrera 1981, Jordano and Herrera 1981, González-Solís and Ruiz 1990)
<i>Astragalus angustifolius</i>	πέρδικα (Κούκουρα και Καρμίρης 2005)
<i>Asparagus sp.</i>	πτηνά (Jordano and Herrera 1981, Paralikidis et al. 2007)
<i>Carpinus sp.</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001)
<i>Castanea sativa</i>	αγριόχοιρος (Paralikidis et al. 2008), αλεπού (Cavallini and Volpi 1996)
<i>Celtis australis</i>	πτηνά (Jordano and Herrera 1981, González-Solís and Ruiz 1990)
<i>Cistus sp.</i>	οπληφόρα ³ (Sfougaris et al. 1996, Bugalho and Milne 2003)
<i>Cornus sp.</i>	οπληφόρα (Pettorelli et al. 2001, Paralikidis et al. 2006), λαγός (Σφουγγάρης κ.α. 2006), αρκούδα (Vlachos et al. 2000), πτηνά (Snow and Snow 1988)

<i>Corylus sp.</i>	οπληφόρα (Pettorelli et al. 2001, Sfougaris et al. 2005, Paralikidis et al. 2008), αρκούδα (Vlachos et al. 2000)
<i>Crataegus sp.</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001), λαγός (Σφουγγάρης κ.α. 2006), σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989), πτηνά (Herrera 1981, Snow and Snow 1988, Παραλικίδης 2005)
<i>Daphne sp.</i>	πτηνά (Κούκουρα και Καρμύρης 2005, Snow and Snow 1988)
<i>Euonymus europaeus</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001), πτηνά (Snow and Snow 1988)
<i>Fagus sp.</i>	οπληφόρα (Pettorelli et al. 2001, Paralikidis et al. 2008), σαρκοφάγα θηλαστικά (Papageorgiou et al. 1994, Vlachos et al. 2000), πτηνά (Murton et al. 1964, De Sanctis et al. 2000, Rodríguez and Obeso 2000)
<i>Hedera helix</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001), πτηνά (Snow and Snow 1988)
<i>Ilex aquifolium</i>	πτηνά (Snow and Snow 1988, Rodríguez and Obeso 2000)
<i>Juglans regia</i>	αγριόχοιρος (Paralikidis et al. 2006, Paralikidis et al. 2008), αρκούδα (Vlachos et al. 2000)
<i>Juniperus sp.</i>	σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989), πτηνά (Herrera 1981, Snow and Snow 1988, Rodríguez and Obeso 2000, Κούκουρα και Καρμύρης 2005)
<i>Ligustrum vulgare</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001), πτηνά (Jordano and Herrera 1981, Snow and Snow 1988)
<i>Lonicera sp.</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001), πτηνά (Herrera 1981, Snow and Snow 1988)
<i>Malus sp.</i>	αγριόχοιρος (Paralikidis et al. 2008), σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989, Vlachos et al. 2000), πτηνά (Snow and Snow 1988)
<i>Myrtus communis</i>	πτηνά (Jordano and Herrera 1981, Herrera 1981)
<i>Olea europaea</i>	οπληφόρα (Sfougaris et al. 1996, Sfougaris et al. 2005, Paralikidis et al. 2008), αλεπού (Cavallini and Volpi 1996), πτηνά (Herrera 1981, González-Solís and Ruiz 1990, Magalhães et al. 2001, Paralikidis et al. 2005)
<i>Ostrya carpinifolia</i>	πέρδικα (De Sanctis et al. 2000)
<i>Osyris alba</i>	πτηνά (Herrera 1981)
<i>Phillyrea sp.</i>	οπληφόρα (Focardi et al. 1991), πτηνά (Herrera 1981)
<i>Pinus sp.</i>	πτηνά (Rodríguez and Obeso 2000, Thibault and Prodon 2006)
<i>Pistacia lentiscus</i>	αίγαγρος (Sfougaris et al. 1996), πτηνά (Herrera 1981, González-Solís and Ruiz 1990)
<i>Pistacia terebinthus</i>	σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989), κελαϊδότσιχλα (Paralikidis et al. 2005)
<i>Prunus sp.</i>	οπληφόρα (Pettorelli et al. 2001, Paralikidis et al. 2006), σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989, Papageorgiou et al. 1994, Vlachos et al. 2000, Βλάχος κ.α. 2006), πτηνά (Snow and Snow 1988)

<i>Pyrus sp.</i>	λαγός (Σώκος και Ανδρεάδης 2000, Σφουγγάρης κ.α. 2006), σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989, Papageorgiou et al. 1994, Vlachos et al. 2000, Βλάχος κ.α. 2006), πτηνά (Παραλικίδης 2005, Paralikidis et al. 2007)
<i>Quercus sp.</i>	οπληφόρα (Focardi et al. 1991, Hadjisterkotis 1996, Sfougaris et al. 1996, Focardi et al. 2000, Bugalho and Milne 2003, Sfougaris et al. 2005), αρκούδα (Vlachos et al. 2000, Paralikidis et al. 2009), πτηνά (Murton et al. 1964, Παραλικίδης 2005)
<i>Rhamnus sp.</i>	πτηνά (Herrera 1981, Snow and Snow 1988)
<i>Ribes sp.</i>	πτηνά (Snow and Snow 1988)
<i>Rosa sp.</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001), σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989), πτηνά (Herrera 1981, Snow and Snow 1988, Παραλικίδης 2005, Paralikidis et al. 2005)
<i>Rubus sp.</i>	οπληφόρα (Focardi et al. 1991, Bugalho and Milne 2003), σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989, Vlachos et al. 2000, Βλάχος κ.α. 2006), πτηνά (Jordano and Herrera 1981, Snow and Snow 1988, Παραλικίδης 2005, Tsachalidis 2007)
<i>Ruscus aculeatus</i>	πτηνά (Herrera 1981)
<i>Sambucus nigra</i>	πτηνά (Snow and Snow 1988)
<i>Smilax aspera</i>	μουφλόν (Hadjisterkotis 1996), πτηνά (Herrera 1981, González-Solís and Ruiz 1990)
<i>Sorbus sp.</i>	ζαρκάδι (Pettorelli et al. 2001), σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989), πτηνά (Snow and Snow 1988)
<i>Spartium junceum</i>	λαγός (Καρμύρης κ.α. 2006)
<i>Styrax officinalis</i>	μουφλόν (Hadjisterkotis 1996)
<i>Taxus baccata</i>	σαρκοφάγα θηλαστικά (Herrera 1989), πτηνά (Snow and Snow 1988)
<i>Viburnum sp.</i>	πτηνά (Herrera 1981, Snow and Snow 1988)

¹Σαρκοφάγα θηλαστικά: περιλαμβάνει είδη από περισσότερες από δύο ταξινομικές οικογένειες των Carnivora

²Πτηνά: περιλαμβάνει είδη από περισσότερες από δύο ταξινομικές οικογένειες των Aves

³Οπληφόρα: περιλαμβάνει περισσότερα από ένα είδη της Τάξης Artiodactyla

Βιβλιογραφία

- Andrés, C. and Ojeda, F., 2002. Effects of afforestation with pines on woody plant diversity of Mediterranean heathlands in southern Spain. Biodiv. Conserv. 11: 1511-1520.
- Bugalho M.N. and Milne J.A. (2003). The composition of the diet of red deer (*Cervus elaphus*) in a Mediterranean environment: a case of nutritional constraint? Forest Ecology and Management, 181: 23-29
- Cavallini P, Volpi T (1996) Variation in the diet of the red fox in a Mediterranean area. Rev Ecol (Terre Vie) 51:173-189.
- De Sanctis A., Pellegrini M., Biondi M., Manzi A., Massa B. (2000). The autumnal diet of Rock Partridge (*Alectoris graeca*) in the Central Apennines. Avocetta 24(2):101-106
- Focardi, S., S. Toso, F. Pampiro, P. Ruiu, and A. Pintus. 1991. The diet of ungulates in a coastal Mediterranean forest. Transactions of the Congress of the International Union of Game Biologists 20: 78-87.
- Focardi S., Capizzi D. and Monetti D. 2000. Competition for acorns among wild boar (*Sus scrofa*) and small mammals in a Mediterranean woodland. Journal of Zoology, 250: 329-334.
- Frankham, R., Ballou, J. D., and Briscoe, D. A. 2002. Introduction to Conservation Genetics. Cambridge University Press.
- Ginsberg P. 2002. Planning and management of the afforestation process in Northern Israel. New Forests 24: 27-38.
- González-Solís, J. and Ruiz, X., 1990. Alimentación de *Turdus philomelos* en los olivares mediterráneos ibéricos, durante la migración otoñal. Misc. Zool. 14: 195-206.

- Green RJ (1984) Native and exotic birds in a suburban habitat. *Australian Wildlife Research* 11: 181-190.
- Hadjisterkotis, E. 1996. *Food habits of the Cyprus mouflon* (Ovis gmelini ophion), *Z. Jagdwiss.* 42: 256-263.
- Herrera, C. M. 1981. Fruit variation and competition for dispersers in natural populations of *Smilax aspera*. *Oikos* 36: 51-58.
- Herrera, C. M. 1989. Frugivory and seed dispersal by carnivorous mammals, and associated fruit characteristics, in undisturbed Mediterranean habitats. *Oikos* 55: 250-262.
- Hatzistathis A., Goudelis G., Zagas T. 1998. *Conclusions from the reforestation in Greece and perspectives*. East-West Series in Economics, Business and the Environment 1 (2), 61-70.
- Jimenez, J. E. and M. R. Conover. 2001. Ecological approaches to reduce predation on ground-nesting gamebirds and their nests. *Wildl. Soc. Bull.* 29(1): 62-69.
- Jones, A.T., Hayes, M.J. and N.R. Sackville Hamilton. 2001. The effect of provenance on the performance of *Crataegus monogyna* in hedges. *Journal of Applied Ecology* 38: 952-962.
- Jordano, P., Herrera, C.M. 1981. *The frugivorous diet of Blackcap populations Sylvia atricapilla* wintering in southern Spain. *Ibis* 123: 502-507.
- Larson, M. A., W. D. Dijak, F. R. Thompson III, and J. J. Millspaugh. 2003. Landscape-level habitat suitability models for 12 wildlife species in southern Missouri. U.S. Department of Agriculture Forest Service. General Technical Report NC-233. http://www.ncrs.fs.fed.us/pubs/gtr/gtr_nc233.pdf
- Maestre F.T., Cortina J. (2004). Are *Pinus halepensis* plantations useful as a restoration tool in semiarid Mediterranean areas? *Forest Ecology and Management* 198: 303-317.
- Magalhães, M.C.; Tavares, P. & Fontoura, A.P., 2001 - Morphometric characters and diet of hunted red-legged partridges (*Alectoris rufa*) in Portugal. *Game and Wildlife Science*, 18 (3-4): 495-505.
- McCarty, J.P., Levey, D.J., Greenberg, C.H., and Sargent, S. 2002. *Spatial and temporal variation in fruit use by wildlife* in a forested landscape. *Forest Ecology and Management* 164: 277-291.
- Murton, R.K., Westwood, N.J., Isaacson, A.J. 1964. The feeding habits of the Woodpigeon *Columba palumbus*, Stock Dove *C. oenas* and Turtle Dove *Streptopelia turtur*. *Ibis* 106: 174-188.
- Papageorgiou, N., Vlachos, C., Sfougaris, A., Tsachalidis, E. 1994. Status and diet of wolves in Greece. *Acta Theriologica*, 39 (4), 411-416.
- Paralikidis N., Papageorgiou N., Katelaris I., Kordatos Ch. Kontsiotis V. 2005. The body mass measurements and diet of the song thrush (*Turdus philomelos*) on the island of Cyprus. XXVIII Congress of the International Union of Game Biologist. Hannover – Germany. Extended abstracts pp. 431.
- Paralikidis N.P., Papageorgiou N.K., Kontsiotis V.J., Tsiompanoudis A.C. 2009. The dietary habits of the Brown bear (*Ursus arctos*) in western Greece. *Mammalian Biology* (in press).
- Paralikidis N., Papageorgiou N., Sfougaris A., Tsiompanoudis A. 2008. Elements of wild boar (*Sus scrofa*) feeding habits in an area of Northern Greece. 7th International Symposium on Wild Boar (*Sus scrofa*) and on Sub-order Suiformes, Sopron (Hungary), 28-30 Αυγούστου, 2008. 84-86.
- Paralikidis N., Tsachalidis E.P., Konstantopoulos P. 2006 Food habits of wild boar (*Sus scrofa* L.) in north-eastern Greece (Macedonia) 6th International Wild Boar (*Sus scrofa*) Symposium and on sub-order Suiformes October 26-28, 2006 Cyprus.
- Paralikidis, N., Papageorgiou, N., Vlachos, C., Sofras A. Kontsiotis V. 2007. The body mass measurements and diet of the blackbird (*Turdus merula*) in North Greece. International Union of Game Biologists XXVIII Congress, Uppsala, Sweden, August 13 – 18. Book of Abstracts, pp. 325.
- Parsons H, Major RM and French K (2006) Species interactions and habitat associations of birds inhabiting urban areas of Sydney, Australia. *Austral Ecology* 31: 217-227.
- Pettorelli N., Gaillard J.M., Duncan P., Ouellet J.P., Van Laere G. 2001. *Population density and small-scale variation* in habitat quality affect phenotypic quality in roe deer. *Oecologia* 128: 400-405.
- Rhodes T. 2007. Trees and Shrubs That Attract Songbirds and Wildlife, Kansas State University. <http://www.oznet.ksu.edu/library/forst2/L845.pdf>
- Rodríguez AE, Obeso JR (2000) *Diet of the Cantabrian capercaillie: geographic variation and energetic content*. *Ardeola* 47: 77-83.
- Sewell SR and Catterall CP (1998) Bushland modification and styles of urban development: their effects on birds in south-east Queensland. *Wildlife Research* 25: 41-63.
- Sfougaris A., Giannakopoulos A., Toulia S. and A. Anni. 2005. Food habits of the wild boar (*Sus scrofa* L.) in Western Greece. Proceedings of the 25th International Congress of the International Union of Game Biologists, Lemesos, Cyprus, September 3-7, 2001. 23-28.
- Sfougaris, A.I., Nastis A.S., Papageorgiou, N.K. 1996. Food resources and quality for the introduced Cretan wild goat or agrimi *Capra aegagrus cretica* on Atalandi Island, Greece, and implications for ecosystem management. *Biological Conservation* 78(3): 239-245.
- Thibault JC, Prodon R. 2006. *Seed predation by birds shortly after a wildfire in a Corsican pine forest*. *Int. J. Wildl. Fire* 15(1): 81-86.
- Tsachalidis, E.P., N. Paralikidis, A. Tsiompanoudis and K. Trikilas. 2007. Morphometry, Body mass and Autumn diet of European Quail (*Coturnix coturnix coturnix*) in Evros and Chios, Greece. *Wildl. Biol. Pract.* 3(1): 9-17.
- Vlachos C.G., D.E. Bakaloudis, M. Dimitriou, K. Kritikou & D. Chouvardas. 2000. Seasonal food habits of the European brown bear (*Ursus arctos*) in the Pindos Mountains, Western Greece. *Folia Zool.*, 49 (1): 19-25.

- Βλάχος, Χ., Δ. Μπακαλούδης και Ε. Χατζηνίκος. 2006. Η αρπακτικότητα της αλεπούς *Vulpes vulpes* και του πετροκούναβου *Martes foina* στην άγρια πανίδα. Θεσσαλονίκη. σελ. 89.
- Καρμίρης Η., Νάσσης Α. και Τσιουβάρας Κ. 2006. Σύγκριση της σύνθεσης της διαίτας γιδιών, προβάτων και λαγού (*Lepus europaeus*) σε ένα τυπικό Μεσογειακό λιβάδι της βόρειας Ελλάδας. Πρακτικά 5ου Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου, Ηράκλειο 1-3/11/2006. Σελ. 273-278.
- Κούκουρα και Καρμίρης 2005. Μελέτη των βιοτόπων του λαγού και της ορεινής πέρδικας για τη διαχείριση των πληθυσμών τους. Ζ' Κυνηγετική Ομοσπονδία Θεσσαλίας & Νήσων Σποράδων, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. 90 σελ.
- Κωνσταντινίδης Π. 2003. Οι αναδασώσεις πυρόπληκτων περιοχών στην Ελλάδα: Μύθοι και πραγματικότητες. Πρακτικά ημερίδας του ΤΕΙ Δασοπονίας Δράμας, Δράμα 5-6-2003. Σελ. 139-155.
- Παραλικίδης, Ν. 2005. Οικολογία του κολχικού φασιανού (*Phasianus colchicus colchicus*) στο παρανέστιο δάσος του Κοτζά Ορμάν. Διδακτορική διατριβή στη Σχολή Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος Α.Π.Θ..
- Σφουγγάρης, Α., Τούλια, Σ. & Γιαννακόπουλος, Α. (2006) Βοτανική σύνθεση της τροφής του λαγού (*Lepus europaeus*) στη Θεσσαλία. Λιβάδια των πεδινών και ημιορεινών περιοχών: μοχλός ανάπτυξης της υπαίθρου. Πρακτικά 4ου Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου, Βόλος 10-12 Νοεμβρίου 2004. Σελ. 385-394.
- Σώκος Χ. Κ. και Κ. Α. Ανδρεάδης, 2000. Στοιχεία οικολογίας και βιολογίας του λαγού (*Lepus europaeus*) στη Β.Δ. Πελοπόννησο με έμφαση στην επίδραση της γεωργίας στη σύνθεση της τροφής του. Πτυχιακή Διατριβή. Εργαστήριο Διαχείρισης Άγριας Πανίδας & Ιχθυοπονίας Γλυκένων Υδάτων, Σχολή Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος Α.Π.Θ..
- Σώκος, Χ.Κ. και Π.Κ. Μπίρτσας. 2005. Διαχείριση κολχικού φασιανού στην Ελλάδα. Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας & Θράκης - ΥΠΕΧΩΔΕ. Θεσσαλονίκη.
- Σώκος, Χ.Κ., Κ.Ε. Σκορδάς, και Π.Κ. Μπίρτσας. 2002. Αξιολόγηση της θήρας και διαχείριση του λαγού (*Lepus europaeus*) στα λιβαδικά οικοσυστήματα. Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου. Καρπενήσι 4-6 Σεπτεμβρίου 2002. Σελ. 131-139.
- Σώκος, Χ.Κ., Π.Χ. Πλατής, Π.Κ. Μπίρτσας, Χ.Α. Σταμκόπουλος, και Κ. Δ. Καρακατσάνης. 2004. Δείκτης καταλληλότητας ενδιαιτήματος φασιανού: εφαρμογή στο Δέλτα Νέστου. Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Περιβαλλοντικού Συνεδρίου. Νέα Ορεστιάδα 7-9 Μαΐου 2004. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Δασολογίας & Διαχείρισης Περιβάλλοντος & Φυσικών Πόρων. Σελ. 148-158.

**Δασογεωργικά
συστήματα:
Παράδοση και
νέες προοπτικές
ανάπτυξης και
διαχείρισης της
γεωργικής γης**

**Κωνσταντίνος
Μαντζανάς**

Αριστοτέλειο
Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης, Σχολή
Δασολογίας και Φυσικού
Περιβάλλοντος,
Εργαστήριο Λιβαδικής
Οικολογίας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Δασογεωργικά ονομάζονται τα συστήματα, που περιλαμβάνουν την συγκαλλιέργεια στο ίδιο κομμάτι γης δασικών ή οπωροφόρων δένδρων με ετήσια ή πολυετή ποώδη γεωργικά φυτά με στόχο την καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων φυσικών πόρων. Στη χώρα μας καταλαμβάνουν μεγάλες εκτάσεις ιδιαίτερα στις ημιορεινές περιοχές και διακρίνονται σε παραδοσιακά και νέα. Τα δέντρα των παραδοσιακών συστημάτων είναι είτε δασικά (απομεινάρια παλαιότερων δασικών εκτάσεων) και βρίσκονται διάσπαρτα ή στα όρια του αγρού, είτε οπωροφόρα τα οποία φυτεύτηκαν πριν πολλά χρόνια για την παραγωγή καρπών και καυσόξυλων. Στα νέα συστήματα, τα δέντρα φυτεύονται για την παραγωγή καρπών και τεχνικής ξυλείας. Τα συστήματα αυτά έχουν οικονομική και περιβαλλοντική αξία. Οικονομική αφορά την παραγωγή ξύλου και καρπών, ενώ η περιβαλλοντική αφορά τη βιοποικιλότητα, τη διατήρηση του τοπίου και την καλύτερη ανακύκλωση των θρεπτικών στοιχείων μέσα στο ίδιο το σύστημα. Τα παραδοσιακά δασογεωργικά συστήματα έχουν πολλά πλεονεκτήματα, ιδιαίτερα την αυξημένη παραγωγικότητα, την εξασφάλιση στο γεωργό διαφοροποιημένου εισοδήματος και τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας. Έχουν όμως και ορισμένα μειονεκτήματα, ιδιαίτερα την εξάρτηση τους από χειρωνακτική εργασία εξαιτίας της αδυναμίας χρήσης μηχανημάτων. Το μειονέκτημα αυτό όμως αίρεται στα σύγχρονα συστήματα, στα οποία τα δένδρα φυτεύονται σε σειρές που απέχουν μεταξύ τους, οπότε μπορούν να χρησιμοποιηθούν και γεωργικά μηχανήματα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αγροδασοπονία είναι μια αρχαιότατη μορφή χρήσης γης, που ασκείται από τους αγρότες σε διάφορες περιοχές στη χώρας μας αλλά και σ' όλο τον πλανήτη. Η πρακτική της συγκαλλιέργειας δασικών ή οπωροφόρων δέντρων με ποώδη φυτά, όπως δημητριακά, λαχανικά, αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, φυτά για βαφές, για ίνες ή για ζωοτροφές ή και με ξυλώδη φυτά, όπως αμπέλια, είχε σαν κύριο σκοπό την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της περιορισμένης επιφάνειας γεωργικής γης και την κάλυψη των αναγκών

Φωτ. Κων/νος Μαντζανάς

συντήρησης της αγροτικής οικογένειας (Ισπικούδης 2005). Στο παρελθόν, η διατήρηση δένδρων μέσα ή γύρω από τα χωράφια, που προέρχονταν από το αρχικό δάσος ή από φυτεία, αποτελούσε παράδοση. Η παράδοση αυτή ανατράπηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν επικράτησε το μοντέλο της εντατικής γεωργίας με αποτέλεσμα να καθιερωθεί η μονοκαλλιέργεια των γεωργικών φυτών. Πρόσφατα όμως αναγνωρίστηκε και πάλι η οικολογική και οικονομική σημασία των δένδρων με την εμφάνιση μιας νέας επιστήμης, της αγροδασοπονίας. Η δασογεωργία ή τα δασογεωργικά συστήματα αποτελούν μια μορφή αγροδασοπονίας (Παπαναστάσης 2005).

Η οικολογική αξία των παραδοσιακών δασογεωργικών συστημάτων αναφέρεται στη διατήρηση του μωσαϊκού του τοπίου και τη βιοποικιλότητα, καθώς περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό ειδών και ατόμων τόσο φυτών όσο και ζώων. Τα συστήματα αυτά είναι σταθερότερα από οποιαδήποτε μορφή συμβατικής γεωργίας, ως προς την προστασία του εδάφους, τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των βιοτόπων και της άγριας πανίδας, τη διασφάλιση της σταθερότητας και λειτουργικότητας των οικοσυστημάτων, αλλά και τη διατήρηση ή και βελτίωση των τοπίων της χώρας μας (Ισπικούδης και συν. 1996).

Από οικονομική άποψη, τα δασογεωργικά συστήματα παρέχουν μεγάλη ποικιλία προϊόντων και υπηρεσιών. Τα διάφορα δέντρα του ανωρόφου παράγουν τεχνική ξυλεία, καυσόξυλα και πασσάλους. Το φύλλωμα και οι καρποί των δρυών χρησιμοποιούνται ως τροφή για τα ζώα, ενώ οι καρποί της καρυδιάς, της καστανιάς και των διαφόρων οπωροφόρων δέντρων (μηλιές, αχλαδιές, αμυγδαλιές, ελιές, κλπ.) χρησιμοποιούνται ως τροφή για τον άνθρωπο. Το ξύλο διαφόρων ειδών, όπως για παράδειγμα της καρυδιάς, είναι πολύτιμο για την επιπλοποιία, ενώ της λεύκης χρησιμοποιείται για την παραγωγή χαρτιού. Παράλληλα με τα δέντρα, οι γεωργικές καλλιέργειες του υπορόφου παρέχουν ένα σταθερό ετήσιο εισόδημα στους αγρότες.

Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα δασογεωργικά συστήματα είναι η σταδιακή εγκατάλειψή τους (εκτατικοποίηση) ή σε άλλες περιπτώσεις η μετατροπή τους σε γεωργικές μονοκαλλιέργειες (εντατικοποίηση). Η μηχανοποίηση των εργασιών και οι πρακτικές λίπανσης και άρδευσης τα τελευταία χρόνια δημιούργησε ζήτηση για μονοκαλλιέργειες γεωργικών φυτών. Έτσι οι αγρότες ισχυρίζονται ότι τα διάσπαρτα δέντρα αποτελούν εμπόδιο στις κάθε είδους εργασίες. Η κοπή των δέντρων όμως έχει ως αποτέλεσμα τη σταδιακή υποβάθμιση των εδαφών, η οποία ενισχύεται με την αυξημένη ποσότητα λιπασμάτων που εφαρμόζονται για την αύξηση της παραγωγής.

Εικόνα 1. Νέο δασογεωργικό σύστημα με εγκατάσταση δέντρων καρυδιάς και αγριοκερασιάς σε έκταση καλλιεργούμενη με καλαμπόκι στην Εράτωνα Κοζάνης (Αύγουστος 2004, δέντρο καρυδιάς ηλικίας 1,5 ετών)

Εικόνα 2. Δασογεωργικό σύστημα με καρυδιές και αγριοκερασιές και συγκαλλιέργεια καλαμποκιού στην Εράτυρα Κοζάνης (Ιούνιος 2009, δέντρα ηλικίας 6 ετών)

Η διατήρηση των δασογεωργικών συστημάτων και ίσως η δημιουργία νέων κρίνεται επιτακτική για τη διατήρηση της καλής κατάστασης των εδαφών, της βιοποικιλότητας και του τοπίου καθώς και για την εξασφάλιση οικονομικής στήριξης του πληθυσμού της υπαίθρου που ασκεί τέτοιες δραστηριότητες (Μαντζανάς και συν. 2005). Η προσπάθεια αυτή απαιτεί την ακριβή γνώση των τύπων των συστημάτων αυτών όπως και της έκτασης που καταλαμβάνουν. Μια πρώτη προσπάθεια απογραφής έγινε από τους Schultz et al. (1987), όπου περιγράφονται κυρίως οι διάφοροι συνδυασμοί δέντρων και φυτών του υπορόφου χωρίς να αναφέρονται λεπτομερώς οι ακριβείς εκτάσεις που καταλαμβάνουν τα συστήματα αυτά. Πολύ αργότερα άλλοι ερευνητές υπολόγισαν την έκταση των

Εικόνα 3. Δέντρο αγριοκερασιάς σε δασογεωργικό σύστημα στην Εράτυρα Κοζάνης (6 ετών με στηθιαία διάμετρο 10 εκ. και ύψος 6,5 μ.)

δασογεωργικών συστημάτων στην Ελλάδα, η οποία ανέρχεται σε 1.044.875 εκτάρια, δηλαδή το 30% περίπου της συνολικής γεωργικής γης (Papanastasis et al. 2008).

Τα δασογεωργικά συστήματα είναι ένας νέος όρος για μια παλιά παραδοσιακή τεχνική, που στηρίζεται στη γηγενή σοφία και πείρα των ανθρώπων που την εξασκούν, με την προσθήκη πρόσφατης επιστημονικής γνώσης, οικολογικών αρχών και νέων πληροφοριών για ορθή διαχείριση της γης (Ισπικούδης 2005).

ΔΑΣΟΓΕΩΡΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη άρχισαν να αναθεωρούνται οι απόψεις σχετικά με την παρουσία δέντρων σε γεωργικές καλλιέργειες με γνώμονα την αυξημένη

Εικόνα 4. Δασογεωργικό σύστημα καρυδιάς με σιτηρά στην νότια Γαλλία (Ιούνιος 2009, δέντρα καρυδιάς ηλικίας 13 ετών)

μικτή παραγωγή, την αύξηση της βιοποικιλότητας, την προστασία των εδαφών και τη βελτίωση της αισθητικής του τοπίου. Πολλοί ερευνητές ασχολήθηκαν με τα δασογεωργικά συστήματα και την εισαγωγή τους στη γεωργική δραστηριότητα ως αειφορική πρακτική διαχείρισης και ανάπτυξης.

Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα SAFE (Silvoarable Agroforestry for Europe – Δασογεωργική αγροδασοπονία στην Ευρώπη) είχε ως σκοπό την απογραφή των δασογεωργικών

Εικόνα 5. Παραδοσιακό δασογεωργικό σύστημα καρυδιάς με μηδική (Σισιάνι Κοζάνης)

πρακτικών στην Ευρώπη, την παρακολούθησή τους, τη δημιουργία νέων συστημάτων καθώς και τη δημιουργία μοντέλων που θα περιγράφουν με ακρίβεια τη διαχείρισή τους από την εγκατάσταση μέχρι τον περίτροπο χρόνο των δέντρων (Dupraz 2005). Κατά τη διάρκεια του προγράμματος (2001-2005) μελετήθηκε και αναλύθηκε η δομή των υπαρχόντων δασογεωργικών συστημάτων και διερευνήθηκαν τα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη τους καθώς και οι απόψεις των αγροτών σχετικά με τα συστήματα αυτά.

Τα αποτελέσματα του προγράμματος SAFE μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

1. Η αγροδασοπονία είναι μια ξεχωριστή έννοια και όχι κάτι μεταξύ γεωργίας και δασοπονίας.
2. Η αγροδασοπονία έχει βαθιές ρίζες στην Ευρωπαϊκή γεωργία και ειδικότερα στη Μεσογειακή: οι παραδοσιακές πρακτικές είναι πολύτιμες και θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν για να διατηρηθούν και στο μέλλον.
3. Η αγροδασοπονία προτείνει καινοτόμες λύσεις στις σύγχρονες προκλήσεις ανάπτυξης της υπαίθρου, όπως είναι η βιοποικιλότητα, η προστασία του εδάφους και του νερού καθώς και η δέσμευση του άνθρακα.
4. Η πιο σημαντική διαπίστωση του προγράμματος SAFE είναι ότι τα σύγχρονα δασογεωργικά συστήματα είναι αποτελεσματικά και επικερδή σε πολλές καταστάσεις: αυτό αποτελεί ένα πρωτότυπο αποτέλεσμα του προγράμματος.

Όμως, η προσαρμογή ενός τέτοιου προτύπου στην πράξη απαιτεί πολύ προσπάθεια. Απαιτεί επίσης ένα καλά σχεδιασμένο σύστημα επιδοτήσεων, το κόστος των οποίων θα είναι μικρό σε σχέση με τα αναμενόμενα οφέλη που θα προκύψουν για την ευρωπαϊκή κοινωνία. Οι επιδοτήσεις αυτές είναι απαραίτητες όχι για να κάνουν τα συστήματα επικερδή, αλλά για να βοηθήσουν τους αγρότες και τους ιδιοκτήτες της αγροτικής γης να υιοθετήσουν την πρακτική αυτή που φαίνεται αδύνατη με τον κοινό νοου.

Το Ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα SAFE, το οποίο υλοποιήθηκε από 8 χώρες συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας και τη συμμετοχή 70 περίπου επιστημόνων την περίοδο 2001-2005, έδειξε ότι τα σύγχρονα δασογεωργικά συστήματα είναι συμβατά με τα σημερινά συστήματα παραγωγής κι έχουν αυξημένη παραγωγικότητα σε σχέση με τις μονοκαλλιέργειες. Το πρόβλημα είναι ότι δεν έχουν ακόμα ενταχθεί στην Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρόγραμμα SAFE έδειξε ότι οι Ευρωπαίοι γεωργοί είναι πρόθυμοι να υιοθετήσουν τα συστήματα αυτά, αν ενισχυθεί οικονομικά η φυτεία των δένδρων και η συντήρησή τους τα πρώτα 5-10 έτη.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΣΟΓΕΩΡΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Το πρόγραμμα SAFE εξέτασε τις απόψεις των αγροτών σχετικά με τη σύγχρονη αγροδασοπονία σε 7 χώρες της Ευρώπης (Graves et al. 2008). Οι αγρότες δεν είναι διατεθειμένοι να εγκαταστήσουν δέντρα στους αγρούς τους χωρίς λόγο. Εντούτοις, ένα σημαντικό αποτέλεσμα από την απογραφή αυτή ήταν το ότι 30% των Ευρωπαίων αγροτών σκέφτονται σοβαρά να εγκαταστήσουν αγροδασικά συστήματα στους αγρούς τους στο κοντινό μέλλον. Η έκταση που προτίθενται να αξιοποιήσουν είναι το 10% περίπου των αγρών τους. Χρειάζεται όμως να μάθουν περισσότερα για τη δασογεωργική αγροδασοπονία πριν από ένα τέτοιο εγχείρημα. Τα τέσσερα κύρια θέματα που κάνουν τη δασογεωργική αγροδασοπονία ελκυστική στους αγρότες είναι τα ακόλουθα:

Διαφοροποίηση: Τα δέντρα θα πρέπει να έχουν οικονομική αξία και να παράγουν νέα προϊόντα (ξύλεια, φρούτα) για το χωράφι. Αυτό σημαίνει ότι τα δέντρα θα πρέπει να διαχειρίζονται έτσι ώστε να παράγουν ξυλεία με εφαρμογή ενός κατάλληλου σχεδίου κλάδευσης.

Αποδοτικότητα: Το σύστημα θα πρέπει να είναι αποδοτικό. Έχει υπολογιστεί ότι σε δασογεωργικό σύστημα με δέντρα καρυδιάς στον περίτροπο χρόνο η απόδοση ανέρχεται σε 100000 € ανά εκτάριο.

Αναστρεψιμότητα: Είναι εύκολη η επιστροφή στη γεωργική παραγωγή μετά την κοπή των δέντρων. Η αγροδασοπονία δεν είναι δάσωση και αυτό είναι ένα ευαίσθητο θέμα για τους περισσότερους αγρότες της Ευρώπης.

Εφαρμοσιμότητα: Οι αγρότες χρειάζονται ένα σύστημα διαχείρισης όπου θα μπορούν να είναι κάτοχοι της τεχνολογίας του. Τα δασογεωργικά συστήματα

διαχείρισης δεν θα πρέπει να είναι περίπλοκα. Ένα σημαντικό θέμα είναι ότι η συγκαλλιέργεια θα πρέπει να γίνεται με τα ίδια μηχανικά μέσα που χρησιμοποιούνται για καθαρά γεωργική καλλιέργεια. Οι αγρότες πολλές φορές επινοούν τεχνικές που δεν έχουν καν διερευνηθεί από τους επιστήμονες.

Σύμφωνα με τον Dupraz (2005) η περιβαλλοντική επίδραση των δασογεωργικών συστημάτων θα πρέπει να είναι ωφέλιμη όχι μόνο στο επίπεδο του γεωργού αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό επίπεδο. Οι περιβαλλοντικές αυτές ωφέλειες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις αγρο-περιβαλλοντικές χρηματοδοτήσεις, καθώς τα τοπικά περιβαλλοντικά οφέλη θα μπορούν να βελτιώσουν ακόμα και την αποδοτικότητα του αγροκτήματος.

Η ύπαρξη δέντρων σε χωράφια προσφέρει μια θετική εικόνα των γεωργικών δραστηριοτήτων στο γενικότερο κοινό. Η εντύπωση που δημιουργείται είναι ότι τα δέντρα μέσα στις γεωργικές εκτάσεις ευνοούν το περιβάλλον και παράγουν προϊόντα. Η αξιοποίηση της εικόνας των δέντρων είναι αποτελεσματική. Σε διαφημίσεις πολλών αγροτικών προϊόντων χρησιμοποιείται η εικόνα των δέντρων χωρίς κανένα πρακτικό λόγο. Είναι γεγονός ότι για πολλούς αγρότες της Ευρώπης η περιποίηση των δέντρων αποτελεί ευχάριστη ασχολία. Αυτό έχει τις ρίζες του σε παλιότερες εποχές, που τα δέντρα υπήρχαν παντού σε όλους τους αγρούς.

Ένα γενικότερο όμως συμπέρασμα που προκύπτει από το πρόγραμμα αυτό είναι ότι η δάσωση γεωργικών γαιών δεν είναι αγροδοσοπονία, είτε πρόκειται για αραιά φυτεμένα δέντρα είτε για πιο πυκνά.

Στο ερώτημα αν τα δασογεωργικά συστήματα είναι εφικτά στην περίπτωση που ο γεωργός δεν είναι ο ιδιοκτήτης του αγρού, η απάντηση είναι θετική. Η συμφωνία θα γίνεται μεταξύ του ιδιοκτήτη της έκτασης και των δέντρων και του ενοικιαστή που θα καλλιεργεί τον αγρό. Στη συμφωνία μπορεί να περιλαμβάνεται ο όρος ότι ο γεωργός (ενοικιαστής) θα περιποιείται τα δέντρα και θα πληρώνεται για αυτό. Η ενοικίαση θα αφορά μόνο την καλλιεργήσιμη έκταση. Στη νότια Γαλλία, τα περισσότερα δασογεωργικά συστήματα διαχειρίζονται από αγρότες-ενοικιαστές με μεγάλη επιτυχία. Οι σκοποί του ιδιοκτήτη και του ενοικιαστή δεν είναι ανταγωνιστικοί, χρειάζεται ο ένας τον άλλο. Σε μερικές περιπτώσεις οι ιδιοκτήτες συμφωνούν να ενοικιάσουν την έκταση του αγρού, αφού πρώτα έχουν εγκαταστήσει τα δέντρα μέσα σε αυτόν. Οι ιδιοκτήτες είναι ευχαριστημένοι με την ενοικίαση γιατί έτσι προστατεύουν τα δέντρα, ενώ πριν ήταν επιφυλακτικοί γιατί τα συμβόλαια ενοικίασης είναι συνήθως μακροχρόνια.

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΔΑΣΟΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Στα πλαίσια του προγράμματος SAFE αποφασίστηκε να εγκατασταθούν νέες πειραματικές επιφάνειες σε διάφορες χώρες μεταξύ των οποίων ήταν και η Ελλάδα. Το Μάρτιο του 2003 εγκαταστάθηκαν τρία νέα δασογεωργικά συστήματα στο Δήμο Ασκίου. Συγκεκριμένα, φυτεύτηκαν σε μείξη τρία είδη δέντρων: καρυδιά και

αγριοκερασιά, που στάλθηκαν από τη Γαλλία και μελικουκιά από το Δασικό φυτώριο Λαγκαδά. Οι αποστάσεις μεταξύ των σειρών των δέντρων ήταν 14 μέτρα και στην ίδια σειρά η απόσταση μεταξύ των δέντρων ήταν 6 μέτρα. Οι γεωργικές καλλιέργειες των δύο πρώτων επιφανειών ήταν σιτηρά ενώ της τρίτης ήταν καλαμπόκι. Για να προστατευθούν τα δέντρα από τα ζώα αλλά και να βοηθηθούν ώστε να αναπτύξουν ευθυτενή κορμό, χρησιμοποιήθηκαν ειδικοί κυλινδρικοί σωλήνες ύψους 1,8 μέτρων και διαμέτρου 15 εκατοστών που περιέβαλαν το κάθε δενδρύλλιο.

Η αύξηση των δέντρων κατά τα πρώτα δύο έτη ήταν ικανοποιητική, ιδιαίτερη στην επιφάνεια με το καλαμπόκι γιατί αρδεύονταν κατά τη θερινή περίοδο. Μετρήσεις του ύψους και της διαμέτρου των δέντρων καθώς και συλλογή πληροφοριών για τις

Εικόνα 6. Παραδοσιακό δασογεωργικό σύστημα με δέντρα λεύκης και καρυδιάς σε συγκαλλιέργεια με φασόλια και ιτεόβεργες στο Βαρικό Φλώρινας

γεωργικές καλλιέργειες ξεκίνησαν από το πρώτο έτος και θα συνεχιστούν και για τα επόμενα έτη ώστε να δημιουργηθεί μια σειρά δεδομένων, που θα είναι χρήσιμη για τα νέα δασογεωργικά συστήματα που αναμένεται να εγκατασταθούν τα επόμενα έτη σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Το 2005 στο νέο Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάπτυξη της υπαίθρου προτάθηκε η εγκατάσταση αγροδασικών συστημάτων σε γεωργική γη. Το μέτρο αυτό (μέτρο 222,

Άρθρο 44 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005) είχε γίνει αποδεκτό από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για να εφαρμοστεί πιλοτικά στην ηπειρωτική χώρα. Όμως, ύστερα από τις πυρκαγιές στην Πελοπόννησο ακυρώθηκε μαζί με αρκετά άλλα μέτρα. Η ενεργοποίησή του αναμένεται τα επόμενα έτη.

Στόχοι του μέτρου είναι α) η υποστήριξη της εγκατάστασης αγροδοασικών συστημάτων για την επίτευξη υψηλής οικολογικής και κοινωνικοοικονομικής αξίας συνδυάζοντας γεωργικές καλλιέργειες με δέντρα, τα οποία συμβάλλουν στην παραγωγή υψηλής ποιότητας τεχνικής ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων και β) η προστασία των παραδοσιακών αγροδοασικών συστημάτων για τη διατήρηση της καλής κατάστασης των εδαφών, της βιοποικιλότητας και του αγροτικού τοπίου καθώς και για την εξασφάλιση οικονομικής στήριξης του πληθυσμού της υπαίθρου που δραστηριοποιείται στον ημιορεινό και ορεινό χώρο.

Το μέτρο θα εφαρμοστεί στην ηπειρωτική Ελλάδα, δηλαδή στην Πελοπόννησο, Στερεά Ελλάδα, Ήπειρο, Θεσσαλία, Μακεδονία και Θράκη, με έμφαση στις περιοχές όπου υπάρχουν εκτεταμένες μονοκαλλιέργειες γεωργικών φυτών ή όπου υπάρχουν σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα. Η ελάχιστη επιδοτούμενη έκταση ορίζεται σε 0,5 εκτάρια (5 στρέμματα).

Επιλέξιμες δράσεις:

1. Το κόστος αγοράς των δενδρυλλίων
2. Το κόστος αγοράς των πασσάλων για τη στήριξή τους
3. Το κόστος αγοράς των προστατευτικών σωλήνων για την προστασία των δέντρων από τα κτηνοτροφικά και άγρια ζώα
4. Οι εργασίες για τη φύτευση των δενδρυλλίων
5. Οι εργασίες για την τοποθέτηση των πασσάλων και των προστατευτικών σωλήνων.

Για να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή διαχείριση των αγροδοασικών συστημάτων τα δέντρα θα πρέπει να φυτεύονται σε γραμμές. Η ελάχιστη απόσταση μεταξύ των γραμμών των δέντρων θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 10 μέτρα, ενώ η απόσταση μεταξύ των δέντρων στην ίδια γραμμή θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 4 μέτρα. Ο μέγιστος αριθμός δέντρων που θα εγκατασταθούν δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 200 δέντρα στο εκτάριο (ειδικά για τις καρυδιές ο μέγιστος αριθμός δέντρων δε θα πρέπει να υπερβαίνει τα 100 δέντρα στο εκτάριο).

Το ύψος της επιχορήγησης υπολογίζεται για τη φάση της εγκατάστασης των δέντρων, η διάρκεια της οποίας θα είναι 5 έτη και με πυκνότητα 100 δέντρων ανά εκτάριο. Ο αγρότης μπορεί να φυτεύσει με δική του δαπάνη επιπλέον δέντρα, μέσα στο όριο των τεχνικών περιθωρίων όπως ορίζονται παραπάνω (μέγιστο όριο 200 δέντρων ανά εκτάριο, 100 δέντρων για τις καρυδιές). Αντίστροφα, εάν η πυκνότητα φύτευσης είναι κατώτερη των 100 δέντρων ανά εκτάριο, με σεβασμό των τεχνικών ορίων, η επιχορήγηση θα υπολογιστεί ανάλογα με τον αληθινό αριθμό φυτεμένων δέντρων (ελάχιστο 50 δέντρα ανά εκτάριο).

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Η εγκατάσταση δασογεωργικών συστημάτων σε γεωργική γη μπορεί να προσφέρει επιπλέον έσοδα στους αγρότες. Ιδιαίτερα οι νέοι αγρότες μπορούν να επωφεληθούν από τη διαδικασία αυτή γιατί όταν θα πλησιάζουν στη συνταξιοδότηση θα έχουν ένα πολύ καλό εισόδημα (εφάπαξ) από την ξυλεία των δέντρων. Όσον αφορά τους μεγαλύτερους σε ηλικία θα δημιουργήσουν ένα ικανοποιητικό κεφάλαιο για τους απογόνους τους. Έχει υπολογιστεί ότι για την τεχνική ξυλεία δέντρων καρυδιάς που βρίσκονται στον περίτροπο χρόνο (30-35 έτη για αρδευόμενες και 45-50 έτη για ξηρικές καλλιέργειες) τα έσοδα από την κοπή των δέντρων σε σημερινές τιμές ανέρχονται περίπου σε 100.000 ευρώ ανά εκτάριο. Για το λόγο αυτό η καρυδιά και η αγριοκερασιά, που δίνει επίσης πολύτιμη ξυλεία προτείνονται για φύτευση σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές.
2. Η ελάχιστη έκταση που προτείνεται για την εγκατάσταση δασογεωργικών συστημάτων ανά αγροτική οικογένεια ανέρχεται σε 10-20% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης.
3. Για να διατηρηθεί η γεωργική παραγωγή, για μεγάλο χρονικό διάστημα οι γραμμές των δέντρων θα πρέπει να έχουν μεγάλη απόσταση μεταξύ τους. Το διάστημα που προτείνεται μεταξύ των γραμμών αυτών είναι 15-25 μέτρα. Στους μικρούς αγρούς, τα δέντρα θα πρέπει να φυτεύονται στα όρια.
4. Μια επιτυχημένη αγροδοσική φυτεία απαιτεί συμπληρωματικότητα στη χρήση των πόρων μεταξύ δέντρων και γεωργικών φυτών. Κατά συνέπεια, είναι λογικό να αποφεύγεται η εγκατάσταση τέτοιων φυτειών σε εδάφη με πολύ μικρό βάθος. Σε τέτοια εδάφη ο ανταγωνισμός των ριζών θα είναι πολύ μεγάλος και δεν θα υπάρχει η δυνατότητα να αυξηθούν οι ρίζες των δέντρων σε μεγάλο βάθος. Η διαχείριση του ριζικού συστήματος των δέντρων με κόψιμο των ριζών δεν θα έχει θετικά αποτελέσματα. Αντίθετα, θα οδηγήσει στη μείωση της αύξησης του δέντρου ή στην ξήρανσή του.
5. Ποτέ να μην βλάπτονται τα δέντρα με ξαφνικές αλλαγές των διαχειριστικών σχημάτων. Αυτό ισχύει για όλες τις διαχειριστικές πρακτικές, όπως η απόσταση μεταξύ των δέντρων και των φυτών (να μην αλλάζει ξαφνικά), το είδος των γεωργικών φυτών (να μην αλλάζει συχνά από ετήσια σε πολυετή γιατί αυξάνει ο ανταγωνισμός), το όργωμα (να μη γίνεται πολύ κοντά στα δέντρα ξαφνικά όταν από την αρχή διατηρείται κάποια απόσταση) ή η κοπή των ριζών (θα πρέπει να γίνεται από τα αρχικά στάδια, ώστε τα δέντρα να προσαρμόζονται σε αυτή την πρακτική). Τα δέντρα θα πρέπει να προσαρμόζονται σταδιακά στις γεωργικές καλλιέργειες ή στις διαχειριστικές πρακτικές.
6. Να υπάρχει καλή διάταξη των δέντρων στον αγρό. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, όταν χρησιμοποιούνται μεγάλα μηχανήματα.
7. Να προστατεύονται τα νεαρά δέντρα ώστε να είναι ορατά από τη θέση του

οδηγού του μηχανήματος που εκτελεί κάποια εργασία. Έτσι, θα αποφευχθούν καταστροφές ή ζημιές στα δέντρα. Για παράδειγμα, στο καλαμπόκι δεν μπορεί να είναι ορατά τα δένδρα, αν δεν διαθέτουν κάποιο προστατευτικό σωλήνα ή πάσσαλο.

8. Μεγάλη προσοχή χρειάζεται στο κλάδεμα των δέντρων. Η εργασία αυτή δεν απαιτεί πολύ χρόνο, αλλά είναι πολύ σημαντική για την οικονομική επιτυχία της φυτείας. Καλά κλαδεμένα δέντρα έχουν πολύ μικρούς ρόζους και μπορούν να κοπούν νωρίτερα. Η μείωση του χρόνου κοπής των δέντρων αυξάνει την αποδοτικότητα της φυτείας. Καλά κλαδεμένα δέντρα ευνοούν επίσης την παραγωγή των γεωργικών φυτών και επιτρέπουν την άνετη κίνηση των μηχανημάτων. Η κλάδευση θα πρέπει να είναι ετήσια στις ηλικίες των δέντρων από 5-15 έτη, μέχρι να δημιουργηθεί στη βάση ο κεντρικός κορμός τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην Ελλάδα είναι απαραίτητη η προσαρμογή των παραδοσιακών πρακτικών στις σύγχρονες συνθήκες. Η αποφυγή της καταστροφής των υπαρχόντων συστημάτων και η αντικατάσταση κάποιων από αυτά με νέα βελτιωμένα (με τη βελτίωση των δέντρων, του σχεδίου εγκατάστασης και της διαχείρισης) θα πρέπει να είναι προτεραιότητα. Τα αγροδασικά συστήματα με δέντρα που παράγουν καρπούς (ελιές, αμυγδαλιές, καρυδιές, κλπ.) ή αυτοφυή δέντρα (δρύες, αγριοαχλαδιές) είναι τα πιο σημαντικά συστήματα και θα πρέπει να προστατευθούν για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, τη συγκράτηση των εδαφών, τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων της άγριας πανίδας συμπεριλαμβανομένων και των θηραμάτων, τη βελτίωση της αισθητικής αξίας του τοπίου και τέλος την ενθάρρυνση δραστηριοτήτων αναψυχής και αγροτουρισμού.

Για την εγκατάσταση νέων δασογεωργικών συστημάτων οι Έλληνες αγρότες μπορεί να παρακινηθούν από την έναρξη του μέτρου 222 (επιδότηση εγκατάστασης δασογεωργικών συστημάτων σε γεωργική γη). Όμως και χωρίς την ενίσχυση αυτή είναι προς όφελος των αγροτών και της υπαίθρου γενικότερα η εγκατάσταση και διατήρηση τέτοιων συστημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Dupraz, C. 2005. Δημιουργία μοντέλων για τα δασογεωργικά συστήματα: αποτελέσματα του προγράμματος SAFE, σελ. 13-27. Δασογεωργικά Συστήματα Χρήσης Γης (Κ.Θ. Μαντζανάς και Β.Π. Παπαναστάσης, επιμ. έκδοσης). Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας. Εργαστήριο Λιβαδικής Οικολογίας. Δημ. Νο 2. Θεσσαλονίκη.
- Graves, A.R., P.J. Burgess, F. Liagre, A. Pisanelli, P. Paris, G. Moreno, M. Belido, M. Magys, M. Postma, B. Schinder, K. Mantzanas, V.P. Papanastasis and C. Dupraz. 2008. Farmer perceptions of silvoarable systems in seven European countries, p. 67-86. In: Agroforestry in Europe: Current Status and Future Prospects (A. Rigueiro-Rodriguez et al., eds.). Springer Science.
- Ισπικούδης, Ι. 2005. Ιστορική και πολιτισμική θεώρηση των δασογεωργικών συστημάτων, σελ. 28-

40. Δασογεωργικά Συστήματα Χρήσης Γης (Κ.Θ. Μαντζανάς και Β.Π. Παπαναστάσης, επιμ. έκδοσης). Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας. ΕργαστήριοΛιβαδικής Οικολογίας. Δημ. Νο 2. Θεσσαλονίκη.
- Ισπικουδής, Ι., Ζ. Κούκουρα, Κ. Τσιουβάρας, και Α. Νάστης. 1996. Αγροδασολιβαδοπονία: Νέες απόψεις μιας αρχαίας αειφορικής χρήσης της γης. Πρακτικά 7^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Ελληνικής Δασολογικής Εταιρείας «Αξιοποίηση Δασικών Πόρων», Καρδίτσα 11-13 Οκτωβρίου 1995, σελ. 390-400.
- Μαντζανάς, Κ., Ε. Τσατσιάδης, Ε. Μπατιάνης. 2005. Παραδοσιακά δασογεωργικά συστήματα της Ελλάδας: Η περίπτωση του Δήμου Ασκίου, σελ. 41-50. Δασογεωργικά Συστήματα Χρήσης Γης (Κ.Θ. Μαντζανάς και Β.Π. Παπαναστάσης, επιμ. έκδοσης). Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας. ΕργαστήριοΛιβαδικής Οικολογίας. Δημ. Νο 2. Θεσσαλονίκη.
- Papanastasis, V.P. K. Mantzanas, O. Dini-Papanastasi and I. Ispikoudis. 2008. Traditional agroforestry systems and their evolution in Greece, p. 89-109. In: Agroforestry in Europe: Current Status and Future Prospects (A. Rigueiro-Rodríguez et al., eds.). Springer Science.
- Παπαναστάσης, Β.Π. 2005. Δασογεωργικά συστήματα και το ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα SAFE, σελ. 11-21. Δασογεωργικά Συστήματα Χρήσης Γης (Κ.Θ. Μαντζανάς και Β.Π. Παπαναστάσης, επιμ. έκδοσης). Πρακτικά Επιστημονικής Ημερίδας. ΕργαστήριοΛιβαδικής Οικολογίας. Δημ. Νο 2. Θεσσαλονίκη.
- Schultz, A.M., V.P. Papanastasis, T. Katelman, C. Tsiouvaras, S. Kandrelis, and A. Nastis 1987. Agroforestry in Greece. Working Document, Aristotle University, Laboratory of Range Science, Thessaloniki pp. 101.

Ποτίστρα για την άγρια πανίδα τροφοδοτούμενη από ομβροδεξαμενή

Θεοφάνης
Καραμπατζάκης

Δασολόγος &
Μηχανολόγος Μηχανικός,
Επιστημονικός
συνεργάτης της ΚΟΜΑΘ

Φωτ. Θεοφάνης
Καραμπατζάκης

Στα ορεινά άνυδρα περιβάλλοντα όπως είναι για παράδειγμα τα ασβεστολιθικά «γυμνά» βουνά, διάφοροι φορείς όπως είναι η δασική υπηρεσία, οι διευθύνσεις αγροτικής ανάπτυξης, οι διευθύνσεις εγγείων βελτιώσεων και οι ΟΤΑ, κατασκευάζουν τις λεγόμενες ομβροδεξαμενές για εξυπηρέτηση των αναγκών της κτηνοτροφίας σε νερό. Μια τέτοια κατασκευή περιλαμβάνει τον ομβροσυλλέκτη, την δεξαμενή και την ποτίστρα.

Ο ομβροσυλλέκτης είναι μία τσιμεντοστρωμένη επιφάνεια έκτασης από ένα μέχρι πέντε στρέμματα και έχει διαμορφωμένη κλίση ώστε το νερό της βροχής να κυλά και να συγκεντρώνεται σε τσιμεντένια δεξαμενή που βρίσκεται στα κατάντη, χωρητικότητας συνήθως 25 κ.μ. Σε απόσταση που εξαρτάται από τη διαμόρφωση του εδάφους και πάντα προς τα κατάντη της δεξαμενής βρίσκεται η ποτίστρα η οποία τροφοδοτείται με σωλήνα απ' αυτήν. Επειδή στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να γίνεται οικονομία νερού, ο κρουνός της ποτίστρας διαθέτει διακόπτη (βάννα), ώστε ο κτηνοτρόφος να γεμίζει την ποτίστρα μόνο όταν πρόκειται να ποτίσει τα ζώα του.

Το μειονέκτημα αυτών των ποτιστρών είναι ότι δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν την άγρια πανίδα (ζώα και πουλιά). Από τη στιγμή που η στάθμη του νερού στην ποτίστρα είναι κάτω από το χείλος της περισσότερο από 5 εκ., κανένα πουλί δεν μπορεί να πιεί. Στην προσπάθειά του μπορεί να πέσει στο νερό και να πνιγεί, αφού θα βραχούν τα φτερά του και δεν θα μπορέσει να βγεί.

Το θλιβερό είναι ότι στις περιπτώσεις αυτές κανένας, μα κανένας φορέας που κατασκευάζει τέτοιες ποτίστρες δεν λαμβάνει μέριμνα, ώστε να ποτίζονται και τα άγρια ζώα και πουλιά. Και ακόμη πιο θλιβερό είναι

ότι ούτε καν η ευαίσθητη κατά τ' άλλα δασική υπηρεσία δε λαμβάνει υπόψη της κάτι τέτοιο.

Στη συνέχεια θα περιγράψουμε τεχνικά πως εγκαθίσταται μια ποτίστρα που προορίζεται για την άγρια πανίδα και τροφοδοτείται από οβροδεξαμενή. Κύριο μέλημα στην περίπτωση αυτή είναι αφενός η οικονομία του νερού και αφετέρου η διατήρησή του σε δροσερή κατάσταση.

Η ποτίστρα μας, της οποίας η πατρότητα ανήκει στην Κυνηγετική

Ομοσπονδία Στερεάς Ελλάδας (ΚΟΣΕ), είναι κατασκευασμένη από ανθεκτικό πολυαιθυλένιο κατάλληλο για τρόφιμα και έχει χωρητικότητα 15 λίτρα. Οι εξωτερικές διαστάσεις της είναι 60 εκ X 27 εκ X 34 εκ και φέρει φλωτέρ με σπείρωμα ½" για σύνδεση. Στην πάνω πλευρά φέρει κανάλι ποτισμού βάθους 4 εκ. και πλάτους 4 εκ., το οποίο επικοινωνεί με το εσωτερικό με τρεις οπές (φωτό 1).

Οι κτηνοτροφικές ποτίστρες (φωτο 2) συνήθως έχουν μία οπή εκκένωσης σε κάποια γωνία του πυθμένα τους την οποία ο χρήστης κτηνοτρόφος την κλείνει με κάποιο αυτοσχέδιο πώμα. Αφού ξεταπώσουμε την οπή εκκένωσης, περιμένουμε να αδειάσει η ποτίστρα και στη συνέχεια τοποθετούμε στην οπή ένα μαστό 1" που από την εσωτερική πλευρά βιδώνουμε σ' αυτόν μια μούφα 1". Στη συνέχεια με τσιμέντο ταχείας πήξεως στερεώνουμε τον μαστό κλείνοντας περιφερειακά το περιθώριο της οπής εκ-

κένωσης. Σε περίπτωση που ο μαστός δεν χωράει στην οπή εκκένωσης την διανοίγουμε με σφυρί και καλέμι. Κατόπιν βιδώνουμε στον μαστό ένα ταν 1" και στη συνέχεια μια βάνα της ίδιας διαμέτρου. Στην άλλη έξοδο του ταν βιδώνουμε μια συστολή αρσενική/θηλυκή 1" X ½". Στη συστολή βιδώνουμε μαστό ½" και στην άλλη άκρη του μαστού γωνία ½" (φωτό 3). Η γωνία αυτή πρέπει να βρίσκεται κάτω από το επίπεδο του εδάφους, στην αρχή δηλαδή του καναλιού που θα οδηγήσει το νερό στην ποτίστρα μας. Επειδή δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τη διαμόρφωση του χώρου από το σημείο της οπής εκκένωσης της κτηνοτροφικής ποτίστρας μέχρι το έδαφος (αρχή του καναλιού) φροντίζουμε να έχουμε στη διάθεσή

μας αρκετούς μαστούς $\frac{1}{2}$ ", οι οποίοι είναι τυποποιημένοι σε κομμάτια από 10 έως 50 εκ. ανά 10 εκ., καθώς επίσης και αρκετές γωνίες και μούφες της ίδιας διαμέτρου για να κάνουμε τη συνδεσμολογία. Από το σημείο που θα φτάσει η συνδεσμολογία αυτή στο έδαφος διανοίγουμε κανάλι βάθους και πλάτους 10-15 εκ και μήκους μέχρι 30 μ. μέχρι τη θέση που θα τοποθετήσουμε την ποτίστρα μας. Φυσικά η θέση της ποτίστρας μας θα είναι υψομετρικά χαμηλότερα από την κτηνοτροφική. Αφού διανοίξουμε το κανάλι βιδώνουμε στην γωνία της $\frac{1}{2}$ ", η οποία αποτελεί και το τελευταίο τμήμα της μεταλλικής κατασκευής (συνδεσμολογίας), ρακόρ πολυαιθυλενίου (PE) $\Phi 16 \times 1\frac{1}{2}$ " και επ' αυτού συνδέουμε σωλήνα πολυαιθυλενίου $\Phi 16$ τον οποίο θάβουμε μέσα στο κανάλι που έχουμε

διανοίξει ήδη. Ακολούθως συνδέουμε τον σωλήνα πολυαιθυλενίου με ρακόρ $\Phi 16 \times \frac{1}{2}$ " και μια θηλυκή γωνία $\frac{1}{2}$ " στη είσοδο της ποτίστρας μας, η οποία φέρει μεταλλικό σπείρωμα $\frac{1}{2}$ ". Στον σωλήνα PE παρεμβάλουμε σε μικρή απόσταση από την κτηνοτροφική ποτίστρα ένα πλαστικό βανάκι με ρακόρ $\Phi 16$ και το προστατεύουμε με ένα αυτοσχέδιο φρεάτιο με πέτρες, που τη θέση του θα την ξέρουμε μόνο εμείς (φωτό 4). Στην ποτίστρα μας πρέπει να τοποθετήσουμε επίσης μια βάνα εκκένωσης, ώστε το χειμώνα να την αδειάζουμε για να μη σπάσει από τον πάγο το φλοτέρ. Για το σκοπό αυτό διανοίγουμε με ποτηροτρύπανο $\Phi 25$ στην πλευρά της ποτίστρας μας που βρίσκεται προς τα κατάντη και λίγο πάνω από τον πυθμένα της, οπή στην οποία τοποθετούμε πλαστικό βανάκι που στη μια πλευρά φέρει σπείρωμα $\frac{3}{4}$ " και στη άλλη ρακόρ $\Phi 16$. Την πλευρά του σπειρώματος την περνάμε στην οπή $\Phi 25$ και την στερεώνουμε με φλαντζωτό περικόχλιο (παξιμάδι) $\frac{3}{4}$ ". Στο ρακόρ συνδέουμε ένα κομμάτι σωλήνα

ΡΕ Φ16 μήκους 1-2 μ για να απομακρύνει το νερό κατά την εκκένωση. Την ποτίστρα μας την εγκιβωτίζουμε στο έδαφος σε βάθος τέτοιο ώστε η επιφάνεια του καναλιού ποτίσματος να έρθει ελαφρώς ψηλότερα από την επιφάνεια του εδάφους. Ο εγκιβωτισμός γίνεται χαμηλά με χώμα το οποίο θα το πατήσουμε ώστε να «σφίξει» και από πάνω θα τοποθετήσουμε επιμελημένα πέτρες (φωτό 5). Πρέπει επίσης να προσέξουμε ώστε η επιφάνεια του καναλιού ποτίσματος να είναι οριζόντια. Ο έλεγχος αυτός γίνεται με αλφάδι.

Αφού γίνουν όλες οι συνδέσεις τροφοδοτούμε την ποτίστρα ανοίγοντας την βάνα της κτηνοτροφικής ποτίστρας και περιμένουμε να γεμίσει η ποτίστρα μας. Όταν η στάθμη του νερού γεμίσει το κανάλι ποτίσματος, ρυθμίζουμε το φλωτέρ ώστε να κόβει την παροχή σ' αυτή τη στάθμη (Φωτό 6). Ελέγχουμε για τυχόν διαρροές και την αφήνουμε να λειτουργήσει.

Τα μεταλλικά τμήματα του δικτύου πρέπει να είναι σιδηρά επιψευδαργυρωμένα (γαλβανισμένα) και στα σπειρώματά τους καλόν είναι να χρησιμοποιήσουμε υγρό τεφλόν. Στα σπειρώματα των εξαρτημάτων πολυαιθυλενίου καλόν είναι να χρησιμοποιήσουμε τεφλόν σε ταινία.

Περιγραφή υλικών	Ποσότητα
Ποτίστρα πολυαιθυλενίου με φλωτέρ	1 τεμ
Μαστός γαλβανιζέ 1''	1 τεμ
Μούφα γαλβανιζέ 1''	1 τεμ
Ταυ γαλβανιζέ 1''	1 τεμ
Βάνα σφαιρική 1''	1 τεμ
Συστολή γαλβανιζέ αρσενική/θηλυκή 1'' X ½ ''	1 τεμ
Μαστοί γαλβανιζέ ½ '' διαφόρων μηκών	3-5 τεμ
Μούφες γαλβανιζέ ½ ''	3-5 τεμ
Γωνίες γαλβανιζέ ½ ''	3-5 τεμ
Ρακόρ πολυαιθυλενίου Φ16 X ½ ''	2 τεμ
Βανάκι πολυαιθυλενίου με ρακόρ Φ16 X Φ16	1 τεμ
Ρακόρ Φ16 X ¾'	1 τεμ
Φλαντζωτό περικόχλιο ¾'	1 τεμ
Σωλήνας ΡΕ Φ16	35 μ

Σημ. η ένδειξη «''» πίσω από νούμερα δηλώνει ίντσες.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΣΕΡΡΩΝ-ΚΙΑΚΙΣ

Χρήστος Καλαϊτζής

Δασοπόνος,
Επιστημονικός
συνεργάτης της ΚΟΜΑΘ

Φωτ. Χρήστος Καλαϊτζής

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ Ν. ΚΙΛΙΚΙΣ ΤΟ 2009											
Κ.Σ. Περιοχής	Α/Α	Πλησιέστερο χωριό	Θήραμα	Ιδιοκτήτης	Σπορά			Περίφραξη	ΣΥΝΟΛΑ		
					Είδος	Εκταση	Κόστος		Είδος	Κόστος	
Κ.Σ. Κιλκίς	1	Πλαγιά	Αγροίχοιρας	Ιδιώτης	Μαλακό σιτάρι	35,00 στρ.	800,00 €				2.041,60 €
	2	Ελληνικό	Αγροίχοιρας	Ιδιώτης	Μαλακό σιτάρι	20,00 στρ.	600,00 €				
	3	Ν. Γυναικόκαστρο	Αγροίχοιρας	Ιδιώτης	Μαλακό σιτάρι	28,00 στρ.	641,60 €				
Κ.Σ. Γοιμένισσας	1	Κάρπη		Δημόσιο					Ποτίστρα		1.900,12 €
	2			Δημόσιο						401,12 €	
Κ.Σ. Αξιοπούλης	1	Καμποχώρι	Τρυγόνι	Δημόσιο	Ηλάνθος	32,00 στρ.	750,00 €				2.097,01 €
	2	Αξιούπολη	Αγροίχοιρας	Δημόσιο	Καλαμπόκι	20,00 στρ.	747,01 €				
	3	Αξιούπολη	Αγροίχοιρας	Ιδιώτης	μ. σιτάρι/βίκιο βρώμη	30,00 στρ.	600,00 €				
Κ.Σ. Πολυκάστρου	1	Πολύκαστρο	λαγός	Δημόσιο					2 ποτίστρες		1499,40
ΣΥΝΟΛΑ							4.138,61 €			401,12 €	7.538,13 €

ΠΑΝΑΚΑΣ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΕΩΝ ΕΡΓΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ Ν. ΣΕΡΡΩΝ ΤΟ 2009

Κ.Σ. Περιοχής	Α/Α	Πλησιέστερο χωριό	Θήραμα	Ιδιωκτήης	Σπορά			Τεχνικά έργα		Εμβολιασμοί		Ρύψη τροφής		ΣΥΝΟΛΑ
					Είδος	Εκταση	Κόστος	Είδος	Κόστος	Ημέρες	Κόστος	Είδος	Κόστος	
Κ.Σ. Περιοχής	1	Χρυσό	Πεδινή Περδικά	Ιδιώτης				Ποτίστα	1.299,45 €					1.299,45 €
Κ.Σ. Σηροκαστρίου	1	Καρυδοχώρι	Τρυγόνι	Δημόσιο	ηλιά νθος	32,00 στρ.	750,00 €							1.229,92 €
	2	Λιθότοπος	Αγροίχοιρος	Δημόσιο	Μαλακό σπάρη	26,00 στρ.	479,92 €							
Κ.Σ. Μαυροβάλιας	1	Ευκαρπία	Αγροίχοιρος	Δημόσιο	Μαλακό σπάρη	15,00 στρ.	500,00 €							1.270,00 €
	2	Λαγγάδι	Αγροίχοιρος	Δημόσιο	Μαλακό σπάρη	39,00 στρ.	729,82 €							
Κ.Σ. Ροδόμης	1	Καλοχώρι		Δημόσιο						10	250,00 €			1.270,00 €
	2		Αγροίχοιρος	Δημόσιο								Καλαμπόκι	330,00 €	
	3	Μοναστηράκι Παραπόταμος Θεοδώριος Ανατολή Καλοχώρι	Τρυγόνι		ηλιά νθος	22,00 στρ.	690,00 €							
Κ.Σ. Νιγρίτας	1	Νιγρίτα	Αγροίχοιρος	Δημόσιο	μαλακό σπάρη	50,00 στρ.	1.270,00 €							1.270,00 €
Κ.Σ. Ζίχνης	1	Αγριανή	Αγροίχοιρος	Ιδιώτης	μαλακό σπάρη	42,00 στρ.	1.234,81 €							1.234,81 €
ΣΥΝΟΛΑ							5.654,55 €		1.299,45 €		250,00 €		330	7.534,00 €

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Ιωάννης Ισαάκ

Δασοπόνος,
Επιστημονικός
συνεργάτης της ΚΟΜΑΘ

Φωτ. Ιωάννης Ισαάκ

Με μεγάλη επιτυχία εφαρμόζεται και στην Δυτική Μακεδονία από το 2006 το πρόγραμμα βελτίωσης ενδιαιτημάτων με τη χρηματοδότηση της ΚΣΕ και υπό την επίβλεψη και τον συντονισμό της ΣΤ' Κ.Ο.ΜΑ.Θ.

Σ' αυτό το χρονικό διάστημα των 4 χρόνων έχουν πραγματοποιηθεί μια πληθώρα δραστηριοτήτων με απώτερο στόχο την βελτίωση των ενδιαιτημάτων των θεαματικών ειδών και την αύξηση των πληθυσμών τους.

Για τους δώδεκα συλλόγους της περιφέρειας μας διατεθήκαν τα τέσσερα αυτά χρόνια **135.000 ευρώ** περίπου, με τα οποία οι σύλλογοι πραγματοποίησαν μια σειρά επεμβάσεων.

Κατασκευάστηκαν δέκα νέοι πυρήνες προσαρμογής, για την καλύτερη προσαρμογή των κυνηγητικών φασιανών προς απελευθέρωση, που διατίθενται στους συλλόγους, από τα κρατικά εκτροφεία με ενθαρρυντικά αποτελέσματα καθώς είναι αρκετές πια οι περιπτώσεις πληθυσμών φασιανών που απαντώνται και την επόμενη χρόνια απελευθέρωσης και πολλές φορές ακόμα και με νεοσσούς.

Φυτεύτηκαν και μπολιάστηκαν άνω των 3000 καρποφόρων δενδρυλλίων που θα προσφέρουν τροφή σε όλα τα είδη της άγριας πανίδας και όχι μόνο της θηρεύσιμων.

Κάθε χρονιά σπέρνονται με διάφορα αγροτικά είδη άνω των χιλίων στρεμμάτων σε ενοικιαζόμενους γι' αυτόν τον σκοπό αγρούς ή σε δημόσιες δασικές εκτάσεις με την έγκριση των κατά τόπους δασικών αρχών.

Τοποθετήθηκαν αυτά τα τέσσερα χρόνια σε άνδρα σημεία άνω των 70 δεξαμενών, κάτω των χιλίων λίτρων, με ποτίστρες, ώστε να μπορούν είδη της άγριας πανίδας να βρίσκουν νερό κατά τους κρίσιμους μήνες.

Ενώ παράλληλα αγοράζονται και ρίχνονται κατά την χειμερινή περίοδο, από κάθε Κυνηγετικό Σύλλογο, τροφές για την ενί-

σχυση της άγριας πανίδας και κύρια σε περιόδους με ακραία καιρικά φαινόμενα.

Οι πραγματοποιηθείσες δράσεις Βελτίωσης Ενδιαιτημάτων για την Δυτική Μακεδονία μόνο για το έτος 2009, είναι ύψους περίπου 32.000 ευρώ.

Η κατανομή των κεφαλαίων κατόπιν ομόφωνης απόφασης Περιφερειακής Συνάντησης των Συμβουλίων των Κυνηγητικών Συλλόγων της Δυτικής Μακεδονίας, είναι 7.000 ευρώ κατά Νομό για τους τρεις Νομούς (Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα) και 9.600 ευρώ για τον νομό Κοζάνης, λόγω του μεγέθους του, του αριθμού των κυνηγητικών συλλόγων καθώς και τον αριθμό των κυνηγών μελλών τους.

Μεγάλο μέρος των χρημάτων διατεθήκαν για ανοιξιάτικες και χειμερινές ρίψεις τροφών, κύρια στις περιοχές με πληθυσμούς αγριογούρουνου, αλλά και στις παραλίμνιες εκτάσεις των πολλών λιμνών της Δυτικής Μακεδονίας.

Κατασκευάστηκαν δυο νέοι πυρήνες προσαρμογής Κυνηγητικού Φασιανού, ώστε τα πτηνά όταν απελευθερώνονται στο φυσικό περιβάλλον να είναι πιο εύρωστα, έτοιμα να αντιμετωπίσουν τους φυσικούς εχθρούς τους. Για τον ίδιο σκοπό διατέθηκε και ένα μέρος της οικονομικής ενίσχυσης για την αγορά τροφών.

Τοποθετήθηκαν τρεις νέες δεξαμενές του 1^{ου} τόνου με ποτίστρες, για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας για τον λαγό και την πέρδικα, σε άνυδρα ορεινά σημεία κατά την διάρκεια της ξηροθερμικής περιόδου του καλοκαιριού.

Έγιναν εμβολιασμοί σε άγρια καρποφόρα δέντρα καθώς και φυτεύσεις μεγάλου αριθμού καρποφόρων δέντρων (άνω των 300 δενδρυλλίων).

Επίσης καλλιεργήθηκαν αγροί με βρίζα, καλαμπόκι, ηλιόσπορο, τριφύλλι, μηδική και ρεβίθι από όλους σχεδόν τους Κυνηγητικούς Συλλόγους, εντός και εκτός καταφυγίων, σε δημόσιες και ιδιωτικές εκτάσεις που νοικιαστήκαν για τον συγκεκριμένο σκοπό, με φανερές τις ενδείξεις της επιτυχίας της παρέμβασης σε όλες τις περιπτώσεις, από τις επισκέψεις των θηραμάτων στις καλλιέργειες.

Τέλος κατασκευάστηκαν και ανακατασκευάστηκαν μετά από χειμερινές καταστροφές ένας αριθμός μπαρών, που προσεγγίζουν τις 50 και έχουν εγκριθεί από της Δασικές Αρχές κατόπιν αιτήματος των αντίστοιχων Κυνηγετικών

Συλλόγων, όπως ανακατασκευάστηκαν και κατεστραμμένες από την περασμένη χρονιά.

Σε σύνολο επτά (7000) χιλιάδων ευρώ για τον **Νομό Γρεβενών** δαπανήθηκε την χρονιά που μας πέρασε όλο ποσό (6997,30 ευρώ), με τον **Κυνηγετικό Σύλλογο Γρεβενών** να πραγματοποιεί δράσεις ύψους 5000 ευρώ και τον **Κυνηγετικό Σύλλογο Δεσκάτης** 2000 ευρώ:

- A) Για ρίψεις τροφών αγοράστηκαν οκτώμισι (8,5) τόνοι αραβόσιτος και σιτηρά, αξίας 1820 ευρώ .
- B) Για εμβολιασμούς διακοσίων (250) δέντρων 1150 ευρώ.
- Γ) Για ανακατασκευή τριάντα (30) κατεστραμμένων μπαρών, για εργασίες και για την κατασκευή ενός (1) πυρήνα προσαρμογής 1577 ευρώ.
- ΣΤ) Για ενοικίαση και καλλιεργητικές εργασίες πενήντα (85) στρεμμάτων 2450 ευρώ .

Στο **Νομό Καστοριάς** ο **Κυνηγετικός Σύλλογος Καστοριάς** σε σύνολο τεσσάρων χιλιάδων (4000) ευρώ πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις περίπου 3850 ευρώ :

- A) Για την ενοικίαση της περιοχής Γλυκονερίου, έκτασης άνω των 500 στρεμμάτων καθώς και αγρών στο ΚΑΖ Λάπανα (1800 ευρώ), για καλλιεργητικών εργασιών (Λάπανα - Γλυκονέρι) και την αγορά σπόρου (1450 ευρώ), δαπανήθηκαν συνολικά τρεις χιλιάδες διακόσια πενήντα ευρώ (3250).
- B). Για αγορά δύομιση (2,5) τόνων σιτηρών και αραβόσιτου, για ρίψεις κατά την διάρκεια του χειμώνα 600 ευρώ.

Ο **Κυνηγετικός Σύλλογος Άργους Ορεστικού** πραγματοποίησε παρεμβάσεις 3030 περίπου ευρώ για την ενοικίαση, αγορά σπόρου και καλλιέργεια αγρών ογδόντα πέντε (85) στρεμμάτων, δαπανήθηκαν δυο χιλιάδες (2000) ευρώ, ενώ αγοράστηκαν τεσσεράμισι τόνοι (4,5) αραβόσιτου,

αξίας χιλίων τριάντα (1030) ευρώ και πραγματοποιούνται ρίψεις.

Συνολικά στο **Νομό Καστοριάς** πραγματοποιήθηκαν από τους δυο Κυνηγετικούς Συλλόγους παρεμβάσεις ύψους 6876,67 ευρώ.

Στο **Νομό Κοζάνης** τον μεγαλύτερο σε έκταση, αριθμού Κυνηγετικών Συλλόγων (6), αλλά και κυνηγών μελών, δαπανήθηκαν σε δράσεις βελτίωσης ενδιαίτημάτων περίπου 11.000 ευρώ.

Από τον **Κυνηγητικό Σύλλογο Κοζάνης** δαπανήθηκαν συνολικά χίλια εννιακόσια πενήντα (1955) ευρώ:

Α) Για ρίψεις τροφών, την παρασκευή των σακουλιών που διανεμήθηκαν και τον σπόρο για τους αγρούς με σιτηρά και ψυχανθή και χίλια διακόσια κιλά (1200) αραβόσιτος που αγοράστηκαν για ρίψεις, δαπανηθήκαν συνολικά 992 ευρώ.

Β) Για ενοικίαση και για καλλιεργητικές εργασίες πέντε (5) στρεμμάτων με αραβόσιτο και δεκαπέντε στρεμμάτων (15) με διάφορες καλλιέργειες σιτηρών 550 ευρώ.

Γ) Για την αγορά υλικών και την τοποθέτηση των δυο ποτιστρών, το ποσό των 410 ευρώ.

Ο σύλλογος έχει εγκαταστήσει μέχρι στιγμή 10 δεξαμενές ποτίστρες σε άνυδρα σημεία, αυξάνοντας τις κάθε χρόνο με τρεις νέες.

Επίσης θέλοντας να καταστήσει κάθε κυνηγό μέλος στην προσπάθεια βελτίωσης ενδιαίτηματος της περιοχής του, διανέμει εδώ και τρία χρόνια, μαζί με την κυνηγητική άδεια και σακουλάκια με μείγμα σπόρων, που μπορεί το κάθε μέλος να σπείρει

κατά την διάρκεια του κυνηγιού ή των εκπαιδευτικών εξόδων που πραγματοποιεί.

Με τις σπορές που πραγματοποιούνται όλα αυτά τα χρόνια, ανέκαμψε σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό, ο πληθυσμός των αγριογούρουνων σε περιοχές που έτεινε να εξαφανιστεί πριν μια πενταετία.

Ο Κυνηγητικός Σύλλογος Εορδαίας προχώρησε στην αγορά

(3500) τριών χιλιάδων πεντακοσίων κιλών αραβόσιτος, αξίας 550 ευρώ, για ρίψεις τροφών ώστε να βοηθηθεί η αύξηση του πληθυσμού των αγριογούρουνων και για να μειωθούν οι μετακινήσεις των κοπαδιών και οι καταστροφές που αυτά προκαλούν στις αγροτικές καλλιέργειες της περιοχής.

Επίσης σπαρθήκαν δημόσιες εκτάσεις, με σιτηρά και ψυχανθή και ενοικιάστηκαν ιδιωτικές εκτάσεις στην περιοχή της Βλάστης άνω των 50 στρεμμάτων για τον ίδιο σκοπό. Για τις σπορές αυτές δαπανήθηκε το ποσό των 1090 ευρώ.

Από τον **Κυνηγητικό Σύλλογο Σιάτιστας** πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις που ευνοούν τον λαγό, την ορεινή πέρδικα, τον κυνηγετικό φασιανό και το αγριογούρουνο.

Πραγματοποιήθηκαν σπορές σε αγρούς στο δ.δ. Αλιάκμονα, στο δ.δ. Εράτωνα του Δήμου Ασκίου. Τέλος αγοράστηκαν σπόροι για όλες αυτές τις καλλιέργειες ύψους 300,84 ευρώ.

Αγοράστηκε επίσης και ένας (1) τόνο σιτηρά και αραβόσιτος για ρίψεις, στα σημεία όπου απελευθερώνονται Κυνηγητικοί Φασιανοί και για αγριόχοιρους που επανεμφανίζονται στην περιοχή Ναμάτων.

Δαπανήθηκαν συνοδικά χίλια επτακόσια δέκα

εννέα (1719) ευρώ:

Α) Για ανακατασκευή τεσσάρων ποτιστρών από φθορές που υπέστησαν το χειμώνα 283 ευρώ .

Β) Για την φύτευση 35 καρποφόρων δέντρων 305,20 ευρώ.

Γ) Για ενοικίαση πέντε αγρών έκτασης δεκαεπτά (17) στρεμμάτων και για καλλιεργητικές εργασίες πενήντα 1131 ευρώ.

Από τον **Κυνηγητικό Σύλλογο Τσοτυλίου** πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις που ευνοούν τον λαγό και το αγριογούρουνο. Έγιναν σπορές ρεβιθιού και τριφυλλιού και πατάτας σε πέντε αγρούς , εκτάσεις συνολικά τριάντα (30) στρεμμάτων που ενοικιάστηκαν και καλλιεργηθήκαν γι' αυτόν τον σκοπό, αξίας 1150 ευρώ.

Έχει αγοραστεί ποσότητα καλαμποκιού και σιτηρών δυο χιλιάδων πεντακοσίων κιλών (2500), αξίας 500 ευρώ και γίνονται ρίψεις εντός καταφυγίου, κατά την διάρκεια όλου του χειμώνα.

Από τον **Κυνηγετικό Σύλλογο Σερβίων** νοικιάστηκαν και σπάρθηκαν αγροί συνολικά έκτασης 40 στρεμμάτων, στα Πιέρια με σιτηρά βρίζα και πατάτα.

Τα αποτελέσματα κρίνονται ως ιδιαίτερος ικανοποιητικά, από την πληθώρα των σημαδιών παρουσίας θηραμάτων στις περιοχές των παρεμβάσεων και των καλλιεργειών. Δαπανήθηκαν συνολικά χίλια επτακόσια είκοσι (1720) ευρώ, όλα για την ενοικίαση αγρών και για τις καλλιεργητικές δαπάνες.

Ο **Κυνηγετικός Σύλλογος Βελβεντού** προχώρησε σε δράσεις που ευνόησαν τον αγριόχοιρο το λαγό, το τρυγόνι και τον κυνηγητικό φασιανό.

Συγκριμένα και καθ' όλη τη χρονιά γίνονταν ρίψεις τροφών, στο καταφύγιο άγριας ζωής Βελβεντού, από παρέες κυνηγών ώστε να ευνοηθεί το αγριογούρουνο τον καιρό της αναπαραγωγής του, να ελαχιστοποιηθούν οι μετακινήσεις των κοπαδιών εκτός καταφυγίου και να αποφευχθούν έντονα φαινόμενα

καταστροφών σε γεωργικές καλλιέργειες της περιοχής .

Έγιναν εμβολιασμοί πενήντα (50) καρποφόρων δέντρων στην περιοχή, με μεγάλη επιτυχία, ενώ πραγματοποιήθηκαν σπορές καλλιιεργειών σε εκτάσεις

συνολικά δεκαπέντε (15) στρεμμάτων, που ενοικιάστηκα και σπαρθήκαν με βίκο, τριφύλλι, αραβόσιτο καθώς και με ηλίανθο, ώστε να αυξηθούν τα τροφικά διαθέσιμα στην περιοχή.

Τα αποτελέσματα κρίνονται ως ιδιαίτερος ικανοποιητικά, από την πληθώρα των σημάδιων παρουσίας θηραμάτων στις περιοχές των καλλιιεργειών.

Δαπανήθηκαν συνολικά χίλια επτακόσια πενήντα (1792) ευρώ:

Α) Για ρίψεις τροφών αγοράστηκαν δυο χιλιάδες διακόσια (2200) περίπου αραβόσιτος και σιτηρά αξίας 480 ευρώ .

Β) Για τον εμβολιασμό πενήντα (50) δενδρυλλίων την αγορά σπόρου για την σπορά των ξενοικιαζόμενων αγρών δαπανηθήκαν 913 ευρώ.

Ενώ για την ενοικίαση δεκαπέντε (15) στρεμμάτων και για καλλιιεργητικές εργασίες 400 ευρώ.

Στην ίδια περιοχή, υπάρχει πληθυσμός **Κυνηγετικού Φασιανού**, που δημιουργήθηκε από παλαιότερες απελευθερώσεις. Αναπαράγεται ελεύθερος και δίνει μια ικανοποιητική ετήσια κάρπωση. Αποτελεί ένα αξιόλογο θήραμα στην περιοχή .

Έγιναν ο σπορές γύρω από τον πυρήνα προσαρμογής του Συλλόγου με ψυχανθή και αγρωστώδη την ανοιξιάτικη περίοδο.

Αγοράστηκαν για ρίψεις δυο τόνοι (2000) σιτηρά και αραβόσιτος για ρίψεις αξίας 502 ευρώ .

Επίσης γύρω από τον «πυρήνα προσαρμογής» ενοικιάστηκαν και σπαρθήκαν με ψυχανθή και σιτηρά δυο αγροί έκτασης έντεκα (11) στρεμμάτων με δαπάνη 450 ευρώ.

Δαπανήθηκαν συνολικά εννιακόσια πενήντα δύο ευρώ (952).

Στο **Νομό Φλώρινας** διατέθηκε συνολικά από το «Πρόγραμμα βελτίωσης ενδιαιτημάτων 2009» για της διάφορες παρεμβάσεις που είχαν εγκριθεί, το ποσό των 6728 ευρώ. Συγκεκριμένα :

Από τον **Κ.Σ. Φλώρινας** δαπανήθηκε από το πρόγραμμα βελτίωσης ενδιαιτημάτων, σε παρεμβάσεις το ποσό συνολικά τεσσάρων χιλιάδες διακόσια είκοσι οκτώ (4228) ευρώ:

Α) Για ενοικίαση ογδόντα έξι (86) στρεμμάτων, για σπόρο και καλλιεργητικές εργασίες δαπανηθήκαν 2588 ευρώ.

Β) Για την κατασκευή, τοποθέτηση και ανακατασκευή 30 μπαρών στα Καταφύγια Φλώρινας και Μελίτης 725 ευρώ .

Γ) Για την κατασκευή του «Πυρήνα Προσαρμογής» στο δήμο Κλεινών διατέθηκε το ποσό των 916 ευρώ.

Από τον **Κ.Σ. Αμυνταίου** πραγματοποιήθηκαν σπορές με καλαμπόκι ψυχανθή και σιτηρά σε ενοικιαζόμενες εκτάσεις .

Δαπανήθηκαν συνολικά για ενοικίαση σαραντα επτά (47) στρεμμάτων, για καλλιεργητικές εργασίες και για σπόρο το ποσό των δυο χιλιάδες πεντακόσια δεκαέξι (2500) ευρώ.

Συνοψίζοντας, επί προϋπολογισμένων εργασιών ύψους 31.600 €, στους Νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έχουν διατεθεί το έτος 2009 ,για τη Βελτίωσης Ενδιαιτημάτων, 32.022 ευρώ.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ 2009

ΝΟΜΟΣ	Ενοίκιο αγρών		Σπορά		Τοποθέτ. έργα		Εμβολαιομα		Φύτευση καρυδιών		Ρίση τρυφών		ΣΥΝΟΛΟ	
	Εκταση	Κόστος	Είδος	Εκταση	Κόστος	Είδος	Κόστος	Μέτρας	Κόστος	Αριθμ	Κόστος	Είδος		Κόστος
Ν.ΚΟΖΑΝΗΣ	177	6 190.00 €			1 747.18 €	4 ΠΟΤΙΣΤΡΕΣ	652.20 €	2	107 61 €	34	345.20 €	11 500.00	2 376.11 €	11 420.40 €
Ν.ΓΡΕΒΕΝΩΝ	69	2 450.00 €				2 ΠΟΤΙΣΤΡΕΣ, 30 ΜΠΑΡΕΣ	1 576.76 €	25	1 150.00 €			8 700.00	1 820.54 €	6 997.30 €
Ν.ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	441	3 800.00 €			1 448.00 €							6 700.00	1 628.67 €	6 876.67 €
Ν.ΦΛΩΡΙΝΑΣ	173	4 990.00 €			97.66 €	1 ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ, 30 ΜΠΑΡΕΣ	1 640.65 €							6 777.81 €
ΣΥΝΟΛΟ	820	17 430.00 €			3 294.94 €		3 869.11 €		1 257.61 €		345.20 €	26 900.00	5 825.32 €	32 022.18 €

Αξιολόγηση μίας Ειδικής Περιβαλλοντι- κής Μελέτης & Σχεδίου Διαχεί- ρισης που είχε σαν αποτέλεσμα εκτεταμένες απαγορεύσεις θήρας.

**Η περίπτωση
του ορεινού
τόξου «Τζένα
– Πίνοβο» στην
Αλμωπία, Ν.
Πέλλας**

Αλέξανδρος Γκάσιος,

Δασολόγος MSc
Διαχείριση Άγριας
Πανίδας

Φωτ. Αλέξανδρος Γκάσιος

Μετά από σχετικό αίτημα του Κυνηγετικού Συλλόγου Αλμωπίας αξιολόγησα την Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη & Σχέδιο Διαχείρισης που ολοκληρώθηκε το 2000 και αφορά τους ορεινούς όγκους Τζένα – Πίνοβο, από την οποία προέκυψαν οι απαγορεύσεις θήρας που ισχύουν μέχρι και σήμερα στην περιοχή.

Η συγκεκριμένη αξιολόγηση επικεντρώθηκε στις αναφορές που σχετίζονται με την άγρια πανίδα και την άσκηση της θήρας στην περιοχή μελέτης και είχε σαν κύριο σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικών με το αν και κατά πόσο εξακολουθούν να συντρέχουν σήμερα, δέκα χρόνια μετά, οι λόγοι για τη διατήρηση των απαγορεύσεων θήρας που προέκυψαν σαν διαχειριστικά μέτρα από τη συγκεκριμένη μελέτη.

Το συμπέρασμα που προέκυψε από τα παραπάνω είναι πως οι απαγορεύσεις θήρας που εφαρμόστηκαν από την τότε διοίκηση του Δασαρχείου Αριδαίας δεν ανταποκρίνονται στο βασικό στόχο που είναι η προστασία των ειδών προτεραιότητας της πτηνοπανίδας και του αγριόγιδου για τα οποία γίνεται ειδική μνεία στη μελέτη, πόσο μάλλον όταν δεν έχει ληφθεί μέχρι σήμερα κανένα άλλο σχετικό διαχειριστικό μέτρο.

Εκτός αυτού, οι απαγορεύσεις θήρας που εφαρμόστηκαν έρχονται σε αντίθεση τόσο με τους σκοπούς της μελέτης όπως αυτοί αναφέρονται από τους ίδιους τους μελετητές (σελ. 2), όσο και με τα όσα ορίζει η Ε. Ε. σχετικά και εγείρονται έντονα ερωτηματικά για τους λόγους και τα κριτήρια με τα οποία οι μελετητές πρότειναν ανεπιφύλαχτα τις συγκεκριμένες απαγορεύσεις.

Στη συνέχεια παρατίθενται τα βασικά στοιχεία που προέκυψαν μετά από την ανάλυση – αξιολόγηση της συγκεκριμένης μελέτης από τα οποία εξάγονται τα παραπάνω συμπεράσματα:

Ι. Σχετικά με την περίοδο εφαρμογής των μέτρων

Στην εισαγωγή της συγκεκριμένης μελέτης αναφέρεται πως τα διαχειριστικά μέτρα που προτείνονται θα έχουν ισχύ για 5 χρόνια, εντούτοις αν και η μελέτη παραδόθηκε το 2000, οι απαγορεύσεις θήρας που εφαρμόστηκαν ισχύουν μέχρι σήμερα.

«...Η παρούσα μελέτη...θα αποτελέσει το πλαίσιο των μέτρων που θα λαμβάνονται για την περιοχή τα επόμενα 5 χρόνια...» (σελ. 2

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΗΜΕΡΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΟΚΚΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ ΧΡΗΣΟΥΝ ΑΜΕΣΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ						
*ΜΕ ΚΙΤΡΙΝΟ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΑΝ ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ						
Α/Α	ΕΙΔΟΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ IUCN	ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΗΚΕ	ΠΑΡΟΥΣΙΑ	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
1	ΣΤΕΠΟΓΕΡΑΚΟ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΝΑΙ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ
6	ΧΡΥΣΟΓΕΡΑΚΟ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
8	ΧΡΥΣΑΕΤΟΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
9	ΚΟΚΚΙΝΟΚΑΛΙΑΚΟΥΔΑ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ

II. Σχετικά με τις χρήσεις γης στην περιοχή έρευνας:

Δεν αναφέρεται όπως θα έπρεπε η θήρα ως μία εκ των χρήσεων γης που λαμβάνουν χώρα στην περιοχή γεγονός που εγείρει ερωτηματικά, πόσο μάλλον όταν τα περισσότερα μέτρα που προτείνονται αφορούν στη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

«...Οι κύριες χρήσεις γης μέσα στα όρια της περιοχής μελέτης είναι η δασοπονία και η κτηνοτροφία...Η γεωργία ασκείται σε μικρότερη έκταση» (σελ. 4)

III. Σχετικά με τα θηλαστικά στην περιοχή έρευνας:

Δε διερευνήθηκε επαρκώς το καθεστώς παρουσίας των θηλαστικών της περιοχής και οι όποιες αναφορές είναι γενικόλογες και ασαφείς. Τα μικρά θηλαστικά αποτελούν βασική πηγή τροφής για τα περισσότερα από τα σπάνια αρπακτικά πτηνά της περιοχής. Οι μελετητές αντίθετα δε δίστασαν να εξάγουν το συμπέρασμα πως η θήρα

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΗΜΕΡΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΟΚΚΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ						
*ΜΕ ΚΙΤΡΙΝΟ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΑΝ ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ						
Α/Α	ΕΙΔΟΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ IUCN	ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΗΚΕ	ΠΑΡΟΥΣΙΑ	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
1	ΣΤΕΠΟΓΕΡΑΚΟ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΝΑΙ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ
2	ΒΑΣΙΛΑΕΤΟΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΤΡΟΤΟ	ΕΚΛΕΙΠΕΙ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ
3	ΓΥΛΙΑΕΤΟΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΕΚΛΕΙΠΕΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ
4	ΒΑΛΤΟΚΙΡΚΟΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΕΝΔΙΑΙΤΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ
5	ΜΑΥΡΟΓΥΤΙΑΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΣΧΕΔΟΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ	ΕΚΛΕΙΠΕΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ
6	ΧΡΥΣΟΓΕΡΑΚΟ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
7	ΑΓΡΙΟΚΟΤΑ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΟΧΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
8	ΧΡΥΣΑΕΤΟΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
9	ΚΟΚΚΙΝΟΚΑΛΙΑΚΟΥΔΑ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
10	ΠΕΤΡΟΠΕΡΔΙΚΑ	ΤΡΟΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
11	ΠΕΔΙΝΗ	ΤΡΟΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΕΝΔΙΑΙΤΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
12	ΟΡΝΙΟ	ΤΡΟΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΝΑΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ
13	ΚΑΛΑΜΟΚΙΡΚΟΣ	ΤΡΟΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΕΝΔΙΑΙΤΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
14	ΣΠΙΖΑΕΤΟΣ	ΤΡΟΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΟΧΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
15	ΓΑΛΙΑΝΤΡΑ	ΤΡΟΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΕΝΔΙΑΙΤΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ
16	ΑΡΓΥΡΟΤΣΙΚΝΙΑΣ	ΤΡΟΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΕΝΔΙΑΙΤΕΙ ΕΚΤΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ

περιορίζει την τροφή των σπάνιων αρπακτικών, διαπίστωση αντίθετη σε κάθε έννοια διαχείρισης με δεδομένο το ότι θέτει τα πουλιά και τους κυνηγούς χρήστες σε ανταγωνιστική σχέση χωρίς να έχουν διερευνηθεί ούτε στο ελάχιστο οι εναλλακτικές πηγές τροφής των πτηνών. Τα στοιχεία που παρατίθενται για τα μικρά θηλαστικά είναι ελλιπή και αόριστα γεγονός που αποδυναμώνει την αρτιότητα της μελέτης.

Από τα θηλαστικά καταγράφηκαν : Λαγός, Σκίουρος, Βίδρα, Νυφίτσα Κουνάβι,

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ, ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

*ΜΕ ΚΙΤΡΙΝΟ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥ ΕΚΤΙΜΗΘΗΚΑΝ ΩΣ ΜΕΛΟΝΤΙΚΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Α/Α	ΕΙΔΟΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ 2010)	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ IUCN	ΕΠΟΧΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΗΚΕ	ΑΠΟΤΕΛΕΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΥΠΙΚΟ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ
1	ΑΡΓΥΡΟΤΣΙΚΝΙΑΣ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
2	ΜΑΥΡΟΠΕΛΑΡΓΟΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
3	ΠΕΛΑΡΓΟΣ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
4	ΣΦΗΚΙΑΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
5	ΤΣΙΦΤΗΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
6	ΓΥΠΑΕΤΟΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
7	ΑΣΠΡΟΠΑΡΗΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
8	ΟΡΝΙΟ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
9	ΜΑΥΡΟΓΥΠΑΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΣΧΕΔΟΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
10	ΦΙΔΑΕΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11	ΚΑΛΑΜΟΚΙΡΚΟΣ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
12	ΒΑΛΤΟΚΙΡΚΟΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
13	ΛΙΒΑΔΟΚΙΡΚΟΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
14	ΣΑΙΝΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
15	ΑΕΤΟΓΕΡΑΚΙΝΑ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
16	ΚΡΑΥΓΑΕΤΟΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
17	ΒΑΣΙΛΑΕΤΟΣ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΤΡΩΤΟ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
18	ΧΡΥΣΑΕΤΟΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
19	ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΣ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
20	ΣΠΙΖΑΕΤΟΣ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
21	ΚΙΡΚΙΝΕΖΙ	ΤΡΩΤΟ	ΤΡΩΤΟ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
22	ΜΑΥΡΟΠΕΤΡΙΤΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
23	ΧΡΥΣΟΓΕΡΑΚΟ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
24	ΠΕΤΡΙΤΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
25	ΑΓΡΙΟΚΟΤΑ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΕΚΤΟΣ ΕΞΕΛΑΦΩΣΗΣ
26	ΜΠΟΥΦΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
27	ΕΛΑΤΟΜΠΟΥΦΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
28	ΓΙΔΟΥΒΖΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
29	ΑΛΚΥΟΝΗ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
30	ΧΑΛΚΟΚΟΥΡΟΥΝΑ	ΤΡΩΤΟ	ΣΧΕΔΟΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
31	ΣΤΑΧΤΟΣΤΙΚΛΙΤΑΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
32	ΜΑΥΡΟΣΤΙΚΛΙΤΑΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
33	ΒΑΛΚΑΝΟΣΤΙΚΛΙΤΑΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
34	ΜΕΣΟΣΤΙΚΛΙΤΑΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
35	ΛΕΥΚΟΝΩΤΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
36	ΓΑΛΙΑΝΤΡΑ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
37	ΜΙΚΡΟΓΑΛΙΑΝΤΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
38	ΔΕΝΤΡΟΣΤΑΡΗΘΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
39	ΧΑΜΟΚΕΛΑΔΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
40	ΝΑΝΟΜΥΓΟΧΑΦΤΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΠΕΡΑΣΤΙΚΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
41	ΚΡΙΚΟΜΥΓΟΧΑΦΤΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
42	ΑΕΤΟΜΑΧΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
43	ΓΑΙΔΟΥΡΟΚΕΦΑΛΑΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
44	ΚΟΚΚΙΝΟΚΑΛΙΑΚΟΥΔΑ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
45	ΒΛΑΧΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
46	ΣΤΕΠΟΓΕΡΑΚΟ	ΚΡΙΣΙΜΟΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
47	ΜΑΥΡΟΚΙΡΚΙΝΕΖΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΣΧΕΔΟΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ
48	ΠΕΤΡΟΠΕΡΙΔΙΚΑ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
49	ΠΕΔΙΝΗ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
50	ΒΡΑΧΟΚΙΡΚΙΝΕΖΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
51	ΟΡΤΥΚΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
52	ΜΠΕΚΑΤΣΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
53	ΑΓΡΙΟΠΕΡΙΣΤΕΡΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
54	ΤΡΥΓΟΝΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
55	ΤΥΤΩ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
56	ΓΚΙΩΝΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
57	ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
58	ΜΕΛΙΣΣΟΦΑΓΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
59	ΣΤΡΑΒΟΛΑΙΜΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
60	ΠΡΑΣΙΝΟΣΤΙΚΛΙΤΑΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
61	ΚΑΤΣΟΥΛΙΕΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
62	ΣΤΑΡΗΘΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
63	ΟΧΛΟΧΕΛΙΔΟΝΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
64	ΧΕΛΙΔΟΝΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
65	ΚΟΚΚΙΝΟΥΡΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
66	ΜΑΥΡΟΛΑΙΜΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
67	ΑΣΠΡΟΚΩΔΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
68	ΠΕΤΡΟΚΟΤΣΥΦΑΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
69	ΓΑΛΑΔΟΚΟΤΣΥΦΑΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
70	ΟΧΡΟΣΤΡΙΤΣΙΔΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΠΕΡΑΣΤΙΚΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
71	ΔΕΝΤΡΟΣΤΙΡΟΒΑΚΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
72	ΜΥΓΟΧΑΦΤΗΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
73	ΣΒΑΡΝΙΣΤΡΑ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
74	ΔΙΠΛΟΚΕΦΑΛΑΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
75	ΚΟΚΚΙΝΟΚΕΦΑΛΑΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ
76	ΒΟΥΝΟΣΤΙΧΑΟΝΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
77	ΑΜΦΙΛΟΥΡΓΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΜΕΡΙΚΩΣ

Ασβός, Αγριόγατα, Αρκούδα, Αλεπού, Λύκος, Αγριογούρουνο, Αγριόγιδο, Ζαρκάδι. «...Κοινή είναι επίσης η ύπαρξη μικρότερων θηλαστικών, όπως διαφόρων ειδών αρουραίων, ποντικών και νυχτερίδας...»(σελ. 43)

IV. Σχετικά με τη λαθροθηρία στην περιοχή:

Όπως σε κάθε περιοχή, έτσι και στην περιοχή μελέτης είναι πιθανό να ασκείται λαθροθηρία το μέγεθος της οποίας είναι δύσκολο να εκτιμηθεί. Παρόλα αυτά οι μελετητές καθ' υπέρβαση των υποχρεώσεών τους αναφέρουν με βεβαιότητα πολλά περιστατικά χωρίς την απαραίτητη παράθεση των πηγών των συγκεκριμένων πληροφοριών ή των αντίστοιχων δικαστικών αποφάσεων. Με αυτόν τον τρόπο δυσφημείται συκοφαντικά το Δασαρχείο Αριδαίας αφού σύμφωνα με τους μελετητές δεν καταβάλει καμία προσπάθεια να φυλάξει ως οφείλει το θηραματικό κεφάλαιο της περιοχής ούτε στις ευπρόσιτες περιοχές. Εκτός αυτού διαπιστώνεται συκοφαντική δυσφήμιση εις βάρος των νόμιμων κυνηγών οι οποίοι δε διακρίνονται από τους λαθροθήρες όπως όφειλαν να κάνουν οι μελετητές:

«...Σχεδόν σε καθημερινή βάση κατά τη διάρκεια τη ωρίμανσης των καλαμποκιών οι αγρότες (τουλάχιστον της Νότιας) στήνουν καρτέρια στα χωράφια για να αποτρέψουν τις πιθανές ζημιές από τα αγριογούρουνα, αλλά και για να σκοτώσουν το θήραμα...»... «...δυστυχώς η λαθροθηρία είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην περιοχή...»(σελ. 44-45)

«...Στη συνέχεια η διάνοιξη των δασικών και κτηνοτροφικών δρόμων και η κυνηγετική ασυδοσία στην Ελληνική πλευρά είχε ως αποτέλεσμα ο κύριος πυρήνας διατήρησής τους να βρίσκεται στο έδαφος της Π.Γ.Δ.Μ. ...»

«...Ο Λαγός κυνηγιέται σε συστηματική βάση, ακόμα και τις νυχτερινές ώρες με τη χρήση Ι.Χ. οχημάτων. Η επακόλουθη μείωση του πληθυσμιακού του μεγέθους επιδρά αρνητικά στην παρουσία άλλων ειδών όπως ο Χρυσαιτός που τον χρησιμοποιούν περισσότερο ή λιγότερο σαν τροφική πηγή...» (σελ. 46)

«...Το σάινο καταγράφηκε όλη την Καλοκαιρινή περίοδο...Απειλείται από τους λαθροθήρες και την εντατικοποίηση της αγροτικής παραγωγής στις ζώνες που κυνηγεί...»

«...Πληροφορίες ντόπιων αναφέρουν ότι τα πουλιά (χρυσαιτοί) πυροβολήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας...»

V. Σχετικά με το Αγριόγιδο στην περιοχή έρευνας:

Οι αντιφάσεις που χαρακτηρίζουν τις αναφορές που σχετίζονται με το Αγριόγιδο (σελ. 45 – 46) που αποτελεί μαζί με τα πτηνά είδος προτεραιότητας για τη διαχείριση και προστασία της περιοχής είναι πρωτοφανείς για μελέτη αυτού του επιπέδου:

1. Γίνεται πρωτοφανής αυθαίρετη τοποθέτηση για εσκεμμένη παραπληροφόρηση σχετικά με το πληθυσμιακό καθεστώς του είδους από τους κυνηγούς γεγονός που συνιστά συκοφαντική δυσφήμιση:

«...Οι πληροφορίες από τους κυνηγούς για το Αγριόγιδο δεν ανταποκρίνονται στα

πραγματικά πληθυσμιακά μεγέθη...Επιπλέον δεν αποκλείεται η εσκεμμένη διόγκωση των αριθμητικών μεγεθών προκειμένου να δικαιολογήσουν τις παράνομες πράξεις τους...»

2. Αναιρείται η παραπάνω τοποθέτηση λίγες παραγράφους μετά:

«...Είναι όμως σχεδόν σίγουρο – και σε αυτό συμφωνούν παραδόξως και οι κυνηγοί της περιοχής – πως το πληθυσμιακό μέγεθος του αγριόγιδου είναι πολύ μικρότερο από ότι ήταν στο παρελθόν...»

3. Αναφέρεται πως στο παρελθόν υπήρχε μικρός πληθυσμός (5-15 ατόμων) ο οποίος μειώθηκε. Οι ερευνητές εξάγουν συμπέρασμα για τα αίτια του φαινομένου χωρίς να παραθέτουν τις πηγές τους:

«...Ως σχετικά πρόσφατα, δηλ. πριν από 5-15 χρόνια, πρέπει να υπήρχε στην περιοχή ένας πολύ μικρού μεγέθους πληθυσμός που όπως φαίνεται περιορίστηκε πάρα πολύ στη συνέχεια εξαιτίας της έντονης λαθροθηρίας...»

4. Αναιρείται η παραπάνω αναφορά με νέα λίγες παραγράφους μετά:

«... Όλα τα μέχρι στιγμής στοιχεία συνηγορούν στο ότι σήμερα έχουμε έναν πληθυσμό της τάξης των 5-15 ατόμων ο οποίος δίδεται όμως με μεγάλη επιφύλαξη...»

5. Εξάγεται αυθαίρετα το συμπέρασμα πως τα αγριόγινδα εγκαταλείπουν τη χώρα λόγω «κυνηγετικής ασυδοσίας» αναφορά που συνιστά συκοφαντική δυσφήμιση για τους νόμιμους κυνηγούς οι οποίοι ταυτίζονται από τους μελετητές με λαθροθήρες χωρίς μάλιστα να παραθέτουν κάποιο αξιόπιστο στοιχείο:

«...Στη συνέχεια η διάνοιξη των δασικών και κτηνοτροφικών δρόμων και η κυνηγετική ασυδοσία στην Ελληνική πλευρά είχε ως αποτέλεσμα ο κύριος πυρήνας διατήρησής τους να βρίσκεται στο έδαφος της Π.Γ.Δ.Μ. ...»

6. Αναιρείται μέρος της παραπάνω αναφοράς λίγες παραγράφους μετά:

«...σε συζητήσεις με βοσκούς της Π.Γ.Δ.Μ. η απάντηση για την παρουσία του είδους (σ.σ. Αγριόγιδου) ήταν σπάνια ως αρνητική...»

7. Οι ερευνητές αποδέχονται πως τα στοιχεία που έχουν στα χέρια τους είναι ελλιπή, δε διστάζουν όμως να οριοθετήσουν την περιοχή εξάπλωσης του είδους για το οποίο δεν έχουν επαρκή (στην πραγματικότητα έχουν ελάχιστα) στοιχεία.

«...Το ακριβές πληθυσμιακό μέγεθος είναι προς το παρόν άγνωστο. Η περιοχή εξάπλωσης του είδους φαίνεται στο χάρτη 7...»

8. Ακόμα και αν γίνουν δεκτές οι ανακριβείς πληροφορίες σχετικά με το είδος δεν τεκμαίρεται η απαγόρευση της θήρας ως μέτρο για την προστασία του με δεδομένο το ότι αφενός μεν δεν επιτρέπεται η θήρα του, αφετέρου δε η παρουσία του είναι περιορισμένη και δε συμπίπτει με την κυνηγετική περίοδο:

«...Αξιόπιστες πληροφορίες κατοίκων της περιοχής σχετίζονται με την παρουσία μεμονωμένων ατόμων στην κορυφή Ντομπρούκι το καλοκαίρι του 1998 και την παρατήρηση 3 ατόμων το Χειμώνα του 1999 ...Η κύρια εμφάνιση ατόμων του είδους στο Ελληνικό έδαφος σύμφωνα με τις ίδιες πηγές λαμβάνει χώρα στην περίοδο της αναπαραγωγής...»)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΤΗΝΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΟΥΣ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

*ΜΕ ΚΙΤΡΙΝΟ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥ ΕΚΤΙΜΑΤΑΙ ΠΩΣ ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΟΥΝ						
Α/Α	ΕΙΔΟΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΘΗΚΕ	ΠΑΡΟΥΣΙΑ	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ IUCN
1	ΣΤΑΧΤΟΤΣΙΚΝΙΑΣ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
2	ΑΡΓΥΡΟΤΣΙΚΝΙΑΣ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
3	ΜΑΥΡΟΠΕΛΑΡΓΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
4	ΠΕΛΑΡΓΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
5	ΣΦΗΚΙΑΡΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
6	ΤΣΙΦΤΗΣ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΚΡΙΣΙΜΩΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
7	ΓΥΠΙΑΤΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΚΡΙΣΙΜΩΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
8	ΑΣΠΡΟΠΑΡΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΝΑΙ	ΚΡΙΣΙΜΩΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ
9	ΟΡΝΙΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
10	ΜΑΥΡΟΥΓΙΑΣ	ΟΧΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΝΑΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΣΧΕΔΩΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ
11	ΦΙΔΑΕΤΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
12	ΚΑΛΑΜΟΚΙΡΚΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
13	ΒΑΛΤΟΚΙΡΚΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΚΡΙΣΙΜΩΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
14	ΛΙΒΑΔΟΚΙΡΚΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΚΡΙΣΙΜΩΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
15	ΣΑΙΝΙ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
16	ΞΕΦΤΕΡΙ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
17	ΔΙΠΛΟΣΑΙΝΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
18	ΓΕΡΑΚΙΝΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
19	ΑΕΤΟΓΕΡΑΚΙΝΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
20	ΚΡΑΥΓΑΕΤΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
21	ΒΑΣΙΛΑΕΤΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΚΡΙΣΙΜΩΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΤΡΩΤΟ
22	ΧΡΥΣΑΕΤΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
23	ΣΤΑΥΡΑΕΤΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
24	ΣΠΙΖΑΕΤΟΣ	ΟΧΙ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
25	ΚΙΡΚΙΝΕΖΙ	ΟΧΙ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΤΡΩΤΟ
26	ΒΡΑΧΟΚΙΡΚΙΝΕΖΟ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
27	ΜΑΥΡΟΚΙΡΚΙΝΕΖΟ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΣΧΕΔΩΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ
28	ΔΕΝΤΡΟΓΕΡΑΚΟ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
29	ΜΑΥΡΟΠΕΤΡΙΤΗΣ	ΟΧΙ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
30	ΧΡΥΣΟΓΕΡΑΚΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
31	ΣΤΕΠΟΓΕΡΑΚΟ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΚΡΙΣΙΜΩΣ ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ
32	ΠΕΤΡΙΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
33	ΑΓΡΙΟΚΟΤΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
34	ΠΕΤΡΟΠΕΡΔΙΚΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
35	ΠΕΔΙΝΗ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
36	ΟΡΤΥΚΙ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
37	ΝΕΡΟΚΟΤΑ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
38	ΜΠΕΚΑΤΣΙΝΙ	ΕΚΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
39	ΜΠΕΚΑΤΣΑ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
40	ΑΓΡΙΟΠΕΡΙΣΤΕΡΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
41	ΦΑΣΙΣΟΠΕΡΙΣΤΕΡΟ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
42	ΦΑΣΣΑ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
43	ΔΕΚΑΧΟΙΤΟΥΡΑ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
44	ΤΡΥΓΟΝΙ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
45	ΚΟΥΚΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
46	ΤΥΤΩ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
47	ΓΚΙΩΝΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
48	ΜΠΟΥΦΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
49	ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
50	ΧΟΥΧΟΥΡΙΣΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
51	ΝΑΝΟΜΠΟΥΦΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
52	ΕΛΑΤΟΜΠΟΥΦΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
53	ΠΛΟΒΥΖΙ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
54	ΣΤΑΧΤΑΡΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
55	ΟΧΡΟΣΤΑΧΤΑΡΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
56	ΣΚΕΠΑΡΝΑΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
57	ΑΛΚΥΟΝΗ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
58	ΜΕΛΙΣΣΟΦΑΓΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
59	ΧΑΛΟΚΟΥΡΟΥΝΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΣΧΕΔΩΝ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΟ
60	ΤΣΑΛΑΠΕΤΙΝΟΣ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
61	ΣΤΡΑΒΟΛΙΜΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
62	ΣΤΑΧΤΟΤΣΙΚΛΙΤΑΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
63	ΠΡΑΣΙΝΟΤΣΙΚΛΙΤΑΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
64	ΜΑΥΡΟΤΣΙΚΛΙΤΑΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
65	ΠΑΡΑΛΟΤΣΙΚΛΙΤΑΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
66	ΒΑΛΚΑΝΟΤΣΙΚΛΙΤΑΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
67	ΜΕΙΟΤΣΙΚΛΙΤΑΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
68	ΛΕΥΚΟΝΟΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
69	ΝΑΝΟΤΣΙΚΛΙΤΑΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
70	ΓΑΛΙΑΝΤΡΑ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΤΡΩΤΟ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
71	ΜΙΚΡΟΓΑΛΙΑΝΤΡΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
72	ΚΑΤΣΟΥΛΙΕΡΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

73	ΔΕΝΤΡΟΣΤΑΡΗΘΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
74	ΣΤΑΡΗΘΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
75	ΧΙΟΝΑΔΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
76	ΟΧΘΟΧΕΛΙΔΙΟΝΟ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
77	ΒΡΑΧΟΧΕΛΙΔΙΟΝΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
78	ΧΕΛΙΔΟΝΙ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
79	ΔΕΝΡΟΧΕΛΙΔΙΟΝΟ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
80	ΣΠΙΤΟΧΕΛΙΔΙΟΝΟ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
81	ΧΑΜΟΚΕΛΑΔΑ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
82	ΔΕΝΤΡΟΚΕΛΑΔΑ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
83	ΛΙΒΑΔΟΚΕΛΑΔΑ	ΕΚΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
84	ΚΟΚΚΙΝΟΚΕΛΑΔΑ		ΠΕΡΑΣΤΙΚΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
85	ΝΕΡΟΚΕΛΑΔΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
86	ΚΙΤΡΙΝΟΣΥΟΥΡΑΔΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
87	ΣΤΑΧΤΟΣΥΟΥΡΑΔΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
88	ΛΕΥΚΟΣΥΟΥΡΑΔΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
89	ΝΕΡΟΚΟΤΣΥΦΑΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
90	ΤΡΥΓΟΦΡΑΧΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
91	ΘΑΜΝΟΨΑΛΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
92	ΧΙΟΝΟΨΑΛΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
93	ΚΟΚΚΙΝΟΛΑΙΜΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
94	ΑΗΔΟΝΙ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
95	ΚΑΡΒΟΥΝΙΑΡΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
96	ΚΟΚΚΙΝΟΥΡΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
97	ΚΑΣΤΑΝΟΛΑΙΜΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
98	ΜΑΥΡΟΛΑΙΜΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
99	ΣΤΑΧΤΟΠΕΤΡΟΚΑΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
100	ΑΣΠΡΟΚΩΔΑ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
101	ΠΕΤΡΟΚΟΤΣΥΦΑΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
102	ΓΑΛΑΖΟΚΟΤΣΥΦΑΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
103	ΧΙΟΝΟΤΣΙΧΛΑ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
104	ΚΟΤΣΥΦΑΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
105	ΚΕΑΡΟΤΣΙΧΛΑ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
106	ΤΣΙΧΛΑ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
107	ΚΟΚΚΙΝΟΤΣΙΧΛΑ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
108	ΤΣΑΡΤΣΑΡΑ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
109	ΨΕΥΤΑΝΔΟΝΙ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
110	ΒΑΛΤΟΤΟΠΑΜΙΔΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
111	ΤΣΙΧΛΟΤΟΠΑΜΙΔΑ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
112	ΩΧΡΟΣΤΡΙΤΣΙΔΑ		ΠΕΡΑΣΤΙΚΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
113	ΚΙΤΡΙΝΟΣΤΡΙΤΣΙΔΑ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
114	ΚΟΚΚΙΝΟΤΣΙΡΟΒΑΚΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
115	ΔΕΝΤΡΟΤΣΙΡΟΒΑΚΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
116	ΛΑΛΤΣΙΡΟΒΑΚΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
117	ΘΑΜΝΟΤΣΙΡΟΒΑΚΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
118	ΜΑΥΡΟΣΚΟΥΦΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
119	ΒΟΥΝΟΦΥΛΟΣΚΟΠΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
120	ΔΑΣΟΦΥΛΟΣΚΟΠΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
121	ΔΕΝΤΡΟΦΥΛΟΣΚΟΠΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
122	ΜΥΓΟΧΑΦΤΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
123	ΝΑΝΟΜΥΓΟΧΑΦΤΗΣ		ΠΕΡΑΣΤΙΚΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
124	ΚΡΙΚΟΜΥΓΟΧΑΦΤΗΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
125	ΑΙΠΘΑΛΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
126	ΚΑΣΤΑΝΟΠΑΠΑΔΙΤΣΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
127	ΚΛΕΙΔΩΝΑΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
128	ΒΟΥΝΟΠΑΠΑΔΙΤΣΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
129	ΣΚΟΥΦΟΠΑΠΑΔΙΤΣΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
130	ΕΛΑΤΟΠΑΠΑΔΙΤΣΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
131	ΓΑΛΑΖΟΠΑΠΑΔΙΤΣΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
132	ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
133	ΔΕΝΤΡΟΤΣΟΠΑΝΑΚΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
134	ΒΡΑΧΟΤΣΟΠΑΝΑΚΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
135	ΣΒΑΡΝΙΣΤΡΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
136	ΒΟΥΝΟΔΕΝΔΡΟΒΑΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
137	ΣΥΚΟΦΑΓΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
138	ΛΕΤΟΜΑΧΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
139	ΓΑΙΔΟΥΡΟΚΕΦΑΛΑΣ	ΕΚΤΟΣ	ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
140	ΔΙΠΛΟΚΕΦΑΛΑΣ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
141	ΚΟΚΚΙΝΟΚΕΦΑΛΑΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
142	ΚΙΣΣΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
143	ΚΑΡΑΚΑΣΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
144	ΚΙΤΡΙΝΟΚΑΛΙΑΚΟΥΔΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
145	ΚΟΚΚΙΝΟΚΑΛΙΑΚΟΥΔΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΚΙΝΔΙΝΕΥΟΝ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
146	ΚΑΡΤΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
147	ΧΑΒΑΡΟΝΙ	ΕΚΤΟΣ	ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
148	ΚΟΥΡΟΥΝΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
149	ΚΟΡΑΚΙ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
150	ΨΑΡΟΝΙ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

151	ΣΠΟΥΡΓΙΤΙ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
152	ΧΩΡΑΦΟΣΠΟΥΡΓΙΤΙ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
153	ΔΕΝΔΡΟΣΠΟΥΡΓΙΤΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
154	ΠΕΤΡΟΣΠΟΥΡΓΙΤΙ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
155	ΣΠΙΝΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
156	ΧΕΙΜΩΝΟΣΠΙΝΟΣ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
157	ΣΚΑΡΘΑΚΙ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
158	ΦΛΩΡΟΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
159	ΚΑΡΔΕΡΙΝΑ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
160	ΛΟΥΓΑΡΟ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
161	ΦΑΝΕΤΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
162	ΠΥΡΡΟΥΛΑΣ		ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
163	ΧΟΝΔΡΟΜΥΤΗΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
164	ΧΡΥΣΟΣΤΕΙΧΛΟΝΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
165	ΣΙΡΛΟΣΤΕΙΧΛΟΝΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
166	ΒΟΥΝΟΣΤΕΙΧΛΟΝΟ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
167	ΒΛΑΧΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
168	ΚΑΛΑΜΟΣΤΕΙΧΛΟΝΟ	ΕΚΤΟΣ	ΧΕΙΜΩΝΑ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
169	ΑΜΠΕΛΟΥΡΤΟΣ		ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
170	ΤΣΙΦΤΑΣ		ΜΟΝΙΜΟ	ΟΧΙ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

VI. Σχετικά με τα πτηνά στην περιοχή έρευνας:

Τα πτηνά αποτελούν το κύριο προστατευταίο αντικείμενο της συγκεκριμένης έρευνας. Από τα 170 είδη πτηνών που αναφέρονται στη μελέτη σύμφωνα με τους ερευνητές (σελ. 55-60) τα 45 αποτελούν είδη προτεραιότητας και άλλα 32 εκτιμήθηκε αυθαίρετα (κατά υπέρβαση των προδιαγραφών που πρέπει να έχει κάθε αντίστοιχη μελέτη) ότι θα αποτελέσουν είδη προτεραιότητας.

Τα παραπάνω συνιστούν ιδιαίτερα σημαντική απόκλιση από τη σημερινή πραγματικότητα και αυτό επιβεβαιώνονται από το γεγονός πως από αυτά τα 77 είδη, ως είδη προτεραιότητας σήμερα στο Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο (2010) αναφέρονται τα 26, ενώ στο διεθνές Κόκκινο Βιβλίο μόλις τα 7. Τίθεται επομένως ζήτημα αξιοπιστίας ή επικαιροποίησης των στοιχείων της μελέτης.

Από τα 26 είδη που αναφέρονται στο Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο μόνο τα 15 χρήζουν άμεσης διαχείρισης (κρισίμως κινδυνεύοντα και κινδυνεύοντα) ενώ τα υπόλοιπα χαρακτηρίζονται τρωτά. (θεωρείται πιο πιθανό το γεγονός πως η έλλειψη σε προσωπικό και εξοπλισμό στερεί το τοπικό Δασαρχείο από τη δυνατότητα λήψης των απαιτούμενων διαχειριστικών μέτρων για είδη που δεν κινδυνεύουν άμεσα. Σε αντίθετη περίπτωση θα ζητηθεί σχετική ενημέρωση για τα μέτρα που έχουν ληφθεί και για αυτά τα είδη).

Από τα 15 είδη που χρήζουν άμεσης διαχείρισης, τα 6 είναι Καλοκαιρινοί επισκέπτες που σημαίνει πως στη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα δε συναντούν νόμιμο κυνηγό.

Από τα 9 είδη που απομένουν τα 4 δεν παρατηρήθηκαν ή δεν υπάρχουν πλέον στην περιοχή σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο.

Από τα υπόλοιπα 5, το ένα δεν έχει σαν ενδιαίτημα την περιοχή μελέτης, άρα καταγράφηκε τυχαία.

Απομένουν λοιπόν το Στεπογέρακο, το Χρυσογέρακο, ο Χρυσαιτός και η Κοκκινοκαλιακούδα ως είδη που χρήζουν άμεσης προστασίας, απαντώνται στην περιοχή μελέτης και συμπίπτουν χρονικά με την κυνηγετική περίοδο.

Για κανένα από τα παραπάνω 4 είδη, αλλά και για όλα όσα αναφέρονται στη μελέτη

δεν αποτελεί απειλή η άσκηση της νόμιμης θήρας. Τα συγκεκριμένα είδη ουδέποτε αποτέλεσαν και δεν αποτελούν και σήμερα θηραματικά είδη. Παρόλα αυτά έχουν φτάσει σε σημείο να απειλούνται πληθυσμιακά γεγονός το οποίο προφανώς δεν οφείλεται στο νόμιμο κυνήγι. Η διατήρηση των απαγορεύσεων θήρας ως διαχειριστικό μέτρο, χωρίς τη λήψη άλλων ουσιαστικών μέτρων συνιστά αποποίηση ευθυνών και έρχεται σε αντίθεση με τα όσα ορίζει η Ε. Ε. σχετικά. Εκφράζεται η πεποίθηση πως η σημερινή διοίκηση του Δασαρχείου Αριδαίας που έχει αποδείξει πως χαρακτηρίζεται από αντικειμενικότητα και συνέπεια στους νόμους και τις αρχές της αειφορικής διαχείρισης θα προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την προστασία των παραπάνω ειδών οι οποίες καμία σχέση δεν έχουν με τις απαγορεύσεις θήρας στην περιοχή. (*τα είδη που καταγράφηκαν και το σημερινό καθεστώς διατήρησής τους από όπου προκύπτουν τα παραπάνω φαίνονται στο παράρτημα που επισυνάπτεται).

VII. Αξιοσημείωτες ανακρίβειες στο κείμενο της μελέτης.

Για να χαρακτηριστεί ένα πόνημα επιστημονικό δεν αρκεί να συντάσσεται από επιστήμονες αλλά απαιτείται να δίνεται η δυνατότητα μέσα από τις γραμμές του σε κάθε μελλοντικό αναγνώστη να μπορεί να επιβεβαιώσει τα όσα αναφέρονται μέσα σ' αυτό.

Το μέγεθος των ελλείψεων και των ανακρίβειών της συγκεκριμένης μελέτης αποτυπώνεται έντονα με την αυθαίρετη τοποθέτηση-εκτίμηση των ερευνητών για 32 είδη (σελ. 85) τα οποία δεν ήταν τότε αλλά εκτιμήθηκε πως θα γίνουν στο μέλλον είδη προτεραιότητας. Από αυτά τα 32 είδη λοιπόν μόνο 3 αναφέρονται σήμερα στο Ελληνικό κόκκινο βιβλίο για τα απειλούμενα ζώα και μόνο 2 αναφέρονται στο διεθνές κόκκινο βιβλίο. Ανα-

φέρονται επομένως είδη τα οποία ουδέποτε απειλήθηκαν ως «...είδη που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο γενικότερο σχεδιασμό της προστασίας και διατήρησης της περιοχής και των περιφερειακών της εκτάσεων...»

Εκτός αυτού για πολλά είδη προτείνονται διαχειριστικά μέτρα που δεν έχουν καμία σχέση με τη βιολογία τους. Για τη μπεκάτσα συγκεκριμένα αναφέρεται (σελ. 87) «...η παρουσία της συνδέεται με την ύπαρξη του δικτύου τεχνητών και φυσικών μικρών λιμνών, ρεμάτων και καναλιών στην πεδινή περιοχή που είναι απαραίτητο να διατηρηθούν και να αποκατασταθούν...»

Εκτός αυτού αναφέρονται πολλά είδη τα οποία είτε δεν παρατηρήθηκαν, είτε δεν έχουν σαν ενδιαίτημα την περιοχή μελέτης αυξάνοντας έτσι πλασματικά το συνολικό αριθμό των ειδών της περιοχής. Τα είδη αυτά αναφέρονται στο παράρτημα που επισυνάπτεται.

Με βάση τα παραπάνω εξάγεται αβίαστα το συμπέρασμα πως ενώ δεν υπήρχε επαρκής γνώση της βιολογίας αρκετών ειδών οι ερευνητές προχώρησαν σε αυθαίρετα συμπεράσματα και προτάσεις, γεγονός που εγείρει έντονα ερωτηματικά για την αξιοπιστία της μελέτης στο σύνολό της.

VIII. Σχετικά με τις βιβλιογραφικές αναφορές της μελέτης:

Ενδεικτικό της επιστημονικής ανεπάρκειας που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη μελέτη είναι το γεγονός πως στο σύνολο 75 βιβλιογραφικών αναφορών που παρατίθενται, μόλις 21 αφορούν στα πτηνά που είναι και το κύριο αντικείμενο της. Από αυτές οι επτά αφορούν μεθόδους απογραφής των πτηνών, μία αφορά σε προσωπική επικοινωνία, μία αφορά την εφαρμογή του αγροπεριβαλλοντικού κανονισμού της Ε. Ε. , μία αφορά σε τόμο με γενικές πληροφορίες για τα πτηνά, μία αφορά σε αλλαγές στην κτηνοτροφία στα πλαίσια της διαχείρισης των πτηνών, μία αφορά γενικά στους πληθυσμούς και την επανεισαγωγή των αρπακτικών στην Αγγλία, μία αφορά στην κατασκευή και τοποθέτηση ταΐστρας για τους γύπες, μία αφορά γενικά στις αιτίες μείωσης των πληθυσμών της πτηνοπανίδας, μία αφορά στην οικολογία των πληθυσμών των αρπακτικών γενικά, μία αποτελεί η οδηγία 79/409 της Ε. Ε. για τα πτηνά (η οποία έχει πλέον αντικατασταθεί), μία αφορά στην επανεισαγωγή του όρνιου στη Γαλλία, και 4 αφορούν παλαιότερες μελέτες που έχουν γίνει στην περιοχή έρευνας.

Γίνεται επομένως προφανές το γεγονός πως δεν υπάρχουν επαρκείς βιβλιογραφικές αναφορές σχετικά με τη διαχείριση και τη βιολογία των ειδών προτεραιότητας που απαντώνται στην περιοχή μελέτης και σε συνδυασμό με τα ελλείψιμα πρωτογενή στοιχεία καθίσταται σχεδόν βέβαιο το ότι τα μέτρα που προτείνονται σχετικά με τη θήρα προέρχονται περισσότερο από τις προσωπικές αντιλήψεις των ερευνητών παρά από τις αρχές της προστασίας και διαχείρισης της άγριας πανίδας σε αντίθεση με τις προδιαγραφές που έχει κάθε αντίστοιχη έρευνα. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την αντίθεση που χαρακτηρίζει την προσέγγιση των μελετητών με τα όσα ορίζει η Ε. Ε. σχετικά η οποία στα έγγραφά της θεωρεί τη νόμιμη θήρα επωφελή για τη διατήρηση πολλών ειδών και ιδιαίτερα των αρπακτικών.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΠΤΗΝΩΝ	7
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΗΣ Ε. Ε.	1
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΡΠΑΚΤΙΚΩΝ	4
ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ (ΤΟΜΟΙ)	1
ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΓΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ Η ΕΥΡΥΤΕΡΑ	5
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	1
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΤΗΝΟΠΑΝΙΔΑΣ ΓΕΝΙΚΑ	2
ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	0

Πίνακας 1. Οι σχετικές με την πτηνοπανίδα βιβλιογραφικές αναφορές της μελέτης κατά αντικείμενο

Το γεγονός πως τα ελλιπή πρωτογενή στοιχεία συνοδεύονται από ελλιπείς βιβλιογραφικές αναφορές αποδυναμώνει τα μέγιστα την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των στοιχείων, των αποτελεσμάτων και των προτεινόμενων διαχειριστικών μέτρων που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη μελέτη. Εντούτοις οι προτάσεις για απαγόρευση θήρας υιοθετήθηκαν στο ακέραιο από την τότε διοίκηση του Δασαρχείου Αριδαίας γεγονός που εγείρει έντονα ερωτηματικά σχετικά με την αποτελεσματικότητα των χειρισμών που έγιναν στα πλαίσια της προστασίας των απειλούμενων ειδών της περιοχής.

ΙΧ. Συμπεράσματα:

1. Οι αναφορές που γίνονται στη συγκεκριμένη μελέτη και σχετίζονται με την άγρια πανίδα και τη θήρα, κρίνονται αόριστες, ασαφείς και σε πολλές περιπτώσεις υπερβαίνουν τα πλαίσια στα οποία εντάσσεται κάθε σχετική μελέτη με δεδομένο το γεγονός πως διαπιστώνονται σ' αυτή πλήθος προσωπικών (αυθαίρετων) αντιλήψεων και απόψεων που καταργούν κάθε έννοια επιστημονικής τεκμηρίωσης.

2. Τα πρωτογενή στοιχεία που παρουσιάζονται στη συγκεκριμένη μελέτη κρίνονται ελλιπή. Θα μπορούσαν ενδεχομένως να αποτελέσουν ενδείξεις για την κατεύθυνση στην οποία θα πρέπει να στραφούν οι μελλοντικές έρευνες στην περιοχή, σε συνδυασμό όμως και με την ελλιπή βιβλιογραφία δεν έχουν την απαραίτητη επάρκεια για να αποτελέσουν τη βάση για τη λήψη μέτρων όπως οι εκτεταμένες απαγο-

ρεύσεις θήρας και για το χαρακτηρισμό της περιοχής ως Ζ.Ε.Π.

3. Διαπιστώνεται γενικευμένα αρνητική προκατάληψη απέναντι στο κυνήγι και τους κυνηγούς η οποία σε μερικές περιπτώσεις φτάνει στο βαθμό της συκοφαντικής δυσφήμισης.

4. Όλες οι σχετικές με τη θήρα αναφορές αλλά και τα μέτρα που προτάθηκαν και εφαρμόστηκαν έρχονται σε αντίθεση με τα όσα ορίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά, όπως αυτά αποτυπώνονται μέσα από την οδηγία για τη θήρα όπου αναφέρεται:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

“ Έγγραφο κατευθύνσεων για τη θήρα βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών

“ Οδηγία για τα Πτηνά”

«...Στην οδηγία για τα Πτηνά αναγνωρίζεται πλήρως η νομιμότητα της θήρας αγρίων πτηνών ως μορφή βιώσιμης χρήσης. Η θήρα αποτελεί δραστηριότητα που αποφέρει σημαντικά κοινωνικά, μορφωτικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη σε διάφορες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης...»

«... Στο άρθρο 2 ορίζεται η γενική υποχρέωση των κρατών μελών να “υιοθετούν όλα τα αναγκαία μέτρα με σκοπό να διατηρηθεί ο πληθυσμός όλων των ειδών των πτηνών που αναφέρονται στο άρθρο 1 σε ένα επίπεδο που να ανταποκρίνεται ιδιαίτερα στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις, λαμβάνοντας, ωστόσο, υπόψη τις οικονομικές και ψυχαγωγικές απαιτήσεις...”

«...Τα άρθρα 3 και 4 αφορούν τα ενδιαίτηματα. Περιλαμβάνουν διατάξεις σχετικά με θέματα πρόληψης σημαντικής παρενόχλησης εντός των ειδικών ζωνών προστασίας (ΖΕΠ), οι οποίες έχουν ταξινομηθεί βάσει του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2. Η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες – όπως για παράδειγμα η θήρα - αντιβαίνουν αυτές τις διατάξεις...»

«...Η θήρα είναι μία από τις πολλές πιθανές χρήσεις των περιοχών NATURA 2000, ενώ άλλες χρήσεις είναι η γεωργία, η αλιεία και άλλες μορφές αναψυχής. Δεν υπάρχει γενικό τεκμήριο κατά του κυνηγιού σε περιοχές NATURA 2000 βάσει των οδηγιών σχετικά με την προστασία της φύσης...»

«...Η αιφόρος θήρα μπορεί να αποβεί επωφελής σε ό,τι αφορά τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων μέσα στις περιοχές και γύρω από αυτές...»

«...Πρέπει, ως εκ τούτου, η θήρα, η οποία αποτελεί χρήσιμη κατανάλωση της άγριας ζωής, να τοποθετηθεί στο ευρύτερο πλαίσιο της αιφόρου χρήσης των πόρων...»

«...Αν και η ετήσια συγκομιδή μπορεί να εξαλείψει σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού, το γεγονός αυτό αντισταθμίζεται από χαμηλό επίπεδο φυσικής θνησιμότητας και/ή καλύτερους ρυθμούς αναπαραγωγής. Ο μέγιστος αριθμός πτηνών που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο δραστηριοτήτων θήρας κάθε χρόνο, θα επιτευχθεί όταν ο μέγιστος αριθμός πτηνών αναπαράγεται με τον ταχύτερο δυνατό ρυθμό. Αυτό επιτυγχάνεται όταν ο αριθμός των ζώων αναπαραγωγής μειώνεται σε επίπεδο σημαντικά κατώτερο της ικανότητας του ενδιαιτήματος (Newton, 1998. Περιορισμός του πληθυσμού στα πτηνά)...»

«...Μερικές από τις σημαντικότερες περιοχές άγριας ζωής στην Ευρώπη έχουν επιβιώσει των πιέσεων ανάπτυξης και εξάλειψης εξαιτίας των συμφερόντων διαχείρισης των θηραμάτων...»

«... Συνεπώς, η θήρα μπορεί να υποστηρίξει τη διατήρηση μέσω της ορθολογικής χρήσης. Τα μέτρα που λαμβάνονται για τη βελτίωση της κατάστασης των συγκεκριμένων ειδών όχι μόνο ενισχύουν τη βιώσιμη απόδοση αλλά είναι και ευεργετικά για ένα ολό-

κληρο φάσμα άλλων ζώων και φυτών με παρόμοιες απαιτήσεις...»

«...Επιπλέον, οι παράνομες ενέργειες ενός μικρού αριθμού κυνηγών μπορούν να προσδώσουν κακή φήμη στο σύνολο της κυνηγετικής δραστηριότητας. Δεδομένου ότι οι κυνηγοί είναι οι αποτελεσματικότεροι φύλακες των περιοχών θήρας, είναι προς το δικό τους μακροπρόθεσμο συμφέρον να αντιτίθενται ολοένα και περισσότερο σε παρόμοιες δραστηριότητες και αυτό να φαίνεται...»

«...Μία πρόσφατη επισκόπηση της επιστημονικής βιβλιογραφίας σχετικά με την ενεργειακή φυσιολογία των πτηνών έθεσε σε αμφισβήτηση την υπόθεση ότι η θήρα οδηγεί πάντα σε παρενόχληση που θα αποτελέσει σοβαρή απειλή για την επιβίωση των πληθυσμών πτηνών...»

5. Έρχονται επίσης σε αντίθεση με τις αρχές και τους σκοπούς που οι ίδιοι οι ερευνητές αναφέρουν (ορθά) στη συγκεκριμένη μελέτη και συγκεκριμένα στη σελίδα 2 όπου αναφέρεται:

«...διατυπώνονται προτάσεις για τις επεμβάσεις που πρέπει να γίνουν και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την ορθολογική διαχείριση της, ώστε να επιτευχθούν όχι μόνον ο σκοπός του χαρακτηρισμού της Περιοχής Ειδικής Προστασίας (SPA) όπως αυτός προκύπτει από τη σχετική Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και η κατάλληλη εξυπηρέτηση των παραδοσιακά υφιστάμενων χρήσεων και δραστηριοτήτων στην περιοχή...»

«...Τελικός στόχος των προτεινόμενων στη μελέτη θεσμικών, διαχειριστικών, προστατευτικών, διοικητικών και άλλων μέτρων είναι η δημιουργία δεσμών και σχέσεων συμβίωσης με τους τοπικούς πληθυσμούς ώστε οι τελευταίοι να γίνουν υποστηρικτές των μέτρων προστασίας και διαχείρισης...»

6. Εκτός όμως των παραπάνω, τα μέτρα που λήφθηκαν σχετικά με την άσκηση της θήρας στην περιοχή έρχονται σε αντίθεση με την συνταγματικά κατοχυρωμένη στην Ελλάδα αρχή της αναλογικότητας, με δεδομένο το γεγονός πως δεν αντιμετωπίστηκε καμία από τις απειλές που αντιμετωπίζουν τα είδη προτεραιότητας που καταγράφθηκαν εντούτοις προτάθηκαν, αποφασίστηκαν και εφαρμόστηκαν εκτεταμένες απαγορεύσεις θήρας στην περιοχή μελέτης, παρά το γεγονός πως η θήρα σαν δραστηριότητα όταν ασκείται σύμφωνα με το νόμο δεν αποτελεί απειλή για τα παραπάνω είδη ή τα ενδιαυμμάτά τους σύμφωνα με την Ε. Ε. και τα όσα ορίζει η επιστήμη της διαχείρισης της άγριας πανίδας.

X. Προτάσεις

Με βάση τα παραπάνω προτείνεται να προκηρυχθεί άμεσα εκπόνηση μελέτης η οποία θα έχει σα βασικό στόχο να καλύψει τις ατέλειες και τα κενά της ήδη υπάρχουσας και να επαναξιολογήσει το καθεστώς παρουσίας των ειδών προτεραιότητας που απαντώ-

νται στη συγκεκριμένη περιοχή, όπως και τα προτεινόμενα μέτρα για την προστασία και διαχείριση των πληθυσμών τους.

Μέχρι να συμβεί αυτό θα πρέπει να αποχαρακτηριστεί η περιοχή από Ζώνη Ειδικής Προστασίας με δεδομένο το γεγονός πως κρίνεται ανεπαρκής η τεκμηρίωση που οδήγησε σε αυτό το χαρακτηρισμό, ο οποίος συνδέεται αυθαίρετα και σε αντίθεση με τα όσα ορίζει η Ε. Ε. σχετικά, με συγκεκριμένους περιορισμούς και απαγορεύσεις που βρίσκουν αντίθετους πολλούς από τους κατοίκους της περιοχής.

Σε περίπτωση που δεν είναι άμεσα εφικτά τα παραπάνω κρίνεται σκόπιμο να τροποποιηθούν τα όρια του συγκεκριμένου Κ. Α. Ζ. σύμφωνα με την πρόταση του Κυνηγετικού Συλλόγου Αλμωπίας και το σχετικό χάρτη που επισυνάπτονται.

Η διατήρηση του σημερινού καθεστώτος απαγορεύσεων στην περιοχή, εκτός από θέματα που άπτονται της επιστήμης της διαχείρισης της άγριας πανίδας, θα θέσει ζητήματα νομικής υπόστασης, σχετικά με το αν και κατά πόσο πληρούνται οι απαιτούμενες προδιαγραφές για το χαρακτηρισμό και την προστασία της περιοχής, τα οποία προς το παρόν διερευνώνται.

Όπως ρητά ορίζεται από τα σχετικά έγγραφα και τις οδηγίες της Ε. Ε. η νόμιμη θήρα όχι μόνο δεν έρχεται σε αντίθεση με την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις την ευνοεί μέσα από τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων για την προστασία των οποίων οι κυνηγοί είναι η μόνη ομάδα χρηστών στην Ελλάδα σήμερα που καταβάλλει προσπάθειες και σημαντικά ποσά κάθε χρόνο.

XI. Πηγές

1. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Το κόκκινο βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδας
Επιμέλεια έκδοσης: Α. Λεγάκις, Π. Μαραγκού / Αθήνα 2009
2. Διεθνής Ένωση για την προστασία της φύσης (IUCN) Το κόκκινο βιβλίο www.iucnredlist.org
3. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Τα πουλιά της Ελλάδας, της Κύπρου και της Ευρώπης.
4. Έγγραφο κατευθύνσεων για τη θήρα βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών, Οδηγία για τα Πτηνά
5. Οδηγία του Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979 περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (79/409/ΕΟΚ)
6. Οδηγία 2009/147/ εκ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2009 περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών.

Παθογόνα του λαγού: τι πρέπει να προσέχουν διαχειριστές και κυνηγοί

Χρήστος Σώκος
Δασολόγος – ΜΔΕ
Θηραματολόγος
(ΚΟΜΑΘ)

Χρήστος Ιακωβάκης
Κτηνίατρος – Υποψήφιος
Διδάκτορας
Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Χαράλαμπος Μπιλλίνης
Αναπλ. καθηγητής
Ιολογίας και Ιογενών
Νοσημάτων
Τμήμα Κτηνιατρικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τα κυριότερα παθογόνα του λαγού

Στους ευρωπαϊκούς λαγούς έχουν εντοπιστεί αρκετοί παθογόνοι μικροοργανισμοί με τον καθένα να έχει διαφορετικές επιπτώσεις για την υγεία του (Πίνακας 1). Έτσι οι προκαλούμενες από ιό ασθένειες, όπως ο ιός του συνδρόμου του ευρωπαϊκού καφετί λαγού (EBHS) ή οι βακτηριακές ασθένειες όπως η παστεριδίαση και η ψευδοφυματίωση μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές απώλειες σε έναν πληθυσμό. Η θηλωμάτωση, η ινωμάτωση και η σταφυλοκοκκίαση περιορίζονται σε λίγα ή ακόμα και σε μεμονωμένα ζώα.

Όσον αφορά τις παρασιτικές προσβολές, στους ενήλικους λαγούς εντοπίζονται κυρίως νηματώδεις (σκώληκες), ενώ τα κοκκίδια διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στους ανήλικους λαγούς. Αν και στις περισσότερες περιπτώσεις τα παράσιτα εμφανίζονται χωρίς επιπτώσεις για τον οργανισμό, μπορούν να δράσουν δευτερογενώς και υπό συνθήκες στρες να αυξήσουν τη θνησιμότητα.

Οι Lamarque et al. (1996) έδειξαν ότι περισσότεροι από τους μισούς λαγούς που βρέθηκαν νεκροί στη Γαλλία μεταξύ 1986 – 1994 πέθαναν από λοιμώδη και παρασιτικά νοσήματα. Τα κυριότερα από αυτά ήταν το σύνδρομο του ευρωπαϊκού καφετί λαγού (EBHS), η ψευδοφυματίωση, η παστεριδίαση και η κοκκιδίαση.

Το EBHS προκαλεί θνησιμότητα κυρίως σε αναπτυγμένους λαγούς και μάλιστα γεννήτορες κυρίως από τον Οκτώβριο μέχρι το Μάιο. Η θνησιμότητα μπορεί να φτάσει στο 50% των προσβεβλημένων λαγών και η κατάληξη είναι οξεία καθώς υποκύπτουν μέσα σε δύο με τρεις ημέρες. Χαρακτηριστικό του EBHS είναι η “περίοδος μεταστροφής των νεογνών, juvenile refractory period”: νεογνά ηλικίας μικρότερης των οκτώ εβδομάδων είναι φορείς της ασθένειας και αποκτούν ανοσία. Έτσι, οι Lavazza et al. (1997) βρήκαν αμελητέα θνησιμότητα σε περιοχές με μεγάλη πυκνότητα λαγών, γιατί λόγω αυτού του γεγονότος οι λαγοί προσβάλλονταν σε ηλικία λίγων εβδομάδων και αποκτούσαν ανοσία. Σε μικρές πυκνότητες οι λαγοί προσβάλλονταν σε μεγαλύτερη ηλικία και υπέκυπταν.

Στην Ελλάδα η ασθένεια προσδιορίστηκε για πρώτη φορά στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Από τότε η ασθένεια προκαλεί θανάτους σε εκτρεφόμενους και άγριους λαγούς (Λεοντίδης κ.α. 1999, Billinis et al. 2005). Όσον αφορά τα συμπτώματα, οι προσβεβλημένοι λαγοί συνήθως πεθαίνουν χωρίς την εκδήλωση κλινικών συμπτωμάτων, ενώ μερικοί από αυτούς βρίσκονται σε κατάσταση ανίας, χωρίς φόβο για τον άνθρωπο ή παρουσιάζουν σπασμούς και έλλειψη συγχρονισμού. Οι πιο συχνές μακροσκοπικές αλλοιώσεις είναι η υπεραιμία του βλεννογόνου της τραχείας, των πνευμόνων και του ήπατος.

Νεκρός λαγός από EBHS, χαρακτηριστική είναι η αιμορραγία στη μύτη.

Η κοκκιδίαση είναι η δεύτερη ασθένεια που αναμένεται να επιδρά στους πληθυσμούς του λαγού στην Ελλάδα, χωρίς όμως να είναι γνωστή κάποια σχετική έρευνα στη χώρα μας. Στην κοκκιδίαση είναι περισσότερο τρωτά τα νεογνά, τα οποία είναι πιο ευαίσθητα στον κρύο καιρό ή την έλλειψη τροφής. Έτσι η βαριάς μορφής προσβολή με κοκκίδια (κυρίως σε περιόδους με υγρό καιρό), μπορεί να οδηγήσει στο θάνατο. Αλλά και οι ενήλικοι λαγοί κινδυνεύουν, εάν προσβληθούν από τα παράσιτα για πρώτη φορά.

Παθογόνο	Επιδημικές ασθένειες που επηρεάζουν πληθυσμούς	Ασθένειες που επηρεάζουν άτομα ή έχουν μικρή θνησιμότητα
Ιός	EBHS	Μυξομάτωση (myxomatosis) Θηλωμάτωση (papillomatosis) Ινωμάτωση (fibromatosis)
Βακτήριο	Ψευδοφυματίωση (pseudotuberculosis) Παστεριδίαση (pasteurellosis)	Βρουκέλωση (brucellosis) Σταφυλοκοκκίαση (staphylococcosis) Τουλαραιμία (tularemia)
Παράσιτο	Κοκκιδίαση (coccidiosis)	Τοξοπλάσμωση (toxoplasmosis) Προσβολή από σκώληκες του πνεύμονα (lungworm, <i>Protostrongylus</i> sp.)

Πίνακας 1. Ασθένειες του λαγού (τροποποιημένο από Wibbelt and Frölich 2005).

Ζωοανθρωπονόσοι του λαγού

Ως ζωοανθρωπονόσοι ή ζωνονόσοι ορίζονται τα νοσήματα και οι λοιμογόνοι παράγοντες που μεταδίδονται, κάτω από φυσικές συνθήκες, από τα ζώα στον άνθρωπο.

Έχει βρεθεί ότι ο ευρωπαϊκός λαγός μπορεί να φέρει αρκετές επικίνδυνες ζωνόσους, οι κυριότερες είναι: τουλαραιμία, λιστερίωση, τοξοπλάσμωση, λεπτοσπείρωση και μπορρελίωση (Trembl et al. 2007). Οι Deutz et al. (2003) βρήκαν ότι οι κυνηγοί στην Αυστρία αναπτύσσουν πιο συχνά και σε μεγαλύτερο τίτλο αντισώματα για τα παραπάνω νοσήματα σε σύγκριση με άλλους ανθρώπους, κάτι που δείχνει τη μεγαλύτερη έκθεση των κυνηγών σε ζωνόσους.

Ο λαγοκυνηγός θα πρέπει να τηρεί τους κανόνες υγιεινής. Ιδιαίτερα κατά τον καθαρισμό του ζώου είναι σημαντικό να αποφεύγει την επαφή του αίματος και των ούρων του λαγού με πληγές και γδαρσίματα που τυχόν υπάρχουν. Στη συνέχεια το καλό μαγείρεμα εξουδετερώνει κάθε κίνδυνο.

Αντιμετώπιση των ασθενειών του λαγού

Οι επιδημιολογικές διαστάσεις των ασθενειών είναι στενά συνδεδεμένες με αβιοτικούς και βιοτικούς παραμέτρους όπως η παρουσία άλλων ζώων, οι καιρικές συνθήκες, η ποιότητα τροφής, αλλά και του ίδιου του ζώου όπως η ηλικία και η πυκνότητα του πληθυσμού του.

Στα άγρια ζώα ο περιορισμός των ασθενειών είναι διαφορετικός από ότι στην περίπτωση των εκτρεφόμενων. Βασίζεται κυρίως στην πρόληψη με την κατάλληλη διαχείριση, διότι η αντιμετώπιση με τη χορήγηση φαρμάκων είναι σχεδόν ανέφικτη. Γενικά ο πληθυσμός του λαγού θα πρέπει να διατηρείται σε μέτριες πυκνότητες, στη χώρα μας έχουν παρατηρηθεί φαινόμενα όπου η πυκνότητα του λαγού αυξήθηκε σε καταφύγιο και στη συνέχεια μειώθηκε σοβαρά. Πιθανολογείται από ασθένεια καθώς οι κυνηγοί έβρισκαν νεκρούς λαγούς.

Οι απελευθερώσεις λαγών, ιδίως εκτρεφόμενων, ενέχουν τον κίνδυνο μεταφοράς παθογόνων. Ένας απλός κτηνιατρικός έλεγχος δεν είναι αρκετός να εξασφαλίσει πως τα δεκάδες άτομα προς απελευθέρωση δεν φέρουν κάποιον παθογόνο μικροοργανισμό. Έτσι στη Χαλκιδική έχει βρεθεί στέλεχος του ιού της αιμορραγικής νόσου από άλλα κράτη της Ευρώπης, κάτι που αποδίδεται στην εισαγωγή και απελευθέρωση λαγών από το εξωτερικό (Billinis et al. 2005). Επιπρόσθετα, η χρήση κτηνιατρικών φαρμάκων στα εκτροφεία μπορεί να αφήσει τα εκτρεφόμενα ζώα ανοσολογικά εκτεθειμένα όταν βρεθούν χωρίς φάρμακα στη φύση (Dowell 1992). Σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε φασιανούς και πέρδικες, διαπιστώθηκε πως σε περιοχές όπου διεξάγονται

απελευθερώσεις τα πουλιά έχουν περισσότερα παράσιτα σε σύγκριση με περιοχές όπου δεν γίνονται απελευθερώσεις (Sokos et al. 2008).

Η παρουσία επίσης αγροτικών και αδέσποτων ζώων επηρεάζει τα παθογόνα του λαγού. Για παράδειγμα εάν σε μια περιοχή υπάρχουν αδέσποτες γάτες είναι πιθανό να προκαλούν, εκτός από την άμεση θανάτωση λαγών, και τη μετάδοση του παράσιτου της τοξοπλάσμωσης (*Toxoplasma gondii*) (Frolich et al. 2003). Ο περιορισμός επομένως των αδέσποτων ή το φορτίο παθογόνων των αγροτικών ζώων είναι σημαντικοί παράμετροι στον περιορισμό των επιπτώσεων από ασθένειες στο λαγό.

Στο μέλλον η καλύτερη κατανόηση της οικολογίας των ασθενειών του λαγού θα βοηθήσει στον αποτελεσματικότερο περιορισμό τους.

Βιβλιογραφία

- Billinis, C., N. J. Knowles, V. Spyrou, G. Sofianidis, V. Psychas, P. K. Birtsas, M. Sofia, O. M. Maslarinou, D. K. Tontis, and D. Kanteres 2005. Genetic analysis of the first European brown hare syndrome virus isolates from Greece. *Wildlife Biol. Pract.* 1 (2): 118-127.
- Deutz A., Fuchs K., Nowotny N., Auer H., Schuller W., Stunzner D., Aspöck H., Kerbl U., Kofer J. 2003. Seroepidemiological studies of zoonotic infections in hunters – comparative analysis with veterinarians, farmers, and abattoir workers. *Wiener Tierärztliche Monatsschrift*, 115, 61-77.
- Dowell, S.D. 1992. Problems and pitfalls of gamebird reintroduction and restocking: an overview. *Gibier Faune Sauvage* 9: 773-780.
- Frolich K., Wissner J., Schmuser H., Fehlberg U., Neubauer H., Grunow R. Nikolaou K., Priemer J., Thiede S., Streich W.L., Speck S. 2003. Epizootiologic and ecologic investigations of European brown hares (*Lepus europaeus*) in selected populations from Schleswig-Holstein, Germany. *Journal of Wildlife Diseases*, 39: 751-761.
- Lamarque F., Barrat J., Moutou F. 1996. Principal diagnoses for determining causes of mortality in the European brown hare (*Lepus europaeus*) found dead in France between 1986 and 1994. *Gibier Faune Sauvage* 13: 53-72.
- Lavazza A., Guberti V., Ferri M., Zarni M., Poglayen G., Capucci L. 1997. Epidemiology of EBHS in Modena province (North Italy). 4th International Congress of Veterinary Virology, Edinburgh.
- Sokos, C., Birtsas P., Tsachalidis E. 2008. The aims of Galliformes release and choice of techniques. *Wildlife Biology* 14(4): 412-422.
- Tremf F., Pikula J., Bandouchova H., Horakova J. 2007. European brown hare as a potential source of zoonotic agents. *Veterinari Medicina*, 52: 451-456.
- Wibbelt, G., Frölich, K. 2005. Infectious diseases in European brown hare (*Lepus europaeus*). *Wildl. Biol. Pract.* 1, 86-93.
- Λεοντίδης Σ., Ψύχας Β., Καντερές Δ., Γώγος Χρ. 1999. Σύνδρομο του Ευρωπαϊκού λαγού (νεκρωτική ηπατίτιδα) σε εκτρεφόμενους και άγριους λαγούς. 8ο Πανελλήνιο Κτηνιατρικό Συνέδριο, Βιβλίο Περίληψεων: 63.

**Κατευθύνσεις
στη βελτίωση
ενδιαιτημάτων:
πως οι κυνηγοί
διατηρούν
τα θηράματα
και τη
βιοποικιλότητα
στην πράξη**

**Χρήστος Σώκος &
Αλέξανδρος Γκάσιος**
Δασολόγοι – ΜΔΕ
Θηραματολόγοι
(ΚΟΜΑΘ)

Το Πρόγραμμα Βελτίωσης Ενδιαιτημάτων που χρηματοδοτείται από την Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδας και εφαρμόζεται από τις κατά τόπους κυνηγετικές οργανώσεις φτάνει φέτος στον πέμπτο χρόνο εφαρμογής του. Σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις που έχουν ληφθεί στις Περιφερειακές Συναντήσεις των Κυνηγετικών Συλλόγων (ΚΣ) της Μακεδονίας και της Θράκης, η κατανομή των διαθέσιμων κονδυλίων του Προγράμματος (7.650€ ανά Νομό) γίνεται συνήθως ισόποσα μεταξύ των Κυνηγετικών Συλλόγων κάθε Νομού. Σε μερικές περιπτώσεις έχουν αναπτυχθεί και συνεργασίες μεταξύ συλλόγων για κοινές δράσεις οι οποίες εκτιμάται πως έχουν ιδιαίτερα θετικά αποτελέσματα καθώς όχι μόνο συμβάλλουν στην υποστήριξη των βασικών αναγκών των θηραματικών και άλλων ειδών, αλλά λειτουργούν και ενωτικά μεταξύ των κυνηγών διαφορετικών ΚΣ με πολλά και ποικίλα οφέλη. Βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή ενός ΚΣ στο συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί η επιλογή με τη βοήθεια του αρμόδιου επιστημονικού συνεργάτη και η εκτέλεση έργων που υπάγονται σε ένα ή περισσότερα εκ των κάτωθι υποπρογραμμάτων:

1ο Υποπρόγραμμα:

«ΜΙΑ ΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΙΔΑ»

Σύμφωνα με έρευνες οι περιοχές που δέχονται τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα κυνηγών είναι οι ημιορεινές. Αυτό μπορεί να αποτελέσει ένα σοβαρό πρόβλημα λόγω συνωστισμού των κυνηγών, ιδίως σε κάποιες περιαστικές περιοχές.

Σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η θήρα ασκείται σε σημαντικό ποσοστό σε πεδινές γεωργικές εκτάσεις. Αυτό θα μπορούσε κάλλιστα να ισχύσει και στη χώρα μας, αν η αγροτική πολιτική δεν ήταν τόσο μονόπλευρη και περιλάμβανε εκτός από την παραγωγή γεωργικών προϊόντων και την παραγωγή θηραμάτων. Ο περιορισμός ή ακόμα και η απουσία φυτοφρακτών από την πλειονότητα των ελληνικών καλλιεργήσιμων εκτάσεων αποτελεί ίσως έναν από τους σοβαρότερους λόγους μείωσης των πληθυσμών πολλών ειδών της πανίδας. Έχει βρεθεί πως η εγκατάσταση φυτοφρακτών μπορεί να προσθέσει μέχρι και 20 είδη θηλαστικών, 37 είδη πτηνών και 17 είδη λεπιδοπτέρων κ.τ.λ. σε αγροτικά τοπία που δεν υπήρχαν φυ-

τοφράκτες πριν την εγκατάσταση. Στο πλαίσιο αυτό, και σύμφωνα με την εμπειρία που έχει αποκτηθεί έως τώρα, προτείνεται στις πεδινές περιοχές να εφαρμοστεί το υποπρόγραμμα «ΜΙΑ ΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΙΔΑ». Η ιδέα αυτή έχει εφαρμοστεί στις ΗΠΑ σε περιοχές με εντατική γεωργία για το φασιανό, και περιλαμβάνει:

Σακουλάκι με μείγμα σπόρων για διανομή σε γεωργούς και κυνηγούς

Φυτεύσεις θάμνων και καρποφόρων δέντρων

Σε τάφρους, αποστραγγιστικά κανάλια και άκρες αγροτικών δρόμων μπορεί να γίνει η φύτευση μικρών θάμνων για την προσφορά κάλυψης και τροφής στο θήραμα. Από τα δασικά φυτώρια είναι δυνατή η δωρεάν προμήθεια σπάρτου και πυράκανθου (μετά από σχετικό αίτημα προς το τοπικό Δασαρχείο το οποίο το προωθεί στη συνέχεια στη Διεύθυνση Αναδασώσεων). Από τα ιδιωτικά φυτώρια μπορεί να γίνει προμήθεια αχλαδιάς, μηλιάς, κουμαριάς και άλλων καρποφόρων με τιμή 5-10€ το δεντρύλλιο ανάλογα με το είδος και την ηλικία.

Στα δέντρα αυτά θα γίνει προσεκτική επιλογή της θέσης που θα φυτευτούν ώστε να εξασφαλιστεί η μελλοντική καρποφορία τους, για παράδειγμα εάν σε γειτονικές θέσεις υπάρχουν αχλαδιές τότε υπάρχουν πολλές πιθανότητες οι αχλαδιές που θα φυτευτούν να πιάσουν και να καρποφορήσουν.

Το μέτρο της φύτευσης δέντρων και θάμνων έχει μακροχρόνια οφέλη για το θήραμα, αλλά και το περιβάλλον γενικότερα, και βρίσκει ευρεία αποδοχή.

Πολυετή σπορά σε γωνίες χωραφιών

Σε γωνίες των χωραφιών, μισού περίπου στρέμματος, όπου η παραγωγή δεν είναι μεγάλη, μπορεί να γίνει συμφωνία με τον γεωργό για πολυετή παραχώρηση, όπου θα αποζημιώνεται κάθε έτος από το Πρόγραμμα Βελτίωσης Ενδιαιτημάτων. Η σπορά προτείνεται να γίνει:

- Με μείγμα φυτών όπως ο βίκος, η μηδική, το κριθάρι και το μαλακό σιτάρι και να μείνει ως έχει για τρία περίπου έτη.
- Με αγριαγκινάρα για πέντε τουλάχιστον έτη.

Τα ανωτέρω μπορούν να συνδυαστούν και να προσφέρουν πολλαπλά οφέλη κάλυψης, θέσεων φωλεοποίησης και τροφής στο μικρό θήραμα.

Με τον τρόπο αυτό μπορούν να σπαρθούν αρκετές δεκάδες κομμάτια μισού περίπου στρέμματος και να ευνοηθεί το θήραμα σε μια περιοχή πέντε περίπου τετραγωνικών χιλιομέτρων σύμφωνα με τα διαθέσιμα χρήματα.

Το υποπρόγραμμα «ΜΙΑ ΓΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΙΔΑ» είναι πρωτοποριακό για τα ελληνικά δεδομένα. Αναμένεται να αυξήσει πληθυσμούς, θηραματικούς και μη, της πανίδας και εφόσον έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα να τύχει ευρείας αναγνώρισης.

Ο Κ.Σ. Μουδανιών (με τη χρηματοδότηση και την επιστημονική στήριξη της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας-Θράκης) εφάρμοσε με επιτυχία το ανωτέρω πρόγραμμα με σπορές μείγματος κριθαριού και βίκου για να ευνοήσει το λαγό, την πεδινή πέρδικα και το ορτύκι στην περιοχή του. Οι εκτάσεις που σπέρνει είναι «γωνιές» χωραφιών και ακαλλιέργητες εκτάσεις γεγονός που μειώνει στο ελάχιστο τις δαπάνες για εκμισθώσεις παραγωγικών αγροτεμαχίων.

2ο Υποπρόγραμμα: «ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΙΔΑ»

Η εντατική κατεργασία του εδάφους (φρεζάρισμα) για την καταπολέμηση των ζιζανίων δεν είναι ότι το καλύτερο για τον ελαιοπαραγωγό αλλά και για τον κυνηγό. Το φρεζάρισμα μπορεί να θανατώσει μικρούς λαγούς και να περιορίσει πολύτιμα για το λαγό ποώδη φυτικά είδη. Τα ανωτέρω προβλήματα για τον ελαιοπαραγωγό και τον λαγοκυνηγό μπορούν να επιλυθούν με τη σπορά στους ελαιώνες ψυχανθών (βίκου και μηδικής). Τα ψυχανθή δεσμεύουν άζωτο από την ατμόσφαιρα και η φύτευσή τους σε ένα ελαιώνα σε συνδυασμό με την κατάργηση του φρεζαρίσματος θα έχει σαν αποτέλεσμα τη βελτίωση της γονιμότητας του εδάφους.

Μία τέτοια δράση έχει αναπτυχθεί στην περιοχή της Κασσάνδρας Χαλκιδικής. Ο Κ.Σ. έδωσε δωρεάν μείγμα σπόρου σε ελαιοκαλλιεργητές για σπορά στον ελαιώνα τους, προβάλλοντας παράλληλα τη δράση αυτή στα τοπικά ΜΜΕ. Η δράση αυτή πρέπει να συνεχιστεί και να επεκταθεί και σε άλλες περιοχές με την υποχρέωση βέβαια των ελαιοκαλλιεργητών να μην καταστρέφουν τη σπορά για δύο με τρία τουλάχιστον έτη. Η σπορά προτείνεται να γίνεται το φθινόπωρο.

3ο Υποπρόγραμμα:

Δεντροφύτευση με καρποφόρα

«ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΑ ΔΑΣΗ ΠΛΟΥΤΟΣ ΣΤΑ ΘΗΡΑΜΑΤΑ»

Σε εκτεταμένα δάση χωρίς διάκενα και με λίγα είδη δέντρων ή θάμνων, όπως μπορεί να συμβαίνει σε δάση οξυάς, δρυός και πεύκης, είναι πιθανό να περιορίζεται η ποιότητα και ποσότητα τροφής για τα θηράματα. Για το σκοπό αυτό προτείνονται οι εξής επεμβάσεις:

Φυτεύσεις καρποφόρων δέντρων

Από τα δασικά φυτώρια είναι δυνατή η δωρεάν προμήθεια καρυδιών, καστανιών και κρανιάς (μετά από σχετικό αίτημα προς το τοπικό Δασαρχείο το οποίο το προωθεί στη συνέχεια στη Διεύθυνση Αναδασώσεων). Από τα ιδιωτικά φυτώρια μπορεί να γίνει προμήθεια μηλιάς, κερασιάς, αχλαδιάς και άλλων καρποφόρων με μέση τιμή 5-10€ το δεντρύλλιο ανάλογα με το είδος και την ηλικία.

Στα δέντρα αυτά θα γίνει προσεκτική επιλογή της θέσης που θα φυτευτούν ώστε να εξασφαλιστεί η μελλοντική καρποφορία τους. Επίσης αυτονόητο είναι πως εάν στην περιοχή υπάρχει σε αφθονία το είδος δεν θα γίνουν φυτεύσεις του είδους αυτού, για παράδειγμα σε καστανοδάση δεν θα φυτευτούν καστανιές.

Το μέτρο της φύτευσης δέντρων έχει μακροχρόνια οφέλη για το θήραμα, αλλά και το περιβάλλον γενικότερα, και βρίσκει ευρεία αποδοχή. Τις ανωτέρω δράσεις τις εφαρμόζει με επιτυχία τα τελευταία τρία έτη ο Κ.Σ. Αλμωπίας (με τη χρηματοδότηση και την επιστημονική στήριξη της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας-Θράκης).

Σπορές διακένων και εγκαταλειμμένων αγρών

Αυτή η επέμβαση μπορεί να εφαρμοστεί σε περιοχές που δεν γίνεται εντατική βόσκηση ή να υπάρξει συγκατάβαση του κτηνοτρόφου ώστε να μην καταστρέψει τη σπορά.

Κύριος σκοπός είναι να επωφεληθούν ο λαγός, η ορεινή πέρδικα και κατά δεύτερον ο αγριόχοιρος και τα υπόλοιπα θηράματα. Επειδή το έδαφος αναμένεται να περιέχει πέτρες μπορεί να χρησιμοποιηθεί ρίπερ. Ωστόσο προσοχή θα πρέπει να δοθεί ώστε να μην προκληθεί διάβρωση του εδάφους. Για το σκοπό αυτό δεν θα πρέπει να γίνονται επεμβάσεις σε θέσεις με μεγάλη κλίση και η κατεργασία του εδάφους να γίνεται κατά μήκος των χωροσταθμικών.

Η σπορά προτείνεται να γίνει με μείγμα φυτών όπως ο βίκος, το κτηνοτροφικό μπιζέλι, το μαλακό σιτάρι, το κριθάρι, ενώ σε ψυχρές περιοχές προτείνεται το τριτικάλε (υβρίδιο

Απαγόρευση διέλευσης σε καταφύγιο σε συνεργασία με τη δασική υπηρεσία

σίκαλης με σιτάρι). Με τον τρόπο αυτό μπορούν να σπαρθούν αρκετές δεκάδες κομμάτια μισού έως ενός στρέμματος. Τις ανωτέρω δράσεις τις εφαρμόζει με επιτυχία ο Κ.Σ. Πολυγύρου (με τη χρηματοδότηση και την επιστημονική στήριξη της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας Μακεδονίας-Θράκης).

4ο Υποπρόγραμμα: «ΕΙΔΙΚΑ ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΤΑ ΘΗΡΑΜΑΤΑ»

Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν και δράσεις που έχουν έμμεσο όφελος για το ενδιαίτημα, όπως συνέβη με: α) την τοποθέτηση πινακίδων από τον Κ.Σ. Επανομής για να αποτραπεί η είσοδος οχημάτων σε υγροτοπική έκταση, β) την κάλυψη αρδευτικού καναλιού στο οποίο είχαν πνιγεί στο παρελθόν αρκετοί νεαροί αγριόχοιροι από τον Κ.Σ. Βέροιας, γ) την τοποθέτηση μπαρών σε δασικούς δρόμους από τον Κ.Σ. Γρεβενών, δ) την κατασκευή και τοποθέτηση ποτίστρων σε κατάλληλες θέσεις από πολλούς Κ.Σ..

Οι παραπάνω αναφορές δεν αποτελούν θεωρητική προσέγγιση ούτε κάλεσμα για την υλοποίηση προς τρίτους, ούτε αίτημα για χρηματοδότηση από εθνικούς ή Ευρωπαϊκούς πόρους. Αποτελούν πρακτικές που εφαρμόζουν με δικά τους χρήματα οι Κυνηγετικές Οργανώσεις εδώ και πέντε έτη και έχουν ήδη επιδράσει θετικά στους πληθυσμούς τόσο των θηρεύσιμων όσο και αρκετών άλλων ειδών της πανίδας.

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΘΕΜΕΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΥΝΗΓΙΟΥ

Χρήστος Καλαϊτζής
Δασοπόνος

Η παιδεία και η εκπαίδευση αποτελούν θεμέλιο για την κατανόηση, την βελτίωση και την προαγωγή του κυνηγιού. Πρώτη και κυριότερη ίσως ομάδα που χρήζει κυνηγετικής παιδείας είναι οι ίδιοι οι κυνηγοί – άοκνες προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση αναλαμβάνει επί σειρά ετών η Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας-Θράκης. Σημαντικές ομάδες στόχους εκπαίδευσης αποτελούν όμως ακόμη τόσο οι ενήλικες πολίτες που δεν ασκούν κυνηγετικές δραστηριότητες, κυρίως όσοι βρίσκονται σε θέσεις κλειδιά που αφορούν στην λήψη αποφάσεων και την διαχείριση της κυνηγετικής διαδικασίας, όσο και οι νέοι και τα παιδιά, που αποτελούν επένδυση για την ορθά σχεδιασμένη και βιώσιμη ανάπτυξη του κυνηγιού στο μέλλον.

Καταθέτουμε εδώ δύο προτάσεις που αφορούν στην εκπαίδευση των δύο αυτών ομάδων σχετικά με το κυνήγι. Η πρώτη στοχεύει στην άμεση και βραχείας διάρκειας εκπαίδευση ενηλίκων για τους οποίους οι κυνηγετικές δραστηριότητες αποτελούν επαγγελματική ασχολία. Η δεύτερη αποσκοπεί στην μακράς διάρκειας παροχή παιδείας σχετικά με το κυνήγι σε μαθητές 10-15 ετών, απαιτεί την έρευνα στην παράδοση και λογοτεχνία για το κυνήγι και τη δημιουργία συναφούς εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και αντίστοιχων μεθόδων διδασκαλίας, ώστε η γνώση αυτή να είναι θελκτική και η κατανόηση της ουσιαστική.

ΠΡΟΤΑΣΗ Α. ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Σκοπός-Αποτελέσματα

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η βιωματική εκμάθηση της θηραματοπονίας - πιο απλά να μιλήσουμε σε μη-κυνηγούς ενήλικες για το κυνήγι χωρίς να θέλουμε να τους κάνουμε κυνηγούς. Η δημιουργία Υπουργείου Περιβάλλοντος καθιστά επείγουσα ανάγκη να γνωρίσουν όλοι όσοι παίρνουν αποφάσεις τί συμβαίνει πραγματικά στο πεδίο και να υπάρξει σωστή ενημέρωση, καθώς μέχρι σήμερα δεν έχει ποτέ διοργανωθεί ανάλογο Σεμινάριο για το κυνήγι και δεν έχουν συζητηθεί ολοκληρωμένα και με συνέπεια οι θέσεις μας. Εφόσον η πρώτη πιλοτική διοργάνωση αξιολογηθεί ως επιτυχής, το Σεμινάριο θα γίνει ετήσιο, κάθε χρόνο σε διαφορετική περιοχή, ώστε να δίνεται η δυνατότητα παρουσίας διαφόρων ειδών κυνηγιού ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες.

Συμμετέχοντες, δράσεις και διάδοση των αποτελεσμάτων

Η ομάδα συμμετεχόντων θα αποτελείται από περίπου 15 άτομα ώστε να υπάρχει συνοχή και συμμετοχική διδασκαλία. Η επιλογή των εκπαιδευόμενων θα γίνει με κριτήριο τις θέσεις εργασίας των ανθρώπων αυτών, θέσεις δηλαδή που είναι καίριες στην λήψη αποφάσεων για το κυνήγι και στην εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας και διατάξεων. Ακόμη μπορεί να είναι άτομα που είναι εν δυνάμει υπάλληλοι των συναφών υπηρεσιών, καθώς και εργαζόμενοι σε περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς διαχείρισης. Κίνητρο για την απρόσκοπτη προσέλευση των συμμετεχόντων θα αποτελέσει η προηγούμενη ενημέρωση και συνεργασία με τις υπηρεσίες τους, όπως τα κατά τόπους Δασαρχεία, Νομαρχίες, Μεταπτυχιακοί Φοιτητές, κλπ., ώστε οι συμμετέχοντες να προσέλθουν με την σύμφωνη γνώμη και την συμπαράσταση των εργασιών τους.

Επιλεγμένοι εισηγητές θα παρουσιάσουν θεματικές εισηγήσεις σχετικά με την θηραματοποιία. Οι παρουσιάσεις θα γίνονται με μορφή δεκαπεντάλεπτης εισήγησης που θα οδηγή σε ερωτήσεις και συζήτηση πάνω στο συγκεκριμένο θέμα για άλλα δεκαπέντε λεπτά. Οι εισηγητές θα προέρχονται κυρίως από τα στελέχη της Κυνηγετικής Ομοσπονδίας. Και θα είναι παρόντες σε όλη τη διάρκεια του σχολείου για να παρεμβαίνουν στις παρουσιάσεις όταν χρειάζεται.

Τα θέματα θα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, όπως τους σχετικούς θεσμούς και υπηρεσί-

ες, σχετική νομοθεσία και νομοθεσία, τεχνικές βελτίωσης ενδιατημάτων, διαχείριση κυνηγετικής κάρπωσης, τεχνικές μείωσης αρπακτικότητας, σημαντικές ασθένειες της αγριας πανίδας, μέθοδο παρακολούθησης πληθυσμών, περιβαλλοντική εκπαίδευση, κ.ά. Ακολουθεί συγκεκριμένο ενδεικτικό πρόγραμμα.

Επίσης θα γίνει ενημέρωση των μέσων μαζικής ενημέρωσης με την αποστολή σχετικών δελτίων τύπου και προβολή του Σεμιναρίου. Οι εισηγήσεις και το εκπαιδευτικό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί και θα διανεμηθεί μπορεί να αποτελέσει πρότυπο εγχειρίδιο που να εκδοθεί από την Ομοσπονδία. Εφόσον η διοργάνωση γίνει με την υποστήριξη κάποιου τοπικού φορέα, διασφαλίζεται ευρύτερη προβολή στην τοπική κοινωνία, καθώς και στέγαση για τις συναντήσεις.

Τόπος, χρόνος και κόστος

Η διάρκεια του Σχολείου θα είναι πέντε ημέρες, κατά προτίμηση λίγο πριν ή μετά το Πάσχα, μετά την λήξη της κυνηγετικής περιόδου και πριν την καλοκαιρινή ραστώνη. Οι παρουσιάσεις θα γίνονται το πρωί και το απόγευμα με ερωταποκρίσεις και θα υποστηρίζονται από οπτικό υλικό, ενώ αρκετός χρόνος θα δαπανηθεί στο πεδίο.

Το βασικό κόστος του Σεμιναρίου θα καλύψει η ΣΤ' Κυνηγετική Ομοσπονδία. Ο συνολικός προϋπολογισμός υπολογίζεται περίπου στα 15.000 ευρώ.

ΠΡΟΤΑΣΗ Β. ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ - ΜΑΘΗΤΕΣ

Σκοπός-Αποτελέσματα

Στόχος του Προγράμματος αυτού είναι να σχεδιάσει, αναπτύξει και εφαρμόσει προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που να αφορούν στην σχέση κυνηγιού-περιβάλλοντος και να απευθύνονται σε μαθητές και καθηγητές των πρώτων δύο βαθμίδων εκπαίδευσης, συγκεκριμένα σε παιδιά 10-15 χρονών και τους καθηγητές τους.

Η προσπάθεια της ΣΤ' ΚΟΜΑΘ να ενημερώνει σχολεία, νέους κυνηγούς, παλαιότερους κυνηγούς, Διοικητικά Συμβούλια, υπηρεσιακούς παράγοντες, κ.α. με τη συμβολή των επιστημονικών συνεργατών της υπήρξε μακρόπνοη και επιτυχής και επέτρεψε τον εντοπισμό ορισμένων θεμάτων που η βελτίωσή τους θα επέτρεπε την καλύπτει-

ση αυτής της δραστηριότητας, ιδίως όσον αφορά στα σχολεία. Το πρόβλημα έγκειται στο ότι η εμβέλεια της ενημέρωσης από τους επιστημονικούς συνεργάτες και μόνον είναι μικρή και η διάρκεια της σύντομη, καθώς οι ομιλίες είναι σύντομες, σποραδικές και μοναδικές. Ευκαίριο θα ήταν φεύγοντας να μένει πίσω η σκιά μας που θα συνεχίζει το έργο της σωστής και πλήρους ενημέρωσης. Ο τρόπος για να

το πετύχουμε είναι να έχουμε ενημερώσει και να εκπαιδεύσουμε από πριν το δάσκαλο και να τον προμηθεύσουμε με κατάλληλο υλικό. Το υλικό αυτό μπορεί να είναι παραμύθια, διηγήσεις, ιστορικά κείμενα, παιχνίδια, ακόμη και παιχνίδια στους Η/Υ. Σκοπός είναι οι μελλοντικοί κυνηγοί που θα προκύψουν από τις τάξεις αυτές να είναι σωστά ενημερωμένοι ώστε να γίνουν καλοί κυνηγοί, αλλά και να μπορούν να στελεχώσουν τα Δ.Σ. των Κυνηγετικών Συλλόγων. Αλλά και αυτοί που δεν θα γίνουν κυνηγοί να μη στρέφονται κατά του κυνηγιού.

Δράσεις

Ο στόχος για τη δημιουργία των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών, αλλά και των ενηλίκων του άμεσου περιβάλλοντός τους σε θέματα που αφορούν στο κυνήγι και στην προστασία ειδών της άγριας πανίδας και των ενδιαιτημάτων τους. Επίσης, προσπαθούμε με τον τρόπο αυτόν να διευκολύνουμε τους εκπαιδευτικούς στη διαδικασία δραστηριοτήτων σχετικών με το περιβάλλον, μέσα από συγκεκριμένες προτάσεις και εποπτικό υλικό. Η υλοποίηση του προγράμματος απαιτεί τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και μεθοδολογίας διδασκαλίας και την εκπαίδευση των εκπαιδευτών, δηλαδή των δασκάλων και καθηγητών. Ομάδα ειδικευμένων παιδαγωγών, ειδικών σε οπτικοακουστικά μέσα, εθνογράφων με γνώσεις των λογοτεχνικών κειμένων, παραδόσεων, παραμυθιών, έργων των εικαστικών τεχνών και της μουσικής σχετικά με το κυνήγι, αλλά και δασολόγων και περιβαλλοντολόγων, θα συνεργαστούν για την δημιουργία του υλικού και των ανάλογων εκπαιδευτικών μεθόδων. Το υλικό αυτό θα καλύπτει μία μεγάλη γκάμα θεμάτων, για το κυνήγι, τις προστατευόμενες περιοχές, τα δάση, τους υγρότοπους, τα οικοσυστήματα, τα απειλούμενα ζώα κ.ά. Τα εκπαιδευτικά πακέτα που θα δημιουργηθούν πάνω σε μία σειρά Ειδικών Παρουσιάσεων, όπως Κυνήγι και Περιβάλλον, Ματιές στη βιοποικιλότητα της Ελλάδας, Τα δάση της Ελλάδας: Πλούτος και προβλήματα, Πυρκαγιές: Μια απειλή για τα δάση μας, Απειλούμενα ζώα του κόσμου και της Ελλάδας, μπορούν να διανέμονται σε μορφή DVD, αλλά και να αναρτηθούν στο διαδίκτυο.

Οι δραστηριότητες του εκπαιδευτικού προγράμματος θα αποτελούνται από ενημέρωση, ασκήσεις και παιχνίδια σε κλειστές αίθουσες, αλλά και από συναρπαστικές ομαδικές δραστηριότητες στη φύση, διάρκειας περίπου 3 ωρών η κάθε μία. Οι δραστηριότητες αυτές θα πραγματοποιούνται από ειδικά εκπαιδευμένους συνεργάτες που θα οδηγούν τα παιδιά σε εξερευνητικές εξορμήσεις και προσωμοιώσεις κυνηγιού. Οι δραστηριότητες που περιέχονται στα πακέτα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, δεν συγκροτούν ολοκληρωμένα προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Η ανάπτυξη ικανοτήτων που ευνοούν τη συμμετοχή και τη δράση προϋποθέτει το άνοιγμα του σχολείου στη ζωή της κοινότητας που ανήκει. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί σταδιακά, εφόσον διαπιστωθεί ότι μετά την επεξεργασία του υλικού έχει επιτευχθεί μια πρώτη ευαισθητοποίηση σχετικά με το ζήτημα που πραγματεύεται το υλικό. Το κάθε σχολείο μπορεί να προχωρήσει ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής του και το ανθρώπινο υλικό που μπορεί να αξιοποιήσει.

**Μείωση
και πιθανή
αποκατάσταση
της πεδινής
πέρδικας**

**Απόστολος
Τσιομπανούδης
Δασοπόνος**

**Πέτρος Πλατής
Δασολόγος**

Φωτ. Πέτρος Πλατής

Αρκετά είδη πτηνών που χρησιμοποιούν σαν ενδιαίτημα τις αγροτικές περιοχές, έχουν παρουσιάσει δραματική πληθυσμιακή μείωση κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών στην Ευρώπη. Ένα από αυτά τα είδη είναι και η πεδινή πέρδικα, που κάποτε ήταν ένα από τα πιο κοινά είδη των αγροτικών και ημιορεινών εκτάσεων. Με εξαίρεση τη Ρωσία και την Τσεχία όπου οι πληθυσμοί παραμένουν σταθεροί ή δείχνουν αυξητική τάση, όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες παρουσίασαν μείωση στο μέγεθος των πληθυσμών από 1% μέχρι και 80%, με συνολικό μέσο όρο 30%. Σαν αποτέλεσμα όλων αυτών και επειδή η πεδινή πέρδικα αποτελεί σημαντικό θηραματικό είδος, αρκετές διεθνείς κυνηγετικές οργανώσεις και ερευνητικά ιδρύματα, έχουν επιδοθεί στην μελέτη για την αποκατάσταση του είδους.

Η μεγαλύτερη και μακροβιότερη πηγή πληροφοριών που αφορά την κάρπωση της πεδινής πέρδικας, βρίσκεται στην Μεγάλη Βρετανία και συγκεκριμένα στην περιοχή North-Norfolk (1793-1993). Σύμφωνα με τα στοιχεία, διακρίνονται τρεις περίοδοι που χαρακτηρίζουν την μείωση της πέρδικας. Η πρώτη (1793-1950) χαρακτηρίζεται από την υψηλή κάρπωση αρκετών εκατοντάδων πουλιών ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Η δεύτερη περίοδος (1950-1970) απέδειξε την ισχυρή μείωση στην κάρπωση φτάνοντας σε μερικά πουλιά ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Στην τρίτη περίοδο (μετά το 1970) συνεχίζεται η μείωση με σταθερό ποσοστό κάθε χρόνο.

Αλλά τι προκάλεσε την δραματική μείωση την περίοδο 1950-1970; Πριν τη συγκεκριμένη περίοδο το ποσοστό επιβίωσης των νεοσσών ήταν πάνω από 50%. Κατά την διάρκεια όμως της περιόδου '50-'70, οι νεοσσοί που επιβίωναν ήταν κάτι λιγότερο από 30%. Παρόμοιες καταστάσεις εμφάνιζαν και οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες έρχονταν πλέον αντιμέτωπες με ένα σοβαρό οικολογικό πρόβλημα.

Ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που οδήγησαν στην μείωση ήταν η δραματική αύξηση των ζιζανιοκτόνων φαρμάκων με σκοπό την πρόληψη και καταστολή των ζημιών που προκαλούν τα έντομα στις αγροτικές καλλιέργειες. Επίσης τα φυτοφάρμακα και τα μυκητοκτόνα συνέβαλλαν αρνητικά σε μεγάλο ποσοστό στην επιβίωση των νεαρών περδικιών. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι πριν το '50, μόλις

το 10% των καλλιεργειών ψεκάζονταν με φάρμακα ενώ μετά το 1965 το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 90%. Η χρήση ζιζανιοκτόνων είχε άμεσες επιπτώσεις, δηλητηριάζοντας τους νεοσσούς, ή έμμεσες, σκοτώνοντας την τροφή τους, τα έντομα, που είναι απαραίτητα για τις πρώτες εβδομάδες της ζωής τους. Οι έμμεσες επιδράσεις αποδείχθηκε ότι είναι πιο δραστικές και ισχυρές. Επιπλέον, τα φυτοφάρμακα μείωσαν σε τεράστιο ποσοστό τους διαθέσιμους σπόρους και καρπούς αγρίων φυτών, που αποτελούν επίσης σημαντική πηγή τροφής για τις πέρδικες.

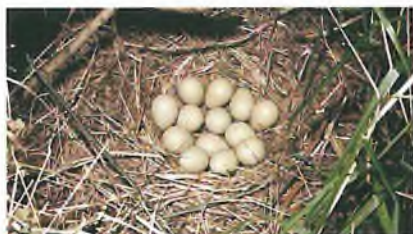

Δεύτερος σημαντικότερος παράγοντας της μείωσης, είναι η πτώση της ποιότητας των βιοτόπων. Σε αυτό συνέβαλλαν οι δραστικές αλλαγές στο αγροτικό τοπίο εξαιτίας της εντατικοποίησης και της μηχανοποίησης των αγροτικών πρακτικών. Η αύξηση της έκτασης των αγροτεμαχίων εξαφάνισε τους φυσικούς φράκτες που βρισκόταν ανάμεσα τους. Η απώλεια των φυσικών διαχωριστικών φρακτών, μείωσε το ποσοστό διαθέσιμων θέσεων για φωλεοποίηση. Επίσης μειώθηκαν οι ακαλλιέργητες εκτάσεις, όπου οι πέρδικες αναζητούσαν τροφή.

Η αρπακτικότητα είναι ένας παράγοντας που έκανε την εμφάνιση του τα τελευταία 20 χρόνια. Στη Γαλλία αποδείχθηκε ότι οι εναέριοι και επίγειοι άρπαγες ευθύνονται για το 70% των απωλειών από τους νεοσσούς κάθε χρόνο. Επιπλέον η μεγάλη κυνηγετική πίεση, χωρίς την επιβολή διαχειριστικών μέτρων και ελέγχου των πληθυσμών, συνετέλεσε στην περαιτέρω μείωση της πεδινής πέρδικας, με αρκετά μεγάλο ποσοστό σε μερικές περιοχές (35-40 %). Ακόμα, η απελευθέρωση φασιανών για την αύξηση της κυνηγετικής κάρπωσης σε μερικές περιοχές, οδήγησε στην μετάδοση ασθeneιών και παρασίτων στους άγριους πληθυσμούς της πεδινής πέρδικας, με αποτέλεσμα την απώλεια σωματικού βάρους και κατά συνέπεια τον θάνατο των πουλιών.

Τι μπορεί να γίνει για την ανάκαμψη των πληθυσμών; Οι νεότερες έρευνες προτείνουν την ανάγκη για την μείωση της αρπακτικότητας, χωρίς όμως να υπάρχουν ποσοτικά δεδομένα για το εάν η εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου θα έχει θετικά αποτελέσματα. Εξαίρεση αποτελεί μια έρευνα στη Μ. Βρετανία που αποδεικνύει ότι ο έλεγχος των αρπάγων (αλεπού, κουνάβια, κορακοειδή) κατά την διάρκεια 3 ετών είχε σαν αποτέλεσμα τον τριπλασιασμό των ζευγαριών και γενικότερα του πληθυσμού. Το μειονέκτημα της συγκεκριμένης έρευνας είναι ότι ο έλεγχος εφαρμόστηκε σε μια μικρή περιοχή και το ερώτημα που προκύπτει είναι εάν θα υπήρχαν τα ίδια αποτελέσματα σε μεγάλες εκτάσεις. Το σίγουρο είναι ότι μια πιθανή αύξηση της πεδινής πέρδικας σε μια περιοχή, μπορεί να επιτευχθεί με έναν συνδυασμό παραγόντων και ενεργειών από τον άνθρωπο, όπως είναι η βελτίωση της ποιότητας του βιοτόπου και αμέσως μετά ο έλεγχος των αρπάγων.

Ένα διαχειριστικό μέτρο που έχει εφαρμοστεί με επιτυχία, είναι το όργωμα χωραφι-

ών που βρίσκονται σε καθεστώς αγρανάπαυσης για πολλά χρόνια, με στόχο την εμφάνιση μονοετών φυτών και την απομάκρυνση των πολυετών. Το όργανο εφαρμόζεται ανά δυο χρόνια, χωρίς φυσικά τη χρησιμοποίηση χημικών φαρμάκων. Το μέτρο αυτό εφαρμόστηκε στη Μ. Βρετανία με θεαματικά αποτελέσματα, αυξάνοντας κατά 50% τους νεοσσούς που επιβίωσαν. Επίσης πολύ σημαντική είναι

η ρίψη μίγματος σπόρων, με σκοπό την αύξηση της ποικιλίας των ειδών της βλάστησης, για την ενίσχυση των διατροφικών συνθηκών της πέρδικας.

Όμως η δημιουργία κατάλληλων βιοτόπων, μπορεί να προκαλέσει αύξηση της αρπακτικότητας, καθώς οι πέρδικες συγκεντρώνονται σε αυτές τις περιοχές και είναι περισσότερο ευάλωτες στους άρπαγες, οι οποίοι συνηθίζουν στην παρουσία της και την αναζητούν μόνο σε συγκεκριμένα σημεία. Για το σκοπό αυτό προτάθηκε οι επεμβάσεις να έχουν ελάχιστη έκταση τα 3 στρέμματα και να εφαρμόζονται διάσπαρτα σε μεγάλες πεδινές περιοχές.

Ωστόσο το πιο σημαντικό για να ενισχυθεί ένας υπάρχον πληθυσμός πεδινής πέρδικας, είναι η διατήρηση και αύξηση της διαθέσιμης τροφής των νεοσσών. Το πιο ιδανικό μέτρο είναι η παύση των ζιζανιοκτόνων όπως συμβαίνει στις βιολογικές καλλιέργειες. Ιδιαίτερα οι βιολογικές καλλιέργειες δημητριακών, παρέχουν μεγάλη ποικιλία και ποσότητα σπόρων και εντόμων. Για αυτόν το λόγο έχει παρατηρηθεί μεγαλύτερη ποικιλία πτηνών σε βιολογικές καλλιέργειες σε σχέση με τις συμβατικές.

Τι συμβαίνει όμως με τις απελευθερώσεις; Λόγω της εύκολης εκτροφής της πεδινής πέρδικας, έχουν πραγματοποιηθεί απελευθερώσεις χιλιάδων πουλιών σε πολλές περιοχές της Ευρώπης για την αύξηση της κυνηγετικής κάρπωσης ή την εγκατάσταση νέων πληθυσμών σε μέρη που κάποτε προϋπήρχαν. Το κεφάλαιο της απελευθέρωσης όμως είναι τεράστιο, με πολλές παραμέτρους και ερωτήματα.

Κατά καιρούς έχουν εφαρμοστεί διάφορες πρακτικές απελευθέρωσης, τα συμπεράσματα που προέκυψαν όμως δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά για πολλές από αυτές, καθώς η πεδινή πέρδικα είναι ένα εξαιρετικά ευαίσθητο και τρωτό είδος στους άρπαγες. Επίσης η εξοικείωση των εκτρεφόμενων πουλιών με το νέο τους περιβάλλον είναι ιδιαίτερα δύσκολη και χρονοβόρα, με αποτέλεσμα την αποτυχία των απελευθερώσεων στις περισσότερες περιπτώσεις.

Ο Βρετανικός οργανισμός «Game and Wildlife Conservation Trust» και μετά από πολυετή έρευνα και πειράματα, μας δίνει χρήσιμες συμβουλές που αφορούν την απελευθέρωση της πεδινής πέρδικας. Συνοπτικά οι δυο κυριότερες από αυτές είναι:

Σε περιοχές όπου η πυκνότητα της πέρδικας είναι τουλάχιστον 2 ζεύγη ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, η απελευθέρωση πρέπει να απαγορεύεται ενώ η καταπολέμηση των αρπάγων και η βελτίωση των βιοτόπων είναι ουσιαστικά μέτρα για την αύξηση του

πληθυσμών, και

Όπου δεν υπάρχει πληθυσμός ή η πυκνότητα είναι πάρα πολύ χαμηλή, η μεταφορά άγριων πουλιών από άλλη περιοχή είναι η καλύτερη μέθοδος. Η σύλληψη πρέπει να γίνεται από έναν υγιή πληθυσμό την περίοδο του φθινοπώρου (τουλάχιστον 25 πουλιά/km²) και το ποσοστό των συλληφθέντων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% των ήδη υπαρχόντων πουλιών.

Βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε

- Buner F. and Aebischer N. J. (2008) Guidelines for re-establishing grey partridges through releasing. Game & Wildlife Conservation Trust, Fordingbridge.
- Buner F. (2008) Survival, habitat use and disturbance behaviour of re-introduced Grey Partridges *Perdix perdix* L. in an enhanced arable landscape in the Swiss Klettgau. PhD thesis, University of Basel and Swiss Ornithological Institute Sempach.
- Kuijper D., Oosterveld E. and Wymenga E. (2009) Decline and potential recovery of the European grey partridge (*Perdix perdix*) population—a review. Eur. J. Wildl. Res. 55: 455-463.
- Parish D.M.B and Sotherton N.W. (2007) The fate of released captive reared grey partridges *Perdix perdix*: implications for reintroduction programmes. Wildl. Biol. 13: 140-149.
- Potts G.R. and Aebischer N.J. (1995) Population dynamics of the grey partridge *Perdix perdix* 1793–1993: monitoring, modelling and management. Ibis 137:s29–s37

**Απελευθερώσεις
λαγών –
Αποτελέσματα
και
συμπεράσματα
ερευνών**

**Απόστολος
Τσιμπανοῦδης**
– Δασοπόνος

Πέτρος Πλατής
– Δασολόγος,
Επιστημονικός
Συνεργάτης ΣΤ' ΚΟΜΑΘ

Ο ευρωπαϊκός λαγός (*Lepus europaeus*) είναι από τα σημαντικότερα θηρεύσιμα είδη της Ευρώπης. Ένα σημαντικό όμως πρόβλημα έκανε την εμφάνισή του όταν οι φυσικοί πληθυσμοί του λαγού παρουσίασαν μείωση, περίπου από την δεκαετία του '60, σε πολλές χώρες. Πολλοί παράγοντες συνέβαλαν σε αυτήν τη μείωση όπως είναι η εντατικοποίηση της γεωργίας, η κλιματική αλλαγή και η αύξηση των αρπάγων.

Τα τελευταία χρόνια μια σειρά από δράσεις και ενέργειες κυνηγετικών οργανώσεων, όπως είναι η απελευθέρωση λαγών που βρίσκονται σε αιχμαλωσία, ξεκίνησαν σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες με στόχο την αύξηση της πυκνότητας των λαγών, κυρίως σε αγροτικές περιοχές. Η αποδοτικότητα μιας τέτοιας δραστηριότητας μελετήθηκε από δυο ερευνητικές ομάδες στην Ιταλία και στην Πολωνία. Παρακάτω παραθέτουμε σε συντομία τα κυριότερα αποτελέσματα αυτών των ερευνών, που είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για την περεταίρω διαχείριση του είδους.

Η ταυτότητα των δυο εργασιών παρουσιάζεται στον Πίνακα 1. Η προέλευση των λαγών ήταν από εκτρεφόμενους γονείς και την στιγμή της απελευθέρωσης τους τοποθετούνταν ραδιοπομπός στο σώμα του λαγού, με στόχο να αναγνωρίζεται ανά πάσα στιγμή η ακριβής θέση του, η πιθανή αιτία θανάτου, να υπολογίζεται το μέγεθος της περιοχής που καταλαμβάνει ο λαγός και η δραστηριότητά του κάθε στιγμή της ημέρας.

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα των ερευνών παρουσιάζονται στον Πίνακα 2. Το σπουδαιότερο εύρημα των δυο ερευνών είναι ότι οι περισσότεροι λαγοί θανατώνονται τις πρώτες μέρες ή εβδομάδες μετά την απελευθέρωσή τους, με κυριότερο άρπαγα την αλεπού. Επιπλέον, οι λαγοί που επιβίωσαν πάνω από 5 μήνες, πιστεύεται ότι συνεισφέρουν στην αναπαραγωγή των φυσικών πληθυσμών με παράλληλη αύξηση της πυκνότητάς τους. Αυτοί όμως είναι πολύ λίγοι σε σχέση με τον αριθμό των απελευθερωμένων. Εδώ παρατηρείται και η μεγαλύτερη διαφορά ανάμεσα στις δυο έρευνες. Οι Πολωνοί επιστήμονες πιστεύουν ότι οι απελευθερώσεις λαγών μπορούν να ευνοήσουν σε μικρό όμως βαθμό τον υπάρχοντα φυσικό πληθυσμό, ενώ οι Ιταλοί ερευνητές προτείνουν ότι οι απελευθερώσεις λαγών είναι ένα αδύναμο διαχειριστικό μέτρο. Ωστόσο είναι αναγκαία περεταίρω έρευνα για να ανα-

λυθούν με μεγαλύτερη ακρίβεια τα αίτια που οδηγούν σε αποτυχία ή επιτυχία ενός τέτοιου διαχειριστικού μέτρου.

Σε παρόμοιες προσπάθειες που γίνανε στη χώρα μας από κυνηγετικές οργανώσεις, διαπιστώθηκε όντως η μικρή μέχρι μηδενική επιβίωση των λαγών, για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το σημαντικό της υπόθεσης όμως, είναι ότι διαπιστώθηκε, πως οι λαγοί που προέρχονται από εκτατική εκτροφή και ντόπιους γεννήτορες, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες επιβίωσης. Αρσενικός λαγός που απελευθερώθηκε την πρώτη εβδομάδα του Ιουνίου του τρέχοντος έτους με βάρος περίπου ενός κιλού, εντοπίστηκε σε εκπαιδευτικό στις 15 και 29 του ίδιου μήνα, στη περιοχή απελευθέρωσης και τελικά θηρεύθηκε στις 10 Ιανουαρίου του επόμενου έτους και ζύγιζε 4 κιλά. Συνολικά είχαν απελευθερωθεί 17 λαγοί σε διάφορες περιοχές και τελικά θηρεύθηκε μόνο ένας. Όλοι οι λαγοί φέρανε ενώτιο.

Βιβλιογραφία

Angelici F.M., Riga F., Boitani L. & Luiselli L. (2000) Fate of captive-reared brown hares *Lepus europaeus* released at a mountain site in central Italy. *Wildlife Biology*, 6: 173-178.

Misiorowska M. & Wasilewski M. (2008) Spatial organization and mortality of released hares – preliminary results. *Ann. Zool. Fennici*, 45: 286-290.

Πίνακας 1.

Χώρα	Αρ. απελευθερωμένων λαγών	Περιγραφή βιοτόπου	Διάρκεια έρευνας	Μέθοδος παρακολούθησης	Πηγή
Ιταλία	20 ♂ - 24 ♀	Ορεινή περιοχή (800-1.100 μ.) με λιβάδια και εκτεταμένες δασικές εκτάσεις	Μάρτιος 1992 – Νοέμβριος 1994	Ραδιοτηλεμετρία	Angelici et al. (2000)
Πολωνία	11 ♂ - 18 ♀	Κυρίως αγροτικές καλλιέργειες	2005 - 2006	Ραδιοτηλεμετρία	Misiorowska & Wasilewski (2008)

Πίνακας 2.

Χώρα	Μέσος χρόνος επιβίωσης	Μέγιστη διάρκεια επιβίωσης	Κυριότερη αιτία θανάτου	Μέγεθος περιοχής επικράτειας	Απόσταση διασποράς	Πηγή
Ιταλία	♂ 52,7 μέρες ♀ 66,8 μέρες	332 μέρες	Αλεπού & Κουνάβι (50%)	-	62 – 2.809 m	Angelici et al. (2000)
Πολωνία	♂ 80 μέρες ♀ 31 μέρες	> 12 μήνες	Σαρκοφάγα θηλαστικά (42,9%)	♂ 1,3 km ² ♀ 0.5 km ²	0 – 4.900 m	Misiorowska & Wasilewski (2008)

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 30-4-2010

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΗΝΥΣΕΩΝ		Ετος	Ετος	Ετος	Ετος	Ετος	Ετος	Ετος	Ετος	Ετος	Ετος
A/A	ΑΙΤΙΟ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Θήρα εκτός ζώνης διάβασης τρυγονιών και ορνυκίων	31	21	27	20	20	17	15	15	9	24
2.	Άσκηση θήρας άνευ κυνηγετικής άδειας	30	55	43	39	30	36	34	27	20	17
3.	Παράνομη μεταφορά κυνηγετικού όπλου	71	102	109	79	94	45	52	43	23	35
4.	Παράνομη μετατροπή κυνηγετικού όπλου	82	101	88	81	63	40	27	41	23	32
5.	Θήρα κατά τη διάρκεια εκτεταμένης χιονοκάλυψης	5	35	2	17	10	16	10	7	6	5
6.	Μη εφοδιασμός με δελτίο κατοχής κυνηγετικού όπλου	7	14	13	4	1	2	0	1	0	0
7.	Κυκλοφορία κυνηγετικών σκύλων όταν και όπλου απαγορεύεται το κυνήγι	31	32	42	30	23	24	28	22	16	20
8.	Χρήση μμηητικών συσκευών και ομοιωμάτων	8	22	26	27	39	31	36	52	38	46
9.	Παράνομη θήρα εκτός επιτρεπόμενης ημέρας	7	10	13	11	22	13	7	10	19	6
10.	Παράνομη θήρα εκτός επιτρεπόμενου ωραρίου	12	22	19	25	29	18	16	31	15	15
11.	Παράνομη θήρα εντός καταφυγίου και προστατευόμενων περιοχών	29	30	33	36	33	38	34	34	25	32
12.	Παράνομη θήρα εκτός κυνηγετικής περιόδου	7	27	30	20	22	26	13	4	8	12
13.	Παράνομη θήρα Ζαρκαδιού	3	2	1	5	3	3	3	1	4	3
14.	Θήρευση θηραμάτων υπέρ του προβλεπόμενου αριθμού	1	1	0	0	0	2	0	4	0	0
15.	Άσκηση θήρας στο καρτέρι	0	5	5	0	7	2	2	4	6	7
16.	Άσκηση θήρας με προβολέα κατά τη διάρκεια της νύχτας	7	11	10	12	16	13	5	6	3	3
17.	Θήρα με μηχανοκίνητο μέσο	8	8	10	14	12	11	7	14	5	10
18.	Θήρα με μηχανοκίνητο πλωτό μέσο	1	1	1	0	0	1	2	0	0	1
19.	Οδηγός μηχανοκίνητου ως συναυτουργός	2	2	6	3	4	5	6	8	1	2
20.	Χρήση ιξών για σύλληψη ωδικών πτηνών και παγίδων για σύλληψη θηραμάτων	5	3	2	4	13	4	14	10	12	16
21.	Κράτηση άγριων ζώων σε αιχμαλωσία	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1
22.	Παράνομη υλοτομία	2	4	1	3	2	5	1	3	0	0
23.	Παράνομη εκχέρωση	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
24.	Παράνομη μεταφορά παράνομων υλοτομημένων δασικών προϊόντων	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0
25.	Παράνομη χρήση συσκευών V.H.F.	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1
26.	Παράνομη κατοχή και εμπόριο πτηνών	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27.	Θήρα απαγορευμένου θηράματος	5	13	11	7	5	7	7	3	5	3
28.	Παράνομη παραχώρηση κυνηγετικού όπλου	4	6	9	8	2	2	6	3	2	0
29.	Άρνηση ελέγχου και απειθεία	103	152	109	106	112	84	66	60	54	67
30.	Παράνομη ρίψη απορριμμάτων	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
31.	Χρήση μη επίλεκτων μεθόδων καταπολέμησης "επιβλαβών"	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32.	Παράνομη αλιεία	0	3	4	0	5	1	3	3	4	4
33.	Άσκηση θήρας χωρίς φωσφορίζον πορτοκαλί ένδυμα	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
34.	Οχλήση ειδών άγριας πανίδας κατά την αναπαραγωγική φάση	0	0	0	0	3	2	1	0	0	0
Σύνολο		461	682	619	553	571	448	401	407	298	365

10 χρόνια επιτυχούς δράσης της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής της ΣΤ' ΚΟΜΑΘ. Συγκεντρωτικός πίνακας μηνύσεων.

Στην ίδια περίοδο οι θηροφύλακες της ΣΤ' ΚΟΜΑΘ πραγματοποίησαν 155.684 ελέγχους σε κυνηγούς.

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ (έδρα: Αθήνα) Φωκίωνος 8 & Ερμού 10563 Αθήνα	210 323 1271 Φαξ 210 3222755 info@ksellas.gr
Κυνηγετικές Ομοσπονδίες	
Α' ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (έδρα: Χανιά) Πειραιώς 1-5, Κτήριο Πλάζα, 4 ^{ος} όροφος Χανιά 73131	Τηλ/φαξ 28210 98 147 φαξ: 98112 akokd@otenet.gr
Β' ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΥΣ (έδρα: Μυτιλήνη) Βουρνάζων 10, 81100 Μυτιλήνη	Τηλ/φαξ 22510 25 259, 43185 bkoa@otenet.gr
Γ' ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (έδρα: Πάτρα) Κανάρη 22-24 26222 Πάτρα	2610 361671-2 346614, 361634 kyn-om-p@otenet.gr
Δ' ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (έδρα: Αθήνα) Φωκίωνος 8 & Ερμού 10563 Αθήνα	210 323 1212, φαξ: 210 3232616 d.kose@otenet.gr
Ε' ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ (έδρα: Ιωάννινα) Οπλ. Πουτέτση 19, 45332 Ιωάννινα	Τηλ/φαξ 26510 22 109 e.kinigom@otenet.gr
ΣΤ' ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ (έδρα: Θεσ/νίκη) Εθνικής Αντιστάσεως 173-175 55134 Φοίνικας Θεσ/νικης	Τηλ 2310 477128-9 Φαξ: 2310 473863 hunters@hunters.gr
Ζ' ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΠΟΡΑΔΩΝ (έδρα: Λάρισα) Παναγούλη 25, 41223 Λάρισα	Τηλ/φαξ 2410 282982 komthes@otenet.gr

Δασικές αρχές Μακεδονίας - Θράκης

A/A	ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
1.	Διεύθυνση Δασών Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	Λεωφόρος Γεωργικής Σχολής 46, Τ.Κ. 551 34, Καλαμαριά Τ.Θ. 22487	2310 409341
2.	Διεύθυνση Δασών Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας –Θράκης	Τέρμα Αργυροκάστρου Τ.Κ. 650 01 ΚΑΒΑΛΑ	2510 461881
3.	Διεύθυνση Δασών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	Κτίριο Περιφέρειας ΖΕΠ Κοζάνης, Τ.Κ. 501 00	24610 53403
4.	Διεύθυνση Δασών Ν. Γρεβενών	Διοικητήριο, Τ.Κ. 511 00 ΓΡΕΒΕΝΑ	24620 76400
5.	Διεύθυνση Δασών Ν. Δράμας	Αγ. Κωνσταντίνου 1, Τ.Κ. 661 00 ΔΡΑΜΑ	25210 32500
6.	Διεύθυνση Δασών Ν. Έβρου	Κανάρη 12, Τ.Κ. 681 00 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ	25510 26145
7.	Διεύθυνση Δασών Ν. Ημαθίας	Αντ. Καμάρα 3, Τ.Κ. 591 00 ΒΕΡΟΙΑ	23310 26385
8.	Διεύθυνση Δασών Ν. Θεσσαλονίκης	Ναυαρίνου 28, Τ.Κ. 551 31 Καλαμαριά	2310 409569
9.	Διεύθυνση Δασών Ν. Καβάλας	Τέρμα Αργυροκάστρου, Τ.Κ. 650 01, ΚΑΒΑΛΑ	2510 461840
10.	Διεύθυνση Δασών Ν. Καστοριάς	Διοικητήριο, Τ.Κ. 521 00	24670 22995
11.	Διεύθυνση Δασών Ν. Κιλκίς	Αριστοτέλους 18, Τ.Κ. 611 00	23410 22658
12.	Διεύθυνση Δασών Ν. Κοζάνης	Κτίριο Περιφέρειας – ΖΕΠ Κοζάνης, Τ.Κ. 501 00	24610 53448
13.	Διεύθυνση Δασών Ν. Ξάνθης	Νομαρχία, Τ.Κ. 671 00 ΞΑΝΘΗ	25410 66010
14.	Διεύθυνση Δασών Ν. Πέλλας	Διοικητήριο, Τ.Κ. 582 00 ΕΔΕΣΣΑ	23810 22951

15.	Διεύθυνση Δασών Ν. Πιερίας	Ηπείρου 10, Τ.Κ. 601 00 ΚΑΤΕΡΙΝΗ	23510 45480
16.	Διεύθυνση Δασών Ν. Ροδόπης	3 ^ο χλμ. Κομοτηνής - Αλεξανδρούπολης Τ.Κ. 691 00 ΚΟΜΟΤΗΝΗ	25310 22894
17.	Διεύθυνση Δασών Ν. Σερρών	Υψηλάντου 3, Τ.Κ. 621 23 ΣΕΡΡΕΣ	23210 22633
18.	Διεύθυνση Δασών Ν. Φλώρινας	Πτολεμαίων 1 - Διοικητήριο, Τ.Κ. 531 00	23850 45757, 24171
19.	Διεύθυνση Δασών Ν. Χαλκιδικής	Δασικό κτίριο, Τ.Κ. 631 00 ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ	23710 24272
20.	Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης	Σκρα 1, Τ.Κ. 681 00, ΑΛΕΞ/ΛΗ	25510 28326
21.	Δασαρχείο Αριδαίας	Αριδαία, Τ.Κ. 584 00	23840 23236
22.	Δασαρχείο Αρναίας	Αρναία Χαλκιδική, Τ.Κ. 630 74	23720 21206
23.	Δασαρχείο Βέροιας	Αντ. Καμάρα 3, Τ.Κ. 591 00 ΒΕΡΟΙΑ	23310 77621
24.	Δασαρχείο Γουμένισσας	Γουμένισσα, Τ.Κ. 613 00	23430 41207
25.	Δασαρχείο Διδυμοτείχου	Αδριανουπόλεως 1, Τ.Κ. 683 00	25530 22204, 25203
26.	Δασαρχείο Δράμας	Αγ. Κωνσταντίνου 1, Τ.Κ. 661 00	25210 57837
27.	Δασαρχείο Έδεσσας	Διοικητήριο, Τ.Κ. 582 00	23810 28342
28.	Δασαρχείο Θάσου	Θάσος, Τ.Κ. 640 04	25930 51237, 58140
29.	Δασαρχείο Θεσσαλονίκης	Χάψα 1, Τ.Κ. 546 26	2310 545585, 545595
30.	Δασαρχείο Κ. Νευροκοπίου	Κ. Νευροκόπι, Τ.Κ. 660 33	25230 22239

31.	Δασαρχείο Καβάλας	Τέρμα Αργυροκάστρου, Τ.Κ. 650 01	2510 461826, 461825
32.	Δασαρχείο Κασσάνδρας	Κασσάνδρεια, Τ.Κ. 630 77	23740 22218
33.	Δασαρχείο Κιλκίς	21 ^{ης} Ιουνίου 207, Τ.Κ. 611 00	23410 22400
34.	Δασαρχείο Κοζάνης	Κτίριο Περιφέρειας – ΖΕΠ Κοζάνης, Τ.Κ. 501 00	24610 53443, 53439
35.	Δασαρχείο Λαγκαδά	Κ. Ηλιάδη 4, Τ.Κ. 572 00	23940 22336, 24024
36.	Δασαρχείο Νάουσας	Γεννηματά 22, Τ.Κ. 592 00	23320 22280
37.	Δασαρχείο Νιγρίτας	Αθ. Αργυρού 9, Τ.Κ. 622 00	23220 22450, 22445
38.	Δασαρχείο Ξάνθης	Αδριανουπόλεως 4, Τ.Κ. 671 00	25410 26500, 22669
39.	Δασαρχείο Πολυγύρου	Δασικό Κτίριο, Τ.Κ. 631 00	23710 21678, 22250
40.	Δασαρχείο Σερρών	Τέρμα Ομόνοιας, Τ.Κ. 621 25	23210 46426
41.	Δασαρχείο Σιδηροκάστρου	Ν. Ιντζέ 2, Τ.Κ. 623 00	23230 22384
42.	Δασαρχείο Σουφλίου	Σουφλί, Τ.Κ. 684 00	25540 22221
43.	Δασαρχείο Σταυρού Θεσ/νίκης	Σταυρός Τ.Κ. 570 14	23970 61203, 65118
44.	Δασαρχείο Σταυρούπολης Ξάνθης	Σταυρούπολη, Τ.Κ. 670 62	25420 22218
45.	Δασαρχείο Τσοτύλιου	Τσοτύλι, Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ Τ.Κ. 500 02	24680 31613
46.	Διεύθυνση Αναδασώσεων Θεσ/κης	Χάψα 1, Τ.Κ. 546 26	2310 546447, 512473

Κυνηγετικοί Σύλλογοι Μακεδονίας - Θράκης

ΣΥΛΛΟΓΟΣ	ΤΑΧΥΔΡΟΜ. ΔΙΕΥΘ.	ΤΗΛ	FAX
ΑΙΓΙΝΙΟΥ	60300 40 Εκκλησιών 12 Αιγίνιο	23530-23183	23530-23163
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	59300 Αλ. Παπάγου 42 Αλεξάνδρεια	23330-24357	23330-24357
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	68100 14 ^η Μαΐου 35 Αλεξανδρούπολη	25510-25528	25510-31728
ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ ΘΕΣ/ΚΗΣ	56123 Ελευθερίας 5 Θεσσαλονίκη	2310-733466	2310-724999
ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	53200 28 ^{ου} Συντ. Πεζικού 28 Αμύνταιο	23860-23068	23860-23068
ΑΞΙΟΥΠΟΛΗΣ	61400 Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Αξιούπολης, Αξιούπολη Κιλκίς	23430-32515	23433-50617
ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ	52200 Μεγ. Αλεξάνδρου 55, Άργος Ορεστικό	24670-43373	24670-43373
ΑΡΙΔΑΙΑΣ	58400 4 ^{ης} Νοεμβρίου 5 Αριδαία	23840-21649	23840-21649
ΑΡΝΑΙΑΣ	63074 Αρναία	23720-22648	23720-22648
ΒΕΛΒΕΝΔΟΥ	50400 Βελβενδός Κοζάνης	24640-31030	24640-31030
ΒΕΡΟΙΑΣ	59100 Περικλέους 2 Βέροια	23310-27495	23310-77495
ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	58100 Αφ. Παπαϊωάννου 10 Γιαννιτσά	23820-23110	23820-23110
ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ	61300 Γουμένισσα	23430-41874	23430-41874
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	51100 Ελ.Βενιζέλου 7 Γρεβενά	24620-23696	24620-23696
ΔΕΣΚΑΤΗΣ	51200 Δεσκάτη	24620-32492	24620-32492
ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ	68300 Κατακουζηνού 59 Διδυμότειχο	25530-22674	25530-22674
ΔΟΞΑΤΟΥ	66300 Δοξάτο	25210-66008	25210-66008
ΔΡΑΜΑΣ	66100 Πάροδος 1 ^{ης} Ιουλίου Δράμα	25210-34461	25210-34461
ΕΔΕΣΣΑΣ	58200 Κων/πόλεως 23 Έδεσσα	23810-22455	23810-22455
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ	64100 Μακεδ/μάχων 1 Ελευθερούπολη	25920-22786	25920-22786

ΕΠΑΝΟΜΗΣ	57500 28ης Οκτωβρίου 58 Επανομή	23920-42450	23920-42450
ΖΑΓΚΛΙΒΕΡΙΟΥ	57012 Ζαγκλιβέρι Λαγκαδά	23930-32042	23930-32042
ΘΑΣΟΥ	64002 Λιμενάρια Θάσος	25930-52888	25930-52888
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	54631 Αμύντα 7 Θεσ/νίκη	2310-278543	2310-229967
ΚΑΒΑΛΑΣ	65302 Ομονοίας 91 Κβάλα	2510-227452	2510-227452
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ	63077 Κασσανδρεία	23740-23397	23740-23397
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	52100 Πλατεία Καραβαγγέλη Καστοριά	24670-29387	24670-29387
ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	60100 Πάροδος Β' Ειρήνης 1 Κατερίνη	23510-24877	23510-24877
ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	66033 Βενιζέλου 22 Κ. Νευροκόπι	25230-23006	25230-23006
ΚΑΤΩ ΣΤΑΥΡΟΥ	57014 Κ. Σταυρός	23970-61711	23970-61711
ΚΙΛΚΙΣ	61100 Καλούδη 13, Κιλκίς	23410-28283	23410-28553
ΚΟΖΑΝΗΣ	50100 Αραπίτσας 47 Κοζάνη	24610-30477	24610-30477
ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	69100 Παρασίου 12 Κομοτηνή	25310-22885	25310-22885
ΛΑΓΚΑΔΑ	57200 Σταύρου. Μπαρέτη 18 Λαγκαδάς	23940-23083	23940-23083
ΜΑΥΡΟΘΑΛΑΣΣΑΣ	62049 Μαυροθάλασσα	23220-30458	23220-30458
ΜΕΛΙΚΗΣ	59031 Δωδεκανήσου 2 Μελίκη Ημαθίας	23310-81054	23310-81054
ΜΕΤΑΞΑΔΕΣ	68010 Μεταξάδες	25530-51714	25530-51714
Ν. ΖΙΧΝΗΣ	62042 Ν. Ζίχνη	23240-22214	23240-22214
Ν. ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ	63200 Θεσσαλονίκης 45 & Ελιγμών Ν. Μουδανιά	23730-25892	23730-22377
ΝΑΟΥΣΑΣ	59200 Βύρωνος 19 Νάουσα	23320-28581	23320-28581
ΝΙΓΡΙΤΑΣ	62200 28ης Οκτωβρίου Νιγρίτα Ιωάννιο Πολιτιστ. κέντρο	23220-22709	23220-20269

ΞΑΝΘΗΣ	67100 40 Εκκλησιών 2 Ξάνθη	25410-22846	25410-22846
ΟΡΕΣΤΙΑΛΟΣ	68200 Ζαρίφη 65 Ορεστιάδα	25520-29780	25520-81792
ΟΡΜΥΛΙΑΣ	63071 Δημ.Στάδιο Ορμύλια	23710-41904	23710-41904
ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	63100 Πολύγυρος	23710-22734	23710-22734
ΠΟΛΥΚΑΣΤΡΟΥ	61200 Πολύκαστρο Κιλκίς 9	23430-23093	23430-23093
ΠΡΟΣΟΤΕΑΝΗΣ	66200 Προσοτσάνη Φιλίππου 20	25220-23380	25220-23380
ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΟΣ	50200 Γράμμου 32Α Πτολεμαίδα	24630-28811	24630-28811
ΡΟΔΟΠΟΛΗΣ ΣΕΡΡΩΝ	62053 Ροδόπολη Σερρών	23270-23133	23270-23133
ΣΑΠΩΝ	69300 Μαρινάκη 13 Σάπες	25320-22501	25320-21109
ΣΕΡΒΙΩΝ	50500 3 ^{ης} Σεπτεμβρίου & Κων/νου Κάρπου Σέρβια	24640-22336	24640-22336
ΣΕΡΡΩΝ	62122 Τσαλοπούλου 15 Σέρρες	23210-23310	23210-23310
ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ	50300 Μ.Αλεξάνδρου 1 Σιάτιστα	24650-22206	24650-22206
ΣΙΑΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	62300 Βασ. Γεωργίου 26 Σιδηρόκαστρο	23230-22410	23230-22432
ΣΟΥΦΛΙΟΥ	68400 Λέικκα 6 Σουφλί	25540-22525	25540-22525
ΣΟΧΟΥ	57002 Χαρ.Τρικούπη Σοχός	23950-22750	23950-22750
ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ	67062 Σταυρούπολη Ξάνθης	25420-22455	25420-22455
ΤΣΟΤΥΛΙΟΥ	50002 Τσοτύλι	24680-31491	24680-31491
ΦΕΡΩΝ	68500 Φέρες	25550-22350	25550-24800
ΦΛΩΡΙΝΗΣ	53100 Λ.Ελευθερίας 52 Φλώρινα	23850-28181	23850-28181
ΧΑΛΑΣΤΡΑΣ	57300 Χαλάστρα	2310-792635	2310-792535
ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ	64200 Χρυσούπολη Π.Τζιβελεκίδη 7	25910-23098	25910-23098

Με μεγάλη επιτυχία διοργανώνεται η γιορτή του κυνηγιού στον Έβρο. Λίγες μέρες πριν την έναρξη της κυνηγετικής περιόδου χιλιάδες κυνηγοί απ'όλη την Ελλάδα έρχονται στον ακριτικό νομό για να γιορτάσουν το ξεκίνημα της κυνηγετικής χρονιάς. Φέτος η γιορτή του κυνηγιού θα γίνει στον Άρδα ποταμό. Όπως πάντα με την ενεργό και ουσιαστική υποστήριξη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης νομού Έβρου.

